

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม ปีที่ 8 ฉบับที่ 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วารสารวิชาการ

มนุษย์และสังคม

ISSN 3027-7736 (Print)

ISSN 3027-7744 (Online)

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

JOURNAL OF HUMAN AND SOCIETY,
SISAKET RAJABHAT UNIVERSITY

ปีที่ 8 ฉบับที่ 2

(กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

VOL.8 NO.2

JULY - DECEMBER 2024

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
319 ถนนไทยพินทา ต.โพธิ์ อ.เมืองศรีสะเกษ จ.ศรีสะเกษ 33000
โทรศัพท์: 097-040-4357 โทรสาร 0-4564-3607
<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhuso>

JOURNAL OF HUMAN AND SOCIETY, SISAKET RAJABHAT UNIVERSITY
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, SISAKET RAJABHAT UNIVERSITY
319, THAI PANTA ROAD, PHO SUB-DISTRICT, MUEANG SI SA KET DISTRICT,
SI SA KET, 33000
TELEPHONE NUMBER: 097-040-4357 FAX NUMBER: 0-4564-3607
<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhuso>

<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhuso>

ISSN 3027-7736 (Print)

ISSN 3027-7744 (Online)

วารสารวิชาการ

มนุษย์และสังคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

JOURNAL OF HUMAN AND SOCIETY, SISAKET RAJABHAT UNIVERSITY

Approved by TCI during 2021 - 2024

ผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI เป็นวารสารกลุ่มที่ 2 พ.ศ. 2564-2567

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2567)

ISSN 3027-7736 (Print) / ISSN 3027-7744 (Online)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานและทัศนะทางวิชาการสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นแหล่งในการนำเสนอผลงานวิจัยบทความวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ปรึกษา

รศ. ดร. ประภาศิต อานุภาพแสนยากร อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ขอบเขตเนื้อหา

บทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขาภาษาและภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การพัฒนาชุมชน วรรณคดี สังคมวิทยา มานุษยวิทยา นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ศิลปกรรม เศรษฐศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา จิตวิทยา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กำหนดการออกเผยแพร่

วารสารเผยแพร่ราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ)

มกราคม – มิถุนายน

กรกฎาคม – ธันวาคม

ตีพิมพ์ทั้งรูปแบบรูปเล่มและระบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ท่าน โดยใช้วิธีการประเมินแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อของแต่ละฝ่าย (Double Blinded Review)

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI เป็นวารสารกลุ่มที่ 2 พ.ศ. 2564-2567

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 319 ถนนไทยพันทนา ตำบลโพธิ์

อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ 33000

โทรศัพท์: 09-7040-4357

โทรสาร 0-4564-3607

<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhuso>

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสสนภูวา

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

รองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ศักดิ์ พวงอก

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนา จันทร์เทาว์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.นัยนา อรรถจนาทร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทัย นิ่มน้อย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตหทัย ปุยะติ

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา ดำรงวัฒนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา ชินนาค

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดิชิตชัย เมตตาริกานนท์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ดร.สุธิกิติ์ ฝอดสูงเนิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ดร.สุรีย์ฉาย สุคันธรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ดร.อุษา กลมพันธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

อาจารย์สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคม

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุจิตต์ เพียรชอบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.วรวิฑูมิ โรมรัตน์พันธ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศาสตราจารย์สุวิทย์ อีระศาวัตต์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศาสตราจารย์ ดร.เมฆม เมธจิรนนท์

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ศรีสันติสุข

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ภาณุรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

รองศาสตราจารย์สมหมาย ชินนาค

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรรณ กำคำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวารสารวิชาการมนุษย์และสังคม

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ปัญญาพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
รองศาสตราจารย์ ดร.อักรพนธ์ เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ มีกุล	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์จำเริญ อุ้นแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ ทาปทา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกล วงษ์กาฬสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ อานี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ เวชกามา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาแว มะแส	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
อาจารย์ ดร.ฐิติรัตน์ เวทย์ศิริยานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้พิจารณาตรวจสอบภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อินทิรา ศักดิ์เมียนแก้ว
อาจารย์กวิณวัฒน์ หิรัญบุรณะ
อาจารย์วศณ มังชาดา
อาจารย์ธัญทิพ บุญเยี่ยม

ผู้พิจารณาตรวจสอบภาษาไทย

อาจารย์นลินี อำพันธ์
อาจารย์ปิ่นอนงค์ จำปาเงิน
อาจารย์ ดร.พรชนก แสนทวีสุข
สีดาบุตร

ฝ่ายประสานงานวารสาร

อาจารย์จันทกานต์ พันเลียว
อาจารย์ชลิตา ภูรินินนาท
อาจารย์ ดร.พรชนก แสนทวีสุข สีดาบุตร

นางนิลวรรณ จันทา
นางสาวนงนุช แสงพฤกษ์

ออกแบบรูปเล่ม

อาจารย์รัตต์ัญญา สีลาบุตร

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษฉบับนี้ เป็นปีที่ 8 ฉบับที่ 2 ในช่วงเดือน กรกฎาคม - ธันวาคม 2567 โดยมุ่งเน้นการทำหน้าที่เป็นพื้นที่ทางวิชาการสำหรับคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และผู้ที่สนใจได้ใช้เป็นเวทีในการนำเสนอผลงานในการศึกษาค้นคว้าด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อันจะนำมาซึ่งการสร้างสรรค์สังคมและพัฒนาประเทศชาติด้วยการใช้องค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยและบทความวิชาการเป็นฐาน ในฉบับนี้ได้นำเสนอบทความที่น่าสนใจ ทั้งสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา รวมทั้งสิ้น 12 บทความ แบ่งเป็นบทความวิชาการ 2 เรื่อง ได้แก่ 1) การปริวรรตและวิเคราะห์ตำรับยาพื้นบ้านที่ปรากฏในสมุดฝรั่งฉบับสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ และ 2) การสอนวรรณยุกต์แก่ชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทย และบทความวิจัย 10 เรื่อง ได้แก่ 1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือชุมชนบ้านห้วย ตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยเชื้อสายจีนกับเงื่อนไขของการสร้างความเป็นเมืองในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ 3) การสร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูงแรงบันดาลใจจากศิลปะขอมและดอกลำดวนจังหวัดศรีสะเกษ 4) ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวันของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยพะเยาภายหลังสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 5) ระดับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ ชั้นปีที่ 3 ในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 6) การพัฒนาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย 7) กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผ่นภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย 8) การออกแบบอัตลักษณ์ชุมชนผ่านผลิตภัณฑ์การแปรรูปสินค้าจากหอยกะพงของกลุ่มประมงพื้นบ้านอนุรักษ์บ้านบางจัน อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา 9) การลงโทษที่เหมาะสมกับบุตร : การวิเคราะห์เชิงลึกในมุมมองทางกฎหมายและจริยธรรม และ 10) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐของการปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ได้ผ่านการตรวจสอบการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานทางวิชาการที่ทางกองบรรณาธิการให้ความสำคัญอย่างมาก อันจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจเพื่อใช้ในการศึกษา ค้นคว้า และอ้างอิง รวมถึงนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานทางวิชาการด้านต่างๆ ต่อไป และท่านสามารถอ่านทุกบทความในวารสารบนฐานข้อมูล เว็บไซต์ <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhuso/index> หากนักวิชาการท่านใดที่มีความประสงค์ที่จะเผยแพร่ผลงานการศึกษาค้นคว้าของตนเองสู่วงวิชาการในวารสารวิชาการมนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ยินดีเป็นอย่างยิ่ง

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าร่วมพิจารณาผลงานทางวิชาการ และขอบคุณนักวิชาการที่ให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพของวารสารนี้ โดยส่งบทความลงตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทางวารสารมุ่งมั่นในการพัฒนามาตรฐานของวารสารให้มีคุณภาพ เพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนงัว

บรรณาธิการ

Journal of Human and Society,

Sisaket Rajabhat University

Vol. 8 No. 2, July – December 2024

ISSN 3027-7736 (Print) / ISSN 3027-7744 (Online)

Objectives

1. To encourage and publicize the academic writings and to present the academic point of view on Humanities and Social Sciences
2. To be the source of presentation in research writings on Humanities and Social Sciences

Advisor

Assoc. Prof. Dr.Prakhasit Arnupharbsaenyakorn

President of Sisaket Rajabhat University

Scope and Content

Research articles and academic articles on Humanities and Social Sciences, including Languages and Linguistics, History, Community Development, Literature, Sociology, Anthropology, Mass Communications, Library and Information Sciences, Fine and Applied Arts, Religion and Philosophy, Psychology, Law, Political Science, Political and Administrative Science and other related fields.

Publication

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University publish in every 6 months (2 issues per year)

January – June

July – December

It is published in both hard copy and electronic journal system. Every published article has been reviewed by at least 3 experts using a double blinded review method.

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University, has been certified the TCI Tier 2 journal ranking in 2021-2024.

Faculty of Humanities and Social Sciences

Sisaket Rajabhat University, 319, Thai Pantha Road, Pho Sub-District,

Mueang Si Sa Ket District, Si Sa Ket, 33000

Telephone number: 09-7040-4357

Fax number: 0-4564-3607

<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhuso>

Editor

Assoc. Prof. Dr.Emon Saenphuwa Sisaket Rajabhat University

Deputy Editor

Asst. Prof. Dr.Anansak Phuangok Sisaket Rajabhat University

Editorial Board

Assoc. Prof. Dr.Rattana Chanthao	Khon Kaen University
Assoc. Prof. Dr.Naiyana Ajanatorn	Loei Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Ruethai Nimnoi	Maharakham University
Asst. Prof. Dr.Chidhathai Puyati	Ubon Ratchathani University
Asst. Prof. Dr..Jittima Damrongwattana	Nakhon Si Thammarat Rajabhat University
Asst. Prof. Kanjana Chinnak	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof.Dichitchai Mettarikanon	Walailak University
Lecturer Dr.Suteekit Fordsoongnuarn	Buriram Rajabhat University
Lecturer Dr.Sureechai Sukantararat	Surin Rajabhat University
Lecturer Dr.Usa Klompun	Surin Rajabhat University
Lecturer Suchalak Thamduengsri	Maharakham Rajabhat University

Peer Reviewers

Prof. (Emeritus) Dr.Sucharit Pienchob	Chulalongkorn University
Prof. Dr.Worawut Romrattanapan	Thammasat University
Prof. Dr.Kulthida Tuamsuk	Khon Kaen University
Prof.Suwit Theerasasawat	Khon Kaen University
Prof. Dr.Metcha Metjiranont	Ubon Ratchathani University
Assoc. Prof. Dr.Somsak Srisontisuk	Khon Kaen University
Assoc. Prof. Dr.Achara Phanurat	Surin Rajabhat University
Assoc. Prof.Sommai Chinnak	Ubon Ratchathani University

Peer Reviewers

Assoc. Prof. Dr.Soonthorn Panyapong	Chaiyaphum Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Akkarapon Nuemaihom	Buriram Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Paitoon Mikusol	Independent Scholar
Assoc. Prof.Jamroen Unkaew	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Anan Tabta	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Sakul Wongkalasin	Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Nonglak Arnee	Phetchabun Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Sombat Wetchakama	Uttaradit Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Awae Masae	National Institute of Development Administration
Lecturer Dr.Thitirat Wetsiriyanan	Roi Et Rajabhat University

English Proofreading

Asst. Prof.Intira Sakmiankaew
Lecturer Kawinwat Hiranburana
Lecturer Vasana Mangchada
Lecturer Thanyathip Boonyiam

Thai Proofreading

Lecturer Nalinee Amphin
Lecturer Pinanong Champa-ngeon
Lecturer Dr.Ponchanok Saenthaweek
Seedabut

Coordination Staff

Lecturer Juntakan Panleow
Lecturer Chalida Purininnat
Lecturer Dr.Ponchanok Saenthaweek
Seedabut

Mrs.Ninlawan Chantha
Miss Nongnut Sangpung

Journal Design

Lecturer Rattanyoo Silabut

Editorial

The Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University, Volume 8, Issue 2 (July - December 2024) aims to serve as an academic platform for faculties, researchers, academics, students, and anyone interested in using it to present research studies in humanities and social sciences fields which will lead to social creation and national development based on research studies and academic articles. This issue consists of 12 interesting articles in society, economy, and education. The 2 academic articles are 1) Transcription and Analysis of Folk Medicine Prescriptions in the Samut Farang Manuscripts, Institute of Southern Thai Studies, Thaksin University, and 2) Teaching Tones to Foreigners Learning the Thai Language. And then The 10 research articles are 1) The Development of the Handwoven Souvenir Cloths of Ban Hwan Community in Namkham Sub-District, Mueang District, Si Sa Ket Province 2) The Relationship between Thai-Chinese Descendants and Urban Development Conditions in Si Sa Ket Municipality 3) The creation of a high relief sculpture inspired by Khmer Art and Lamduan flowers of Si Sa Ket Province 4) Problems, Causes, and Solutions to the Instruction of English for Daily Life Course for 1st Year Students at the University of Phayao in Post-Covid 19 Pandemic 5) The Level of English-Speaking Anxiety of the Third-Year Business English Students in Rajabhat Universities in the Lower Northeastern Region 6) Strategic Business Model Canvas Development of Police Saving Cooperatives in Thailand. 7) Strategies for Presenting Content in the Department of Health's Infographics 8) Designing Community Identity through the Processed Products from Horse Mussel from Ban Bang Chan Conservation Fisheries Group, Takua Thung District, Phang Nga Province

9) Reasonable Chastisement of Children: An In-depth Analysis of Legal and Ethical Perspectives, and 10) Guidelines for Developing Digital Competency of Government Officials of The District Administration Office in Chumphon Province.

The articles published in this journal have been reviewed and assessed by the specific field experts which are considered an academic standard that the editorial team emphasizes. Furthermore, it will be beneficial for those who are interested in using these articles for studies, research, and references, including a database for creating and developing academic works in various fields. Every article can be searched on the website <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhuso/index>. We welcome you to publish your research article in the Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University.

Finally, the editorial team of the Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University would like to express our deep gratitude to all qualified persons for taking the valuable time to consider academic works. In addition, we would like to thank academics for their confidence in the quality of this journal and continual submission of articles for publication. We will commit to developing the quality of the journal as a part of social and national development in the future.

Assoc. Prof. Dr. Emon Saenphuwa
Editor

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2567)

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University

Vol. 8 No. 2 (July – December 2024)

สารบัญ

Table of Contents

บทความวิชาการ (Academic Article)	
การปริวรรตและวิเคราะห์ตำรายาพื้นบ้านที่ปรากฏในสมุดฝรั่ง ฉบับสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ Transcription and Analysis of Folk Medicine Prescriptions in the Samut Farang Manuscripts, Institute of Southern Thai Studies, Thaksin University ภาณุวัฒน์ สกุลสืบ/ วิทยา บุษบงค์ Panuwat Sakulsueb/ Witthaya Busabong	1-20
การสอนวรรณยุกต์แก่ชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทย Teaching Tones to Foreigners Learning the Thai Language จอมขวัญ สุทอินนท์ Jomkwan Sudhinont	21-45
บทความวิจัย (Research Article)	
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือชุมชนบ้านห้วยวน ตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ The Development of the Handwoven Souvenir Cloths of Ban Hwan Community in Namkham Sub-District, Mueang District, Si Sa Ket Province ญาณิศา ศรีบุญเรือง Yanisa Sriboonruang	46-63

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University

Vol. 8 No. 2 (July – December 2024)

บทความวิจัย (Research Article)

ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยเชื้อสายจีนกับเงื่อนไขของการสร้างความเป็นเมือง
ในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ 64-83

The Relationship between Thai-Chinese Descendants and
Urban Development Conditions in Si Sa Ket Municipality

ศิริวุฒิ วรรณทอง/ ธนิต โตอดิเทพ/ เทพพร มังธานี

Siriwuth Wannathong/ Thanit Toadithep/ Thapporn Mangtane

การสร้างสรรค์ประติมากรรมปูนสูงแรงบันดาลใจจากศิลปะขอม
และดอกกำตวนจังหวัดศรีสะเกษ 84-102

The Creation of a High Relief Sculpture Inspired by Khmer Art
and Lamduan Flowers of Si Sa Ket Province

พินิจ มาลา/ ประทักษ์ คุณทอง

Pinit Mala/ Pratak Koonthong

ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ
สำหรับชีวิตประจำวันของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยพะเยาภายหลังสถานการณ์
แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 103-124

Problems, Causes, and Solutions to the Instruction of English for
Daily Life Course for 1st Year Students at the University of Phayao
in Post-Covid 19 Pandemic

พิชญ์สินี เสถียรธราดล/ สมหมาย รอดแป้น/ ชุติมันต์ คำขาด/ ัญพร มุลกาวิล

Phitsinee Sathientharadol/ Sommai Rodpan/ Chutiman Khamkad/
Thanyaporn Moonkawin

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2567)

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University

Vol. 8 No. 2 (July – December 2024)

บทความวิจัย (Research Article)

ระดับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ 125-138

ชั้นปีที่ 3 ในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

The Level of English-Speaking Anxiety of the Third-Year Business English Students in Rajabhat Universities in the Lower Northeastern Region

วศณ มังชาดา

Vasana Mangchada

การพัฒนาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ 139-157

ในประเทศไทย

Strategic Business Model Canvas Development of Police Saving Cooperatives in Thailand

กิงกานุกฤษณ์ เกิดสุข/ พิมพ์พีจี บรรจงปรุ

Kingkan Kerdasuk/ Pimpajee Bunjongparu

กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผ่นภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย 158-176

Strategies for Presenting Content in the Department of Health's Infographics

พัชรภรณ์ คชินทร์/ กิตติพงษ์ เคลี้ยงเกล้า

Pachraporn Kachin/ Kittipong Kleangklao

การออกแบบอัตลักษณ์ชุมชนผ่านผลิตภัณฑ์การแปรรูปสินค้าจากหอยกะพง 177-199

ของกลุ่มประมงพื้นบ้านอนุรักษ์บ้านบางจัน อำเภอดงหลวง จังหวัดพังงา

Designing Community Identity through the Processed Products from Horse Mussel from Ban Bang Chan Conservation Fisheries Group, Takua Thung District, Phang Nga Province

ปัทมาสน์ พิณนุกุล/ รุ่งรัตน์ ทองสกุล/ วชิรี ธีรวิญญ์

Patamas Pinnukul/ Rungrat Thongsakul/ Watcharee Hiranphan

Patamas Pinnukul/ Rungrat Thongsakul/ Watcharee Hiranphan

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2567)

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University

Vol. 8 No. 2 (July – December 2024)

บทความวิจัย (Research Article)

การลงโทษที่เหมาะสมกับบุตร : การวิเคราะห์เชิงลึกในมุมมองทางกฎหมาย
และจริยธรรม

Reasonable Chastisement of Children: An In-depth Analysis of Legal
and Ethical Perspectives

จันทร์ทวิทย์ สุขุม/ นงลักษณ์ อานี

Juntratip Sukhum/ Nonglak Arnee

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐ

ของที่ทำการปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร

Guidelines for Developing Digital Competency
of Government Personnel of The District Administration Office
in Chumphon Province

ปานทิพย์ สวีสสม/ นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์

Panthip Suaysom/ Nalaumon Anusonphat

การปริวรรตและวิเคราะห์ตำรับยาพื้นบ้านที่ปรากฏในสมุดฝรั่ง
ฉบับสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
Transcription and Analysis of Folk Medicine Prescriptions in
the Samut Farang Manuscripts, Institute of Southern
Thai Studies, Thaksin University

ภาณุวัฒน์ สกุลสืบ^{1*} / วิทยา บุษบงค์²

Panuwat Sakulsueb / Witthaya Busabong

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Lampang Rajabhat University

²สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Thai Language for Communication Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Sisaket Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ : 15 สิงหาคม 2567

ปรับปรุงแก้ไข : 6 กันยายน 2567

ตอบรับตีพิมพ์ : 13 กันยายน 2567

บทคัดย่อ

เอกสารตัวเขียนที่เรียกว่า “สมุดฝรั่ง” เป็นเอกสารประเภทหนึ่งที่สถาบัน
ทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ ได้เก็บรวบรวมไว้ในห้องวรรณกรรมท้องถิ่น เนื้อหา
โดยทั่วไปที่ปรากฏในสมุดฝรั่ง ได้แก่ ศาสนา พิธีกรรม ไสยศาสตร์ โหราศาสตร์
ยาสมุนไพร ฯลฯ อย่างไรก็ตามบทความนี้จะมุ่งเสนอเฉพาะสมุดฝรั่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ

ตำรับยาสมุนไพรที่ตัวเล่มมีความสมบูรณ์จำนวน 11 เล่ม เมื่อนำมาปริวรรตถ่ายถอดเป็นอักษรไทยปัจจุบันแล้วพบว่ามามีข้อมูลที่น่าสนใจซึ่งควรเผยแพร่ไว้เป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาดำรายาพื้นบ้านของภาคใต้ใน 3 ประเด็น กล่าวคือ 1. ด้านอักขรวิธี พบว่าวิธีการเขียนจะยึดเอาเสียงเป็นหลักมากกว่าความถูกต้องของการสะกดการันต์ นอกจากนี้คือการใช้คำภาษาถิ่นใต้มาใช้ร่วมด้วย 2. ด้านโครงสร้างของเนื้อหา พบว่า มีการเลือกใช้คำขึ้นต้นสูตรยาหลายลักษณะ เช่น บอกอาการของโรค บอกวิธีการรักษา หรือการใช้ภาษาบาลีและข้อความที่เป็นสิริมงคล ฯลฯ ส่วนคำลงท้ายมักเลือกใช้คำที่เสริมสร้างความเชื่อมั่นหรือให้กำลังใจว่าสูตรยานี้จะช่วยให้หายจากโรคแน่นอน และ 3. ตำรับยาพบว่า มี 9 ตำรับ ได้แก่ 1) โรคไข้ 2) โรคลม 3) โรคครืดสีดวง 4) โรคบิด 5) โรคเลือด 6) โรคบุรุษ 7) โรคไอ 8) โรคผิวน้ำ และ 9) โรคจากอำนาจเหนือธรรมชาติ

คำสำคัญ : ตำรับยาพื้นบ้าน, สมุดฝรั่ง, สถาบันทักษิณคดีศึกษา

Abstract

The manuscripts known as "Samut Farang" are a type of document collected by the Institute of Southern Thai Studies at Thaksin University and stored in the Local Literature Room. The content generally found in the Samut Farang includes religion, rituals, magic, astrology, herbal medicine, and more. However, this article will focus specifically on the Samut Farang manuscripts that contain herbal medicine prescriptions, with 11 well-preserved volumes. Upon transcription into modern Thai script, interesting information was found that should be disseminated for the benefit of those studying traditional southern Thai medicine in three aspects: 1. Orthography: It was found that the writing method primarily follows phonetics rather than strict adherence to correct spelling and

diacritical marks. Additionally, local southern dialects were used alongside the standard language, 2. Content Structure: The texts feature various introductory phrases for the medical recipes, such as descriptions of the symptoms, instructions for treatment, or the use of Pali language and auspicious phrases. The closing statements often aim to instill confidence or encourage belief that the remedy will surely cure the illness and 3. Medical Prescriptions: There are nine identified prescriptions for the following conditions: 1) Fever 2) Wind-related illnesses 3) Hemorrhoids 4) Dysentery 5) Blood disorders 6) Men's disorders 7) Cough 8) Skin diseases and 9) Illnesses caused by supernatural forces.

Keywords: Folk Medicine Prescriptions, Samut Farang Manuscripts, Institute of Southern Thai Studies

บทนำ

สมุดฝรั่งที่ปรากฏทั่วไปในภาคใต้มีทั้งที่เป็นสมุดที่ทำขึ้นเอง เช่น นำเอากระดาษต่าง ๆ มาเย็บเป็นเล่ม บ้างก็มีการนำสมุดจดงานของสถาบันการศึกษา หรือ สมุดบันทึกที่มีการแจกในโอกาสต่าง ๆ มาใช้เพื่อเขียนบันทึกทำให้เนื้อหาในสมุดฝรั่งมีมากมายหลายประเภทตามแต่ที่ผู้เขียนต้องการ ชัยวุฒิ พิริยกุล (การสื่อสารส่วนบุคคล, 2567) ผู้เชี่ยวชาญด้านเอกสารโบราณจังหวัดสงขลา ได้กล่าวถึงสมุดฝรั่งไว้ว่า สมุดฝรั่งเริ่มมาจากการที่มีการจัดพิมพ์ขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยโดยมิชชันนารี ซึ่งรู้จักกันในหนังสือพิมพ์เล่มแรกของประเทศไทยว่า บางกอกริคอร์ดเดอร์ ซึ่งอยู่ในช่วงรัชกาลที่ 5 หลังจากนั้นก็มีกรนำเข้ามาสมุดฝรั่งมาจากต่างประเทศ เช่น ประเทศออสเตรเลียในช่วงแรก ๆ หลังจากนั้นมีการทำเลียนแบบจากประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น ส่วนสาเหตุที่มีการจดบันทึกตำรับยาในสมุดฝรั่งนั้น เนื่องจากว่า ในอดีตนั้นส่วนใหญ่จะเขียนในสมุดไทยหรือ

หนังสือชุด หรือสมุดข่อย และใบลาน แต่เนื่องจากว่ากระบวนการผลิตของหนังสือและใบลานมีความยุ่งยากและมีขั้นตอนมาก หมอพื้นบ้านจึงนิยมใช้สมุดฝรั่งบันทึกตำรับยาแทนเพราะซื้อหาสะดวกและจดบันทึกได้ง่ายรวมถึงในการพกพาไปรักษาคนไข้ในทั้งที่ห่างไกลก็มีความสะดวก

สำหรับสมุดฝรั่งที่เก็บรักษาไว้ที่ห้องเอกสารโบราณ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณนั้นมีจำนวนถึง 350 เล่ม (อนุสรณ์ กะณะสิริ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2567) ซึ่งแต่ละเล่มมีเนื้อหาที่บันทึกลงไปแตกต่างกัน เช่น เรื่องไสยศาสตร์ คาถาอาคม เพลงกล่อมเด็ก การปลูกเรือน ตำรับยา เป็นต้น จรรย์ ทองวิไล (การสื่อสารส่วนบุคคล, 2567) นักภาษาโบราณ หอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษก สงขลา ได้กล่าวถึงการได้นำสมุดฝรั่งมาใช้บันทึกตำรับยาว่า

ในอดีตประเทศไทยมีสมุดไทยหรือหนังสือбудภาคใต้มาก่อน สมุดฝรั่ง สมุดฝรั่งนั้นเข้ามาช่วงสมัยปลายรัชกาลที่ 5 หรือตอนต้นรัชกาลที่ 6 สืบเนื่องจากช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 นั้นมีการติดต่อกับต่างประเทศและยุโรป และคงจะที่ชาวต่างประเทศที่เข้ามาใน โดยเฉพาะชาวยุโรปได้นำสมุดมาขาย แต่คนที่จะมีสมุดฝรั่งใช้นั้นจะต้องเป็นคนที่มีฐานะหรือยศมีตำแหน่งในสมัยนั้น เพราะมีราคาแพง อีกอย่างเป็นของแปลกใหม่ด้วยในสมัยนั้น ส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่เป็นเจ้าของหรือระดับเศรษฐีที่ใช้กัน สมุดฝรั่งที่ใช้ในยุคแรกที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการคัดลอกยาตำรับหลวงหรือที่เรียกว่า แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์คนที่คัดลอกได้นั้นจะเป็นคนชั้นสูง ภายหลัง ๆ ที่ชาวบ้านก็เริ่มใช้สมุดฝรั่งในการจดตำรายาโดยเฉพาะภาคใต้ในช่วงรัชกาลที่ 6 เป็นต้นมา โดยเฉพาะการบันทึกตำรับยาเกร็ด

อาจกล่าวได้ว่า “สมุดฝรั่ง” เป็นเครื่องมือในการบันทึกตำรายาของหมอพื้นบ้านภาคใต้ในยุคหลัง การบันทึกตำรายาในสมุดฝรั่งนั้นส่วนใหญ่จะเขียนเป็นร้อยแก้วด้วยอักษรไทย ตามสำเนียงภาษาถิ่นภาคใต้บางครั้งถ้าตำรายาที่มีคาถาอาคมก็จะมีตัวอักษรขอมเข้ามาสอดแทรก การใช้ภาษาเฉพาะในตำรายาพื้นบ้านถือว่าเป็นการตกผลึกทางแนวคิดและภูมิปัญญาที่ได้รับการสืบทอดและจดจำหรือเกิดจากประสบการณ์ที่สั่งสมมา ซึ่ง สิบพงศ์ ธรรมชาติ (2540: 35) ได้กล่าวถึงลักษณะอักษรวิธียุคใหม่ในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ว่า ตัวอักษรวิธียุคใหม่ในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เป็นอักษรวิธียุคสมัยก่อนที่มีความแตกต่างไปจากสมัยปัจจุบัน กล่าวคือ มีการใช้พยัญชนะ ข และ ค ด้วย พยัญชนะที่ออกเสียงในแม่สะกดเดียวกันใช้แทนกันได้ เช่น เดอร (เดิน) ตำมรั่วจ (ตำราวจ) เป็นต้น พยัญชนะที่ออกเสียงเหมือนกันใช้แทนกันได้ เช่น กล้วยกลา (กล้วยปลา) ทราย (ซ้าย) เป็นต้น สระ ‘ แอ อะ เช่น วัวบ ทุเล เป็นต้น ใช้ตัวสะกด 2 ตัวแทนเสียงอะ ก็มี เช่น เวตสรรดอน (เวตสันดร) น่ง (นั่ง) เป็นต้น สอดคล้องกับ ชวน เพชรแก้ว (2547: 127) ได้กล่าวถึงลักษณะตัวอักษรไทยที่ได้บันทึกในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ไว้ว่า อักษรไทยเท่าที่พบบางเล่มมีรูปแบบอักษรสมัยอยุธยา แต่ส่วนใหญ่เป็นอักษรไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น รูปแบบอักษรสมัยอยุธยาที่พบคือ ตัวอักษรแบบที่ชาวบ้านเรียกว่า “ตัวผด” ตัวอักษรแบบนี้คล้ายคลึงกับอักษรไทยย่อ ซึ่งเขียนในสมัยพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระถึงสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ หรือความคล้ายคลึงกับอักษรในหนังสือสนธิสัญญาระหว่างไทยฝรั่งเศสในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ตำรายาพื้นบ้านจากสมุดฝรั่ง ฉบับสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

สถาบันทักษิณ มหาวิทยาลัยทักษิณ ก่อตั้งขึ้นโดยศาสตราจารย์ ดร.สุฉิวงค์ พงศ์ไพบูลย์ เมื่อปี พ.ศ. 2511 โดยห้องวรรณกรรมท้องถิ่นของสถาบันทักษิณคดีเป็นสถานที่เก็บข้อมูลเอกสารโบราณต่าง ๆ เช่น หนังสือбуд ใบลาน สมุดฝรั่ง ซึ่งรวบรวมไว้กว่า 3,500 เนื้อหาส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับ ศาสนา ความเชื่อและพิธีกรรม คาถาอาคม ไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ ตำรายา ฯลฯ การจัดเอกสารโบราณจะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ต้นฉบับจริง และการถ่ายสำเนาจากต้นฉบับจากการลงพื้นที่การเก็บข้อมูลภาคสนาม ตำรายาส่วนใหญ่ประกอบไปด้วย หนังสือชุดตำรายา ไบลานตำรายา สมุดฝรั่งตำรายา ซึ่งมาจากทั้ง 14 จังหวัดภาคใต้ ต้นฉบับส่วนใหญ่มาจากชาวบ้าน หมอพื้นบ้าน หรือวัดให้นำมาเก็บรักษาไว้เพื่อเป็นวิทยาทานในเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับตำรับยา

ข้อมูลที่ใช้ในบทความนี้ผู้ศึกษาได้รับการอนุเคราะห์สำเนาจากต้นฉบับจริงจากสมุดฝรั่งซึ่งมีตำรายาที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 11 เล่ม จากห้องเอกสารท้องถิ่นสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ หลังจากนั้นได้นำมาถ่ายถอดหรือการปริวรรตเป็นอักษรปัจจุบัน สำหรับสมุดฝรั่งทั้ง 11 เล่ม มีลักษณะดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลลักษณะตำรายาจากสมุดฝรั่ง ฉบับสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

เลขทะเบียน	ขนาด	รายละเอียด
1. สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 60270096	ขนาด กว้าง 15 เซนติเมตร ยาว 19 เซนติเมตร หนา 1.5 เซนติเมตร	จำนวนบรรทัด 10 บรรทัด จำนวน 50 หน้า ตัวอักษรไทย คำประพันธ์ ร้อยแก้ว เส้น อักษร ดินสอ สภาพ สมบูรณ์ ไม่ปรากฏปีที่สร้าง ปัจจุบันเก็บ รักษาไว้ที่ห้องวรรณกรรม ท้องถิ่น สถาบันทักษิณคดี ศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
2. สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 60270041	ขนาด กว้าง 15 เซนติเมตร ยาว 19 เซนติเมตร หนา 2 เซนติเมตร	จำนวนบรรทัด 10-11 บรรทัด จำนวน 80 หน้า ตัวอักษรไทย คำประพันธ์ ร้อยแก้ว เส้น อักษร ดินสอ สภาพ สมบูรณ์ ไม่ปรากฏปีที่สร้าง ปัจจุบันเก็บ รักษาไว้ที่ห้องวรรณกรรม

เลขทะเบียน	ขนาด	รายละเอียด
		ท้องถิ่น สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
3. สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 6027012	ขนาด กว้าง 15 เซนติเมตร ยาว 19 เซนติเมตร หนา 2.1 เซนติเมตร	จำนวนบรรทัด 10-11 บรรทัด จำนวน 84 หน้า ตัวอักษรไทย คำประพันธ์ ร้อยแก้ว เส้น อักษร ดินสอ สภาพ สมบูรณ์ ไม่ปรากฏปีที่สร้าง ปัจจุบันเก็บ รักษาไว้ที่ห้องวรรณกรรม ท้องถิ่น สถาบันทักษิณคดี ศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
4. สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 46260014	ขนาด กว้าง 16.5 เซนติเมตร ยาว 23.1 เซนติเมตร หนา 0.8 เซนติเมตร	จำนวนบรรทัด 10 บรรทัด จำนวน 65 หน้า ตัวอักษรไทย คำประพันธ์ ร้อยแก้ว เส้น อักษร ดินสอ สภาพ สมบูรณ์ ไม่ปรากฏปีที่สร้าง ปัจจุบันเก็บ รักษาไว้ที่ห้องวรรณกรรม ท้องถิ่น สถาบันทักษิณคดี ศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
5. สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 46260015	ขนาด กว้าง 16.5 เซนติเมตร ยาว 24 เซนติเมตร หนา 0.8 เซนติเมตร	จำนวน 60 หน้า ตัวอักษรไทย คำประพันธ์ ร้อยแก้ว เส้น อักษร หมึกดำ สภาพ สมบูรณ์ ไม่ปรากฏปีที่สร้าง ปัจจุบันเก็บ รักษาไว้ที่ห้องวรรณกรรม ท้องถิ่น สถาบันทักษิณคดี ศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
6. สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 63270086	ขนาด กว้าง 17 เซนติเมตร ยาว 22 เซนติเมตร หนา 0.5 เซนติเมตร	จำนวน 40 หน้า ตัวอักษรไทย คำประพันธ์ ร้อยแก้ว เส้น อักษร หมึกดำ สภาพ สมบูรณ์

เลขทะเบียน	ขนาด	รายละเอียด
		ไม่ปรากฏปีที่สร้าง ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่ห้องวรรณกรรมท้องถิ่น สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
7. สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 29220005	ขนาด กว้าง 17 เซนติเมตร ยาว 22 เซนติเมตร หนา 0.6 เซนติเมตร	จำนวน 60 หน้า ตัวอักษรไทย คำประพันธ์ ร้อยแก้ว เส้นอักษรเขียนด้วยหมึกดำ สภาพสมบูรณ์ ไม่ปรากฏปีที่สร้าง ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่ห้องวรรณกรรมท้องถิ่น สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
8. สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 60270102	ขนาด กว้าง 16.5 เซนติเมตร ยาว 23.1 เซนติเมตร หนา 0.8 เซนติเมตร	จำนวน 61 หน้า ตัวอักษรไทย คำประพันธ์ ร้อยแก้ว เส้นอักษรเขียนด้วยหมึกดำ สภาพสมบูรณ์ ไม่ปรากฏปีที่สร้าง ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่ห้องวรรณกรรมท้องถิ่น สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
9. สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 6327003	ขนาด กว้าง 18.5 เซนติเมตร ยาว 22.5 เซนติเมตร หนา 0.7 เซนติเมตร	จำนวน 64 หน้า ตัวอักษรไทย คำประพันธ์ ร้อยแก้ว เส้นอักษรเขียนด้วยหมึกดำ สภาพสมบูรณ์ ไม่ปรากฏปีที่สร้าง ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่ห้องวรรณกรรมท้องถิ่น สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

เลขทะเบียน	ขนาด	รายละเอียด
10. สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 45260053	ขนาด กว้าง 19.5 เซนติเมตร ยาว 25 เซนติเมตร หนา 0.5 เซนติเมตร	จำนวน 42 หน้า ตัวอักษรไทย คำประพันธ์ ร้อยแก้ว เส้น อักษรเขียนด้วยหมึกดำ สภาพ สมบูรณ์ ไม่ปรากฏปีที่สร้าง ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่ห้อง วรรณกรรมท้องถิ่น สถาบัน ทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัย ทักษิณ
11. สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 65270079	ขนาด กว้าง 15.5 เซนติเมตร ยาว 23.1 เซนติเมตร หนา 0.78 เซนติเมตร	จำนวน 60 หน้า ตัวอักษรไทย คำประพันธ์ ร้อยแก้ว เส้น อักษร ดินสอ สภาพ สมบูรณ์ ไม่ปรากฏปีที่สร้าง ปัจจุบันเก็บ รักษาไว้ที่ห้องวรรณกรรม ท้องถิ่น สถาบันทักษิณคดี ศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

อักษรวิธีและการใช้ภาษาถิ่นใต้ที่ปรากฏในตำรายาพื้นบ้านจากสมุดฝรั่ง

ในการบันทึกตำรับยาในสมุดไทยทั้ง 11 เล่ม พบว่า ของแพทย์พื้นบ้านชาวใต้ หรือผู้บันทึกจะยึดเอาเสียงเป็นหลักมากกว่าความถูกต้องของการเขียนสะกดการันต์ และยังใช้ตัวอักษรที่ปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้วอีกด้วย เช่น ข เป็นต้น ฉะนั้นผู้ที่สนใจศึกษา ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับตำรับยาจากสมุดฝรั่งจะต้องหัดสังเกตและลองเทียบเคียงด้วยการออกเสียงก็จะสามารถเข้าใจตัวยาได้อย่างไม่ยากนัก สำหรับอักษรวิธีที่ปรากฏในสมุดไทยทั้ง 11 เล่ม มีดังนี้

1. การใช้พยัญชนะ

มีการใช้พยัญชนะต้นด้วยพยัญชนะที่ไม่นิยมใช้แล้ว ได้แก่ ขา : ข่า, ชิง : ชิง, ผักขวง : ผักขวง, รากมขาม : รากมะขาม, ชับเลือด : ชับเลือด เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี

การใช้พยัญชนะต้น บ และ ป ปะปนกัน ได้แก่ ไปตาทนหมอน : ไบตาทนหมอน, ไปย
สวาด : ไบสวาด, ไปมะรุ้ม : ไบมะรุ้ม เป็นต้น การใช้พยัญชนะต้น พ และ ภ ปะปนกัน
ได้แก่ ภริกไท : พริกไทย, จำภวก : จำพวก, เกิดเกือ : เกิดเพือ, การภลู่ : การพลู,
ภาโหม : พาโหม เป็นต้น

2. การใช้สระ

มีการใช้สระ อี แทนสระ อี้ ได้แก่ ผอมเหลียง : ผอมเหลื่อง, แก่เลียด : แก่
เลียด, รากมะเพียง : รากมะเพื่อง เป็นต้น นอกจากนี้คำที่ใช้สระ ไ , ใ ก็ใช้ปะปนกัน และ
ในบางครั้งจะมี ย ตาม เช่น ไปย : ไบ, หัวใจย : หัวใจ, โอย : โอ เป็นต้น ที่น่าสนใจคือ
มีการใช้คำว่า ก็ แทนสระ อะ ได้แก่ ก็ตาดแดง : กระตาดแดง, ก็ทือ : กะทือ, ก็ม่อม :
กะม่อม เป็นต้น

3. การใช้วรรณยุกต์

มีการใช้วรรณยุกต์ที่ไม่ตรงกับเสียงวรรณยุกต์ ได้แก่ รากข้าพลู : รากชะพลู,
ตีค้ำ : ตีค่า, ย่านนาง : ย่านนาง (ย่านาง) เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้วรรณยุกต์ในคำที่ไม่ใช่
วรรณยุกต์ ได้แก่ เกลือสินเท้า : เกลือสินเธาว์, เขาคั้น : เขาคัน, เถ้าหมวกแดง : เถา
หมวกแดง เป็นต้น

4. การใช้คำภาษาถิ่นภาคใต้

นอกจากคำในภาษาไทยที่เข้าใจกันโดยทั่วไปแล้ว ในตำรับยาของชาวใต้ก็มีอาจ
เสียงการันต์ที่คล้ายคำในภาษาถิ่นไปได้ ด้วยเพราะเป็นคำที่ใช้ในวิถีชีวิตของผู้บนที่ก
และแน่นอนว่าการสื่อสารด้วยภาษาถิ่นเป็นสิ่งที่ทำความเข้าใจได้ดีกว่า จากการศึกษา
ตำรับยาในสมุดไทยทั้ง 11 เล่ม จึงปรากฏคำใช้เรียกสมุนไพรด้วยภาษาถิ่นได้อย่างมากมาย
ตัวอย่างเช่น

ตารางที่ 2 แสดงคำภาษาถิ่นภาคใต้ที่ใช้เรียกชื่อสมุนไพรและคำทั่วไป

ใช้เรียกชื่อสมุนไพร	ใช้เรียกทั่วไป
เจตมუნ = เจตมูลย่าน หรือบอระเพ็ด	มิแรง หมิแรง = ไม่มีแรง
หว่านน้ำ ชะงอ = ว่านน้ำ	พุงขึ้น = ท้องขึ้น ปวดท้อง
ติปลีเชยก ติปลีเชือก = ติปลี	มันให้ราก = อาเจียน
ตุตหมา = กระพังโหมใหญ่	โป๊ะ = พอก
ขาตาแดง = ข่าเล็ก	ใจมือใจตีน = กลางฝ่ามือฝ่าเท้า
รากราม = พลังกาสา	จอก 1 = 1 จอก
หาหึ่ง = มหาหึ่งค์	ลายเหล้า = ละลายน้ำสุรา
ผักหมหัด = ผักโขม	ให้โง่งให้หมินข้าว = งงและเหม็นข้าว
หนักโต = สลัดโต	ได้กินลงโตรก = กินแล้วถ่ายทันที
ผักอีไร = ข้าวปลู	ไปทำหน้าที่ = ไปถ่ายอุจจาระ
หัวเทียม กัก = กระเทียม	มักรากเปล่า = อาเจียนออกกลมเปล่า
รากพร้าว = รากมะพร้าว	หมิสสำเร็จ = ไม่สำเร็จ
กริดหนา = กฤษณา	ริดดวง = ริดสีดวง
กรุงหม้า = กรุงขมา	สินหัวสินท้าย = ตัดหัวตัดปลาย
ฟุ้งฟุ้ง = โทงเทง	ไหม้ออก = ไม่ออก
เฉียงพร้าว = กระดุกไก่	ไหม้พีน = ไม่พีน
หมากหลอด = สลอด	กำล้ง = กำล้ง
7 ตะหมูรดอกแดง = เจตมูลเพลิงแดง	ยาแก้ราก = ยาแก้อาเจียน

โครงสร้างเนื้อหาของตำรายาพื้นบ้านจากสมุดฝรั่ง

การเขียนตำรายาพื้นบ้านเป็นลายลักษณ์อักษรนั้นมักลวิธีการเขียนที่มีแบบแผนหรือโครงสร้างของการบันทึกโดยเฉพาะ เมื่อศึกษาวิธีการเขียนตำรายา

พื้นบ้านของสมุนไพร จำนวน 11 เล่ม พบว่ามีการบอกรายละเอียดตำรับยาแต่ละขนาน โดยการขึ้นต้นและลงท้ายด้วยวิธีการหลาย ดังนี้

1. การขึ้นต้นตำรับยา

การขึ้นต้นตำรับยาแต่ละขนานนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการขึ้นต้นเป็นการบอกให้รู้ว่ายานั้นชื่ออะไร เพื่อให้ผู้ที่จะปรุงยาได้ทราบและไม่ปรุงยาผิดตำรับ การขึ้นต้นของตำรับยาแต่ละขนาน ได้แก่

1.1 การขึ้นต้นด้วยชื่อยาที่ตั้งไว้เฉพาะแต่ละขนาน กลวิธีในการเขียนของหมอพื้นบ้านเพื่อจดจำตำรับยาแต่ละขนานซึ่งชื่อเรียกจะแตกต่างกันตามแต่หมอพื้นบ้านจะคิดคำขึ้นมาเพื่อเหมาะแก่การจดจำ ตัวอย่าง เช่น ยาชื่ออินตะขิต ท่านให้อาหาหิงค์ 1 เจตหมูนเพลิง 1 สะค่าน 1 ลูกชาพลู 1 หัวแห้วหมู 1 ลูกพิลังกาสา 1 เทียนดำ 1 เทียนขาว 1 เกลือเทศ 1 เอาเสมอภาคตำผงลายน้ำผึ้งรวงก็ได้ แก้มทั้งปวง (สมุดฝรั่งตำรายา ทะเบียน 59220005)

1.2 การขึ้นต้นด้วยชื่อโรค กลวิธีในการเขียนของหมอพื้นบ้านโดยการนำชื่อโรคมาตั้งเป็นตำรับยาแต่ละขนาน เพื่อการจดจำที่ง่ายต่ออาการของผู้ป่วยที่จะมาทำการรักษา เช่น ยาแก้ตีชาน ท่านให้อาไม้สัก ไม้ประดู่ ผางเสน เอาเท่ากัน ต้มใส่น้ำพอสมควร กินครั้งละ 1 ถ้วยชา (สมุดฝรั่งตำรายา ทะเบียน 46260014)

1.3 การขึ้นต้นด้วยประเภทการใช้ยา กลวิธีอย่างหนึ่งของหมอพื้นบ้านเพื่อการจำแนกวิธีการใช้ เช่น การทา การต้มแล้วนำมาดื่ม หรือการนวด (เป่า) เช่น ยานัตถุ์สันนิบาตให้คลั่ง เอาพริก 1 เบี้ยจ๊กจั่น 1 ลิ่นทะเล 1 หอยแครง 1 ดิปลี 1 ชะเอม 1 การบูร 1 ชะมด 1 พิมเสน 1 ยาทั้งนี้บดละเอียดนัตถุ์ ไซ้จำพวกหนึ่ง ชื่อสันนิบาตกุมภณัท (สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 60270096)

1.4 การขึ้นต้นด้วยคำบาลีหรือคำสิริมงคล กลวิธีนี้ใช้เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ป่วยที่มาทำการรักษาว่าเมื่อรักษากับตำรับยานี้แล้วจะหายอย่างแน่นอน ข้อความที่ใช้ขึ้นต้นในลักษณะนี้มักใช้คำว่า สิทธิการิยะ สิทธิกาเย สิทธิการ หรือคำว่า มงคลมาขยายชื่อยา ตัวอย่างเช่น ยามงคลแก้ทรางแดงมันให้ลื่น

กระด้างคางแข็งตาแข็ง ไม่มีน้ำตานอนแน่นอนอยู่ที่ดี ท่านให้อาขี้แมลงสาบคั่ว 1 กล้วยองไฟ 1 บุนนาค 1 บัวหลวง 1 หวายตะค้า 1 กริดสนา 1 กะลำพัก 1 ขอนดอก 1 เทียนดำ 1 น้ำสานทอง 1 จันทรทั้ง 2 งาช้าง 1 เขี้ยวเสือ 1 เขี้ยวตะเข้ 1 ชาติทรคุณ 1 ดิงเหลื่อม 1 ดีตะเข้ 1 โกฎพุงปลา 1 ชะมด 1 อำพัน 1 พิมเสน 1 สิ่งละ 2 สลึง ทองคำเปรวพอควรวัวดอกไม้เป็นกระสายทำแห้งไว้ (สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 60270102) หรือ **สิทธิการริยะ** ยาบำรุงไฟธาตุเลือดลม พิการต่างๆ ท่านให้อาขี้จันทรทั้ง 2 สัตบุด 1 สัตบัน 1 เกสรบัวหลวง 1 บุนนาค 1 ลูกจันทร 1 ดอกจันทร 1 เบญจโกฐ เบญจเทียน หัวแห้วหมู 1 กระวาน 1 กานพลู 1 เปลือกมะตูม 1 รากมะกรูด 1 รากมะนาว 1 แกนกำลิ่ง 1 แก่นปลู 1 แก่นขนุน 1 รากคนทา ย่านาง 1 กันเตรรา 1 เนื้อไม้ 1 จันทร นา 1 สัตलगด 1 รากบัว 1 เกสรลินจง 1 เกสรบัวขม 1 เอาสิ่งละ 1 บาท (สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 65270079)

1.5 การขึ้นต้นอาการของโรคด้วยคำว่าถ้า ถ้า หมิพัง หรือ หมิหาย

กลวิธีในการรักษาของหมอพื้นบ้านกล่าวคือถ้าตำรายาแรกไม่สามารถรักษาให้หายได้หรือกำลังจะหายก็เพิ่มตำรับเสริมเข้าไปเพื่อให้การรักษาผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องจนหาย เช่น **ถ้า หมิพัง**เอายาเหลืองเข้าแก้ในต้นมูลกิต ถ้าใช้ในฤดูทั้งสามนี้ให้พอกุมหัวสาระพางตัว จึงเอายาเข้าแก้ท่านว่าใช้ขึ้นเป็นคันทะมาต ตามฤดูใช้ร้อน จึงประกอบยาไว้แก้พอกท่านให้เอารากสะหมุน 1 รากเขียด 1 เปลือกเพกา 1 รากมะกรูด 1 รากมะนาว 1 รากน้ำเข้า 1 รากปดทั้ง 2 รากไม้เท้ายายหม่อม 1 รากหนมหวัน 1 รากเหม็งซอ 1 รากเพ็ใบดาต 1 รากกำชำ 1 ยาทั้งนี้ฝนพาดทาที่พอกหาย (สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 660270096) หรือ **ถ้าหมิหาย**ท่านให้อากล้วยน้ำมาฝานขยำกับน้ำข้าวเอายาฝั้นแทรกลงสักหน่อย กินหายๆ (สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 660270096)

2. การลงท้ายสูตรยาแต่ละขนาน

การลงท้ายสูตรยาแต่ละขนานนั้นมีลักษณะที่น่าสนใจ และจากการศึกษาพบว่ามีกรลงท้ายที่บอกให้รู้ว่ายามีสรรพคุณ และประสิทธิภาพของยาขนานนั้น ๆ ว่ามี

ประสิทธิภาพในการรักษาโรคภัยไข้เจ็บได้แน่นอน เป็นการสร้างความเชื่อมั่นและความศรัทธาให้ผู้ป่วยว่ายาตำรับนั้นรักษาได้อย่างเห็นผล

2.1 การลงท้ายด้วยคาถาอาคม กลวิธีการหนึ่งของหมอพื้นบ้านที่ใช้ความเชื่อในเรื่องของคาถาอาคมเข้ามาประกอบในการรักษาโรคเพื่อเหตุให้เกิดความเชื่อมั่นของผู้ป่วยว่าหายจากโรค เช่น ยาแก้กลอนลงฝัก ยาหนูตัน จิงจาย ยอดคำเอาทั้ง 5 หัวยานาง รากเข็มแดง น้ำสารทอง ยา 5 สิ่งนี้ต้มสามเอาหนึ่ง เสกด้วย **สักตะวาตามกำลังวัน** (สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 46260012) หรือ ถ้าหญิงมีครรภ์ได้หกเดือน แล้วให้ใช้เป็นลมจุกเสียด ให้เมื่อย ให้เจ็บตะโพก ให้ชดทาทนักเบา เจ็บนิงไปแล้วก็ดี เอาแป้งคลึงท้องพลาทางว่าคาถาดังนี้ **อะโคะหะมะสะหมิง ตีฟาวาวิเล ภาติโลกะสานิง สะหิริตัพัง ปะมุณจันติฯ** ใหว่าสามคาบ (สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 660270096)

2.2 การลงท้ายด้วยการตีค้ายาเป็นของมีค่า กลวิธีอีกรูปแบบหนึ่งเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้กับผู้ป่วยว่าตำรายาที่รักษามีมูลค่ามากเกิดความมั่นใจให้กับผู้ป่วยที่ทำการรักษา เช่น ไข่มุกมัทนียกเอายานี้เข้าแก้ ท่านให้เอาเฟืองทั้ง 5 ตนระเพ ทั้ง 3 แมงลักทั้ง 3 เทียนทั้ง 5 ลูกจันทร์ 1 ดอกจันทร์ 1 กระจวาน 1 กานพลู 1 หล้าแพรก 1 หล้าผากควาย 1 สะคัน 1 ลูกโนแดงโม 1 พรึก 1 ชิง 1 ดีปลี 1 กระจเทียม 1 บดด้วยน้ำท่าแห้งไว้ลายน้ำดอกไม้ น้ำซันทศกอนก็ได้ ตรอกเข้าไปพื้นและ **ตีค้ายั่ว แสนตำลึงทองและฯ** (สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 660270096)

2.3 การลงท้ายด้วยการเขียนเพื่อบอกว่าดีมีคุณภาพรักษาแล้วได้ผล กลวิธีอีกอย่างหนึ่งคือตำรายานี้ใช้ได้ผลมาแล้วเมื่อรักษากับผู้ป่วยก็จะหายจากโรค เช่น ยาแก้ลมชักเท้าเย็นมือเย็น ท่านให้เอาพริกไทย 1 บาท ดีปลี 2 เฟือง หัวหมู 1 บาท นี้ตำผงละลายน้ำร้อนกิน ถ้าธาตุหนักให้กินแค่ 1 เฟือง ธาตุเบาให้กินแค่ 2 โป กินเป็นยาผายลมชำระโทษ ถ้างลงหนักไป ให้เอาฟักเชื่อมกับน้ำตาลหม้อต้มกินหยุดแล (สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 45260053) หรือ ถ้าเป็นลมจับให้เอาต้นเหงือกปลาหมอ 1 ส่วน

พริกไทย 2 ส่วน ทำผางลายนํ้าร้อนกิน และลมแปดจำพวกหายสิ้น (สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 46260014)

2.4 การลงท่ายด้วยชื่อของตัวยา เป็นกลวิธีอีกอีกอย่างหนึ่งของ หมอพื้นบ้าน เพื่อจะทำให้ทราบว่ายาดำรับนี้ชื่ออะไร การปรุงแบบไหน เพื่อให้เกิด ความมั่นใจไม่ผิดพลาดในการรักษาผู้ป่วย เช่น หญ้ามีครรภ์ให้ตกโลหิต แก่นสน 1 สักชี 1 แก่นซี่เหล็ก 1 ไม้สัก 1 จันทร์แดง 1 จันทร์ขาว 1 ตับเต้าน้อย 1 ตับเต่าใหญ่ 1 แก่นกันเกรา 1 แก่นปลู 1 เมล็ดฝ้าย 1 ดอกสารภี 1 ดอกพิกุล 1 ดอกบุนนาค 1 ดอกบัว หลวง 1 ดอกมะลิ 1 เอาเสมอภาคต้มกินแก้สันนิบาตเลือด **แก้ไข้เพื่อโลหิตพิการฯ** (สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 46260014)

2.5 การลงท่ายด้วยข้อความที่น่าเชื่อถืออันเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์และ ความเป็นสิริมงคล กลวิธีนี้มีความสอดคล้องกับภาวะจิตใจของผู้ที่กำลังป่วย กล่าวคือ ทำให้ผู้ป่วยวางใจว่ายาดำรับนี้ดีเพราะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยคุ้มครอง เช่น แก้มสันนิบาตให้ ระส่ำระสาย ทานให้อา โกฎสูอ 1 โกฎเขมา 1 โกฎก้านพร้าว 1 โกฎพุงปลา 1 โกฎจุฬาลำพา 1 โกฎเซียง 1 โกฎน้ำเต้า 1 โกฎกัตเกรา 1 โกฎกระดุก 1 เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว 1 เทียนข้าวเปลือก เทียนยาวภานี 1 จันทร์แดง 1 จันทร์ขาว 1 เถาวัลหวมกแดง เถาวัลหวมกขาว 1 รากย่านาง 1 ชนูด 1 อบเชย 1 สมุนแวง 1 กริดสนา 1 กระลำพัด 1 ขอนดอก 1 ลำพันทอง 1 รากโครเคือ 1 กระดอม 1 กำหยาน 1 เปราะหอม 1 ลูกจันทร 1 ดอกจันทร 1 กระวาน 1 กานพลู 1 นิพพูสี 1 ชะมด 1 พิมเสน 1 ลูกผักชี 1 สะค่าน 1 รากชาพลู 1 ชิง 1 ดีปลี 1 เจตหมุนเพลิง 1 ดอกสารพี 1 ดอกพิกุล 1 ดอกจำปา 1 ดอกกระดังงา 1 ดอกมะลิ 1 ดอกคำไท 1 ผางเสน 1 เลือดแรด 1 ตี้วเถื่อน 1 ตีงูเหลือม 1 ตีหมูเถื่อน 1 ยาทั้ง 56 สิ่งในตำรา**เทพขุมนุมนเท้านี้**และ (สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 60270102)

นอกจากการขึ้นต้นและการลงท่ายในตำรับยาในลักษณะต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าว แล้วนั้น ยังพบว่ามีการกล่าวถึงที่มาของสูตรยาบางขนานว่ามาจากครูยาหรือครูผู้อยู่ในโลกศักดิ์สิทธิ์อีกด้วย คำว่า “ครู” ของหมอพื้นบ้านนั้นมีหลายครู ทั้งครูที่สอนการรักษา

และการปรุงยารวมถึงครูที่ปรากฏในตำรายาก็ถือว่าครูเช่นกันจึงเป็นเรื่องสิริมงคลในการรักษาว่า ครูที่เป็นเจ้าตำรายาจะดลบันดาลให้กับหมอพื้นบ้านที่นำตำรายานี้ไปรักษาผู้ป่วยให้หายได้ เช่น จักกล่าวถึงสันนิบาตหมูหนึ่งเมื่อแรกจะใช้นั้น ให้ตัวร้อนกินข้าวหมีได้ หมันให้หวานปาก ครั้นถึงเพลามันให้สะท้อนก่อน จึงจับขึ้นไปตามสันหลังจนถึงคอหมันให้ลิ้นแข็งเจรจามีได้ หมันให้น้ำลายฟุ้งปากตาเหลือกตาพรน ดั่งผีเข้าทั้งกลางวันกลางคืน ถ้าหมารู้จักกำเนิด 15 วันตาย **ยังมีพระฤๅษีองค์หนึ่ง** แต่งยาไว้แก้ไข้จำพวกนี้ ท่านให้เอาแก่นขี้เหล็ก 1 แก่นมะทราบ 1 ตุมกาขาว 1 เทียนทั้ง 5 โกฎสุธ 1 โกฎเขม่า 1 ต้มสามเอาหนึ่งกินหายๆ ถ้าสะท้อนให้เอาพริกไทย 1 รากขาพลู 1 ผักเสี้ยนผี ยาทั้งนี้ ตำลายน้ำข้าวสารขมิ้นหอยและๆ (สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 660270096) หรือ **ยังมีพระฤๅษีองค์หนึ่งชื่อนารอด** แต่งยาไว้ให้แก้ ท่านให้เอาขิง 1 หวานน้ำ 1 ต่อขิง 1 โกฎเขม่า 1 โกฎบัว 1 ยาทั้งนี้บดเท่ากันบดละเอียดพิมเสนรำหัดนัตสันนิบาตตาเหลือกและๆ ถ้าสะท้อนให้เอารากหมากตลอด 1 ข่า 1 กระหวาน 1 ขิง 1 จันทน์ 1 ผนชโลมแก้สะท้อนและๆ (สมุดฝรั่งตำรายา เลขทะเบียน 660270096) เป็นต้น

ภาพรวมของโรคที่ปรากฏในตำรับยาจากสมุดฝรั่ง ฉบับสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

จากการปริวรรตและถ่ายถอดภาษาแล้ววิเคราะห์ตำรับยาตามชนิดของโรคที่ปรากฏในสมุดฝรั่งทั้ง 11 เล่ม ของห้องวรรณกรรมท้องถิ่น สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่ามีกลุ่มโรคอยู่ทั้งสิ้น 9 ชนิด คือ 1. โรคไข้ 2. โรคลม 3. โรคริดสีดวง 4. โรคบิด 5. โรคเลือด 6. โรคบุรุษ 7. โรคไอ 8. โรคผิวหนัง 9. โรคจากอำนาจเหนือธรรมชาติ และมีตำรับยาที่ใช้รักษาแต่ละโรคหลายตำรับ ดังจะได้สรุปเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงกลุ่มโรคและชื่อตำรับยาที่ใช้ในการรักษา

กลุ่มโรค	รายชื่อตำรับยาจากสมุดฝรั่ง
โรคไข้	ยาไข้วันหรือไข้มาเลเลีย ยาไข้จับสัน ยาแก้ไข้ ยาแก้ไข้เรื้อ ไข้ร้อน ยาแก้ไข้ประจำวันต่างๆ ถ้าผู้ใดไข้ในเดือน ถ้าไข้จับ ยาไข้จับสัน ยาไข้ให้นอนนิ่ง ยาแก้ไข้ ยาต้มแก้ไข้ร้อน ไข้ให้อุยกาน้ำนํก ยาต้มแก้ไข้เพื่อไม่ออกแลตันปลายไข้สันนิบาตต่างๆ แก้ไข้วัน ยาต้มแก้ไข้พิษเพื่อเลือดและไข้ให้ร้อนในอกกัลดอก ยาต้มกระทุ้งไข้ ยาแก้ไข้เด็ก ยาแก้ไข้ร้อนทั้งปวง ยาไข้เพื่อเลือด ไข้ให้สะอึก ยาแก้ไข้สามฤดู
โรคลม	ยาลมเข้าข้อ ถ้าเป็นลมจับ ยาแก้ลม ยาลมตามมีด ลมตื่นตายมีอตาย ยาช่อมหาวิเวยเวก (แก้ลม 15 จำพวก) ยาลมจุกเสียดทั้งปวง ยาแก้ลมชักปากเบี้ยว ยาสกัดลม ถ้ามลขึ้นหัวขึ้นตา แก้ลมเงืองลมเงา ยาช่อมหาระงับ
โรคริดสีดวง	ยาแก้ริดสีดวงลำไส้ น้ำมันริดสีดวงในรูหู ยาแก้ริดสีดวงทวาร ยาแก้ริดสีดวง ยาแก้เสียดริดสีดวงก็ได้ ริดสีดวงจุมุก ยาหลามแก้ริดสีดวงและกระษัย ยาแก้ริดสีดวงงอก ยาแก้ริดสีดวงม่งคลอ ริดสีดวงลำไส้ ริดสีดวงลม ยาแก้ริดสีดวงขี้เป็นมูกเป็นเลือดให้แน่นหน้าอก แก้จุกเสียด ยาต้มกินแก้ริดสีดวงตมูกเลือด เหน็บเท้า ยาแก้โรคริดสีดวงออกตามทวานหนักริดสีดวงทั้งปวง
โรคบิด	ยาแก้บิดลงท้อง แก้บิดมวนทอง ยาต้มแก้บิดมวนเพื่อฮาตุ
โรคเลือด	ยาต้มแก้ไข้เลือด ยาตองแก้ไข้ลดกระษัตตรีที่ฟอมแห้ง ยาต้มกินแก้ไข้ลดขัด ยาชูเลือดให้งาม ยาแก้โลหิตพิการต่างๆ ยาแก้โลหิตแห้งติดกระดูกสันหลัง ยาขับเลือดเสียหลังคลอดบุตร ยาแก้ไข้ลดตายในท้อง ยาหญิงถึงระดูมิสะตวก แก้เลือดแห้ง แก้เลือดในเส้น แก้เลือดก้อน แก้เลือดเป็นเถาด้าน แก้เมื่อเลือดตก ยาแก้ไข้เลือด แก้

กลุ่มโรค	รายชื่อตำรับยาจากสมุดฝรั่ง
	เพดเลือด บ้าเพดคุณก็ดี ยาลงเลือดยาบำรุงเลือด ยาพ่นห้ามเลือด ยาต้มกินแก้เลือดระดูขาดตีนัก
โรคบุรุษ	ยาต้มบุรุษ ยาแก้กลอนลงฝัก ยากลอนลงฝักหรือไขเป็นอุ้ง ยาแก้ องคขาดตาย ยาแก้องคขาดตาย
โรคโอ	โอเพื่อช้ดอกและเพื่อเลือดแล ยาแก้หืดโอ ยาตองแก้หอบโอบวม ท้องทั้งปวง ยาแก้โอแก้หืดลำยาตในคอก็ดี ยาโอเสลดคอแห้ง
โรคผิวหนัง	ยาเริ่มตื่นหมา ยาเริ่มดอกไม้ ยาแก้เริ่มไฟ ยากลากยาแก้คัน ยาแก้ คัน ยาทาแก้คันเพื่อลมกลอน ยาทาแก้คันเพื่อลมกลอน ยาพาด แก้ลมพิษ
โรคจากอำนาจ เหนือธรรมชาติ	ยาต้องคุณให้ตาย ยาระคุณ ยาระ พ่นแก้คุณไสย พ่นแก้คุณไสย ยาพ่นผีพราย แก้คุณไสย แก้คุณไสย แก้คุณไสย แก้คุณไสย แก้คุณไสย แก้คุณไสย ยาแก้ยา ยาแก้ผี

บทสรุป

การศึกษาตำรับยาพื้นบ้านจากสมุดฝรั่ง ฉบับสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าและภูมิปัญญาด้านการแพทย์พื้นบ้านของชาวใต้ว่ามีมาอย่างยาวนาน นอกจากนี้คือ ได้เห็นถึงขอบในการบันทึกตำรับที่มักจะขึ้นต้นและลงท้ายด้วยกลวิธีทางภาษาในแบบต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้ป่วยและหมอพื้นบ้านผู้รักษาได้จดจำตำรับยาที่ไม่เพียงรักษาโรคทางกายเท่านั้น แต่ยังรักษาอาการที่ส่งผลทางจิตใจได้อีกด้วย ดังปรากฏว่ามีการเลือกใช้ถ้อยคำที่เป็นสิริมงคล คำที่เป็นคาถาอาคม หรือการกล่าวอ้างถึงโลกศักดิ์สิทธิ์ในตำรับยา อย่างไรก็ตามการศึกษาข้อมูลความรู้จากเอกสารตัวเขียน เช่น สมุดฝรั่ง ยังมีผู้สนใจศึกษาหรือมีการนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ น้อยมาก ดังที่ พชลินจ์ จินนุ่น และ วินัย สุขใส (2567: 348) ได้กล่าวว่า “ที่ผ่านมายังไม่พบบทความหรืองานวิจัยที่วิเคราะห์สมุดฝรั่งทั้งที่เป็นเอกสารสำคัญ

ที่ทำให้เห็นความคิดของคนสมัยหนึ่งที่มีต่อการสร้างหนังสือหรือการเลือกเรื่องราว เพื่อเผยแพร่ให้คนรุ่นหลังได้มีโอกาสนำไปใช้ประโยชน์” ฉะนั้น ผู้เขียนจึงมีความคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะมีผู้สนใจเข้ามาสอบถามถึงตำรายาต่าง ๆ ที่ได้บิรวรรตถ่ายทอดไว้แล้ว และนำไปใช้ศึกษาต่อยอดเป็นองค์ความรู้ต่าง ๆ อันจะช่วยเผยแพร่ภูมิปัญญาของแพทย์พื้นบ้านให้คงอยู่และพัฒนาได้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมร่วมสมัยได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชวน เพชรแก้ว. (2547). *วรรณกรรมทักษิณ : วรรณกรรมปริทัศน์*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พัชลินจ์ จินนุ่น และ วินัย สุภใส. (2567). *สถานภาพของสมุดฝรั่งภาคใต้ของไทย*. ใน อภิลักษณ์ เกษมผลกุล (บ.ก.), เอกสารตัวเขียน 4 ภูมิภาค : มหาสมุทรแห่งความรู้. (น. 347-364). โครงการวิจัยสำรวจและสำเนาข้อมูลตัวเขียน 4 ภูมิภาคในฐานะมรดกความทรงจำของชาติและหลักฐานการรู้หนังสือของบรรพชนไทย.
- สีปพงศ์ ธรรมชาติ. (2540). *เอกสารการสอนวิชาวรรณกรรมท้องถิ่น*. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

Authors

Dr. Panuwat Sakulsueb
Department of Thai Language,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Lampang Rajabhat University
119 Moo 9, Lampang-Mae Tha Road, Chomphu Sub-district,
Mueang Lampang District, Lampang 52100
Tel: 054-316-154 E-mail: sakulsueb_9@g.lpru.ac.th

Mr. Witthaya Busabong
Thai Language for Communication Program,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Sisaket Rajabhat University
319 Thai Panta Road, Pho Sub-district, Mueang Si Sa Ket District,
Si Sa Ket 33000
Tel: 06-3795-2619 E-mail: witthaya.b@sskru.ac.th

การสอนวรรณยุกต์แก่ชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทย

Teaching Tones to Foreigners Learning the Thai Language

จอมขวัญ สุทธินนท์^{1*}

Jomkwan Sudhinont

¹สาขาวิชาสังคม วัฒนธรรม และการพัฒนามนุษย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Department of Society, Culture, and Human Development, Faculty of Liberal Arts,

Prince of Songkla University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ : 18 เมษายน 2567

ปรับปรุงแก้ไข : 26 กันยายน 2567

ตอบรับตีพิมพ์ : 11 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องการสอนวรรณยุกต์แก่ชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทย มุ่งนำเสนอการสอนวรรณยุกต์แก่ผู้เรียนภาษาไทยชาวต่างชาติ ซึ่งเป็นลำดับที่เกิดขึ้น ต่อเนื่องจากการสอนไตรยางศ์หรืออักษร 3 หมู่ เนื่องจากอักษรแต่ละหมามีพื้นเสียงร่วม และต่างกัน เมื่อผู้เรียนจดจำพื้นเสียงของอักษร 3 หมู่ได้แล้วจะสามารถถ้อยโยย การเรียนรู้ไปสู่เรื่องวรรณยุกต์ได้ เครื่องหมายวรรณยุกต์มีหลักที่ค่อนข้างซับซ้อน เนื่องจากเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม่ตรีและไม่จัตวาปรากฏได้กับอักษรกลางเมื่ออักษร กลางเป็นพยัญชนะต้นเท่านั้น ส่วนเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม่เอกกับไม้โทกลับไม่ตรงกับ เสียงวรรณยุกต์ ดังนั้น การสอนวรรณยุกต์แก่ผู้เรียนภาษาไทยชาวต่างชาติ ผู้สอน จึงจำเป็นต้องสอนให้ผู้เรียนรู้จักทั้งเครื่องหมายวรรณยุกต์ เงื่อนไขการใช้เครื่องหมาย วรรณยุกต์ ความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องหมายวรรณยุกต์กับเสียงวรรณยุกต์ซึ่งเกี่ยวข้อง

กับเสียงสระและเสียงพยัญชนะท้ายของคำ และการถ่ายโยงการเรียนรู้เรื่องวรรณยุกต์ การที่ผู้เรียนแม่นยำทั้งหลักของไตรยางศ์และหลักของวรรณยุกต์จะส่งเสริมทักษะ การสื่อสารภาษาไทยให้สามารถเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็น พื้นฐานนำไปสู่การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ที่ความหมายในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นต่อไปได้อีกด้วย

คำสำคัญ : การสอน, วรรณยุกต์, ผู้เรียนชาวต่างชาติ, ภาษาไทย

Abstract

The academic article aims to present the teaching of tones to foreigners learning the Thai language, which follows the teaching of Triyang (the three classes of Thai consonants). While some consonants within each class share inherent sounds, others have distinct inherent sounds. After mastering the inherent sounds of the consonants in these three classes, learners can then connect them to learning tones. The use of tone marks is rather complicated. The high tone mark and the rising tone mark are used only when the mid-class consonants are used as initial consonants. However, when the low tone mark and the falling tone mark are used, the sounds do not correspond to the tones. Therefore, teaching Thai tones to foreigners necessitates teaching the tone marks and usage conditions, the relationships between the tone marks and the associated vowel sounds, and the final consonant sound of words. Transferring the knowledge about tones, the principles of Traiyang (the three classes of consonants), and the principles of tones contribute to promoting effective communication in Thai

at an advanced level. This understanding serves as a foundation of analysis for more complicated everyday communication.

Keywords: Teaching, Tone, Foreigners, Thai Language

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด (isolating language) คำในภาษาไทยมีวรรณยุกต์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และวรรณยุกต์เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้คำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปซึ่งมีส่วนประกอบอื่น ๆ คือ พยัญชนะต้น สระ และพยัญชนะท้ายอย่างเดียวกัน มีความหมายต่างกันได้ (กาญจนา นาคสกุล, 2559: 156) การใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ในพยางค์หรือคำขึ้นอยู่กับหลักการผันวรรณยุกต์ (ปราณี บุญชุ่ม, 2554: 131) ซึ่งเป็นความรู้ด้านหลักภาษาไทย (principles of Thai Language) ที่ไม่ใช่ใช้ลักษณะสากลทางภาษาที่เรียนรู้ได้อย่างความรู้ด้านภาษาศาสตร์

การสอนวรรณยุกต์แก่ผู้เรียนภาษาไทยชาวต่างชาติจะเกิดขึ้นได้อย่างไร มีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยจดจำและเข้าใจไตรยางศ์ซึ่งก็คืออักษร 3 หมู่ ได้แก่ อักษรสูง อักษรกลาง และอักษรต่ำ กล่าวคือ การเรียนรู้วรรณยุกต์ของผู้เรียนภาษาไทยชาวต่างชาติจะเกิดขึ้นได้จากการถ่ายโยงการเรียนรู้ (transfer of learning) เรื่องไตรยางศ์ซึ่งได้เรียนรู้ไปแล้วนำมาสู่การเรียนรู้เรื่องวรรณยุกต์ซึ่งเป็นการเรียนรู้ใหม่ (สุรางค์ แซ่ไคว้, 2559: 280)

การสอนวรรณยุกต์แก่ผู้เรียนภาษาไทยชาวต่างชาติ ผู้สอนจำเป็นต้องสอนให้ผู้เรียนรู้จักทั้งเครื่องหมายวรรณยุกต์ เงื่อนไขการใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ ความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องหมายวรรณยุกต์กับเสียงวรรณยุกต์ซึ่งเกี่ยวข้องกับเสียงสระและเสียงพยัญชนะท้ายของคำ และการถ่ายโยงการเรียนรู้เรื่องวรรณยุกต์ ตามที่หนังสือเรียนภาษาไทยเรียกว่าคำเป็น คำตาย

เนื้อหา

การสอนวรรณยุกต์แก่ผู้เรียนภาษาไทยชาวต่างชาติมี 4 ประเด็น ได้แก่ 1. เครื่องหมายวรรณยุกต์ 2. เงื่อนไขการใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ 3. ความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องหมายวรรณยุกต์กับเสียงวรรณยุกต์ และ 4. การถ่ายโยงการเรียนรู้เรื่องวรรณยุกต์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เครื่องหมายวรรณยุกต์

เสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยมี 5 เสียง แต่เครื่องหมายวรรณยุกต์มีเพียง 4 เครื่องหมาย เนื่องจากไม่มีเครื่องหมายกำกับเสียงวรรณยุกต์กลางหรือสามัญ ดังนี้

ตารางที่ 1 เครื่องหมายวรรณยุกต์

ลำดับ	เครื่องหมายวรรณยุกต์	คำเรียกเครื่องหมายวรรณยุกต์
1	-	-
2	ˊ	ไม้เอก
3	ˋ	ไม้โท
4	ˇ	ไม้ตรี
5	ˆ	ไม้จัตวา

เสียงวรรณยุกต์กลางหรือสามัญไม่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับ เครื่องหมายวรรณยุกต์ ˊ เรียกว่า ไม้เอก เครื่องหมายวรรณยุกต์ ˋ เรียกว่า ไม้โท เครื่องหมายวรรณยุกต์ ˇ เรียกว่า ไม้ตรี และเครื่องหมายวรรณยุกต์ ˆ เรียกว่า ไม้จัตวา

2. เงื่อนไขการใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์

วรรณยุกต์ในภาษาไทยเกี่ยวข้องกับไตรยางศ์ เสียงสระ และเสียงพยัญชนะท้ายของคำ ซึ่งเป็นรายละเอียดตามที่หนังสือเรียนภาษาไทยเรียกว่า คำเป็น คำตาย

คำเป็น หมายถึง คำที่ประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะต้น หน่วยเสียงสระ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ โดยที่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้ายหรือมีหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายในอักษรต่ำเดี่ยว ได้แก่ /m/ ม, /n/ น, /ŋ/ ง, /w/ ว และ /j/ ย

คำตาย หมายถึง คำที่ประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะต้น หน่วยเสียงสระ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ และหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายในอักษรกลาง ได้แก่ /p/ ป, /t/ ต, /k/ ก และ /ʔ/ อ

การใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ในพยางค์หรือคำขึ้นอยู่กับหลักการผันวรรณยุกต์ (ปราณี บุญชุ่ม, 2554: 131) ซึ่งก็คือพื้นเสียงของไตรยางศ์หรืออักษร 3 หมู่ เมื่อเป็นคำเป็นและคำตาย (รวมทั้งพยางค์หนักซึ่งก็คือพยางค์ที่มีส่วนประกอบสมบูรณ์ที่สามารถออกเสียงและปรากฏได้โดยลำพัง (กาญจนา นาคสกุล, 2559: 170) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 อักษรสูง

2.1.1 คำเป็น ใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ได้ 2 เครื่องหมาย ได้แก่ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ' และเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท ˊ -

2.1.2 คำตาย ใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ได้ 1 เครื่องหมาย ได้แก่ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท ˊ -

2.2 อักษรกลาง

2.2.1 คำเป็น ใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ได้ 4 เครื่องหมาย ได้แก่ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ' เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท ˊ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้ตรี ¨ และเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้จัตวา ˋ -

2.2.2 คำตาย ใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ 3 เครื่องหมาย ได้แก่ เครื่องหมายวรรคตอนได้ไม่โท - เครื่องหมายวรรคตอนได้ไม่ตรี - และเครื่องหมายวรรคตอนได้ไม่จัตวา -

2.3 อักษรต่ำ

2.3.1 คำเป็น ใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ 2 เครื่องหมาย ได้แก่ เครื่องหมายวรรคตอนได้ไม่เอก - และ เครื่องหมายวรรคตอนได้ไม่โท -

2.3.2 คำตาย

1) หน่วยเสียงสระเสียงสั้น ใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ 1 เครื่องหมาย ได้แก่ เครื่องหมายวรรคตอนได้ไม่เอก -

2) หน่วยเสียงสระเสียงยาว ใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ 1 เครื่องหมาย ได้แก่ เครื่องหมายวรรคตอนได้ไม่โท -

3. ความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องหมายวรรคตอนกับเสียงวรรคตอน

ความจำเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนวรรณยุกต์ แผนภาพเครือข่าย (networking หรือ mapping) ช่วยให้ผู้เรียนภาษาไทยชาวต่างชาติจำความคิดรวบยอดวรรณยุกต์ได้ จากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องหมายวรรคตอนกับเสียงวรรคตอนในแผนภาพเครือข่าย (สุรงค์ แซ่ไคว้, 2559: 276) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 อักษรสูง

คำที่ประกอบด้วยอักษรสูงคำเป็นใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ 2 เครื่องหมาย ได้แก่ เครื่องหมายวรรคตอนได้ไม่เอก - และ เครื่องหมายวรรคตอนได้ไม่โท - และ คำที่ประกอบด้วยอักษรสูงคำตายใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ 1 เครื่องหมาย ได้แก่ เครื่องหมายวรรคตอนได้ไม่โท - ดังนี้

3.1.1 คำเป็น

พื้นเสียงของคำที่ประกอบด้วยอักษรสูงคำเป็นคือเสียงต่ำสูง / ˨ / รูปคำจึงไม่ปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้จัตวา - ดังแผนภาพที่ 1 แผนภาพเครือข่ายเครื่องหมายวรรณยุกต์ : อักษรสูง คำเป็น ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 แผนภาพเครือข่ายเครื่องหมายวรรณยุกต์ : อักษรสูง คำเป็น

เครื่องหมายวรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˊˋ	ˋˊ
	-	[máaj- ʔèek]	[máaj- thoo]	[máaj- trii]	[máaj- càt-ta- waa]
		↓	↓	↓	↓
เสียงวรรณยุกต์	กลาง/ สามัญ	ต่ำ	สูงต่ำ	สูง	ต่ำสูง
	-	ˋ	ˋˊ	ˊ	ˋˊ
	mid tone	low tone	falling tone	high tone	rising tone

คำที่ประกอบด้วยอักษรสูงคำเป็นมีเครื่องหมายวรรณยุกต์ตรงกับเสียง
 แผนภาพที่ 2 ตัวอย่างคำ : อักษรสูง คำเป็น สระเสียงสั้น และแผนภาพที่ 2 ตัวอย่างคำ :
 อักษรสูง คำเป็น สระเสียงยาว ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 ตัวอย่างคำ : อักษรสูง คำเป็น สระเสียงสั้น

เครื่องหมายวรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˊˋ	ˋˊ
รูปคำ	ขัน	ขั้น	ขั้น	-	-
		↓	↓	↓	↓
เสียงสั้น	-	[khàn]	[khân]	-	[khǎn]

แผนภาพที่ 3 ตัวอย่างคำ : อักษรสูง คำเป็น สระเสียงยาว

เครื่องหมาย วรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˉ	ˆ
รูปคำ	ขาน	ข่าน	ข้าน	-	-
		↓	↓		↓
เสียงยาว	-	[khàan]	[khàan]	-	[khâan]

คำที่ประกอบด้วยอักษรสูงคำเป็นมีเครื่องหมายวรรณยุกต์ตรงกับเสียงคือ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ˊ ได้แก่ ขัน [khàn] ข่าน [khàan] และ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท ˋ ได้แก่ ขัน [khañ] ข้าน [khaân]

อย่างไรก็ตาม พื้นเสียงของอักษรสูงคำเป็นคือเสียงต่ำสูง / ˉ / รูปคำจึงไม่ปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้จัตวา ˆ เป็น ขัน [khañ] ขาน [khâan]

3.1.2 คำตาย

พื้นเสียงของคำที่ประกอบด้วยอักษรสูงคำตายคือเสียงต่ำ / ˋ / รูปคำจึงไม่ปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ˊ ดังแผนภาพที่ 4 แผนภาพเครือข่ายเครื่องหมายวรรณยุกต์ : อักษรสูง คำตาย ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 4 แผนภาพเครือข่ายเครื่องหมายวรรณยุกต์ : อักษรสูง คำตาย

เครื่องหมายวรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˌ	ˎ
	-	[máaj- ʔèek]	[máaj- thoo]	[máaj- trii]	[máaj- càt-ta- waa]
เสียงวรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˌ	ˎ
	กลาง/ สามัญ	ต่ำ	สูงต่ำ	สูง	ต่ำสูง
	mid tone	low tone	falling tone	high tone	rising tone

คำที่ประกอบด้วยอักษรสูงคำตายมีเครื่องหมายวรรณยุกต์ตรงกับเสียง
แผนภาพที่ 5 ตัวอย่างคำ : อักษรสูง คำตาย สระเสียงสั้น และแผนภาพที่ 6 ตัวอย่างคำ :
อักษรสูง คำตาย สระเสียงยาว ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 5 ตัวอย่างคำ : อักษรสูง คำตาย สระเสียงสั้น

เครื่องหมายวรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˌ	ˎ
รูปคำ	ขัด	-	ขัด	-	-
	-	ˊ	ˋ	ˌ	ˎ
เสียงสั้น	-	[khàt]	[khât]	-	-

แผนภาพที่ 6 ตัวอย่างคำ : อักษรสูง คำตาย สระเสียงยาว

เครื่องหมาย วรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˊˊ	ˋˋ
รูปคำ	ขาด	-	ขาด	-	-
		↓	↓		
เสียงยาว	-	[khàat]	[khâat]	-	-

อักษรสูงคำตายใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ได้ 1 เครื่องหมาย ซึ่งมีรูปคำตรงกับเสียง คือ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท ˋ ได้แก่ ชัด [khát] และ ขาด [khâat]

อย่างไรก็ตาม พื้นเสียงของอักษรสูงคำตายคือเสียงต่ำ / ˋ / รูปคำจึงไม่ปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ˊ เป็น ชัด [khát] ขาด [khàat]

3.2 อักษรกลาง

คำที่ประกอบด้วยอักษรกลางคำเป็นใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ได้ 4 เครื่องหมาย ได้แก่ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ˊ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท ˋ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้ตรี ˊˊ และเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้จัตวา ˋˋ และคำที่ประกอบด้วยอักษรกลางคำตายใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ได้ 3 เครื่องหมาย ได้แก่ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท ˋ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้ตรี ˊˊ และเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้จัตวา ˋˋ ดังนี้

3.2.1 คำเป็น

พื้นเสียงของคำที่ประกอบด้วยอักษรกลางคำเป็นคือเสียงกลางหรือสามัญ รูปคำไม่ปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์กลางหรือสามัญ เนื่องจากไม่มีเครื่องหมายกำกับเสียงดังกล่าว ดังแผนภาพที่ 7 แผนภาพเครือข่ายเครื่องหมายวรรณยุกต์ : อักษรกลาง คำเป็น ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 7 แผนภาพเครือข่ายเครื่องหมายวรรณยุกต์ : อักษรกลาง คำเป็น

เครื่องหมาย วรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˉ	ˆ
	-	[máaj- ʔèek]	[máaj- thoo]	[máaj- trii]	[máaj- càt-ta- waa]
	↓	↓	↓	↓	↓
เสียง วรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˉ	ˆ
	กลาง/ สามัญ	ต่ำ	สูงต่ำ	สูง	ต่ำสูง
	mid tone	low tone	falling tone	high tone	rising tone

คำที่ประกอบด้วยอักษรกลางคำเป็นใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ตรงกับเสียง
แผนภาพที่ 8 ตัวอย่างคำ : อักษรกลาง คำเป็น สระเสียงสั้น และแผนภาพที่ 9 ตัวอย่าง
คำ : อักษรกลาง คำเป็น สระเสียงยาว ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 8 ตัวอย่างคำ : อักษรกลาง คำเป็น สระเสียงสั้น

เครื่องหมาย วรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˉ	ˆ
รูปคำ	ไก	ไก้	ไก๋	ไก๊	ไก๋
	↓	↓	↓	↓	↓
เสียงสั้น	[kaj]	[kàj]	[kâj]	[káj]	[kǎj]

แผนภาพที่ 9 ตัวอย่างคำ : อักษรกลาง คำเป็น สระเสียงยาว

เครื่องหมายวรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˉ	ˆ
รูปคำ	กาย	ก่าย	ก้าย	ก้าย	ก่าย
	↓	↓	↓	↓	↓
เสียงยาว	[kaaj]	[kàaj]	[káaj]	[kâaj]	[kǎaj]

คำที่ประกอบด้วยอักษรกลางคำเป็นมีเครื่องหมายวรรณยุกต์ตรงกับเสียงคือ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ˊ - ได้แก่ ไก่ [káj] ก่าย [kàaj] เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท ˋ - ได้แก่ ไก่ [káj] ก้าย [kaáj] เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้ตรี ˉ - ได้แก่ ไก่ [káj] ก้าย [káaj] และเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้จัตวา ˆ - ได้แก่ ไก่ [káj] ก่าย [kǎaj]

อย่างไรก็ตาม พื้นเสียงของคำที่ประกอบด้วยอักษรกลางคำเป็นคือเสียงกลางหรือสามัญ รูปคำไม่ปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์กลางหรือสามัญเนื่องจากไม่มีเครื่องหมายกำกับเสียงดังกล่าว เป็น ไก่ [kaj] และ กาย [kaaj]

3.2.2 คำตาย

พื้นเสียงของคำที่ประกอบด้วยอักษรกลางคำตายคือเสียงต่ำ / ˋ / รูปคำจึงไม่ปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ˊ ดังแผนภาพที่ 10 แผนภาพเครือข่ายเครื่องหมายวรรณยุกต์ : อักษรกลาง คำตาย ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 10 แผนภาพเครือข่ายเครื่องหมายวรรณยุกต์ : อักษรกลาง คำตาย

เครื่องหมายวรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˉ	ˊ
	-	[máaj- ʔèek]	[máaj- thoo]	[máaj- trii]	[máaj- càt-ta- waa]
		↓	↓	↓	↓
เสียงวรรณยุกต์	กลาง/ สามัญ	ต่ำ	สูงต่ำ	สูง	ต่ำสูง
	-	ˊ	ˋ	ˉ	ˊ
	mid tone	low tone	falling tone	high tone	rising tone

คำที่ประกอบด้วยอักษรกลางคำตายมีเครื่องหมายวรรณยุกต์ตรงกับเสียง
แผนภาพที่ 11 ตัวอย่างคำ : อักษรกลาง คำตาย สระเสียงสั้น และแผนภาพที่ 12
ตัวอย่างคำ : อักษรกลาง คำตาย สระเสียงยาว ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 11 ตัวอย่างคำ : อักษรกลาง คำตาย สระเสียงสั้น

เครื่องหมายวรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˉ	ˊ
รูปคำ	กั๊บ	-	กั๊บ	กั๊บ	กั๊บ
		↓	↓	↓	↓
เสียงสั้น	-	[kàp]	[kâp]	[káp]	[kǎp]

แผนภาพที่ 12 ตัวอย่างคำ : อักษรกลาง คำตาย สระเสียงยาว

เครื่องหมาย วรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˉ	ˆ
รูปคำ	ก่าบ	-	ก้าบ	ก๊าบ	ก๊าบ
		↓	↓	↓	↓
เสียงยาว	-	[kàap]	[káap]	[káap]	[káap]

อักษรกลางคำตายใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ได้ 3 เครื่องหมาย ซึ่งมีรูปคำตรงกับเสียง คือ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท ˋ - ได้แก่ ก้าบ [káp] ก๊าบ [káap] เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้ตรี ˊ - ได้แก่ ก้าบ [káp] ก๊าบ [káap] และเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้จัตวา ˆ - ได้แก่ ก้าบ [káp] ก๊าบ [káap]

อย่างไรก็ตาม พื้นเสียงของอักษรกลางคำตายคือเสียงต่ำ / ˋ / รูปคำจึงไม่ปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ˊ เป็น ก้าบ [káp] ก่าบ [kàap]

3.3 อักษรต่ำ

คำที่ประกอบด้วยอักษรต่ำคำเป็นใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ได้ 2 เครื่องหมาย ได้แก่ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ˊ และ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท ˋ และคำที่ประกอบด้วยอักษรต่ำคำตายสระเสียงสั้นใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ได้ 1 เครื่องหมาย ได้แก่ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ˊ ขณะที่คำที่ประกอบด้วยอักษรต่ำคำตายสระเสียงยาวใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ได้ 1 เครื่องหมาย ได้แก่ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท ˋ - ดังนี้

3.1.1 คำเป็น

พื้นเสียงของคำที่ประกอบด้วยอักษรต่ำคำเป็นคือเสียงกลางหรือสามัญ รูปคำไม่ปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์กลางหรือสามัญ เนื่องจากไม่มีเครื่องหมายกำกับเสียงดังกล่าว ดังแผนภาพที่ 13 แผนภาพเครือข่ายเครื่องหมายวรรณยุกต์ : อักษรต่ำ คำเป็น ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 13 แผนภาพเครือข่ายเครื่องหมายวรรณยุกต์ : อักษรต่ำ คำเป็น

เครื่องหมาย วรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˊ	ˋ
	-	[máaj- ʔèek]	[máaj- thoo]	[máaj- trii]	[máaj- càt-ta- waa]
	↓	↙	↓	↓	
เสียง วรรณยุกต์	กลาง/ สามัญ	ต่ำ	สูงต่ำ	สูง	ต่ำสูง
	-	ˊ	ˋ	ˊ	ˋ
	mid tone	low tone	falling tone	high tone	rising tone

คำที่ประกอบด้วยอักษรต่ำคำเป็นมีเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม่ตรงกับเสียง

แผนภาพที่ 14 ตัวอย่างคำ : อักษรต่ำ คำเป็น สระเสียงสั้น และแผนภาพที่ 15 ตัวอย่างคำ : อักษรต่ำ คำเป็น สระเสียงยาวต่อไปนี้

แผนภาพที่ 14 ตัวอย่างคำ : อักษรต่ำ คำเป็น สระเสียงสั้น

เครื่องหมาย วรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˊ	ˋ
รูปคำ	คั้ง	คั้ง	คั้ง	-	-
	↓	↙	↓	↓	
เสียงสั้น	[khaŋ]	-	[khâŋ]	[kháŋ]	-

แผนภาพที่ 15 ตัวอย่างคำ : อักษรต่ำ คำเป็น สระเสียงยาว

เครื่องหมาย วรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˊ	ˋ
รูปคำ	คาง	ค่าง	ค่าง	-	-
	↓	↙	↓	↓	
เสียงยาว	[khaaŋ]	-	[khâaaŋ]	[kháaaŋ]	-

คำที่ประกอบด้วยอักษรต่ำคำเป็นมีเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม่ตรงกับเสียง คือ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ‘ แต่มีเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงสูงต่ำ / ˆ / ได้แก่ คั้ง [khâŋ] ค่าง [khâaŋ] และ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท ˘ แต่มีเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงสูง / ˈ / ได้แก่ คั้ง [kháŋ] ค่าง [kháaŋ]

อย่างไรก็ตาม พื้นเสียงของอักษรต่ำคำเป็นคือเสียงกลางหรือสามัญ รูปคำไม่ปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์กลางหรือสามัญ เนื่องจากไม่มีเครื่องหมายกำกับเสียงดังกล่าว เป็น คั้ง [khaŋ] และ ค่าง [khaaŋ]

3.1.2 คำตาย

คำที่ประกอบด้วยอักษรต่ำคำตายที่มีสระเสียงสั้นจะมีพื้นเสียงวรรณยุกต์ต่างไปจากคำที่ประกอบด้วยอักษรต่ำคำตายที่มีสระเสียงยาว ดังนี้

1) สระเสียงสั้น

พื้นเสียงของคำที่ประกอบด้วยอักษรต่ำคำตายสระเสียงสั้น คือ เสียงสูง / ˈ / รูปคำจึงไม่ปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้ตรี ˝ ดังแผนภาพที่ 16 แผนภาพเครือข่ายเครื่องหมายวรรณยุกต์ : อักษรต่ำ คำตาย สระเสียงสั้น ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 16 แผนภาพเครือข่ายเครื่องหมายวรรณยุกต์ : อักษรต่ำ คำตาย สระเสียงสั้น

เครื่องหมายวรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	˘	˙
	-	[máaj-ʔèek]	[máaj-thoo]	[máaj-trii]	[máaj-càt-ta-waa]
			ˆ	ˈ	ˉ
เสียงวรรณยุกต์	กลาง/สามัญ	ต่ำ	สูงต่ำ	สูง	ต่ำสูง
	mid tone	low tone	falling tone	high tone	rising tone

คำที่ประกอบด้วยอักษรต่ำคำตายมีเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม่ตรงกับเสียง
 แผนภาพที่ 17 ตัวอย่างคำ : อักษรต่ำ คำตาย สระเสียงสั้น ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 17 ตัวอย่างคำ : อักษรต่ำ คำตาย สระเสียงสั้น

เครื่องหมายวรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˉ	ˆ
รูปคำ	คัก	คัก	-	-	-
เสียงสั้น	-	-	[khâk]	[khák]	-

คำที่ประกอบด้วยอักษรต่ำคำตายสระเสียงสั้นมีเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม่ตรงกับเสียง คือ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ˊ แต่มีเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงสูงต่ำ / ˆ / ได้แก่ คัก [khâk]

อย่างไรก็ตาม พื่นเสียงของอักษรต่ำคำตายสระเสียงสั้นคือเสียงสูง / ˋ / รูปคำจึงไม่ปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้ตรี ˋ เป็น คัก [khák]

2) สระเสียงยาว

พื่นเสียงของคำที่ประกอบด้วยอักษรต่ำคำตายสระเสียงยาว คือ เสียงสูงต่ำ / ˆ / รูปคำจึงไม่ปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท ˋ ดังแผนภาพที่ 18 แผนภาพ
 เครื่องหมายวรรณยุกต์ : อักษรต่ำ คำตาย สระเสียงยาว ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 18 แผนภาพเครือข่ายเครื่องหมายวรรณยุกต์ : อักษรต่ำ คำตาย สระเสียงยาว

เครื่องหมายวรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˉ	ˊ
	-	[máaj- ʔèek]	[máaj- thoo]	[máaj- trii]	[máaj- càt-ta- waa]
เสียงวรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˉ	ˊ
	กลาง/ สามัญ	ต่ำ	สูงต่ำ	สูง	ต่ำสูง
	mid tone	low tone	falling tone	high tone	rising tone

คำที่ประกอบด้วยอักษรต่ำคำตายมีเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม่ตรงกับเสียงดังแผนภาพที่ 19 ตัวอย่างคำ : อักษรต่ำ คำตาย สระเสียงยาว ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 19 ตัวอย่างคำ : อักษรต่ำ คำตาย สระเสียงยาว

เครื่องหมายวรรณยุกต์	-	ˊ	ˋ	ˉ	ˊ
รูปคำ	คาก	-	ค้ำก	-	-
เสียงยาว	-	-	[kháak]	[kháak]	-

คำที่ประกอบด้วยอักษรต่ำคำตายสระเสียงยาวมีเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม่ตรงกับเสียง คือ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท ˋ แต่มีเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงสูง / ˊ / ได้แก่ ค้ำก [kháak]

อย่างไรก็ตาม พื้นเสียงของอักษรต่ำคำตายสระเสียงยาวคือเสียงสูงต่ำ / ˊ / รูปคำจึงไม่ปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท ˋ เป็น คาก [khâak]

4. การถ่ายโยงการเรียนรู้เรื่องวรรณยุกต์

การสอนให้ผู้เรียนภาษาไทยชาวต่างชาติเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ (transfer of learning) หมายถึง การสอนให้ผู้เรียนภาษาไทยชาวต่างชาตินำความรู้เรื่องวรรณยุกต์ที่ได้เรียนรู้แล้วไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ กล่าวคือ เป็นการนำความรู้ในอดีตมาส่งเสริมหรือเอื้อต่อการเรียนรู้ใหม่ (สุรางค์ แซ่ไคว้, 2559: 280)

ผู้เขียนพิจารณาแล้วพบว่าแนวคิดการถ่ายโยงเฉพาะ (specific transfer) เหมาะกับการใช้สอนเรื่องวรรณยุกต์แก่ผู้เรียนภาษาไทยชาวต่างชาติ เนื่องจากเป็นการถ่ายโยงที่เกิดขึ้นเมื่อสภาพการณ์หรือเนื้อหาที่เรียนก่อนมีธาตุมูลเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน ระหว่างการเรียนรู้วรรณยุกต์ด้วยแผนภาพเครือข่าย (networking หรือ mapping) ถ่ายโยงมายังสิ่งที่คล้ายคลึงกัน (สุรางค์ แซ่ไคว้, 2559: 282) ซึ่งได้แก่ แผนภาพทฤษฎีเส้นวรรณยุกต์ (theory of tones: string theory) (Juyaso, 2017: 51) ทั้งพื้นเสียงของไตรยางศ์เมื่อเป็นคำเป็นและเมื่อเป็นคำตาย และพื้นเสียงของไตรยางศ์เมื่อปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

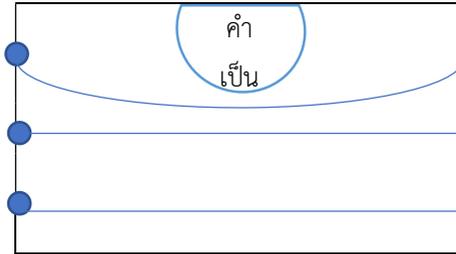
4.1 พื้นเสียงของไตรยางศ์เมื่อเป็นคำเป็นและเมื่อเป็นคำตาย

พื้นเสียงของไตรยางศ์หรืออักษร 3 หมู่เมื่อเป็นคำเป็นและเมื่อเป็นคำตาย ถ่ายโยงการเรียนรู้ได้ด้วยแผนภาพ ดังแผนภาพที่ 20 และ 21 ตามลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 คำเป็น

แผนภาพทฤษฎีเส้นวรรณยุกต์ใช้อธิบายเสียงวรรณยุกต์คำเป็นได้ดังแผนภาพที่ 20 ดังนี้

แผนภาพที่ 20 แผนภาพทฤษฎีเส้นวรรณยุกต์ : คำเป็น (Juyaso, 2017: 52)

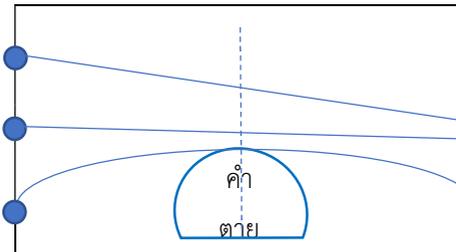
แผนภาพที่ 20 แผนภาพทฤษฎีเส้นวรรณยุกต์ของคำเป็น ประกอบด้วย
เส้น 3 เส้น ดังนี้

- 1) เส้นโค้งข้างบนเป็นเส้นแสดงพื้นเสียงต่ำสูง / ˨˩ / ของอักษรสูง
- 2) เส้นตรงตรงกลางเป็นเส้นแสดงพื้นเสียงกลางของอักษรกลาง
- 3) เส้นตรงข้างล่างเป็นเส้นแสดงพื้นเสียงกลางของอักษรต่ำ

4.1.2 คำตาย

แผนภาพทฤษฎีเส้นวรรณยุกต์ใช้อธิบายเสียงวรรณยุกต์คำตายได้
ดังแผนภาพที่ 21 ดังนี้

แผนภาพที่ 21 แผนภาพทฤษฎีเส้นวรรณยุกต์ : คำตาย (Juyaso, 2017: 53)

แผนภาพที่ 21 แผนภาพทฤษฎีเส้นวรรณยุกต์ของคำตาย ประกอบด้วยเส้น 3 เส้น ดังนี้

- 1) เส้นตรงข้างบนเป็นเส้นแสดงพื้นเสียงต่ำ / ˘ / ของอักษรสูง
- 2) เส้นตรงตรงกลางเป็นเส้นแสดงพื้นเสียงต่ำ / ˘ / ของอักษรกลาง
- 3) เส้นตรงข้างล่างเป็นเส้นแสดงพื้นเสียงจำแนกเป็น 2 กรณี

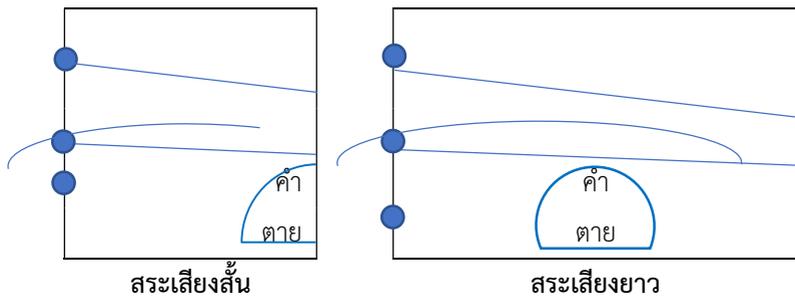
เมื่อเป็นคำตายที่ประกอบด้วยสระเสียงสั้นกับคำตายที่ประกอบด้วยสระเสียงยาว ดังนี้

3.1) เส้นตรงข้างล่างเป็นเส้นแสดงพื้นเสียงสูง / ˊ / กรณีเป็นคำตายที่ประกอบด้วยอักษรต่ำกับสระเสียงสั้น พิจารณาได้จากลักษณะของเส้นขนาดสั้น คือ เส้นที่ลากจากทางเส้นทางซ้ายมือของกล่องจรดเส้นประกึ่งกลางของกล่อง

3.2) เส้นตรงโค้งล่างเป็นเส้นแสดงพื้นเสียงสูงต่ำ / ˆ / กรณีเป็นคำตายที่ประกอบด้วยอักษรต่ำกับสระเสียงยาว พิจารณาได้จากลักษณะของเส้นขนาดยาว คือ เส้นที่ลากจากเส้นทางซ้ายมือของกล่องจรดเส้นทางขวามือของกล่อง

ผู้สอนวรรณยุกต์แก่ผู้เรียนภาษาไทยชาวต่างชาติแสดงความเชื่อมโยงระหว่างพื้นเสียงคำตายของอักษรต่ำที่ประกอบด้วยสระเสียงสั้นกับสระเสียงยาวได้ดังแผนภาพที่ 22 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 22 แผนภาพทฤษฎีเส้นวรรณยุกต์ : คำตายสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว (Juyaso, 2017: 54)

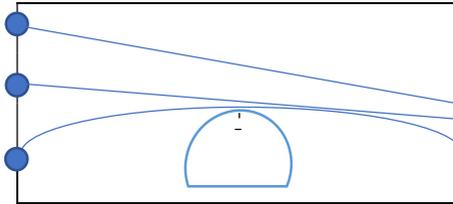
4.2 พื้นเสียงของไตรยางศ์เมื่อปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์

พื้นเสียงของไตรยางศ์เมื่อปรากฏเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ' และ เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท ʹ - ถ้าย่อยการเรียนรู้ได้ด้วยแผนภาพซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ' -

แผนภาพทฤษฎีเส้นวรรณยุกต์ใช้อธิบายเสียงของคำที่ประกอบด้วย เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ' - ได้ ดังแผนภาพที่ 23 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 23 แผนภาพทฤษฎีเส้นวรรณยุกต์ : เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ' - (Juyaso, 2017: 70)

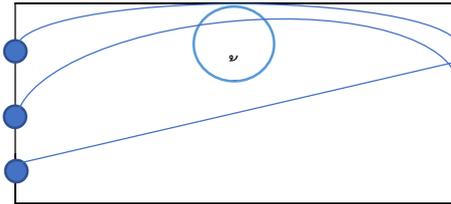
แผนภาพที่ 23 แผนภาพทฤษฎีเส้นวรรณยุกต์กรณีเครื่องหมาย วรรณยุกต์ไม้เอก ' - ประกอบด้วยเส้น 3 เส้น ดังนี้

- 1) เส้นตรงข้างบนเป็นเส้นแสดงพื้นเสียงต่ำ / ˊ / ของอักษรสูง กรณีที่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ' -
- 2) เส้นตรงตรงกลางเป็นเส้นแสดงพื้นเสียงต่ำ / ˋ / ของอักษรกลาง กรณีที่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ' -
- 3) เส้นโค้งข้างล่างเป็นเส้นแสดงพื้นเสียงสูงต่ำ / ˆ / ของอักษรต่ำ กรณีที่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้เอก ' -

4.2.2 เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท -

แผนภาพทฤษฎีเส้นวรรณยุกต์ใช้อธิบายเสียงของคำที่ประกอบด้วย เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท - ได้ ดังแผนภาพที่ 24 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 24 แผนภาพทฤษฎีเส้นวรรณยุกต์ : เครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท - (Juyaso, 2017: 71)

แผนภาพที่ 24 แผนภาพทฤษฎีเส้นวรรณยุกต์กรณีเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท - ประกอบด้วยเส้น 3 เส้น ดังนี้

- 1) เส้นโค้งข้างบนเป็นเส้นแสดงพื้นเสียงสูงต่ำ / ˆ / ของอักษรสูงกรณีที่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท -
- 2) เส้นโค้งตรงกลางเป็นเส้นแสดงพื้นเสียงสูงต่ำ / ˆ / ของอักษรกลางกรณีที่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท -
- 3) เส้นตรงข้างล่างเป็นเส้นแสดงพื้นเสียงเสียงสูง / ˊ / ของอักษรต่ำกรณีที่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์ไม้โท -

สรุป

การสอนวรรณยุกต์แก่ผู้เรียนภาษาไทยชาวต่างชาติจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ไตรยางศ์มาแล้ว เนื่องจากไตรยางศ์สัมพันธ์โดยตรงกับเสียงวรรณยุกต์ตั้งแต่พื้นเสียงของไตรยางศ์หรืออักษร 3 หมู่ ก่อนประกอบเข้ากับสระเสียงสั้นหรือสระเสียงยาว

และก่อนประกอบเข้ากับเครื่องหมายวรรณยุกต์ จากนั้นผู้สอนจึงต้องหาวิธีสอนให้ผู้เรียน รู้จักทั้งเครื่องหมายวรรณยุกต์ เงื่อนไขการใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ ความสัมพันธ์ ระหว่างเครื่องหมายวรรณยุกต์กับเสียงวรรณยุกต์ซึ่งเกี่ยวข้องกับเสียงสระและเสียง พยัญชนะท้ายของคำ และการถ่ายโยงการเรียนรู้เรื่องวรรณยุกต์ ตามที่หนังสือเรียน ภาษาไทยเรียกว่าคำเป็น คำตาย

เนื่องจากพื้นเสียงของอักษร 3 หมู่ มีทั้งลักษณะร่วมกัน ได้แก่ อักษรกลางและ อักษรต่ำซึ่งมีพื้นเสียงเป็นเสียงกลางหรือสามัญ และมีลักษณะต่างกัน ได้แก่ อักษรสูงซึ่งมี พื้นเสียงเป็นเสียงต่ำสูง / ˨ / ดังนั้น เมื่ออักษรหมู่ต่าง ๆ ในฐานหน่วยเสียงพยัญชนะต้น ประกอบเข้ากับหน่วยเสียงสระ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ โดยปราศจากหน่วยเสียงพยัญชนะ ท้าย หรือประกอบเข้ากับหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายในอักษรต่ำเดี่ยว ได้แก่ /m/ ม, /n/ น, /ŋ/ ง, /w/ ว และ /j/ ย ที่ตำราหลักภาษาไทยเรียกว่าคำเป็น หรือประกอบเข้า กับหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายในอักษรกลาง ได้แก่ /p/ ป, /t/ ต, /k/ ก และ /ʔ/ อ ที่ตำรา หลักภาษาไทยเรียกว่า คำตาย จึงทำให้ได้หน่วยเสียงวรรณยุกต์บางส่วนที่ร่วมกันและ ต่างกัน

การสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้พื้นเสียงของอักษร 3 หมู่ และแสดงความสัมพันธ์ ระหว่างเครื่องหมายวรรณยุกต์กับเสียงวรรณยุกต์ ทำได้ด้วยการใช้แผนภาพเครือข่าย (networking หรือ mapping) เพื่อให้ผู้เรียนภาษาไทยชาวต่างชาติจำความคิดรวบยอด วรรณยุกต์ได้ (สุรางค์ แซ่ไคว้, 2559: 276) และแสดงแผนภาพทฤษฎีเส้นวรรณยุกต์ (theory of tones: string theory) (Juyaso, 2017: 52-54, 70-71) เพื่อให้ผู้เรียน ภาษาไทยชาวต่างชาติเกิดการถ่ายโยงเฉพาะ (specific transfer) (สุรางค์ แซ่ไคว้, 2559: 282) เรื่องวรรณยุกต์ได้

การเรียนรู้เรื่องวรรณยุกต์ซึ่งต่อเนื่องมาจากการเรียนรู้ไตรยางค์เป็นส่วนหนึ่ง ของการเรียนรู้ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งเป็นทักษะการสื่อสารภาษาไทย การที่ผู้เรียนแม่นยำทั้งหลักของไตรยางค์และหลักของวรรณยุกต์จะส่งเสริมทักษะ

การสื่อสารภาษาไทยให้สามารถเรียนรู้ในระดับที่สูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งไปกว่านั้น การที่ผู้เรียนภาษาไทยชาวต่างชาติสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังเป็นพื้นฐาน อันนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการคิดวิเคราะห์ความหมายในการสื่อสารในชีวิตประจำวันที่ซับซ้อน ยิ่งขึ้นต่อไปได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา นาคสกุล. (2559). *ระบบเสียงภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 8). โครงการเผยแพร่ ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี บุญชุ่ม. (2554). การเขียนสะกดคำ. ใน กาญจนา นาคสกุล และคณะ (บ.ก.), *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 1 : ระบบเสียง อักษรไทย การอ่านคำและการเขียนสะกดคำ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). (น. 119-140). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สถาบันภาษาไทย.
- สุรางค์ แซ่ไคว้ว. (2559). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 12 ฉบับปรับปรุงแก้ไข). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Juyaso. (2017). *Read Thai in 10 Days*. n.p.

Author

Asst. Prof. Dr. Jomkwan Sudhinont
Department of Society, Culture, and Human Development,
Faculty of Liberal Arts,
Prince of Songkla University
Hat-Yai District, Songkhla 90110
Tel: 074-289-507 E-mail: jomkwan.sud@psu.ac.th

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือชุมชนบ้านห้วย
ตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
The Development of the Handwoven Souvenir Cloths
of Ban Hwan Community in Namkham Sub-District,
Mueang District, Si Sa Ket Province

ญาณิศา ศรีบุญเรือง^{1*}

Yanisa Sriboonruang

¹สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Accounting Program, Faculty of Business Administration and Accounting,
Sisaket Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ : 2 ตุลาคม 2566
ปรับปรุงแก้ไข : 21 ตุลาคม 2567
ตอบรับตีพิมพ์ : 11 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือชุมชนบ้านห้วย ตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือชุมชนบ้านห้วย 2) ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือชุมชนบ้านห้วย และ 3) ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือชุมชนบ้านห้วย ตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์จำนวน 15 คน และผู้ร่วมประชุมระดมความคิดเห็นจำนวน 12 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุมชนมีความต้องการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าขาวม้าเป็นสินค้าที่จำหน่ายในชุมชนเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ พัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยวเพื่อจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว นำไปสู่การต่อยอดทางเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ชุมชนต้องการ คือ ร่มผ้าขาวม้า ที่ใช้วัตถุดิบหลักคือผ้าขาวม้าที่ได้จากการทอของกลุ่มทอผ้าในชุมชน 2) การออกแบบจะให้ความสำคัญต่อการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ความสวยงาม และความแข็งแรง 3) ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยของร่มผ้าขาวม้า ประกอบด้วย วัตถุดิบทางตรง ได้แก่ ผ้าขาวม้า 35 บาท และโครงร่ม 50 บาท ค่าแรงงานทางตรง เป็นค่าแรงงานในการแปรรูป 50 บาท ค่าใช้จ่ายการผลิตผันแปร 4.50 บาท ค่าใช้จ่ายการผลิตคงที่ 0.50 บาท รวมต้นทุนการผลิตต่อหน่วยทั้งสิ้น 140 บาท ผลตอบแทนที่ได้จากการจำหน่ายของที่ระลึก คือ 84 บาท ต่อหน่วย

คำสำคัญ : การพัฒนาผลิตภัณฑ์, ของที่ระลึก, ผ้าทอมือ

Abstract

The development of souvenir products made from handwoven fabric by the Ban Wan community, Nam Kham Sub-district, Mueang District, Si Sa Ket Province, aimed to: (1) study the needs for developing souvenir products made from handwoven fabric in the Ban Wan community, (2) design and develop such souvenir products, and (3) examine the costs and returns of these products. A qualitative research method was employed, involving 15 key informants for interviews and 12 participants in focus group discussions.

The findings revealed that: (1) the community expressed a desire to develop additional souvenir products from traditional handwoven fabric,

transitioning from local sales to creating tourism souvenirs for visitors, thereby contributing to the economic growth of the community. The preferred product was a handwoven fabric umbrella, primarily utilizing handwoven fabric sourced from local weaving groups. (2) The product design emphasized practicality, aesthetics, and durability. (3) The production cost per unit for the handwoven fabric umbrella included: direct materials such as handwoven fabric (35 THB) and umbrella frames (50 THB), direct labor costs (50 THB for production processes), variable manufacturing costs (4.50 THB), and fixed manufacturing costs (0.50 THB), amounting to a total production cost of 140 THB per unit. The profit margin from selling these souvenirs was 84 THB per unit.

Keywords: Product Development, Souvenirs, Handwoven Fabric

บทนำ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้รายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในไตรมาส 4 ปี 2564 เกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศของคนไทยปรับตัวดีขึ้นจากไตรมาสก่อน เนื่องจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ในประเทศดีขึ้นตามลำดับความเชื่อมั่นในการเดินทางท่องเที่ยวทยอยกลับคืน นอกจากนี้ทางการได้นำมาตรการท่องเที่ยวในช่วงโค้งสุดท้ายของปี 2564 ได้แก่ โครงการเราเที่ยวด้วยกันเฟส 3 และโครงการทัวร์เที่ยวไทย โดยสามารถใช้สิทธิ์ได้ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564 – มกราคม 2565 ซึ่งเป็นปัจจัยช่วยหนุนการท่องเที่ยวให้กลับมาดีขึ้น ส่งผลทำให้ในไตรมาส 4 ของปี 2564 ผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมีจำนวน 25,386,313 คน/ครั้ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 734.3 จากไตรมาสก่อนหน้า โดยการฟื้นตัวของจำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย

เดินทางท่องเที่ยวในประเทศเกิดขึ้นในเดือนธันวาคม 2564 ซึ่งเป็นฤดูกาลท่องเที่ยวของคนไทยและมีวันหยุดยาวติดต่อกัน

จากสถานการณ์ผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศรายภูมิภาค พบว่า ภาคกลาง (รวมกรุงเทพมหานคร) มีจำนวน 7,686,301 คน/ครั้ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 693.5 ภาคตะวันตก มีจำนวน 5,714,234 คน/ครั้ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 1,106.0 จากไตรมาสก่อนหน้า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 3,922,628 คน/ครั้ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 605.3 จากไตรมาสก่อนหน้า ภาคเหนือมีจำนวน 3,599,408 คน/ครั้ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 525.8 จากไตรมาสก่อนหน้า และภาคตะวันออกมีจำนวน 2,786,922 คน/ครั้ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 918.9 จากไตรมาสก่อนหน้า และได้คาดการณ์ว่าตลอดปี 2565 จะมีจำนวนคนไทยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยประมาณ 160 ล้านคน/ครั้ง สร้างรายได้ประมาณ 7 แสนล้านบาท ซึ่งธุรกิจการท่องเที่ยวที่สร้างรายได้มากที่สุดสามอันดับ ได้แก่ ธุรกิจที่พักโรงแรม ธุรกิจสินค้าของที่ระลึก และธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565) เมื่อจำแนกธุรกิจทั้งสามแล้วธุรกิจที่พักโรงแรมและธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มนั้นเป็นธุรกิจที่เป็นส่วนหนึ่งในปัจจัยสี่ของผู้บริโภค แตกต่างจากธุรกิจสินค้าของที่ระลึก ซึ่งแม้จัดอยู่ในกลุ่มสินค้าฟุ่มเฟือยแต่กลับทำรายได้ได้เป็นอันดับสอง การสร้างมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์จากธุรกิจสินค้าและของที่ระลึกไม่เพียงแต่สร้างรายได้ แต่ยังเป็นตัวแทนการนำเสนอภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวและความทรงจำของนักท่องเที่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยววันนั้น ๆ จึงเป็นสินค้าที่สามารถสร้างมูลค่าและคุณค่าในตัวเองได้จากการรับรู้ของนักท่องเที่ยว

ชุมชนบ้านห้วย ตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ เป็นชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในจังหวัดศรีสะเกษที่มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์มายาวนานและยังมีพุทธสถานประจำหมู่บ้าน คือ วัดพระธาตุสุพรรณหงส์หรือวัดบ้านห้วย เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งในจังหวัดศรีสะเกษ เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ปัจจุบันกำลังตอบรับกระแสการท่องเที่ยว จึงได้มีการพัฒนาพื้นที่บ้านห้วยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงวัฒนธรรมโดยจังหวัดศรีสะเกษ

มีนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมเฉลี่ยเดือนละประมาณ 500 คน โดยเฉพาะช่วงเทศกาลสำคัญต่าง ๆ จำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มมากขึ้น ร้านค้าที่ขายของที่ระลึกภายในวัด และในหมู่บ้านมีประมาณ 20-30 ร้านค้า ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในชุมชน เช่น ผ้าทอลายขิด การจักสานตะกร้าไม้ไผ่ ตะกร้าจากเส้นพลาสติกและต้นกก การแปรรูปอาหาร (อินยพวงค์ สารรัตน์, ชำนาญ โสตา และ สารคมพันธ์, 2561) นำมาสู่การสร้างเศรษฐกิจสร้างรายได้จากการขายสินค้าที่ระลึก ซึ่งเมื่อพิจารณาของที่ระลึกบางประเภท เช่น ผ้าทอ ที่สามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกได้หลากหลาย หากมีการพัฒนารูปแบบให้เป็นสินค้าที่สามารถใช้สอยได้ทั่วไปหรือพัฒนาให้มีรูปแบบที่สวยงามโดดเด่นมีเอกลักษณ์ จะสามารถทำให้เกิดการสร้างรายได้แก่ชุมชนเพิ่มขึ้น

จากความสำคัญดังกล่าว มุ่งหวังให้การท่องเที่ยวสร้างการมีส่วนร่วมในสังคมเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กลับมาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนประเทศและให้ความสำคัญกับการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงไปสู่เมืองรองเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับการกำหนดทิศทางการส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวในประเทศในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เจาะกลุ่มผู้ชื่นชอบผ้าทอถิ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือชุมชนบ้านห้วยน้ำคำ ตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น มีรูปแบบที่หลากหลายสามารถตอบสนองความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือของชุมชน ตลอดจนกำหนดต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนที่ได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในชุมชน อันจะนำไปสู่การต่อยอดทางเศรษฐกิจของชุมชนรวมถึงเป็นการเพิ่มมูลค่าและคุณค่าของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือชุมชนบ้านห้วยน้ำคำ ตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

2. เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือชุมชนบ้านห้วยน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

3. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือชุมชนบ้านห้วยน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย กลุ่มสตรีที่มีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้จำหน่ายของที่ระลึก หน่วยงานภาครัฐที่ให้การส่งเสริมสินค้าชุมชน นักวิชาการด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และนักท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 1 ในการศึกษาความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 2 คน พระภิกษุ จำนวน 1 รูป สมาชิกกลุ่มสตรี จำนวน 5 คน ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ 2 คน ตัวแทนจากร้านขายสินค้าที่ระลึก 2 คน ตัวแทนจากหน่วยงานการท่องเที่ยว 1 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 2 การสนทนากลุ่ม เพื่อคัดเลือกผลิตภัณฑ์และออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกให้มีรูปแบบร่วมสมัยสอดคล้องกับรสนิยมผู้บริโภคในปัจจุบัน มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 2 คน นักท่องเที่ยว จำนวน 3 คน ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 2 คน และตัวแทนจากร้านขายของที่ระลึก จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 3 การอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่กลุ่มสตรีบ้านห้วยน้ำคำ จำนวน 10 คน เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือ โดยได้ให้ผู้เข้าอบรมร่วมกันวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์โดยใช้

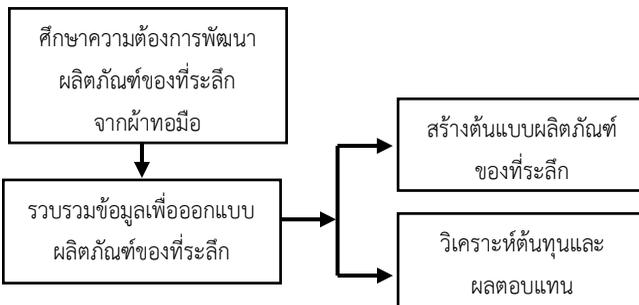
การจำแนกต้นทุนตามลักษณะส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ และกำหนดกำไรที่ต้องการจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพื่อกำหนดราคาขาย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือ โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 1 ใช้แบบบันทึกในการระดมความคิดเห็นเพื่อคัดเลือกผลิตภัณฑ์และออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกให้มีรูปแบบร่วมสมัยสอดคล้องกับรสนิยมผู้บริโภคในปัจจุบันจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 2 และใช้ตารางการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือในการอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่กลุ่มสตรีบ้านห้วยน้ำเพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือ

3. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ในประเด็นตามแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นพร้อมกับบันทึกเทป ภาพเคลื่อนไหว และรูปภาพระหว่างการสัมภาษณ์เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์แล้วจึงทำการถอดเทปอย่างละเอียด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นไปหาความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และเพิ่มเติมข้อมูลที่ค้นพบใหม่จากการระดมความคิดเห็น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยน้ำที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันนั้นเป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่เน้นในเชิงศาสนาเป็นหลัก ได้มีการนำเอาทรัพยากรวัฒนธรรมบางส่วนของชุมชนมาใช้ในการท่องเที่ยว เช่น การรณรงค์ให้สวมใส่ผ้าไทยหรือผ้าทอพื้นบ้าน เพื่อมาร่วมงานทำบุญตักบาตรที่วัดทุกสัปดาห์ ซึ่งผู้ที่เข้าร่วมในกิจกรรมนี้ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้านหรือนักท่องเที่ยวจะนิยมสวมผ้าทอที่ตัดเย็บจากผ้าทอในหมู่บ้านและนิยมใช้อุปกรณ์หรือของใช้ต่าง ๆ ที่ทำมาจากผ้าทอ เช่น หมวก กระเป๋า ผ้าสไบ ที่วางจำหน่ายในชุมชน นอกจากนี้พบว่าชุมชนบ้านห้วยน้ำยังมีทรัพยากรวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องของชุมชน สะท้อนให้เห็นความเป็นชุมชนเก่าแก่ มีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สืบทอดมาตลอด ดังเช่นภูมิปัญญาด้านการทอผ้าของคนในชุมชนเริ่มตั้งแต่การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมภายในหมู่บ้านจนได้เส้นไหมมาใช้ในการทอผ้า แต่ปัจจุบันเส้นไหมมีไม่เพียงพอต้องไปซื้อจากแหล่งอื่นเพื่อมาทอ ผ้าขาวม้าของชุมชนจะเป็นผ้าทอลายขัดแบบตาหมากรุกหรือรูปลายสี่เหลี่ยมที่ได้จากการขัดกันระหว่างเส้นด้ายยืนกับเส้นด้ายพุ่งสลับสีกันเป็นช่วง โดยใช้เส้นด้ายยืนสลับสีกันและใช้เส้นด้ายพุ่งซึ่งอาจมีสีเดียวกันกับเส้นด้ายยืนหรือไม่ก็ได้ ทอสลับสีกันเป็นช่วงที่ชายผ้าทั้งสองด้านต้องมิลวดลายเป็นเส้นตรงตามแนวเส้นด้ายยืน ขนาดของผ้าขาวม้ายาว 2 เมตร กว้าง 80 เซนติเมตร กลุ่มทอผ้ามีสมาชิก 9 คน สามารถทอผ้าขาวม้าได้วันละ 2 ผืนต่อคน ดังนั้นจะมีผ้าขาวม้าประมาณ 15-20 ผืนต่อวัน ซึ่งมีปริมาณผ้าขาวม้าในปริมาณที่เพียงพอแก่การจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายที่ตลาดโบราณบ้านห้วยน้ำ ประกอบด้วย ผ้าถุงลายดอกแก้ว ผ้าลายขอ ผ้าลายหมากจับ ผ้าลายต้นสน ผ้าสไบ ผ้าโสร่งไหม ผ้าพื้นลายลูกแก้วและผ้าขาวม้า

ชุมชนจึงมีความต้องการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอซึ่งก็คือ “ร่มผ้าขาวม้า” เพราะผ้าขาวม้าเป็นสินค้าที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมประเพณีในการทอผ้าของชุมชน มีหลายสี สามารถทอเป็นตารางเล็ก ตารางใหญ่ เป็นสินค้าที่ผลิตได้ในปริมาณ

มาก แต่เดิมการใช้ผ้าขาวม้าจะใช้สำหรับนุ่ง ห่มเป็นสไบ เปลนอน คนที่นิยมใช้ผ้าขาวม้าส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ การใช้ผ้าขาวม้าจะจำกัดอยู่กับคนบางกลุ่ม ดังนั้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเป็น ร่มผ้าขาวม้า จะใช้ผ้าขาวม้าเป็นวัตถุดิบหลักในการแปรรูป ร่มผ้าขาวม้า เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้หรือของประดับตกแต่ง ที่มีสีสันสดใส สะดุดตา สามารถใช้ได้กับคนทุกเพศทุกวัย ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ หลากกลุ่ม เน้นประโยชน์ใช้สอย สวยงาม ราคาเหมาะสม ใช้เป็นร่มเพื่อบังแดด หรือใช้ ตกแต่งสถานที่ให้สวยงามเพราะสีสันของร่มผ้าขาวม้านั้นสดใส สะดุดตา ดังนั้นการนำ ร่มผ้าขาวม้ามาพัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยวเพื่อจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว นำไปสู่การต่อยอดทางเศรษฐกิจของชุมชน รวมถึงเป็นการเพิ่มมูลค่าและคุณค่าของ ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านห้วยน้ำเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

2. การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก “ร่มผ้าขาวม้า” เน้นที่ การนำเสนอลายผ้าและสีที่สะดุดตาของผ้าขาวม้า โครงร่มจะใช้โครงเหล็กขนาด 16 นิ้ว ซึ่งเป็นขนาดที่พอเหมาะสำหรับถือที่มีน้ำหนักเบา ไม่หนัก ไม่ใหญ่หรือเล็ก จนเกินไปส่วนผ้าร่มจะใช้เป็นผ้าขาวม้าที่มีสีสันสดใสสะดุดตาโดยใช้ผ้า 1 ชั้น เพื่อไม่ทำให้ ร่มหนักเกินไป ความหนาของผ้าสามารถรองแสงได้ วัตถุดิบที่ใช้ คือ ผ้าขาวม้า ชุดโครง ร่มด้ายเย็บ กาวแท่ง ดินตุ๊กแก

ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงร่ม : ประกอบโครงร่มเข้ากับด้ามโดยใช้ปืนกาว กะประมาณให้เหมาะสมและสวยงาม

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมผ้า : ผ้าที่ใช้จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ตัวร่ม ระบาย และสายคาร่ม โดยเริ่มจากการรีดผ้าขาวม้าให้อยู่ตัว จับลายให้พอดีเสมอกันทุกช่อง จากนั้นนำแพตเทิร์นที่เตรียมไว้มาทาบบนผ้าขาวม้า โดยวางผ้าสลับกันหัวท้ายให้ตรงกับ ช่องตารางหรือทำสัญลักษณ์ที่สังเกตง่าย ๆ เวลาจับเย็บ ตัดผ้าตามแพตเทิร์นให้ได้ จำนวน 8 ชิ้นเพื่อทำตัวร่ม นำเศษผ้าที่เหลือมาทำระบายโดยตัดขนาดความกว้าง 1.5 นิ้ว ความยาวตามริมผ้า (เน้นตัดทางกว้าง) ตัดให้ได้ประมาณ 5 ชิ้น เพื่อทำระบายและนำ

เศษผ้าตัดขนาดกว้าง 2 เซนติเมตร ยาว 18 เซนติเมตร พับหัวท้ายแล้วเย็บติดตีนตุ๊กแก โดยเย็บด้านหนึ่งคว่ำด้านหนึ่งหงายเพื่อทำสายคาดร่ม

ขั้นตอนที่ 3 การเย็บผ้าร่ม : นำผ้าที่ตัดเตรียมไว้มาเย็บประกบกันโดยเย็บจากชายขึ้นมายอดแหลมแล้วเย็บวนไปทางเดียวกัน จับผ้าด้วยความสม่ำเสมอ อย่าดึงผ้าจนเกินไป เย็บประกบกันจนครบ 8 ชั้น แล้วนำมาฝั่งตะเข็บและชายผ้าให้เรียบร้อย จากนั้นนำผ้าระบายมาเย็บริมต่อผ้าให้ยาวโดยช่วงต่อพับริมให้เรียบร้อย เปลี่ยนตีนผีจักรโดยใช้ตีนผีรูดผ้าเย็บตรงระหว่างกลางผ้าที่จะทำระบาย เย็บร่นผ้าให้ดูสวยงามพอดี เย็บจนสุดผ้าแล้วนำระบายมาประกบใส่กับผ้าร่ม โดยนำมาเย็บติดที่ตำแหน่งชายร่มให้รอบจนเสร็จ

ขั้นตอนที่ 4 การสอยผ้า : ตัดตุ๊กตา โดยการสอย 3 รอบจนครบทั้ง 8 จุด นำมาใส่ในโครงร่มที่เตรียมไว้ ใส่ขาร่มให้ครบทั้ง 8 ขา แล้วกางร่มออก ตรวจสอบความเรียบร้อย สอยผ้าร่มให้ติดกับขาร่มทั้ง 8 ขา นำหัวจุกร่มมาสวมใส่โดยใช้ปืนกาจากนั้นกางร่มเพื่อตรวจสอบความเรียบร้อย

ภาพที่ 2 ร่มผ้าขาม้า

3. ต้นทุนการผลิตร่มผ้าขาม้า แบ่งออกเป็น 1) วัตถุดิบทางตรง ได้แก่ ผ้าขาม้าและชุดโครงร่ม 2) ค่าแรงงานทางตรง เป็นค่าแรงงานจากการแปรรูป

3) ค่าใช้จ่ายในการผลิต ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายการผลิตผืนแปรง (ค่าวัตถุดิบทางอ้อม) และค่าใช้จ่ายการผลิตคกงที่ (ค่าเสื่อมราคาจักรเย็บผ้าและจักรโพง) สรุปได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ต้นทุนการผลิตร่มผ้าขาวม้า

รายการ	ต้นทุนต่อหน่วย (บาท)
วัตถุดิบทางตรง :	
ผ้าขาวม้า	35.00
ชุดโครงรม	50.00
ค่าแรงงานทางตรง :	
ค่าแรงงานแปรรูป	50.00
ค่าใช้จ่ายในการผลิต :	
ค่าใช้จ่ายการผลิตผืนแปรง	
วัตถุดิบทางอ้อม	4.50
ค่าใช้จ่ายการผลิตคกงที่	
ค่าเสื่อมราคา - จักร	0.50
รวมต้นทุนการผลิต	140.00

จากตารางที่ 1 ต้นทุนการผลิตร่มผ้าขาวม้าประกอบด้วย วัตถุดิบทางตรง 85 บาท ค่าแรงงานทางตรง 50 บาทและค่าใช้จ่ายการผลิต 5 บาท รวมทั้งสิ้น 140 บาท

ชุมชนได้ร่วมกันกำหนดราคาขายร่มผ้าขาวม้าโดยกำหนดราคาจากกำไรที่ต้องการร้อยละ 60 ของต้นทุนการผลิต ดังนั้นราคาขายร่มผ้าขาวม้าคันละ 224 บาท จากต้นทุนการผลิตคันละ 140 บาท และกำไรคันละ 84 บาท นอกจากนี้ได้ประมาณการต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือ (ร่มผ้าขาวม้า) ในรอบ 1 ปี ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประมาณการต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
ของที่ระลึกจากผ้าทอมือ (ร่มผ้าขาวม้า) ภายใน 1 ปี

เดือน	ปริมาณขาย (หน่วย)	ยอดขาย (@ 224 บาท)	ต้นทุนการผลิต (@ 140 บาท)	กำไรสุทธิ (@ 84 บาท)
มกราคม	200	44,800	28,000	16,800
กุมภาพันธ์	180	40,320	25,200	15,120
มีนาคม	250	56,000	35,000	21,000
เมษายน	320	71,680	44,800	26,880
พฤษภาคม	200	44,800	28,000	16,800
มิถุนายน	150	33,600	21,000	12,600
กรกฎาคม	150	33,600	21,000	12,600
สิงหาคม	150	33,600	21,000	12,600
กันยายน	150	33,600	21,000	12,600
ตุลาคม	150	33,600	21,000	12,600
พฤศจิกายน	150	33,600	21,000	12,600
ธันวาคม	200	44,800	28,000	16,800
รวม	2,250	504,000	315,000	189,000

จากตารางที่ 2 ประมาณการยอดขายทั้งปี 2,250 คัน ราคาขาย 224 บาท ต่อหน่วย คิดเป็น 504,000 บาทต่อปี มีต้นทุนการผลิต 140 บาทต่อหน่วย คิดเป็น 315,000 บาทต่อปี ดังนั้นกำไรสุทธิ 84 บาทต่อหน่วย รวมทั้งสิ้น 189,000 บาทต่อปี

อภิปรายผล

ผลการศึกษา การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือชุมชนบ้านห้วยน้ำคำ ตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความต้องการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าขาวม้าเป็นสินค้าที่จำหน่ายในชุมชน พัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยวเพื่อจำหน่ายให้นักท่องเที่ยวนำไปสู่การท่องเที่ยวทางเศรษฐกิจของชุมชน รวมถึงเป็นการเพิ่มมูลค่าและคุณค่าของผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาโดยชุมชนบ้านห้วยน้ำคำให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตพนธ์ ชุมเกตุ (2560) ที่พบว่าผลิตภัณฑ์ที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ ทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นมีเอกลักษณ์โดดเด่น ทำให้เศรษฐกิจของคนในชุมชนแข็งแรงขึ้น สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านมากยิ่งขึ้น

ของที่ระลึกของชุมชนนั้นจะเน้นที่ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้หรือของประดับตกแต่ง ที่มีสีสันสดใส สะดุดตา โดยการแปรรูปจากผ้าขาวม้า ซึ่งเป็นการแปรรูปของที่ระลึกจากคนในชุมชน ใช้วัตถุดิบในชุมชนเป็นหลัก เพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชน สะท้อนถึงวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง ซึ่งสินค้าเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นเมื่อเอ่ยถึงทุกคนก็รู้จักหรือเดาได้ถึงที่มาของสินค้านั้น หรือเมื่อเห็นยามไต่ก็นึกถึงสถานที่ ๆ ชื่อของนั้นมา อีกทั้งของที่ระลึกควรจะต้องสนองความต้องการของลูกค้า นักท่องเที่ยวได้หลายกลุ่ม เน้นประโยชน์ใช้สอย สวยงาม ราคาเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาคล อามาตย์ (2550) ที่พบว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการเลือกซื้อสินค้าของฝากของที่ระลึก 3 อันดับแรก คือ 501-1,000 บาท รองลงมาคือ ต่ำกว่า 500 บาท และ 1,001-1,500 บาทซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีการนำเสนอก็คือ ร่มผ้าขาวม้า โดยการนำผ้าทอที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมการทอผ้าในชุมชนมาแปรรูปเป็นของที่ระลึกและยังสามารถเป็นผลิตภัณฑ์ตกแต่งสถานที่ภายในวัดได้

2. การออกแบบร่มผ้าขาวม้าเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจะใช้วัตถุดิบหลักคือ ผ้าขาวม้าที่ได้จากการทอของกลุ่มทอผ้าในชุมชนมาแปรรูปใหม่ จากเครื่องแต่งกายเป็นเครื่องใช้ ซึ่งจะเป็นการสร้างแนวคิดใหม่ในผลิตภัณฑ์เดิม (repositioned existing

product) เป็นการปรับผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในแง่ของการใช้งานโดยไม่ได้เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติหลัก ซึ่งบางครั้งเป็นไปตามข้อเสนอของผู้บริโภค ซึ่งการออกแบบจะให้ความสำคัญต่อการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ความสวยงาม ความแข็งแรง เป็นของที่ระลึกประเภทเครื่องใช้ มุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยทั้งทางด้านจิตใจและทางกายภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริธัญญ์ ศิริพันธุ์บุปผา (2549) ที่พบว่า ผู้สนใจและผู้จำหน่ายมีความคิดเห็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกจากผ้าทอชาวไทยทรงดำที่ออกแบบและพัฒนาความสวยงาม ประโยชน์ในการใช้สอยและด้านแสดงลักษณะเฉพาะถิ่นอยู่ในระดับมาก โดยประโยชน์ใช้สอยด้านจิตเจ้านั้นจะสร้างให้เกิดความพึงพอใจถูกใจแก่ผู้ใช้ เช่น มีเอกลักษณ์สะดุดตาน่าสนใจ มีราคาต่ำกว่าราคา ที่ตั้งไว้และดูมีระดับและประโยชน์ใช้สอยทางกายภาพ จะเป็นประโยชน์ใช้สอยโดยตรงต่อผู้ใช้สามารถจับต้องใช้งานได้ตามที่กำหนดไว้ (นวลน้อย บุญวงษ์, 2542) สอดคล้องกับบอร์ณี บุญมีนิมิต (2540) ที่อธิบายถึงลักษณะของสินค้าที่ระลึกจะต้องมีความดึงดูดใจจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ การตกแต่งลวดลาย สี สัน ความประณีตในการประดิษฐ์ ความแปลกของสินค้าและมีประโยชน์ใช้สอย

วัตถุดิบหลักที่ใช้ในการทำร่ม คือ ผ้าขาวม้าและโครงร่ม ผ้าขาวม้าของชุมชนจะมีต้นท่อนที่ถูกกว่าผ้าไหมและสามารถทอได้วันละ 2 ผืนต่อคน ผ้าขาวม้าจะมีสีสันสดใสสะดุดตา เป็นตารางสี่เหลี่ยมขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ผ้าขาวม้าหน้ากว้าง 90 เซนติเมตร 1 ผืน จะสามารถผลิตเป็นร่มขนาด 16 นิ้วได้ 2 คัน และไม่มีเศษผ้าเหลือทิ้ง ส่วนประกอบของผ้าจะแบ่งเป็น ผ้าร่ม ระบาย และสายรัดร่ม การวางลายผ้าร่มสามารถวางลายผ้าได้หลายแบบทำให้ร่มมีลายที่แตกต่างกัน โครงร่มขนาด 16 นิ้ว เป็นขนาดที่เหมาะสมสำหรับการพกพา ไม่ใหญ่หรือเล็กจนเกินไป ร่มมีน้ำหนักเบา ถือได้นาน ไม่ทำให้เมื่อยลำผ้าร่มจะถูกประกอบเข้ากับโครงร่มและเย็บติดอีกครั้งเพื่อให้ร่มตั้งไม่ห่อ่น ความหนาของผ้าร่มสามารถบังแดดได้ ไม่หนาหรือบางเกินไป เมื่อประกอบเข้ากับโครงร่มสามารถใช้งานได้อย่างสะดวกสบาย สอดคล้องกับ ธีระชัย สุขสด (2544) ที่ศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้องคำนึงถึงความสะดวกสบายในการใช้ ออกแบบให้เหมาะสมสำหรับอวัยวะ

ส่วนต่าง ๆ ในร่างกายของมนุษย์ทุกเพศทุกวัย เช่น ผลิตรัถ์ที่ไม่ทำให้เมื่อยมือหรือเกิดการล้าในขณะที่ใช้อวัยวะร่างกายไปสัมผัสเป็นเวลานาน เหมาะสมกับรูปร่างของชาวเอเชีย

3. ต้นทุนทั้งหมดของผลิตรัถ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือมีทั้งต้นทุนที่เป็นเงินสดและต้นทุนตามหลักบัญชี (ต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด) ทั้งนี้ต้นทุนส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นต้นทุนผันแปรมากกว่าต้นทุนคงที่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิญา จันทะหาร (2551) ที่พบว่า ต้นทุนส่วนใหญ่ของผลิตรัถ์มีทั้งต้นทุนที่เป็นเงินสดและต้นทุนไม่เป็นเงินสดและต้นทุนส่วนใหญ่เป็นต้นทุนผันแปรมากกว่าต้นทุนคงที่ จะเห็นได้ว่าต้นทุนผลิตรัถ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือนั้น ต้นทุนผันแปรส่วนใหญ่จะมีสัดส่วนของวัตถุดิบทางตรงมากที่สุด คือ 85 บาท จากต้นทุนผลิตรวม 140 บาท นอกจากนี้มีการคำนวณค่าแรงในการผลิตเข้าเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิต โดยอ้างอิงจากค่าแรงงานขั้นต่ำของจังหวัดศรีสะเกษ ณ ปี 2566 (332 บาทต่อวัน) บวกเพิ่มขึ้นเป็น 350 บาทต่อวัน เนื่องจากการคิดค่าแรงในการแปรรูปผลิตรัถ์ต้องใช้แรงงานที่มีฝีมือและความเชี่ยวชาญ ตั้งแต่การเลือกผ้าและลายผ้า การจัดวางลายผ้าเพื่อให้ได้รัถ์ที่มีความสวยงาม ตลอดทั้งขั้นตอนการตัดเย็บก็ต้องใช้ความประณีตเพื่อให้ผ้านั้นเย็บติดกับโครงร่มได้พอดี ต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด คือ ค่าเสื่อมราคา-จักร ได้ถูกนำมารวมคำนวณต้นทุนการผลิตด้วย ซึ่งได้จัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตโดยใช้ปริมาณการผลิตต่อปีเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร (2,520 คันต่อปี) ทำให้มีค่าเสื่อมราคา-จักร ที่ได้รับการจัดสรรจำนวน 0.50 บาท

การกำหนดราคาขายผลิตรัถ์นั้น จำนวนจากต้นทุนการผลิตทั้งสิ้น 140 บาท บวกกำไรที่ต้องการร้อยละ 60 ของต้นทุนการผลิต คือ 84 บาท การกำหนดกำไรที่ต้องการเกิดจากข้อตกลงร่วมกันของผู้อบรม ดังนั้นการกำหนดราคาขายผลิตรัถ์จึงเท่ากับ 224 บาท นอกจากนี้การประมาณการปริมาณการขายแต่ละเดือนนั้นได้พิจารณาจากข้อมูลปริมาณนักท่องเที่ยวในแต่ละเดือน ซึ่งส่วนใหญ่ปริมาณนักท่องเที่ยวจะมีมากในช่วงเทศกาลต่าง ๆ และช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อน ปริมาณขายในแต่ละเดือน

นำมาประมาณการยอดขาย ต้นทุนการผลิตและกำไรสุทธิทั้งปี ซึ่งมียอดขาย 504,000 บาท ต้นทุนการผลิต 315,000 บาท และกำไรสุทธิ 189,000 บาท

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์

1. ความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผ้าทอมือของชุมชนบ้านห้วยวนั้นเน้นของที่ระลึกที่แสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน ดังนั้น ในการออกแบบของที่ระลึกควรพัฒนาต่อยอดจากสินค้าที่มีในชุมชนมาแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
2. การออกแบบของที่ระลึกจะเน้นออกแบบให้มีลวดลายที่หลากหลายมากขึ้นสร้างความโดดเด่นผ่านลวดลายของร่มซึ่งแสดงออกถึงสัญลักษณ์เฉพาะของผลิตภัณฑ์และควรออกแบบให้สินค้ามีความแข็งแรงเพื่อตอบสนองการใช้งานที่ดี
3. การกำหนดต้นทุนและผลตอบแทนของที่ระลึกเพื่อจำหน่ายในชุมชนนั้นควรให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้วิธีการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต การตั้งราคาขายและผลตอบแทนเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างธุรกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาแนวทางการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่หลากหลาย
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาช่องทางทางการตลาดออนไลน์และออฟไลน์เพื่อให้สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565, 18 กันยายน). รายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว. <https://www.mots.go.th/news/category/663>
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565, 18 กันยายน). แฉลงข่าวสถานการณ์ท่องเที่ยวของประเทศไทย. https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=1079
- จิตพนธ์ ชุมเกต. (2560). การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนไทยมุสลิมอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉันทพงศ์ สารรัตน์, ชำนาญ โสดา และ สาคร ผมพันธ์. (2561). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านห้วยน้ำ จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 2(3), 39-54.
- ธีระชัย สุขสด. (2544). การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. โอเดียนสโตร์.
- นวนน้อย บุญวงษ์. (2542). หลักการออกแบบ (พิมพ์ครั้งที่ 2). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาดล อามาตย์. (2550). พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้บริโภคในการซื้อสินค้าของฝากของที่ระลึกในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- สิริธัญญ์ ศิริพันธ์บุปผา. (2549). การศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกจากผ้าทอชาวไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อภิญา จันทะหาร. (2551). ธุรกิจกลุ่มทอเสื่อกก บ้านหนองไม้ตาย ตำบลดอนเงิน อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรณี บุญนิมิตร. (2540). พฤติกรรมการซื้อสินค้าที่ระลึกของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเขียงใหม่ [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

Author

Asst. Prof. Dr. Yanisa Sriboonruang
Accounting Program,
Faculty of Business Administration and Accounting,
Sisaket Rajabhat University
319 Thai Panta Road, Pho Sub-district, Mueang Si Sa Ket District,
Si Sa Ket 33000
Tel: 08-1593-2266 E-mail: yanisa8448@hotmail.com

ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยเชื้อสายจีนกับเงื่อนไข
ของการสร้างความเป็นเมืองในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ

The Relationship between Thai-Chinese Descendants
and Urban Development Conditions in Si Sa Ket Municipality

ศิริวุฒิ วรรณทอง^{1*}/ ธนิต โตดิเทพ²/ เทพพร มังธานี³

Siriwuth Wannathong/ Thanit Toaditthep/ Thapporn Mangtane

¹นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

Doctoral Student of Thai Studies Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Burapha University

^{2,3}สาขาวิชาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Thai Studies Program, Faculty of Humanities and social Sciences, Burapha University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ : 8 กรกฎาคม 2567

ปรับปรุงแก้ไข : 22 ตุลาคม 2567

ตอบรับตีพิมพ์ : 30 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
ไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีจุดประสงค์
เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยเชื้อสายจีนกับเงื่อนไขของการสร้างความเป็นเมือง
ในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
ใช้วิธีการเก็บข้อมูล 2 วิธีการ คือ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary

research) และ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In dept Interview) จากกลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จำนวน 25 คน

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการกลายเป็นเมืองของเทศบาลเมืองศรีสะเกษ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยภายในเขตเทศบาล และปัจจัยภายนอกเขตเทศบาล โดยปัจจัยภายใน ได้แก่ 1) การเติบโตทางประชากร จากการขยายตัวของชุมชน และการย้ายถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น 2) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการลงทุนภายในพื้นที่ 3) การขยายตัวของชุมชนเมืองและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายในเมือง เมื่อประชากรในชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง 4) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมเมือง 5) ลักษณะทางกายภาพและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ที่เอื้ออำนวยต่อการตั้งถิ่นฐานและการขยายตัว และ 6) วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์และสร้างความน่าสนใจ ด้านปัจจัยภายนอก ได้แก่ 1) นโยบายและแผนพัฒนาของรัฐบาลในการส่งเสริมการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค 2) การเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการและการบริการด้านต่าง ๆ 3) การลงทุนจากภายนอกในโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค และ 4) กระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีที่ส่งผลต่อพื้นที่ นอกจากนี้ ยังพบว่าการพัฒนาเมืองได้ส่งผลกระทบต่อทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อชุมชนท้องถิ่น อาทิ การเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและการจ้างงาน แต่ก็นำมาซึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมและความเหลื่อมล้ำทางสังคม ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนและสมดุลต่อไป

คำสำคัญ : คนไทยเชื้อสายจีน, เงื่อนไขของการสร้างความเป็นเมือง, เทศบาลเมืองศรีสะเกษ

Abstract

This article is part of a doctoral study in Thai Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University. The study aims to explore the relationship between Thai-Chinese communities and the conditions for urbanization in the Si Sa Ket Municipality. A qualitative research approach was employed, utilizing two primary methods for data collection: (1) documentary research, and (2) in-depth interviews with 25 Thai-Chinese residents living in Si Sa Ket Municipality.

The findings indicate that the factors contributing to urbanization in Si Sa Ket Municipality can be categorized into internal and external factors. Internal factors include: (1) population growth driven by community expansion and increased migration to the area, (2) economic development and investment within the locality, (3) the expansion of urban communities and the development of urban infrastructure in response to a steadily increasing population, (4) the shift in population structure from an agricultural to an urban society, (5) physical and environmental conditions conducive to settlement and expansion, and (6) distinctive local culture and traditions that enhance the area's appeal. External factors include: (1) government policies and development plans promoting regional prosperity, (2) the municipality's role as a regional administrative and service center, (3) external investments in infrastructure and public utilities, and (4) external influences such as economic, social, and technological changes impacting the area.

Additionally, the study reveals both positive and negative impacts of urban development on the local community. While urbanization creates

economic and employment opportunities, it also introduces challenges such as environmental issues and social inequality. The findings provide valuable insights for sustainable and balanced urban development planning.

Keywords: Thai-Chinese Community, Urbanization Conditions, Si Sa Ket Municipality

บทนำ

ชุมชนไทยเชื้อสายจีนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเมืองศรีสะเกษในหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การอพยพของชาวจีนเข้าสู่ศรีสะเกษตั้งแต่ช่วง ศตวรรษที่ 20 ได้นำพาความเชี่ยวชาญด้านการค้าและการลงทุนมาสู่พื้นที่ การประกอบ ธุรกิจค้าปลีก ค้าส่ง รวมถึงการลงทุนในภาคการผลิตและบริการช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ของเมืองอย่างต่อเนื่อง ทำให้ศรีสะเกษเติบโตทั้งในแง่ของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ตลาด อาคารพาณิชย์ และระบบสาธารณสุขไปทั่ว นอกจากนี้ คนไทยเชื้อสายจีนยังมีส่วนสำคัญ ในการผสมผสานวัฒนธรรมจีนเข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดความหลากหลาย ทางวัฒนธรรมในศรีสะเกษ การเฉลิมฉลองเทศกาลจีน เช่น ตรุษจีน และการรักษา ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวจีนเป็นส่วนหนึ่ง ที่สร้างสีสันให้กับเมือง ในขณะที่ชาวจีนยังปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นได้อย่างกลมกลืน

บทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนการเติบโต ของเมืองศรีสะเกษ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม การศึกษาเรื่องนี้จะช่วยให้ เข้าใจถึงพัฒนาการของเมืองและผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยเชื้อสายจีนกับเงื่อนไขที่สำคัญในการกลายเป็นเมืองของเทศบาลเมืองศรีสะเกษ

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้จะใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อทำความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมของคนไทยเชื้อสายจีนในกระบวนการสร้างความเป็นเมืองในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ โดยจะเน้นการเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ขั้นแรกจะทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ซึ่งประกอบด้วยคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) จำนวน 25 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายทั้งในแง่อายุ อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

การเก็บข้อมูลจะดำเนินการผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยมุ่งเน้นประเด็นเกี่ยวกับประสบการณ์ ความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง นอกจากนี้ผู้วิจัยจะทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น การประชุมสภาเทศบาล งานเทศกาล หรือโครงการพัฒนาเมือง เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์และบทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Analysis) เพื่อค้นหาประเด็นสำคัญและแบบแผนที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจะใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อยืนยันความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล นอกจากนี้จะทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนาเมือง รายงานการประชุม

และข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของชุมชน เพื่อเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับบริบททางสังคมและการเมืองของพื้นที่

ผลการวิจัยจะถูกนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) โดยมุ่งเน้นการอธิบายปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยเชื้อสายจีนกับกระบวนการสร้างความเป็นเมืองในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ

การวิจัยนี้คาดว่าจะให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมของคนไทยเชื้อสายจีนในการพัฒนาเมือง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยเชื้อสายจีนกับเงื่อนไขที่ส่งผลให้เทศบาลเมืองศรีสะเกษกลายเป็นเมืองสามารถแบ่งออกเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกได้ดังนี้

ปัจจัยภายใน

1. การเติบโตทางประชากร จากการขยายตัวของชุมชนและการย้ายถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดความเป็นเมืองในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ สืบเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ชุมชนเล็ก ๆ ขยายตัวกลายเป็นเมือง เนื่องจากความต้องการด้านที่อยู่อาศัย สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากร (Keyfitz & Philipov, 2010) จึงมีการขยายพื้นที่อยู่อาศัยออกไป มีการจัดสรรพื้นที่เพื่อรองรับกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับประชากรที่หนาแน่นขึ้น เกิดเป็นลักษณะของชุมชนเมืองตามมา (Reeitsu, 1996) ในกรณีของเทศบาลเมืองศรีสะเกษ นอกจากการเติบโตของประชากรดั้งเดิมแล้ว ยังมีประชากรกลุ่มใหญ่อีกกลุ่มหนึ่งคือชาวจีน ที่ย้ายถิ่นเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่แถบนี้ ชาวจีนเริ่ม

หลังไหลเข้ามาในภาคอีสานตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ด้วยการอพยพจากมณฑลต่าง ๆ ของจีน มายังเมืองต่าง ๆ ในอีสานเพื่อประกอบอาชีพ มีทั้งค้าขาย เป็นลูกจ้าง หรือรับจ้างทั่วไป โดยกลุ่มชาวจีนเหล่านี้ตั้งรกรากและแพร่ขยายไปทั่วพื้นที่อีสาน รวมถึงที่เมืองศรีสะเกษด้วย

กลุ่มชาวจีนแต่จิวในศรีสะเกษนับเป็นชุมชนชาวจีนที่มีขนาดใหญ่และมีบทบาทมากในพื้นที่นี้ ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ขึ้นจำนวนมาก บ้านเรือนและที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น มีการจัดสรรพื้นที่ชุมชนชาวจีน มีโรงเรียนสอนภาษาจีน มีศาลเจ้า มีระบบเศรษฐกิจและการค้าของชาวจีนที่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ล้วนส่งผลให้ศรีสะเกษมีลักษณะของชุมชนเมืองมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การเติบโตทางประชากรทั้งจากชาวไทยดั้งเดิมและการย้ายถิ่นเข้ามาของชาวจีนในศรีสะเกษ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนขยายตัว มีการจัดสรรพื้นที่รองรับประชากรที่หนาแน่นขึ้น ทำให้เกิดลักษณะของชุมชนเมืองตามมา (วิทยา จรรยาสุทธรังษี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 กุมภาพันธ์ 2567)

2. การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการลงทุนภายในพื้นที่ เช่น จัดตั้งพื้นที่อุตสาหกรรม ธุรกิจการค้า และการบริการต่าง ๆ ซึ่งการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การลงทุน และการจ้างงาน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนเล็ก ๆ กลายเป็นเมือง เนื่องจากดึงดูดให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาของประชากร เกิดการจ้างงานและเพิ่มรายได้ มีการใช้จ่ายเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น ส่งผลให้ต้องมีการขยายพื้นที่สำหรับประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่อยู่อาศัย และพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการเพิ่มขึ้น จนกลายเป็นลักษณะของเมืองในที่สุด (Henderson, 2003)

พื้นที่ในเทศบาลเมืองศรีสะเกษนั้น นอกจากการค้าขายในท้องถิ่นดั้งเดิมแล้ว ยังมีกลุ่มชาวจีนที่เข้ามาประกอบธุรกิจต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย ดังที่ ภิญโญ บุขรารังษี (การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 กุมภาพันธ์ 2567) กล่าวว่า ชาวจีนในภาคอีสานส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายและธุรกิจบริการต่าง ๆ โดยเฉพาะในเมืองหลักทางภาคอีสาน เช่น ศรีสะเกษ จะมีชาวจีนจำนวนมากประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายสินค้าต่าง ๆ รวมถึงโรงงานอุตสาหกรรมต่อเนื่องกับการเกษตร ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา ชาวจีนในศรีสะเกษ

มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและธุรกิจการค้าในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นโรงสี โรงน้ำแข็ง โรงงานทอผ้า โรงแรม ร้านอาหาร ฯลฯ ซึ่งล้วนนำมาซึ่งการจ้างงาน เงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ การขยายตัวของชุมชนที่อยู่อาศัย และการพัฒนา สาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การพัฒนา และการลงทุนด้านธุรกิจ อุตสาหกรรม และบริการต่าง ๆ โดยเฉพาะจากกลุ่มชาวจีน ได้ส่งเสริมให้ศรีสะเกษมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ดึงดูดคนเข้ามาทำงาน เกิดการลงทุน ขยายธุรกิจและที่อยู่อาศัย ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน จนเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้ศรีสะเกษกลายเป็นเมืองที่เจริญเติบโตจนถึงปัจจุบัน

3. การขยายตัวของชุมชนเมืองและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายในเมือง เมื่อประชากรในชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ย่อมมีความต้องการที่อยู่อาศัยและพื้นที่ ในการดำรงชีวิตเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ส่งผลให้ชุมชนดั้งเดิมต้องขยายพื้นที่ออกไป เกิดการจัดสรรที่ดินเป็นหมู่บ้านจัดสรร ซอย ถนนสายใหม่ ๆ เพื่อรองรับการเติบโต ของประชากร (Collier & Venables, 2016) นอกจากนี้ เมื่อประชากรเพิ่มขึ้น ย่อมเกิด ความต้องการระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่เพียงพอเพื่อรองรับชุมชนที่ ใหญ่ขึ้น จึงมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ระบบประปาไฟฟ้า โทรคมนาคม การคมนาคม เพิ่มเติมจากระบบเดิม ซึ่งล้วนแสดงถึงลักษณะของความเป็นเมืองทั้งสิ้น ในกรณีของเทศบาลเมืองศรีสะเกษนั้น ชุมชนชาวจีนถือเป็นกลุ่มประชากรสำคัญที่มีส่วน สร้างความเจริญเติบโตทางกายภาพให้แก่เมืองนี้ ดังที่ Piyathamrongchai (2006) กล่าวว่า ชุมชนชาวจีนในศรีสะเกษได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างบ้านเรือน ซอย ชุมชน การค้าขายบริเวณใจกลางเมือง และการจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีน ซึ่งความเจริญ เหล่านี้นำมาซึ่งความต้องการด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ ในขณะที่ ด้รัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 พฤษภาคม 2567) ยังกล่าวด้วยว่า ชุมชน ชาวจีนได้ร่วมกันบริจาคเงินสมทบสร้างถนน ประปา ไฟฟ้า เพื่อรองรับการขยายตัว ของชุมชน นอกจากนี้ กิจการธุรกิจของชาวจีนต่าง ๆ ยังเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้เมือง ศรีสะเกษต้องมีการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งสาธารณูปโภคให้ทันสมัยขึ้นด้วย ดังนั้น

การขยายตัวของชุมชนเมืองและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ของศรีสะเกษ ซึ่งมีส่วนสำคัญมาจากชุมชนชาวจีนด้วย จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้ศรีสะเกษ มีความเป็นเมืองมากยิ่งขึ้น มีลักษณะของการจัดระเบียบพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อรองรับการเติบโตของประชากรอย่างเพียงพอ

4. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมเมือง โดยทั่วไปแล้ว เมื่อสังคมเปลี่ยนจากเกษตรกรรมมาเป็นสังคมเมืองมากขึ้น จะมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและโครงสร้างอาชีพของประชากร จากเดิมที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มาเป็นการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรมากขึ้น เช่น ค้าขาย รับจ้าง พนักงานบริษัท ฯลฯ ซึ่งเป็นลักษณะของสังคมเมือง (Thurlow, Dorosh & Davis, 2019) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เกิดขึ้นในเทศบาลเมืองศรีสะเกษเช่นกัน โดย ภัควัฒน์ จรรยาสุทธิวงษ์ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 กุมภาพันธ์ 2567) ได้กล่าวว่า ในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา สังคมศรีสะเกษเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรม เป็นสังคมเมืองอย่างชัดเจน มีประชากรนอกภาคเกษตรเพิ่มมากขึ้น มีการขยายตัวของภาคบริการและอุตสาหกรรม ทำให้คนหันมาประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรมากขึ้น สำหรับชาวจีนในศรีสะเกษนั้น นับเป็นประชากรกลุ่มสำคัญที่มีส่วนสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมเมือง

ในช่วงแรกหลังจากที่ชาวจีนอพยพมายังศรีสะเกษนั้น พวกเขายังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่ต่อมาได้หันมาประกอบธุรกิจการค้าขาย โรงงาน และธุรกิจบริการต่าง ๆ มากขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าชาวจีนเองก็มีการปรับเปลี่ยนจากอาชีพเกษตรกรรมมาสู่อาชีพนอกภาคเกษตรเช่นเดียวกับคนไทย นอกจากนี้ชาวจีนแต่จิวในเมืองศรีสะเกษส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพ่อค้า นายหน้า ค้าขาย บริการต่าง ๆ รวมถึงมีโรงงานอุตสาหกรรม แสดงให้เห็นภาพรวมของการเปลี่ยนสภาพจากสังคมเกษตรกรรม เป็นสังคมบริการและอุตสาหกรรมของชุมชนชาวจีนในพื้นที่แห่งนี้ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมเมือง ซึ่งมีกลุ่มชาวจีนเป็นส่วนสำคัญในพื้นที่ศรีสะเกษ จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดความเป็นเมือง เนื่องจากต้องมี

ระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมความแตกต่าง ๆ รองรับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตดังกล่าว (สฤกษ์ ภาควารินทร์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 เมษายน 2567)

5. ลักษณะทางกายภาพและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ที่เอื้ออำนวยต่อการตั้งถิ่นฐานและการขยายตัว โดยทั่วไปแล้ว พื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและภูมิประเทศที่เหมาะสม เช่น มีแหล่งน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ระบบการคมนาคมที่สะดวก จะเอื้ออำนวยต่อการตั้งถิ่นฐานและการขยายตัวของชุมชน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ชุมชนเติบโตกลายเป็นเมืองในที่สุด (Ashmore & Dodson, 2017) สำหรับเทศบาลเมืองศรีสะเกษนั้น ฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติและวิจิต ไตรสรณกุล กล่าวว่า ที่ตั้งของจังหวัดศรีสะเกษตั้งอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำมูล ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสายหลักในการทำการเกษตรกรรม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพภูมิประเทศเหมาะสมต่อการตั้งถิ่นฐานและการขยายตัว อย่างไรก็ตาม เนื่องจากศรีสะเกษไม่ได้อยู่บนเส้นทางคมนาคมสายหลักโบราณ จึงทำให้การตั้งถิ่นฐานและการขยายตัวในช่วงแรก ๆ เป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่เมื่อมีการพัฒนาระบบการคมนาคมที่สะดวกขึ้น โดยเฉพาะการสร้างทางรถไฟสายบรรณาการ-อุบลราชธานี ที่ผ่านจังหวัดศรีสะเกษ ส่งผลให้ชุมชนขยายตัวอย่างรวดเร็วขึ้น ซึ่งในกระบวนการขยายตัวของชุมชนจนกลายเป็นเมืองนั้น ชาวจีนที่อพยพมาตั้งรกรากในพื้นที่ศรีสะเกษ ก็เป็นกลุ่มประชากรสำคัญที่มีส่วนสำคัญในการขยายตัวของชุมชนเช่นกัน ชาวจีนที่ย้ายถิ่นในประเทศไทยส่วนใหญ่ตั้งรกรากอยู่ตามเมืองสำคัญต่าง ๆ โดยเฉพาะแหล่งชุมชนใหญ่ในภาคอีสาน เช่น ศรีสะเกษ ซึ่งเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสมต่อการตั้งถิ่นฐาน นอกจากนี้ วิจิต ไตรสรณกุล (การสื่อสารส่วนบุคคล, 13 มกราคม 2567) กล่าวเสริมว่า ชาวจีนในศรีสะเกษได้ตั้งรกรากและขยายพื้นที่ชุมชนชาวจีนออกไปตามความเจริญของเมือง บริเวณที่พักอาศัยส่วนใหญ่อยู่ใจกลางเมืองศรีสะเกษ ซึ่งเป็นแหล่งที่มีความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ ดังนั้น ลักษณะทางกายภาพและสภาพแวดล้อมของพื้นที่ศรีสะเกษ ที่เอื้อต่อการตั้งถิ่นฐานและการขยายตัวของชุมชนในระยะยาว โดยมีชาวจีนเป็นส่วนสำคัญในการตั้ง

รกรากและขยายชุมชน จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้ศรีสะเกษกลายเป็นเมืองขึ้นมาได้ในที่สุด

6. วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์และสร้างความน่าสนใจ โดยทั่วไปแล้ว วัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้านดั้งเดิมของท้องถิ่นใดหากมีเอกลักษณ์โดดเด่น จะเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจจากคนภายนอกให้เข้ามาสัมผัสและชื่นชม ก่อให้เกิดกระแสการท่องเที่ยว และเมื่อมีการเดินทางสัญจรมากขึ้น ย่อมนำมาซึ่งกิจกรรมและการค้าขายต่าง ๆ ตามมา จนพัฒนากลายเป็นลักษณะของความเป็นเมืองในที่สุด สำหรับพื้นที่เทศบาลเมืองศรีสะเกษนั้น นอกจากวัฒนธรรมประเพณีของคนไทยท้องถิ่นแล้วยังมีวัฒนธรรมประเพณีชาวจีนที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นไม่แพ้กัน ดังที่ วิศรุต มหาสุวิรัชย์ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 พฤษภาคม 2567) ได้กล่าวไว้ว่า ศรีสะเกษมีวัฒนธรรมประเพณีของชาวจีนที่สำคัญหลายประการ เช่น งานบุญกฐินชาวจีน งานแห่เจ้าพ่อกวนอู ตรุษจีน และเทศกาลตรุษสงกรานต์จีน และงานงิ้ว ซึ่งถือว่าเป็นงานประจำปี ที่แสดงให้เห็นซึ่งอัตลักษณ์และภูมิปัญญาชาวจีนที่สืบทอดกันมาช้านาน ด้วยความโดดเด่นของวัฒนธรรมประเพณีเหล่านี้เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมงานประเพณีต่าง ๆ เหล่านี้เป็นประจำทุกปี มีการจัดงานแสดงมหรสพ มีร้านค้า การละเล่นพื้นบ้าน และวิถีชีวิตชุมชนชาวจีนที่น่าสนใจ นอกจากนี้ ลักษณะสถาปัตยกรรมอาคารบ้านเรือนสไตล์จีนแบบดั้งเดิมที่ยังคงหลงเหลืออยู่ ตลาดชุมชนชาวจีน ซึ่งรายล้อมไปด้วยอาหารการกิน เสื้อผ้า สินค้าต่าง ๆ แบบจีน ก็เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ในเมืองมากมาย ดังนั้น วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของคนไทยและชาวจีนในศรีสะเกษ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความน่าสนใจ ดึงดูดการท่องเที่ยวและกิจกรรมต่าง ๆ เข้าสู่เมือง ส่งผลให้เกิดความเป็นเมืองตามมา

ปัจจัยภายนอก

1. นโยบายและแผนพัฒนาของรัฐบาลในการส่งเสริมการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค มีวัตถุประสงค์หลักในการลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่ของประเทศ โดยหนึ่งในแนวทางสำคัญคือการส่งเสริมการพัฒนาเมืองรองรับการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและประชากร ซึ่งจะช่วยกระจายความเจริญออกจากเมืองหลวงและเมืองหลักสู่ภูมิภาคต่าง ๆ (Wei, Nian & Li, 2023) ในกรณีของเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ซึ่งเป็นเมืองสำคัญทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีนโยบายและแผนพัฒนาหลายประการที่จะช่วยสร้างความเป็นเมืองและกระจายความเจริญสู่พื้นที่นี้ ได้แก่

1.1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค อาทิ ถนน สาธารณูปโภค เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การลงทุนและการดำรงชีวิตของประชาชน

1.2. การส่งเสริมการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมและบริการ โดยจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ นิคมอุตสาหกรรม และให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีแก่นักลงทุน

1.3. การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และธรรมชาติ รวมถึงการจัดกิจกรรมงานประเพณีต่าง ๆ

1.4. การพัฒนาด้านการศึกษาและสาธารณสุข โดยการจัดตั้งสถานบันการศึกษา โรงพยาบาล และสถานพยาบาลต่าง ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

1.5. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น โดยการระดมความคิดเห็น กำหนดนโยบาย และดำเนินโครงการต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมของชาวจีน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรสำคัญในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ พบว่ามีการเข้าร่วมในหลายกิจกรรม เช่น การจัดงานประเพณีตรุษจีนประจำปี การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวย่านชุมชนจีน และการมีส่วนร่วมในสภาพพัฒนาการเมืองและชุมชน ทั้งนี้เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์และรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนจีนในท้องถิ่น และช่วยส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมของเมืองด้วย (ฉัฐมิ่งคล อังคสกุลเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 พฤษภาคม 2567)

2. การเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการและการบริการด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา สาธารณสุข คมนาคม ฯลฯ (Oliynyk, Serhiienko & Legan, 2020) การเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการและการบริการด้านต่าง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความเป็นเมืองในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ โดยเทศบาลเมืองศรีสะเกษเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการในระดับท้องถิ่น และเป็นที่ตั้งของศาลาว่าการจังหวัดศรีสะเกษ และหน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่ทำหน้าที่เสมือนรัฐบาลส่วนหน้า ทำให้พื้นที่เขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษจึงเป็นแหล่งรวมหน่วยงานราชการและสำนักงานต่าง ๆ ทั้งในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการเข้ารับบริการจากภาครัฐ รวมถึงเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมและงานราชการต่าง ๆ

2.1 ด้านการศึกษา มีสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา อาทิ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งประเทศไทย วิทยาลัยเทคนิค เป็นต้น ทำให้ศรีสะเกษเป็นแหล่งรวมบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน นักศึกษาจากหลากหลายพื้นที่

2.2 ด้านสาธารณสุข มีโรงพยาบาลศรีสะเกษซึ่งมีขนาดใหญ่ตั้งอยู่ที่ให้บริการทางการแพทย์แก่ประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดใกล้เคียง

2.3 ด้านคมนาคม เป็นจุดตัดของถนนสายสำคัญหลายสาย ทำให้เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง และการเดินทางของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2.4 สำหรับชาวจีนในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษนั้น ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและการบริการต่าง ๆ เช่น โรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ โรงเรียนอนุบาลวัดพระโต โรงเรียนรวมสินวิทยาซึ่งเป็นโรงเรียนในกำกับของชุมชนชาวจีนที่มีชื่อเสียงในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ยังมีสมาคมชาวจีนศรีสะเกษที่เป็นศูนย์รวมกิจกรรมทางวัฒนธรรม การกุศลและการบริการต่าง ๆ ของชุมชนชาวจีน (ฉัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 พฤษภาคม 2567)

3. การลงทุนจากภายนอกในโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบคมนาคมขนส่ง ถนน สะพาน เป็นต้น ช่วยอำนวยความสะดวกต่อการเดินทาง การขนส่งสินค้า และการติดต่อค้าขาย ส่งผลให้เศรษฐกิจกลายเป็นจุดศูนย์รวมของกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนในสาธารณูปโภค เช่น ระบบประปา ไฟฟ้า โทรคมนาคม อินเทอร์เน็ต เป็นปัจจัยสนับสนุนการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน รวมถึงการตั้งถิ่นฐานของแรงงานและผู้ประกอบการจากที่อื่น ทำให้เมืองมีประชากรเพิ่มมากขึ้น (Paul et al., 2022). ตัวอย่างเช่น การลงทุนก่อสร้างถนนหมายเลข 24 หรือหมายเลข 226 สายศรีสะเกษ-อุบลราชธานี ของกรมทางหลวงชนบท ช่วยเพิ่มความสะดวกในการเดินทางสัญจรไปมาระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง การก่อสร้างระบบประปา โดยการประปาส่วนภูมิภาค ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคของประชาชนในศรีสะเกษ ล้วนเป็นการลงทุนจากภาครัฐที่สนับสนุนการพัฒนาเมือง

สำหรับการมีส่วนร่วมจากชาวจีนนั้น พบว่ามีการลงทุนจากนักธุรกิจชาวจีนในการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างสำคัญหลายแห่ง เช่น ศาลเจ้าพ่อกวนอู โรงพยาบาลพรินซ์ (princ hospital) และตึกแถวพาณิชย์ในย่านชุมชนจีน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คนในชุมชน ตลอดจนเป็นสัญลักษณ์แสดงบทบาทของชาวจีนต่อการพัฒนาเมือง (Abdullah & Rahman, 2015).

4. กระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ที่ส่งผลต่อพื้นที่ ซึ่งกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของพื้นที่เขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษ ทำให้เกิดความเป็นเมืองมากขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ด้านเศรษฐกิจ การเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ทำให้มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในศรีสะเกษ เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ส่งผลให้มีการจ้างงานและการอพยพเข้ามาของแรงงานจากที่อื่น ขณะที่ภาคการเกษตรก็มีการปรับตัวเข้าสู่ระบบเกษตรอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกมากขึ้น

4.2 ด้านสังคม การคมนาคมที่สะดวกขึ้นและการเคลื่อนย้ายประชากรจากที่อื่นเข้ามาในเมือง ทำให้โครงสร้างประชากรในศรีสะเกษมีความหลากหลายมากขึ้น มีการผสมผสานวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ตลอดจนสภาพสังคมเมืองที่มีความเป็นปัจเจกชนสูง

4.3 ด้านเทคโนโลยี การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ศรีสะเกษสามารถติดต่อกับพื้นที่ภายนอกได้ง่ายขึ้น มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวันและธุรกิจมากขึ้น เช่น การใช้โซเชียลมีเดียในการประชาสัมพันธ์ การค้าขายออนไลน์ (Liu, Xu & Luo, 2014).

สำหรับชาวจีนในศรีสะเกษนั้น ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยภาคธุรกิจของชาวจีนต้องปรับตัวเพื่อรองรับการแข่งขันจากนักลงทุนจากภายนอกจังหวัดและต่างชาติ นอกจากนี้ต้องนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ ในขณะเดียวกัน วัฒนธรรมของชาวจีนก็ได้รับการผสมผสานกับวัฒนธรรมจากภายนอก เช่น การรับวัฒนธรรมอาหารจากที่อื่น การใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมประเพณี เป็นต้น (Sorndee, Siengthai & Swierczek (2017)

การกลายเป็นเมืองของเทศบาลเมืองศรีสะเกษจึงเกิดจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกซึ่งส่งผลร่วมกันและสนับสนุนกันอย่างต่อเนื่อง จนก่อให้เกิดการขยายตัวและเปลี่ยนแปลงในที่สุด

อภิปรายผล

การกลายเป็นเมืองของเทศบาลเมืองศรีสะเกษเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและเกิดจากปัจจัยหลากหลาย ทั้งภายในและภายนอกเขตเทศบาล สะท้อนให้เห็นถึงพลวัตของการพัฒนาเมืองที่ไม่ได้เกิดขึ้นโดดเดี่ยว แต่เป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ของหลายองค์ประกอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยภายในเขตเทศบาลแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ และสังคมในพื้นที่ การเติบโตของประชากรและการขยายตัวของชุมชนเมืองเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนา

โครงสร้างพื้นฐานและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่และวัฒนธรรมท้องถิ่นยังมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเติบโตของเมืองสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาเมืองไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับมิติทางสังคมและวัฒนธรรมอีกด้วย ในขณะเดียวกัน ปัจจัยภายนอกเขตเทศบาลก็มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาเมือง นโยบายรัฐบาล การลงทุนจากภายนอก และกระแสการเปลี่ยนแปลงระดับมหภาคล้วนส่งผลต่อทิศทางการพัฒนา การที่เทศบาลเมืองศรีสะเกษเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการและการบริการด้านต่าง ๆ ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดการลงทุนและการย้ายถิ่นฐานเข้าสู่พื้นที่ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาเมืองเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาในระดับประเทศและระดับโลก

ความซับซ้อนของปัจจัยเหล่านี้ก่อให้เกิดความท้าทายในการบริหารจัดการการพัฒนาเมือง ผู้บริหารเมืองจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ที่ครอบคลุมและสามารถบูรณาการปัจจัยต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อวางแผนและดำเนินการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ การเข้าใจถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและภายนอกจะช่วยให้สามารถคาดการณ์และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น

โดยสรุป การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าการกลายเป็นเมืองของเทศบาลเมืองศรีสะเกษเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและเป็นพลวัต เกิดจากการผสมผสานของปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง การเข้าใจถึงความซับซ้อนนี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการวางแผนและบริหารจัดการการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาเทศบาลเมืองศรีสะเกษให้เป็นเมืองที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหลายประการที่ควรนำมาพิจารณา

ประการแรก ควรมีการวางแผนพัฒนาเมืองแบบบูรณาการ โดยคำนึงถึงปัจจัยทั้งภายในและภายนอกอย่างรอบด้าน เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน

ควบคู่ไปกับการรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น เพื่อคงความเป็นเอกลักษณ์และความน่าสนใจของเมือง

ประการที่สองการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก็เป็นสิ่งสำคัญ ควรมีการเตรียมความพร้อมของประชากรในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับเศรษฐกิจเมือง นอกจากนี้ การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนก็เป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ โดยควรมีมาตรการในการรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาเมืองและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการขยายตัวของเมือง

ประการที่สามการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอีกปัจจัยสำคัญ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาเมือง เพื่อให้การพัฒนาตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ประการที่สี่ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและลดปัญหาการจราจร

ประการสุดท้ายที่สุด การส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีก็เป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม ควรนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาเมือง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

นอกจากนี้การศึกษาในครั้งต่อไปควรที่จะศึกษาในประเด็นทางด้านวัฒนธรรมและอารยสถาปัตยกรรมจีน การอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในสังคเมืองศรีสะเกษ ซึ่งการนำข้อเสนอแนะเหล่านี้มาปรับใช้อย่างเหมาะสมจะช่วยให้การพัฒนาเทศบาลเมืองศรีสะเกษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมดุล และยั่งยืนตอบสนองความต้องการของประชาชนและรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไว้ได้ในขณะเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- Abdullah, N. N., & Rahman, M. F. A. (2015). Chinese Economic Activities and Interests in Developing Countries. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 9(25), 79-86.
- Ashmore, P., & Dodson, B. (2017). Urbanizing Physical Geography. *The Canadian Geographer*, 61(1), 102-106.
- Collier, P., & Venables, A. J. (2016). Urban infrastructure for Development. *Oxford Review of Economic Policy*, 32(3), 391-409.
- Henderson, J. V. (2003). Urbanization and Economic Development. *Annals of Economics and Finance*, 4(2), 275-341.
- Keyfitz, N., & Philipov, D. (2010). Migration and Natural Increase in the Growth of Cities. *Geographical Analysis*, 13(4), 287-299.
- Liu, Y., Xu, J., and Luo, H. (2014). An Integrated Approach to Modelling the Economy-Society-Ecology System in Urbanization Process. *Sustainability*, 6(4), 1946-1972.
- Oliinyk, O., Serhienko, L., & Legan, I. (2020). Public administration of economic and ecological urbanization Consequences. *Fundamental and Applied Researches in Practice of Leading Scientific Schools*, 37(1), 27-33
- Paul, D., Demba, D. M., Katranas, A., & Kriek, D. (2022). Connecting Cities across Infrastructural Divides: Case Studies from Self-Build Practices in Tshwane East. *Environmental Science and Sustainable Development*, 7(2), 1-14.

- Piyathamrongchai, K. (2006). *A dynamic settlement simulation model: Applications to urban growth in Thailand* [Doctoral dissertation]. University College London.
- Reeitsu, K. (1996). Introduction: Population Migration and Urbanization in Developing Countries. *Developing Economies*, 34(4), 349-369.
- Sorndee, K., Siengthai, S., & Swierczek, F. W. (2017). Closing Cultural Distance: The Cultural Adaptability in Chinese-Related Firms in Thailand. *Journal of Asia Business Studies*, 11(2), 229-250.
- ThurLOW, J., Dorosh, P., & Davis, B. (2019). Demographic Change, Agriculture, and Rural Poverty. *Sustainable Food and Agriculture*, Academic Press, 31-53.
- Wei, H., Nian, M., & Li, L. (2023). Studies on Urbanization and Regional Development Strategies and Policies. In: Xie, F., Cai, F., Li, X. (eds) *The New Journey of China's Economic and Social Development*. Springer, Singapore.

Authors

Mr. Siriwuth Wannathong

Thai Studies Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Burapha University.

169 Long Hard-Bangsaen Road, Saensuk Sub-district,

Mueang Chonburi District, Chonburi 20131.

Tel: 08-1442-1212 E-mail: siriwuth.sw@gmail.com

Asst. Prof. Tanit Toaditthep

Thai Studies Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Burapha University.

169 Long Hard-Bangsaen Road, Saensuk Sub-district,

Mueang Chonburi District, Chonburi 20131.

Tel: 08-1408-7070 E-mail: tanit@buu.ac.th

Asst. Prof. Thepporn Mungthane

Thai Studies Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Burapha University.

169 Long Hard-Bangsaen Road, Saensuk Sub-district,

Mueang Chonburi District, Chonburi 20131

Tel: 09-5597-5590 E-mail: thepporn.mu@go.buu.ac.th

การสร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูงแรงบันดาลใจจากศิลปะขอม

และดอกลำดวนจังหวัดศรีสะเกษ

The Creation of a High Relief Sculpture Inspired by Khmer

Art and Lamduan Flowers of Si Sa Ket Province

พินิจ มาลา¹/ ประทักษ์ คุณทอง^{2*}

Pinit Mala/ Pratak Koonthong

^{1,2} สาขาศิลปะและการออกแบบ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Program in Arts and Design, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Sisaket Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ : 11 กรกฎาคม 2567

ปรับปรุงแก้ไข : 8 ตุลาคม 2567

ตอบรับตีพิมพ์ : 11 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลวดลายทับหลังปราสาทสระกำแพงใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อสร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูงจากศิลปะขอม และดอกลำดวน จังหวัดศรีสะเกษ 3) เพื่อวิเคราะห์ผลงานประติมากรรมนูนสูงจากศิลปะขอม และดอก ลำดวนจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับความงามและความอุดมสมบูรณ์ โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับลวดลาย แบบสังเกต แบบไม่มีส่วนร่วม โดยการเก็บข้อมูลจากการลงสนาม เอกสาร ภาพถ่าย นำมาวิเคราะห์ ข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูล ภาพร่างต้นแบบ และปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานจริงที่เสร็จ สมบูรณ์ ผลงานวิจัยพบว่า แนวทางการสร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูงจากศิลปะขอม

และดอกลำดวน มีดังนี้ 1) แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน 2) การรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมนูนสูง 4) สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแบบร่างโดยการจัดองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพ 5) ปฏิบัติการตามขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งประกอบด้วย ภาพร่างต้นแบบ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การปั้นต้นแบบ การเตรียมพิมพ์เพื่อการหล่อ การหล่อพิมพ์ และการเก็บรายละเอียดจนเสร็จสมบูรณ์และได้ประติมากรรมจากแรงบันดาลใจศิลปะขอมและดอกลำดวน ผลการวิเคราะห์ผลงานด้านเนื้อหาสื่อถึงความงามความอุดมสมบูรณ์ที่มีรูปแบบผลงานเป็นประติมากรรมนูนสูงมีรูปร่างรูปทรงที่มีองค์ประกอบทางศิลปะมีความงามที่แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์จังหวัดศรีสะเกษ และเป็นแนวทางในการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้กับผลงานในด้านศิลปกรรมเชิงพาณิชย์ได้ในโอกาสต่อไป

คำสำคัญ : ประติมากรรมนูนสูง, ศิลปะขอม, ดอกลำดวน

Abstract

The objectives of this research are 1) To study the lintel patterns of Prasat Sa Kamphaeng Yai in Si Sa Ket Province 2) To create high-relief sculptures from Khmer art and Lamduan flowers in Si Sa Ket Province 3) To analyze high-relief sculptures from Khmer art and Lamduan flowers in Si Sa Ket Province which has content related to beauty and abundance. For this research, we utilized various tools, including preliminary patterns surveys and a non-participant observation model. Data were collected through fieldwork, documentation, and photographs, which were then used for analysis. Synthesize a data prototype sketch and practice creating completed artwork. Research results found guidelines for creating high-relief sculptures from Khmer art and Lamduan as follows 1) Generating ideas for

the artwork. 2) Gathering information from the field and studying relevant documents. 3) Analyzing the information related to the creation of high-relief sculptures. 4) Synthesizing the information to prepare a draft, ensuring the arrangement of elements creates unity. 5) Executing the artwork creation process, including preparing a prototype sketch, preparing materials and equipment, crafting molds, casting the print, finishing the details and creating a sculpture inspired by Khmer art and Lamduan flowers.

The results of the content analysis reveal themes of beauty and abundance. The work is a high-relief sculpture that showcases artistic elements and a form that embodies the characteristics of Si Sa Ket Province. This serves as a guideline for enhancing the value and significance of works in the commercial art field in the future.

Keywords: Relief Sculpture, Khmer Art, Lamduan Flowers

บทนำ

สุนทรียภาพ (Aesthetic) คือ ความซาบซึ้งจากการได้สัมผัสคุณค่าของสิ่งทั้งาม ไพเราะหรือรื่นรมย์ ความสุนทรีย์ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลใดนั้นเป็นความรู้สึกที่บริสุทธิ์ที่สามารถรับรู้ได้จากประสาทสัมผัส เกิดความรู้สึกปีติยินดีอิ่มเอมใจพอใจและชื่นชมในสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาปะทะอาจเป็นความงามจากธรรมชาติหรือศิลปะ (ชานาญ เล็กบรรจง และคณะ, 2554) ศิลปะเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นตามทักษะความสามารถของแต่ละบุคคล โดยการสร้างสรรค์นั้นได้รับแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติ จากสภาพแวดล้อมและเกิดความประทับใจ จึงถ่ายทอดผ่านสื่อต่าง ๆ ให้ปรากฏความงาม ความประทับใจ หรือ สะเทือนใจของผู้ที่ได้พบเห็นกับศิลปะนั้น ๆ (สุชาติ เกาทอง, 2532) ซึ่งงานศิลปะก็เป็นผลจากการที่ศิลปินได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจากทั้งธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว หรือแม้กระทั่งแรงกระตุ้นจากภายในจิตใจของศิลปินเอง โดยถ่ายทอดเป็นผลงานในรูปแบบต่างๆ ทั้งวรรณกรรม ภาพถ่าย จิตรกรรม และ ประติมากรรม

ประติมากรรม คือ งานศิลปกรรมที่สร้างขึ้นโดยวิธีการปั้น การแกะสลัก การหล่อ หรือวิธีการอื่นใดก็ตามที่ทำให้เกิดงานศิลปะสามมิติ คือ มีความกว้าง ยาว และลึก หรือหนา อาจทำด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น หิน ไม้ ดินเหนียว ปูน อิฐ และโลหะ เป็นต้น ที่สามารถมองเห็นได้และมีการระวางกินเนื้อที่ในอากาศ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2528) ประติมากรรมซึ่งเป็นงานทัศนศิลป์สาขาหนึ่งที่สามารถบันทึกเรื่องราวความประทับใจ และความสะเทือนใจจากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ที่มีผลต่อความรู้สึกการรับรู้และสัมผัสในช่วงเวลาหนึ่งจึงสามารถสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการแสดงออกผ่านตัวงานประติมากรรม ด้วยกระบวนการสร้างสรรค์ของผู้สร้างงานซึ่งบ่งบอกถึงทัศนคติความสามารถและจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ที่สามารถสืบทอดและส่งต่อไปยังคนรุ่นต่อไป เพื่อเป็นเครื่องบอกกล่าวเล่าเรื่องส่งผ่านส่งสัญญาณสร้างความระลึกถึงปลูกจิตสำนึกและกระตุ้นเตือนถึงผู้รับชมที่เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งในสังคมด้วยการแสดงคุณค่าทางความงามความรู้สึกของรูปทรง ปริมาตร พื้นผิว สี สัน และการจัดวาง ผ่านผลงานประติมากรรม (สุธิตา มาอ่อน, 2558)

ดอกลำดวน เป็นดอกไม้ประจำจังหวัดศรีสะเกษ แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ อันมีประเพณีวัฒนธรรมเก่าแก่ ประกอบกับเมืองศรีสะเกษเป็นเมืองหอม ดังคำขวัญที่ว่า แดนปราสาทขอม หอมกระเทียมดี มีสวนสมเด็จ เขตดงลำดวน หลากล้วนวัฒนธรรม เลิศล้ำสามัคคี และประกอบลวดลายจากปราสาทสระกำแพงใหญ่เป็นศาสนสถานแบบเขมร ที่มีความงามทั้งในด้านศิลปกรรมขอมโบราณและสถาปัตยกรรม ที่มีความน่าสนใจ ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมเชิงประยุกต์

การสร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูงจากแรงบันดาลใจศิลปะขอมและดอกลำดวน ครั้งนี้สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ลวดลายจากทับหลังศิลปะขอม ที่แสดงถึงความอุดม

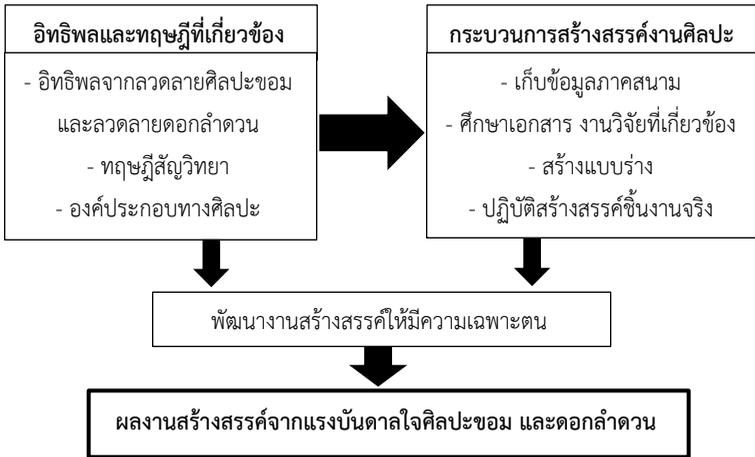
สมบูรณ์ตามคติความเชื่อ และใช้รูปลวดลายจากดอกลำดวนเพื่อเป็นภาพแทนด้าน
อัตลักษณ์จังหวัดศรีสะเกษ ใช้เทคนิคสร้างสรรค์จากรูปทรง ลวดลายจากทับหลังปราสาท
สระกำแพงใหญ่ และรูปทรงจากดอกลำดวนมาจัดวางองค์ประกอบขึ้นใหม่ตามหลักการ
ของศิลปะและตามจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ เพื่อสะท้อนถึงอัตลักษณ์จังหวัดศรีสะเกษ
ที่มีความงามด้านรูปทรง ลวดลาย เพื่อให้ชาวศรีสะเกษได้เห็นความงามจากการสร้างสรรค์
ศิลปะแบบประติมากรรมนูนสูงจากศิลปะกรรมแบบโบราณ ตลอดจนผลงานสร้างสรรค์
ที่สำเรีจยเป็นประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวอศูเชิงพาณิชย์เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ให้กับ
จังหวัดศรีสะเกษได้นำประโยชน์ไปใช้ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลวดลายทับหลังปราสาทสระกำแพงใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อสร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูงจากศิลปะขอม และดอกลำดวน จังหวัด
ศรีสะเกษ
3. เพื่อวิเคราะห์ผลงานประติมากรรมนูนสูงจากศิลปะขอม และดอกลำดวน
จังหวัดศรีสะเกษ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การสร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูงจากแรงบันดาลใจศิลปะขอมและดอกลำดวน
ใช้กรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานด้านเนื้อหาแสดงออกถึงความงามของศิลปะ
แบบขอมผ่านสัญลักษณ์ดอกลำดวนและสัญลักษณ์จากทับหลังปราสาทสระกำแพงใหญ่
ด้านรูปแบบ ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดรูปแบบในการสร้างสรรค์ผลงานลักษณะเสมือนจริง
จากรูปแบบลวดลายจากศิลปะขอม และดอกลำดวนศรีสะเกษ โดยใช้กรอบแนวคิด
เรื่ององค์ประกอบศิลปะ (ชุลุด นิมเสมอ, 2553) ประกอบด้วยสุนทรียภาพด้านเนื้อหา
และสุนทรียภาพด้านรูปทรง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูงจากแรงบันดาลใจศิลปะขอมและดอกลำดวน ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือ ลวดลายที่แสดงถึงความงามจากทับหลังที่มีลายดอกแซ่ ดอกซ้อน ลายเครือเถาว์ ลายช่อมาลัย และรูปทรงอิสระอื่น ๆ ที่สามารถสะท้อนภาพลักษณ์เกี่ยวกับแนวคิดด้านความงามและความอุดมสมบูรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสำรวจเบื้องต้น และแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยประกอบด้วยการเก็บข้อมูลภาคเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ อิทธิพลจากผลงานศิลปะกรรม และการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยภาพถ่าย โดยศึกษารูปแบบลวดลายต่าง ๆ ที่มีอยู่บนทับหลัง หน้ากาล ปราสาทสระกำแพงใหญ่ โดยการบันทึกภาพถ่าย และภาพวาดลายเส้น และการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ใช้อิทธิพลจากผลงานศิลปะกรรม และภาพถ่ายจากการลงพื้นที่สำรวจภาคสนาม นำข้อมูลมาจัด

หมวดหมู่และประเมินความคิดในเชิงทัศนศิลป์ โดยเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาผลงาน เพื่อนำไปสู่การกำหนดรูปแบบและกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานและคัดเลือกรูปทรงที่แสดงออกถึงแนวความคิดที่สะท้อนถึงความงามและความอุดมสมบูรณ์ตามเจตนคติในการสร้างสรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การสร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูงจากแรงบันดาลใจจากศิลปะขอมและดอกคำตวน จังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลลวดลายทับหลังปราสาทสระกำแพงใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อสร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูงจากศิลปะขอมและดอกคำตวนจังหวัดศรีสะเกษ และเพื่อวิเคราะห์ผลงานประติมากรรมนูนสูงจากศิลปะขอม และดอกคำตวนจังหวัดศรีสะเกษ โดยแนวทางการสร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูงจากแรงบันดาลใจศิลปะขอมและดอกคำตวน จังหวัดศรีสะเกษ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์แนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน ประกอบด้วย แนวความคิดในการสร้างสรรค์ วิเคราะห์รูปแบบการสร้างสรรค์ เทคนิควิธีการ และขั้นตอนการสร้างสรรค์ แนวทางการศึกษาผลลวดลายทับหลังปราสาทสระกำแพงใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ การกำหนดแนวคิดในการสร้างสรรค์ คือ การได้ลงพื้นที่ภาคสนามและการเก็บข้อมูล ซึ่งได้มาถึงข้อมูลขั้นต้น เช่น รูปแบบลวดลายจากหน้าบัน หน้ากาลที่แสดงถึงความคิดต่าง ๆ ที่ช่างโบราณในอดีตสร้างสรรค์ออกมา โดยใช้ทฤษฎีสัญวิทยาในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้รูปแบบลวดลายต่าง ๆ ทั้งรูปทรงทางธรรมชาติ เช่น ลายดอกไม้ ลายเครือเถาว์ หรือรูปลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะเป็นคน สัตว์ และต้นไม้ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดที่ต้องการแสดงออกถึงความงาม ความอุดมสมบูรณ์ ความพลิ้วไหวในงานศิลปะ และตัดทอน จัดวางองค์ประกอบให้มีความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน ทั้งเทคนิควิธีการเพื่อให้ได้รูปร่าง รูปทรงตามแนวคิดที่วางไว้ โดยมีเนื้อหา ดังนี้

ลวดลายทับหลังที่สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์	ลักษณะรูปที่ปรากฏ				
	คน	สัตว์	ยักษ์	ดอกไม้	ขอมาลัย
	✓	-	✓	-	✓
		✓	-	✓	-
	✓	✓	✓	-	✓
	✓	✓	-	✓	-

ภาพที่ 1 ลวดลายทับหลังและลักษณะรูปที่ปรากฏ

การสร้างสรรคผลงานประติมากรรมแรงบันดาลใจจากศิลปะขอมและดอก
 ลำดวน จังหวัดศรีสะเกษ ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม เริ่มจาก
 การออกแบบร่างด้วยดินสอบนกระดาษ โดยเลือกแบบที่มีเอกภาพรูปทรง ลวดลาย
 แนวคิดต่าง ๆ ตามเจตนคติ จากนั้นหารูปแบบที่เป็นลักษณะเฉพาะจากลายเส้น
 การจัดวางองค์ประกอบในภาพให้มีเอกภาพตามที่ได้วางไว้และขยายแบบร่างโดยใช้
 แบบร่างเดิมเพื่อหาความเหมาะสมก่อนทำการสรุปแบบร่างและเตรียมขั้นตอนการขึ้นรูป
 ชิ้นงานแบบสามมิติต่อไป

สัตววิทยา (รูปแบบทางสัญลักษณ์)

ลายข้อมาลัยหน้ากาล

ดอกแขก ดอกซ้อน

ดอกลำตวน

การสร้างแบบร่างที่ 1

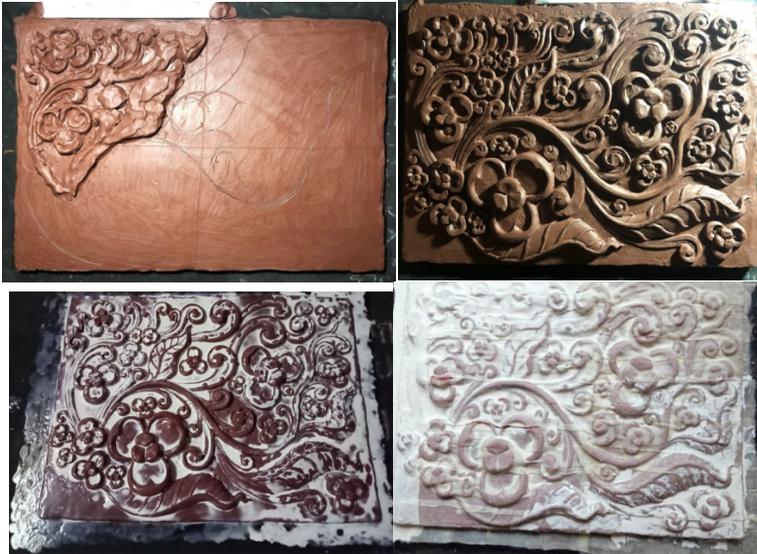
ภาพที่ 2 ภาพร่างแบบที่ 1

สัญลักษณ์ (รูปแบบทางสัญลักษณ์)		
 <p style="text-align: center;">ลายข้อมาลัยหน้ากาล</p>	 <p style="text-align: center;">ดอกแขก ดอกซ้อน</p>	 <p style="text-align: center;">ดอกลำดวน</p>
 <p style="text-align: center;">การสร้างแบบร่างที่ 2</p>		

ภาพที่ 3 ภาพร่างแบบที่ 2

ขั้นตอนการขึ้นรูปชิ้นงานแบบสามมิติ เมื่อได้รูปแบบลวดลายที่เหมาะสมแล้ว จึงเข้าสู่การใช้ดินปั้นเพื่อขึ้นรูปหาแนว และวางแกนศูนย์กลางและกำหนดความสูงของชิ้นงานให้มีความเหมาะสมเพื่อการนำไปใช้งานต่อไป รูปแบบลวดลายที่ได้ มีการจัดวางแบบเอกภาพ คือชิ้นงานที่มีทิศทางไปด้านเดียวกัน และมีลวดลายเครือเถา ลายดอกไม้มีส่วนประกอบ มีเนื้อหาหลักคือดอกลำดวนตามภาพร่าง จากนั้นเริ่มปั้นดินขนาดต่าง ๆ

และเพิ่มส่วนประกอบของชิ้นงานให้มีความเหมาะสมและมีความละเอียดตามรูปแบบ
ที่ได้วางไว้ในภาพร่าง

ภาพที่ 4 การขึ้นต้นแบบสามมิติ และหล่อแม่พิมพ์ยางพารา

เมื่อได้ทำชิ้นงานจริงจากน้ำยางพารา แล้วนั้นขั้นตอนการหล่อพิมพ์ชิ้นงานจริง
จากปูนปลาสเตอร์ ใช้กรอบไม้วางและกำหนดความหนาของการเท การวางแผนเพื่อหา
ความเหมาะสมในการเทพิมพ์ เป็นสิ่งสำคัญในขั้นตอนนี้หากไม่ระมัดระวังอาจทำให้
ชิ้นงานจริงเสียหายได้ จากนั้นจึงผสมปูนปลาสเตอร์ในปริมาณปูน 3 ส่วน น้ำ 1 ส่วน
ผสมให้เข้ากันแล้วเท ให้ได้ระดับที่มีความเสมอกัน รอให้ปูนแห้งแล้วทำการถอดพิมพ์
และทำความสะอาดชิ้นงานและแม่พิมพ์ต่อไป

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการเทพิมพ์ และถอดแม่พิมพ์

ขั้นตอนการถอดแม่พิมพ์และได้แม่พิมพ์ที่มีความสมบูรณ์เหมาะสมในการนำไปใช้งาน เบื้องต้นทำความสะอาดแม่พิมพ์อย่างพารา ในการเช็ดรอยร้าวต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้งานจริง และตรวจแม่พิมพ์ปูนปลาสเตอร์ให้สามารถใช้งานได้ปกติไม่แตกหักในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่เสร็จสมบูรณ์พร้อมเทพิมพ์ชิ้นงานจริงเพื่อใช้งานต่อไป

ภาพที่ 6 ชื่อผลงาน การสร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูงแรงบันดาลใจ
จากศิลปะขอมและดอกลำดวน จังหวัดศรีสะเกษ หมายเลข 1,
เทคนิคหล่อปูนปลาสเตอร์, ขนาด 40x60 เซนติเมตร

แรงบันดาลใจจากลวดลายศิลปะขอม ผสมผสานกับช่อมาลัย และดอกลำดวน
เกิดเป็นจินตนาการในรูปลักษณะขึ้นใหม่ มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของผู้สร้างสรรค์
และการจัดวางองค์ประกอบ จุดเด่น จุดรอง จุดที่มาสสนับสนุนจุดเด่น จุดที่มาสสนับสนุน
จุดรอง และมีจังหวะเส้น ที่มารับ มาสนับสนุนให้จังหวะเน้นที่ชัดขึ้น และให้ความสำคัญ
กับจุดเด่นคือ ให้มีความสูงจากฐานมากกว่าจุดรอง ถ้าเปรียบเป็นการวาดรูปก็คือลักษณะ
ใกล้ กลาง ไกล ตามลำดับความสำคัญ แผงด้วยกลิ่นอายของความเป็นพื้นถิ่นในจังหวัด
ศรีสะเกษ ผ่านวัสดุปูนปลาสเตอร์ที่มีพื้นผิวในลักษณะที่คล้ายกับหิน ซึ่งเปรียบเสมือน
วัสดุจริงตามทับหลังปราสาทสระกำแพงใหญ่

ภาพที่ 7 ชื่อผลงาน การสร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูงแรงบันดาลใจ
จากศิลปะขอมและดอกลำดวน จังหวัดศรีสะเกษ หมายเลข 2,
เทคนิคหล่อปูนปลาสเตอร์, ขนาด 40x60 เซนติเมตร

ผลงานชิ้นที่ 2 ในส่วนตัวของผู้สร้างสรรค์เห็นถึงข้อแตกต่างที่พัฒนาขึ้น คือ
ในการจัดวางองค์ประกอบ จุดเด่น มีความเด่นชัดมากขึ้น มีการเรียงลำดับจุดเด่นออกเป็น
สองส่วน และมีจุดรองแยกย่อยพร้อมทั้งให้ความสำคัญกับลวดลายขอม และการเพิ่มเติม
รายละเอียดมากขึ้นกว่าผลงานในชิ้นที่ 1 มีการสอดแทรกดอกลำดวนให้ลื่นไหลไปกับ
ลายขอม อาจจะเป็นเพราะได้เห็นในจุดด้อยในชิ้นที่ 1 จึงก่อให้เกิดในส่วนของพัฒนา
ให้ผลงานมีสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ผลงานประติมากรรมนูนสูงจากศิลปะขอม และดอก
ลำดวนจังหวัดศรีสะเกษ ผู้สร้างสรรค์ได้นำเอาหลักการทางทัศนศิลป์ ด้านการวาง
องค์ประกอบให้มีความงามของเรื่องราวทั้งในด้านรูปทรง พื้นผิว ลวดลายที่นำมา
ประกอบล้วนมาจากความบังเอิญจากศิลปะขอมและดอกลำดวนที่ผู้สร้างสรรค์
มีความประทับใจของรูปทรงเหล่านั้น โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างของรูปทรงเพื่อเป็น
สัญลักษณ์แทนความงามและความอุดมสมบูรณ์ประกอบด้วยรูปทรงจากทับหลัง

หน้าบัน จากปราสาทสระกำแพงใหญ่และรูปทรง รูปร่างของดอกกลาดวนที่เป็นสัญลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ เข้าไว้ด้วยกันอย่างมีความเป็นเอกภาพ

การวิเคราะห์รูปแบบ ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดรูปแบบในการสร้างสรรค์ผลงาน เป็นรูปแบบกึ่งนามธรรม โดยลดทอนรูปทรงที่เหมือนจริงให้เหลือเพียงรูปทรงที่เรียบง่าย เพื่อแสดงออกถึงรูปผลดลยที่ได้รับความนิยมบันดาลใจในการสร้างสรรค์ โดยส่วนที่จะนำมา วิเคราะห์ประกอบด้วยทัศนธาตุและหลักการทางทัศนศิลป์ ประกอบด้วย

ทัศนธาตุในการสร้างสรรค์ผลงานประกอบด้วย จุด ทัศนธาตุเรื่องจุดที่เกิดจากการวางตำแหน่งจุดต่าง ๆ ไว้ เช่น กลีบดอกกลาดวน จุดในดอกแขก ดอกซ้อน ร่องรอยของปูนปลาสเตอร์ที่เกิดจากเครื่องมือที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นจุดไม่ได้ออกแบบไว้เพื่อให้อยู่ในตำแหน่งที่ต้องการจึงเป็นทัศนธาตุที่ไม่ได้ส่งผลต่อผลงาน

ทัศนธาตุเรื่อง เส้น เส้นที่เกิดในผลงานมีทั้งเส้นที่เกิดจากวงแนวสายตาเส้นต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของผลงาน เช่น เส้นโค้งกลีบดอก เส้นโค้งก้านดอก ทัศนธาตุของเส้นในงานชิ้นนี้มีความเด่นชัดในการแสดงออกลักษณะของเส้นที่เกิดขึ้น โดยการชะ การขูด การขึ้นรูป มีหลากหลายรูปแบบที่มีผลทำให้งานมีความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหวได้ดี เส้นที่เกิดจากการวางโครงสร้างแนวแกนเป็นเส้นแกนที่ประกอบด้วยเส้นโค้งจากกลีบดอกกลาดวนสองดอก และดอกเดี่ยว ทำให้มีการเคลื่อนไหวของเส้นเมื่อได้ดูจากสายตา

ทัศนธาตุเรื่อง สี ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้สีที่ปรากฏซึ่งเป็นสีภายในตัววัสดุที่เลือกมาสร้างสรรค์คือสีขาวจากตัวปูนปลาสเตอร์สื่อถึงความเรียบง่ายแต่มีมิติของแสงเงาที่ตกกระทบของตัวชิ้นงานเพื่อให้เกิดเป็นปริมาตรของมิติที่แสดงออกถึงผลดลยต่าง ๆ

หลักการทางทัศนศิลป์ ในผลงานประติมากรรมนูนสูงจากศิลปะขอม และดอกกลาดวนจังหวัดศรีสะเกษเป็นการจัดวางผลงานทั้งสองข้างในแบบเท่ากันโดยลักษณะการจัดวางภาพมีความสมดุลกันด้วยจำนวนของรูปทรงและขนาดของรูปทรงที่มีความใกล้เคียงกัน โครงสร้างผลงานประกอบด้วยจุด เส้น ระยะ มิติ เป็นรูปทรงอิสระที่มีลักษณะเป็นเส้นโค้งจากลักษณะการวางแนวสายตา ความกลมกลืนที่ปรากฏในผลงาน

เป็นความกลมกลืนในเรื่องของรูปทรงที่มีลักษณะรูปทรงและเส้นที่มีความเคลื่อนไหวที่นุ่มนวลอ่อนไหวประกอบกับองค์ประกอบอื่น ๆ มาสนับสนุนให้จังหวะเน้นมีความชัดขึ้นและให้ความสำคัญกับจุดเด่น คือ ให้มีความสูงจากฐานมากกว่าจุดรอง ถ้าเปรียบเทียบเป็นการวาดรูปก็คือลักษณะ ไกล่ กลาง ไกล ตามลำดับความสำคัญ

ภาพที่ 8 ผลงานสร้างสรรค์ในการต่อยอดด้านเชิงพาณิชย์

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมนูนสูงแรงบันดาลใจจากศิลปะขอม และดอกคำตวนจังหวัดศรีสะเกษ มีผลสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1) เพื่อศึกษาลวดลายทับหลังปราสาทสระกำแพงใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ แนวทางการสร้างสรรค์ได้กำหนดแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีทางศิลปะ และรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ภาคสนามและข้อมูลจากเอกสารตำรา วารสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำแบบร่างตามที่ได้วางไว้ โดยใช้หลักการทางทัศนธาตุและทัศนศิลป์เป็นองค์ประกอบ คือ จุด เส้น สี มิติ น้ำหนัก แสงและเงา รูปร่าง รูปทรง พื้นที่ว่าง โดยใช้หลักการทางทัศนศิลป์ในการจัดภาพ คือ

ความสมดุล การเน้น ความกลมกลืน ความหลายหลาย จังหวะการเคลื่อนไหว การลดหลั่นของรูปร่างรูปทรงและสัดส่วนโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผลงานเกิดเอกภาพทั้งด้านเนื้อหาและรูปทรงซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการจัดองค์ประกอบของ ชลูด นิ่มเสมอ (2553) ได้อธิบายว่า ทัศนธาตุเป็นสื่อสุนทรีย์ภาพที่ศิลปินจะนำมาประกอบกันเข้าให้เป็นรูปทรงเพื่อสื่อความหมายตามแนวเรื่องหรือแนวความคิดที่เป็นจุดหมายนั้นต้องมีองค์ประกอบทางศิลปะ โดยมีจุดมุ่งหมายและปฏิบัติตามขั้นตอนการสร้างสรรคผลงานซึ่งประกอบด้วย การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ การจัดทำภาพร่างต้นแบบ การเตรียมวัสดุในการขึ้นต้นแบบแม่พิมพ์ การสร้างแม่พิมพ์ การถอดพิมพ์ และการตกแต่งพื้นผิวของชิ้นงาน

2) เพื่อสร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูงจากศิลปะขอม และดอกคำดวน จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อได้สรุปแบบร่างที่ได้วางแผนจากกรอบแนวคิดและทฤษฎีทางศิลปะแล้วจึงได้จัดทำต้นแบบ แม่พิมพ์ และขั้นตอนการพิมพ์ เพื่อให้ได้ชิ้นงานจากการสร้างสรรค์ผลงาน สอดคล้องกับ สุจิตา มาอ่อน (2558) ที่กล่าวว่า ประติมากรรมเป็นงานทัศนศิลป์สาขาหนึ่งที่สามารถบันทึกเรื่องราวความประทับใจความสะเทือนใจจากสิ่งต่าง ๆ รอบตัวทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ที่มีผลต่อความรู้สึกด้านการรับรู้ การสัมผัสในช่วงเวลาหนึ่งจึงสามารถสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการแสดงออกผ่านตัวงานประติมากรรมด้วยกระบวนการสร้างสรรค์ของผู้สร้างงานประติมากรรม โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของชิ้นงาน เพื่อให้ได้ขนาด มิติ ที่มีความเหมาะสมในการนำไปใช้งานเชิงพาณิชย์ต่อไป

3) เพื่อวิเคราะห์ผลงานประติมากรรมนูนสูงจากศิลปะขอม และดอกคำดวน จังหวัดศรีสะเกษ การวิเคราะห์รูปแบบ ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดรูปแบบในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นรูปแบบกึ่งนามธรรม โดยลดทอนรูปทรงที่เหมือนจริงให้เหลือเพียงรูปทรงที่เรียบง่ายเพื่อแสดงออกถึงรูปวลดลายที่ได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ โดยส่วนที่จะนำมาวิเคราะห์ประกอบด้วยทัศนธาตุและหลักการทางทัศนศิลป์ ประกอบด้วย จุด เส้น สี โครงสร้าง รูปร่าง รูปทรง มิติ น้ำหนัก แสงเงา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเพรกเมติก (Pragmatic theories) ซึ่งเป็นแนวทางที่มีผู้ชื่นชมเป็นแกนกลาง ดังนั้นงานศิลปะแนวนี้

ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางที่ทำให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งในตัวผู้ชม การพิจารณาคุณค่าของงานศิลปะในแนวทางเพรอกเมติก คือ การพิจารณาตามระดับที่งานศิลปะจะสามารถสร้างความพึงพอใจหรือความรู้สึกหนึ่งๆในตัวผู้ชม หรือประสิทธิภาพของงานศิลปะในการให้สาระความรู้แก่ผู้ชมซึ่งสามารถใช้เป็นหลักหรือแนวทางในการประเมินคุณค่าของงานศิลปะในโอกาสต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการทำวิจัยในลักษณะการบูรณาการงานวิจัยกับชุมชนเกี่ยวกับลวดลายศิลปะขอม เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการต่อยอดผลิตภัณฑ์ไปใช้ในเชิงพาณิชย์
2. หน่วยงานราชการควรสนับสนุน ความรู้ ด้านศิลปะขอม ที่ชุมชนสามารถบริหารจัดการกลุ่มและสร้างสรรค์ผลงานเพื่อจำหน่ายได้ ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น
3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้วัสดุอื่น ๆ ร่วมกับลวดลายจากศิลปะขอม เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการต่อยอดงานศิลปกรรมสู่งานพาณิชย์ศิลป์

เอกสารอ้างอิง

- ชุลุด นิม์เสมอ. (2553). *องค์ประกอบของศิลปะ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชำนาญ เล็กบรรจง และคณะ. (2554). *ศิลปะวิจิตร*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. (2528). *ศิลปะนารูในสองศตวรรษ*. นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- สุชาติ เกาทอง. (2532). *ศิลปะกับมนุษย์*. โอเดียนสโตร์.
- สุธิตา มาอ่อน. (2558). การสร้างสรรค์งานประติมากรรมความอุดมสมบูรณ์แห่งผืนแผ่นดินไทย. *วารสารศิลปะ สถาบันศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 6(1), 39-61.

Authors

Mr. Pinit Mala

Arts and Design Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Sisaket Rajabhat University

319 Thai Panta Road, Pho Sub-district, Mueang Si Sa Ket District,
Si Sa Ket 33000

Tel: 09-4641-1227 Email: poonij406037@gmail.com

Dr. Pratak Koonthong

Arts and Design Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Sisaket Rajabhat University

319 Thai Panta Road, Pho Sub-district, Mueang Si Sa Ket District,
Si Sa Ket 33000

Tel: 08-6724-2049 Email: pratak.k@365.sskru.ac.th

ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนการสอน
รายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวันของนิสิตชั้นปีที่ 1
มหาวิทยาลัยพะเยา ภายหลังสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19
Problems, Causes, and Solutions to the Instruction of English
for Daily Life Course for 1st Year Students
at the University of Phayao in Post-Covid 19 Pandemic

พิชญ์สินี เสถียรธราดล¹/ สมหมาย รอดแป้น^{2*}/ ชุติมันต์ คำขาด³/ ธัญพร มุลกาวิล⁴
Phitsinee Sathientharadol/ Sommai Rodpan/ Chutiman Khamkad/ Thanyaporn
Moonkawin

1, 2, 3, 4 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
English Language Department, School of Liberal Arts, University of Phayao

*Corresponding Author

ได้รับบทความ : 27 กันยายน 2567
ปรับปรุงแก้ไข : 6 ธันวาคม 2567
ตอบรับตีพิมพ์ : 11 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวันของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยพะเยา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวัน ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,423 คน และคณาจารย์ผู้สอนในรายวิชาดังกล่าว จำนวน 7 คน โดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.68

ผลการศึกษาพบว่า (1) รายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวันมีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมดีอยู่แล้ว (2) ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าเอกสารประกอบการเรียนมีเนื้อหาเหมาะสม ส่วนผู้สอนนั้นเห็นว่าเนื้อหาง่ายเกินไป (3) ทั้งผู้เรียนและผู้สอนคิดว่าข้อสอบที่ใช้วัดและประเมินผลมีความเหมาะสม แต่ผู้สอนบางส่วนยังคิดว่าง่ายเกินไป (4) ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์การเรียน ผู้สอนและผู้เรียนมีความเห็นว่าการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวันสามารถทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษครบถ้วน (5) ด้านผู้สอน นิสิตประเมินผู้สอนในด้านการอธิบายเนื้อหารายวิชาให้เป็นที่เข้าใจ การใช้สื่อการสอนและวิธีการสอน การส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองพร้อมการแนะนำแหล่งความรู้เพิ่มเติม และการสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนิสิตในระดับมาก และผู้สอนประเมินตนเองในระดับปานกลาง-มาก (6) ด้านผู้เรียน นิสิตประเมินตนเองในประเด็นความกระตือรือร้นในการศึกษาและความเอาใจใส่ในรายวิชา ความต้องการในการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกชั้นเรียน ความตระหนักถึงประโยชน์ในการเรียนรู้ในรายวิชา ความต้องการฝึกทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน ในชั้นเรียน และความร่วมมือร่วมใจในชั้นเรียนระดับมาก ส่วนผู้สอนประเมินนิสิตในระดับน้อย-ปานกลาง (7) ด้านกิจกรรมหรือโปรแกรมฝึกภาษาอังกฤษเสริมรายวิชา นิสิตมีความเห็นต่อประโยชน์ของโปรแกรม การสื่อสารกับศูนย์ภาษาผู้ดูแลการใช้ภาษาโปรแกรม ความมั่นใจของนิสิตในการใช้ภาษาอังกฤษที่เกิดจากการใช้โปรแกรม ความยากในการใช้งานโปรแกรม และความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษกับโปรแกรมฝึกภาษาในระดับมาก ส่วนผู้สอนแสดงความเห็นต่อปัญหาในด้านดังกล่าวระดับปานกลาง จากผลการศึกษาดังกล่าวไม่ได้แสดงถึงปัญหาในการจัดการเรียนสอนในรายวิชาดังกล่าวที่ชัดเจน แต่สามารถสรุปได้ว่าปัญหาที่พบจะเป็นในส่วนของมุมมองระหว่างผู้เรียนและผู้สอนที่สวนทางกันในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เนื้อหาของรายวิชา และการจัดการการเรียนการสอน สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนนั้น ได้แก่ ทางหลักสูตรและหน่วยงานเกี่ยวข้องควรจัดให้มีกิจกรรมอบรมการใช้สื่อหรือเทคนิคการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับห้องเรียนที่มีขนาดใหญ่ ควรให้มี

การสร้างสมดุระหว่างเนื้อหาด้วไวยากรณ์และด้วการสื่อสาร ได้แก่ ฟัง พุด อ่าน และเขียน ควรสร้างควมเข้าใจระหว่งผู้สอนและนิสิตเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้และควรมีการสำรวจควมคิดเห็นเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโปรแกรมช่วยเรียนก่อนเพื่อให้ตรงตามเจตนารมย์ของรายวิชา

คำสำคัญ : ปัญหา, แนวทางแก้ไข, การจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ, หมวดศึกษาทั่วไป, ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

Abstract

The research aimed to survey problems, analyze causes, and propose solutions to the Instruction of English for Daily Life Course for 1st Year Students at the University of Phayao in Post-Covid 19 Pandemic. The sample group included first-year students at Phayao University who registered for the English language course for daily life in the first semester of the academic year 2566, totaling 1,423 students, and the seven instructors teaching the course. The survey instrument used had a reliability of 0.68.

The study found that:

Students and instructors believed that the teaching and learning management in the English language course for daily life was appropriate.

Students and instructors thought that the instructional materials were suitable, however, instructors finding the content too easy.

Students and instructors believed that the assessment methods were appropriate, but instructors finding the exams too easy.

Regarding the achievement of learning objectives, instructors and students agreed that the English language course for daily life provided comprehensive knowledge of English basics.

In terms of teaching, students evaluated instructors positively in explaining course content, using teaching media and methods, promoting self-study, recommending additional learning resources, and motivating students to learn, while instructors rated themselves at a moderate to high level.

Regarding students, they evaluated themselves on diligence in studying, commitment to the course, awareness of the benefits of learning, the need for self-directed learning outside the classroom, the need for skill development in listening, speaking, reading, and writing, and high classroom participation. Instructors assessed students at a low to moderate level.

Regarding extracurricular English language programs or activities, students perceived the benefits of the programs, communication with the language center program administrators, their confidence in using English due to program usage, difficulties in program usage, and the correlation between course content and language training programs at a high level. Instructors expressed a moderate level of concern about the mentioned issues. From the results, no clear problems were identified regarding the teaching management of the course. However, it can be concluded that the issues encountered lie in the differing perspectives between students and instructors on various points, as follows: the course content and the management of teaching and learning.

The solutions proposed for addressing the issues in teaching and learning management included the following. The curriculum and relevant departments should organize training activities on the use of modern and appropriate teaching media and techniques for large classrooms. There should be a balance between grammar content and communicative skills, such as listening, speaking, reading, and writing. It is important to foster mutual understanding between instructors and students regarding learning behaviors. Additionally, there should be an evaluation of the effectiveness of learning support programs to ensure they aligned with the objective of the course.

Keywords: Problems, Solutions, General Education in English Instruction, Post-Covid 19 Pandemic

บทนำ

ภาษาอังกฤษนับว่าเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญอย่างยิ่งภาษาหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นภาษาที่มีประชากรมากกว่าร้อยล้านคนทั่วโลกใช้เป็นภาษาแม่ ภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญทั้งทางด้าน การติดต่อสื่อสารระหว่างชนชาติต่าง ๆ ด้านการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและที่สำคัญที่สุดคือการนำมาใช้เป็นเครื่องมือประกอบอาชีพในธุรกิจที่สามารถนำเงินจากต่างประเทศเข้ามาได้มาก เช่น การส่งสินค้าออกและการท่องเที่ยว และการสื่อสารระหว่างชนชาติมีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร จนกลายมาเป็นภาษากลางที่ชนชาติต่าง ๆ ใช้กันอย่างกว้างขวาง ทำให้ภาษาอังกฤษมีบทบาทเป็นภาษานานาชาติมากขึ้น

มหาวิทยาลัยพะเยาเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จัดหลักสูตรภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับพื้นฐานสำหรับนิสิตชั้นปีที่ 1 ทุกสาขาวิชาโดยนิสิตจะต้อง

เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษต่อไปนี่ คือ ภาคเรียนที่ 1 รายวิชา 001103 ภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวัน จำนวน 3 หน่วยกิต ภาคเรียนที่ 2 รายวิชา 001104 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จำนวน 3 หน่วยกิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้บัณฑิตมีความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องและเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับภาษาอังกฤษในระดับสูงต่อไป แต่การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบกับวงการศึกษาระดับชั้น จากการประกาศปิดโรงเรียน มหาวิทยาลัยทำให้เกิดการเรียนการสอนนอกห้องเรียนโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยจัดการศึกษาผลกระทบจากการเรียนภาษาอังกฤษผ่านสื่อเทคโนโลยีพบว่าปัญหาที่พบมีทั้งจากผู้เรียนและผู้สอน กล่าวคือ ในส่วนผู้สอนยังไม่มีควมคุ้นเคยหรือชำนาญในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางและจัดบรรยากาศในการเรียนออนไลน์ให้เหมาะสมและน่าสนใจรวมถึงการวัดการประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทำได้ยากกว่าการเรียนในชั้นเรียนปกติ ส่วนผู้เรียนต้องใช้อุปกรณ์ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตซึ่งผู้ปกครองบางส่วนไม่สามารถสนับสนุนได้อย่างเพียงพอ อีกทั้งบางพื้นที่อยู่ห่างไกล ไม่สามารถเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตได้ ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าเรียนได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงของการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นการเรียนการสอนออนไลน์ส่งผลต่อพัฒนาการด้านร่างกายและการเรียนรู้ของผู้เรียนไปในทางลบ จากผลสำรวจความพร้อมการเรียนออนไลน์ในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทยสะท้อนข้อจำกัดในการเรียนออนไลน์ความพร้อมของผู้เรียนเอง เพราะการเรียนออนไลน์นั้นเด็กนักเรียนจะต้องมีวินัย และความรับผิดชอบในตนเองสูง ซึ่งปัญหาที่ผู้ปกครองพบส่วนใหญ่ได้แก่ เด็กนักเรียนขาดสมาธิในการเรียน สอดคล้องกับฤทธิ์ไกร ไชยงาม, กัญญรัตน์ ไวกำ และ หทัย ไชยงาม (2561) ที่พบปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษในนักเรียนมัธยมจากมุมมองของผู้สอน อาทิ พื้นฐานความรู้ยังไม่เพียงพอและไม่สนใจและไม่ให้ความร่วมมือในการเรียน นอกจากนี้ข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยเฉพาะหมวดวิชาศึกษาทั่วไปซึ่งเป็นรายวิชาพื้นฐานในระดับปริญญาตรีที่พบปัญหาผลการเรียนของผู้เรียนไม่ดี จึงมีการศึกษาปัญหาและแนวทาง

แก้ไขซึ่งมักเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ทางด้านภาษาอังกฤษยังคงเป็นสิ่งจำเป็น ที่ต้องใช้ในการประกอบอาชีพในตลาดแรงงานทั่วโลก ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวันของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยพะเยา ภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อันจะทำให้ได้ข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการจัดการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. สำรวจปัญหาของการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวันของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยพะเยา
2. วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวันของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยพะเยา
3. วิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวันของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยพะเยา

วิธีการศึกษา

แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยกำหนดรูปแบบของการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อการสำรวจปัญหาของการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวันเป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมของการจัดการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ด้วยกรอบแนวคิดการประเมินความต้องการที่จำเป็น (Needs Assessment) ด้วยการคำนวณหาดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Need Index: PNI) ตามความคิดเห็นของนิสิตและ

อาจารย์ผู้สอน ส่วนการวิเคราะห์สาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การแบ่งกลุ่มเพื่อทำการศึกษา

การดำเนินงานวิจัยนี้จำแนกกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1. อาจารย์ผู้สอนในรายวิชา โดยอาจารย์จะได้รับ link แบบสอบถามออนไลน์ และตอบแบบสอบถาม 2. นิสิตชั้นปีที่ 1 ในรายวิชา โดยอาจารย์จะได้รับลิงก์แบบสอบถามออนไลน์ และตอบแบบสอบถาม

การดำเนินการวิจัย

1) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการที่จำเป็นและการวิเคราะห์เนื้อหา ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและแนวทางแก้ไขในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนชาวไทยในระดับอุดมศึกษา

2) ผู้วิจัยติดต่อขอความอนุเคราะห์ต่ออาจารย์ผู้สอนในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวัน

3) ผู้วิจัยส่งตอบแบบสอบถามออนไลน์ให้อาจารย์ผู้สอน และขอความอนุเคราะห์อาจารย์ผู้สอนในแต่ละหมู่เรียนส่งลิงก์แบบสอบถามออนไลน์ให้นิสิต และนิสิตทุกคนในแต่ละหมู่เรียนที่เข้าชั้นเรียนและไม่เข้าชั้นเรียนตอบแบบสอบถามภายในระยะเวลาที่กำหนด กล่าวคือ อาจารย์ผู้สอนจะหึ่งลิงก์แบบสอบถามไว้ในนิสิตในหมู่เรียนของตนตอบแบบสอบถามเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ภายหลังจากสอบกลางภาค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมืองานวิจัย ผู้วิจัยทำการสร้างเครื่องมือ และออกแบบเครื่องมือให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ข้อดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ควรจะเป็น (Realistic Condition & Expectation Condition) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานะอาจารย์-นิสิต มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นสภาพการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ซึ่งสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 รายการ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า โดยใช้เกณฑ์กำหนดน้ำหนักคะแนนและมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ทดังนี้

5 คะแนน หมายถึง สภาพจริงที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง สภาพจริงที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง สภาพจริงที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง สภาพจริงที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง สภาพจริงที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะในรูปแบบคำถามปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ด้านการสอนภาษาอังกฤษ มาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยเทียบกับเกณฑ์ IOC กำหนดไว้ที่ 0.5 ขึ้นไปการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) เป็นรายชื่อ ดังนี้

+ 1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกัน

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกัน

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้องกัน

ในแต่ละข้อคำถามจะมีคำถามปลายเปิดสำหรับผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวิธีการของโรวินेलลีและแฮมเบิลตัน (Rowinelli & Hambleton, 1977; บุญเรียง ขจรศิลป์, 2536) โดยแทนค่าสูตรดังนี้

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
ER หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยครั้งนี้แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.6-1.0 ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .98

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ Pilot study กับคณาจารย์และนิสิตที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 และ 30 คน ตามลำดับ จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1970; บุญชม ศรีสะอาด, 2554) โดยแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การใช้แบบสอบถาม

กระบวนการเก็บข้อมูล

กระบวนการเก็บข้อมูลประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1) ประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาทุกหมู่เรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและส่งลิงก์แบบสอบถามให้นิสิตแต่ละหมู่เรียน ก่อนเปิดภาคการศึกษา

2) ดำเนินการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามในสัปดาห์สุดท้ายของการเรียนการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามประเภทเครื่องมือดังนี้

แบบสอบถามในรูปแบบมาตราวัด 5 ระดับใช้การวิเคราะห์เป็น

ค่าเฉลี่ย Mean

แบบสอบถามในรูปแบบคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบ Content analysis และใช้การคำนวณความถี่ของคำกลุ่มคำที่กล่าวถึงในการวิเคราะห์เพื่อหาข้อเสนอแนะที่เป็นความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษา

ผลสำรวจจากแบบสอบถามแสดงข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปที่สรุปจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามประเภทผู้สอนและนิสิต และคณะต้นสังกัดของนิสิต 2) ข้อมูลผลสำรวจความคิดเห็นของผู้สอนและนิสิตเกี่ยวกับการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวัน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

จำนวนอาจารย์ผู้สอน	7 คน
จำนวนนิสิต	1,423 คน

2. ข้อมูลผลสำรวจความคิดเห็นของผู้สอนและนิสิตเกี่ยวกับการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวัน

จากผลสำรวจสามารถวิเคราะห์ผลการวิจัยใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวัน 2) สาเหตุของปัญหา และ 3) แนวทางแก้ไขปัญหา ดังนี้

2.1. ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวัน

ผลสำรวจความคิดเห็นของผู้สอนและนิสิตเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวัน โดยจำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่

ด้านการจัดการเรียนการสอน

ผลสำรวจพบว่า ผู้สอนร้อยละ 71 และนิสิตร้อยละ 65 แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวัน เป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันและการทำงานในอนาคต นิสิตร้อยละ 33 คิดว่าการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการเรียนในรายวิชาที่สูงขึ้น ในขณะที่ผู้สอนร้อยละ 14 มีความเห็นว่าการเรียนการสอนในรายวิชานี้ไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ในทำนองเดียวกันผู้สอนร้อยละ 14 และนิสิตร้อยละ 1 มีความเห็นว่าการเรียนการสอนในรายวิชานี้ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

ด้านเอกสารประกอบการเรียน

ผู้สอนร้อยละ 71 และนิสิตจำนวนร้อยละ 5 มีความเห็นว่าเอกสารประกอบการเรียนในปัจจุบันแสดงเนื้อหาง่ายเกินไปสำหรับนิสิตระดับอุดมศึกษา ขณะเดียวกันนิสิตร้อยละ 1 มีความเห็นว่าเอกสารประกอบการเรียนในปัจจุบันแสดงเนื้อหายากเกินไปในทางตรงข้าม ผู้สอนร้อยละ 29 และนิสิตจำนวนร้อยละ 94 เห็นว่าเอกสารประกอบการเรียนในปัจจุบันแสดงเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนิสิตในชั้นปีที่ 1

ส่วนสภาพปัญหาด้านเอกสารประกอบการเรียนนั้น ผู้สอนร้อยละ 85 คิดว่าเอกสารประกอบการเรียนในปัจจุบันนั้นมุ่งเน้นเนื้อหา แต่ไม่เน้นการสื่อสาร และสอดคล้องกับผู้สอนร้อยละ 15 ซึ่งคิดว่า เอกสารประกอบการเรียนในปัจจุบันมีกิจกรรมประกอบการเรียนและแบบฝึกหัดน้อยเกินไป ความคิดเห็นของนิสิตจำนวนร้อยละ 11 พบว่าเนื้อหาในแต่ละบทไม่มีความต่อเนื่องกัน ร้อยละ 18 คิดว่า เนื้อหาในเอกสารมุ่งเน้นไวยากรณ์มากเกินไป ร้อยละ 20 คิดว่า เอกสารประกอบการเรียนในปัจจุบันมีกิจกรรมประกอบการเรียนและแบบฝึกหัดน้อยเกินไป ร้อยละ 21 คิดว่า ปริมาณเนื้อหาและ

ความยาก-ง่ายในแต่ละบทไม่สมดุลกัน และนิสิตร้อยละ 29 มีความเห็นว่า เอกสารประกอบการสอนในปัจจุบันนี้มีความเหมาะสมแล้ว

ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ผู้สอนร้อยละ 14 มีความเห็นว่าการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวันสามารถทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษครบถ้วน ขณะที่ผู้สอนอีกร้อยละ 14 คิดว่า ผู้เรียนได้รับความรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษไม่ครบถ้วน ร้อยละ 28 คิดว่า ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ภาษาอังกฤษในรายวิชามาใช้ได้จริง ซึ่งตรงข้ามกับผู้สอนร้อยละ 44 คิดว่า ผู้เรียนสามารถนำความรู้ภาษาอังกฤษในรายวิชามาใช้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนิสิตร้อยละ 44 และนิสิตร้อยละ 52 ที่คิดว่า การเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวันสามารถทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษครบถ้วน ในขณะที่นิสิตร้อยละ 3 คิดว่า ผู้เรียนได้รับความรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษไม่ครบถ้วน และร้อยละ 1 ที่คิดว่า ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ภาษาอังกฤษในรายวิชามาใช้ได้จริง

ด้านผู้สอน

ด้านผู้สอนจากการที่ผู้สอนประเมินตนเอง พบว่า ผู้สอนประเมินตนเองในการอธิบายเนื้อหาวิชาให้เป็นที่เข้าใจ การใช้สื่อการสอนและวิธีการสอน การส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองพร้อมการแนะนำแหล่งความรู้เพิ่มเติมในระดับปานกลาง ส่วนการให้คำอธิบายเกี่ยวกับการจัดการรายวิชาและการสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนิสิต ผู้สอนประเมินตนเองในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินของนิสิตในประเด็นเดียวกัน

ด้านผู้เรียน

ผลสำรวจด้านผู้เรียนพบว่า ผู้สอนประเมินนิสิตว่ามีความกระตือรือร้นในการศึกษาและความเอาใจใส่ในรายวิชาและมีความต้องการในการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกชั้นเรียนน้อย และคิดว่า นิสิตตระหนักถึงประโยชน์ในการเรียนรู้ในรายวิชา นิสิตมีความต้องการฝึกทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน ในชั้นเรียน และนิสิตมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

ระดับปานกลาง ขณะที่นิสิตประเมินตนเองในประเด็นเดียวกันทั้ง 5 ประเด็นในระดับ
มาก

ด้านกิจกรรมเสริมรายวิชา

ผลสำรวจด้านกิจกรรมเสริมรายวิชา พบว่า ผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับ
ประโยชน์ของโปรแกรม การสื่อสารกับศูนย์ภาษาผู้ดูแลการใช้ภาษาโปรแกรม
ความมั่นใจของนิสิตในการใช้ภาษาอังกฤษที่เกิดจากการใช้โปรแกรม ความยากในการใช้
งานโปรแกรม และความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับโปรแกรมฝึกภาษาในระดับ
ปานกลาง ขณะที่นิสิตแสดงความเห็นในประเด็นเดียวกันในระดับมาก

2.2. สาเหตุของปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับชีวิตประจำวัน

จากผลการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในด้านต่างๆ อาจสามารถระบุสาเหตุของ
ปัญหาในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) ด้านการจัดการเรียนการสอน

มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมในปัจจุบัน
เนื่องข้อจำกัดด้านจำนวนผู้เรียนและทักษะการสอนและการใช้สื่อประกอบการสอน
ของผู้สอนอย่างเหมาะสมสำหรับการจัดการชั้นเรียนขนาดใหญ่

2) ด้านเอกสารประกอบการสอน

ผู้เรียนและผู้สอนคาดหวังให้เอกสารประกอบการสอนมีความสมดุลของ
ระดับความยาก-ง่าย และความสมดุลของเนื้อหาด้านไวยากรณ์กับการฝึกทักษะ

3) ด้านผู้สอน-ผู้เรียน

เกิดจากความคาดหวังของผู้สอนที่สวนทางกับความคาดหวังของผู้เรียนใน
การแสดงออกถึงพฤติกรรมการเรียนรู้หรือการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

4) ด้านโปรแกรมฝึกทักษะ

เกิดจากระดับความยากในการใช้งาน และรูปแบบการฝึกฝนที่ซ้ำ ๆ และใช้เวลานานเกินไปในการฝึกฝนเพื่อเลื่อนระดับ จึงทำให้นิสิตเกิดความท้อถอยในการฝึกทักษะ

2.3. แนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวัน

แนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวันที่เกิดจากการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และข้อเสนอแนะ สามารถจำแนกได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถจัดกิจกรรมอบรมการใช้สื่อหรือเทคนิคการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับการจัดการเพื่อฝึกทักษะทางภาษาอังกฤษในชั้นเรียนขนาดใหญ่ให้กับผู้สอน เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการจัดการชั้นเรียนสำหรับผู้สอน และเพื่อผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะได้อย่างเหมาะสมตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา

2) ด้านเอกสารประกอบการสอน

การปรับปรุงเนื้อหาเอกสารประกอบการสอนควรต้องคำนึงถึงระดับภาษาตามวัตถุประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังระดับรายวิชา ความสอดคล้องและต่อเนื่องของเนื้อหา และการสร้างสมดุลของเนื้อหาด้านไวยากรณ์และการฝึกทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน

3) ด้านผู้เรียน

การสร้างความเข้าใจระหว่างผู้สอนและนิสิตเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังระดับรายวิชาได้กำหนดไว้ตั้งแต่คาบปฐมนิเทศรายวิชา เพื่อกำหนดพฤติกรรมการณ์เรียนรู้ที่พึงประสงค์ระดับรายวิชา

4) ด้านกิจกรรมเสริมรายวิชา

การจัดกิจกรรมเสริมรายวิชาด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ควรสำรวจความคิดเห็น ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโปรแกรมโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อปรับปรุงโปรแกรม และรูปแบบการใช้งานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ของรายวิชา

การอภิปรายผล/สรุป

ผลการสำรวจปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับชีวิตประจำวันตามความคิดเห็นของนิสิตและผู้สอนใน 7 ด้าน พบว่า (1) นิสิต ร้อยละ 65 และผู้สอนร้อยละ 71 คิดว่ารายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวัน มีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม (2) นิสิตร้อยละ 94 และผู้สอนร้อยละ 29 คิดว่า เอกสารประกอบการเรียนมีเนื้อหาเหมาะสม โดยผู้สอนร้อยละ 71 เห็นว่าเนื้อหา ง่ายเกินไป (3) นิสิตร้อยละ 94 และผู้สอนร้อยละ 42 คิดว่าใช้ข้อสอบที่ใช้วัดและ ประเมินผลมีความเหมาะสม โดยผู้สอนร้อยละ 58 คิดว่าง่ายเกินไป (4) ด้านการบรรลุ วัตถุประสงค์การเรียน ผู้สอนร้อยละ 14 และนิสิตร้อยละ 52 มีความเห็นว่าการเรียน รายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวัน สามารถทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้พื้นฐาน ภาษาอังกฤษครบถ้วน (5) ด้านผู้สอน นิสิตประเมินผู้สอนในด้านการอธิบายเนื้อหา รายวิชาให้เป็นที่เข้าใจ การใช้สื่อการสอนและวิธีการสอน การส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองพร้อมการแนะนำแหล่งความรู้เพิ่มเติม และการสร้างแรงจูงใจใน การเรียนสำหรับนิสิตในระดับมาก และผู้สอนประเมินตนเองในระดับปานกลาง-มาก (6) ด้านผู้เรียน นิสิตประเมินตนเองในประเด็นความกระตือรือร้นในการศึกษา และความเอาใจใส่ในรายวิชา ความต้องการในการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกชั้นเรียน ความตระหนักถึงประโยชน์ในการเรียนรู้ในรายวิชา ความต้องการฝึกทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน ในชั้นเรียน และความร่วมมือร่วมใจในชั้นเรียนระดับมาก ส่วนผู้สอนประเมินนิสิต ในระดับน้อย-ปานกลาง (7) ด้านกิจกรรมหรือโปรแกรมฝึกภาษาอังกฤษเสริมรายวิชา นิสิตมีความเห็นต่อประโยชน์ของโปรแกรม การสื่อสารกับผู้ดูแลระบบการใช้โปรแกรม ฝึกทักษะ ความมั่นใจของนิสิตในการใช้ภาษาอังกฤษที่เกิดจากการใช้โปรแกรม

ความยากในการใช้งานโปรแกรม และความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชาชีวกับโปรแกรมฝึกภาษาในระดับมาก ส่วนผู้สอนแสดงความเห็นต่อปัญหาในด้านดังกล่าวระดับปานกลาง

จากผลการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่พบจากแบบสำรวจ ตลอดจนข้อเสนอที่ได้รับจากแบบสำรวจ สามารถสรุปประเด็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวได้ 4 ประเด็น ได้แก่ (1) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมในปัจจุบันเนื่องจากข้อจำกัดด้านจำนวนผู้เรียนและทักษะการสอนและการใช้สื่อประกอบการสอนของผู้สอนอย่างเหมาะสม (2) เอกสารประกอบการสอนยังขาดความสมดุลของระดับความยาก-ง่าย และความสมดุลของเนื้อหาด้านไวยากรณ์กับการฝึกทักษะ (3) ความคาดหวังของผู้สอนที่สวนทางกับความคาดหวังของผู้เรียนในการแสดงออกถึงพฤติกรรมการเรียนรู้หรือการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (4) ความยากในการใช้งานโปรแกรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษที่มหาวิทยาลัยจัดสรรให้ ตลอดจนรูปแบบการฝึกฝนที่ซ้ำ ๆ และใช้เวลานานเกินไปในการฝึกฝนเพื่อเลื่อนระดับ จึงทำให้รู้สึกเกิดความท้อถอยในการฝึกทักษะ

ส่วนแนวทางแก้ไขปัญหาโดยพิจารณาจากสาเหตุของปัญหาดังที่กล่าวมา สามารถเสนอแนวทางแก้ไขได้ 4 ประเด็น ได้แก่ (1) หลักสูตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถจัดกิจกรรมอบรมการใช้สื่อหรือเทคนิคการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับการจัดการเพื่อฝึกทักษะทางภาษาอังกฤษในชั้นเรียนขนาดใหญ่ให้กับผู้สอน เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการจัดการชั้นเรียนสำหรับผู้สอน (2) การสร้างสมดุลของเนื้อหาด้านไวยากรณ์และการฝึกทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน (3) การสร้างความเข้าใจระหว่างผู้สอนและนิสิตเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังระดับรายวิชาได้กำหนดไว้ (4) ควรสำรวจความคิดเห็น ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโปรแกรมโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อปรับปรุงโปรแกรมและรูปแบบการใช้งานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ของรายวิชา

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาประเด็นปัญหา พบว่า (1) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมในปัจจุบันเนื่องจากข้อจำกัดด้านจำนวนผู้เรียนและทักษะการสอนและการใช้สื่อประกอบการสอนของผู้สอนอย่างเหมาะสม (2) เอกสารประกอบการสอนยังขาดความสมดุลของระดับความยาก-ง่าย และความสมดุลของเนื้อหาด้านไวยากรณ์กับการฝึกทักษะ (3) ความคาดหวังของผู้สอนที่สวนทางกับความคาดหวังของผู้เรียนในการแสดงออกถึงพฤติกรรมการเรียนรู้หรือการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (4) ความยากในการใช้งานโปรแกรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษที่มหาวิทยาลัยจัดสรรให้ ตลอดจนรูปแบบการฝึกฝนที่ซ้ำ ๆ และใช้เวลานานเกินไปในการฝึกฝนเพื่อเลื่อนระดับ จึงทำให้นิสิตเกิดความท้อถอยในการฝึกทักษะ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวที่พบทั้ง 4 ประเด็น มีบางประเด็นที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Rodpan and Nakrak (2022) ว่า การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาพื้นฐานนั้น ปัญหาที่นิสิตพบระหว่างการเรียนในช่วงระหว่างเกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 นั้น คือ เรื่องของค่าใช้จ่าย การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และความสนใจในการเรียน และปัญหาสำคัญที่นิสิตพบ ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน เนื้อหาที่ใช้ในการเรียน และรวมถึงการวัดและประเมินผลซึ่งไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องใช้สอบเพื่อวัดระดับในปัจจุบัน

ในส่วนของแนวทางในการแก้ปัญหา นั้น ผลการวิจัยสามารถสรุปออกมาได้เป็น 5 ประเด็นได้แก่ (1) หลักสูตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถจัดกิจกรรมอบรมการใช้สื่อหรือเทคนิคการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับการจัดการเรียนเพื่อฝึกทักษะทางภาษาอังกฤษในชั้นเรียนขนาดใหญ่ให้กับผู้สอน เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการจัดการเรียนสำหรับผู้สอน และพัฒนาศักยภาพของผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ฤทธิไกร ไชยงาม, กันญารัตน์ ไวกำ และ หทัย ไชยงาม (2561) ที่กล่าวถึงความคาดหวังของผู้สอนภาษาอังกฤษไว้ว่า ต้องการแนวทางในการสอนที่ชัดเจน ตลอดจนวิธีการสอนที่ทันสมัยและหลากหลาย (2) หน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงเอกสารประกอบการสอนพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมในปัจจุบันยิ่งขึ้น (3) การสร้างสมดุลของเนื้อหาด้านไวยากรณ์ และการฝึกทักษะฟัง พูด อ่าน เขียนซึ่งสอดคล้องกับอดีตฯ เบญจรัตน์ (2560) พบว่าเนื้อหาของรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานควรมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ไม่ยากหรือง่ายเกินไป ตลอดจนมีความหลากหลายและทันสมัยให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน (4) การสร้างความเข้าใจระหว่างผู้สอนและนิสิตเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังระดับรายวิชาที่กำหนดไว้ (5) ควรสำรวจความคิดเห็น ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของโปรแกรมโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อปรับปรุงโปรแกรมและรูปแบบการใช้งานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ของรายวิชา มีบางประเด็นที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Rodpan and Nakrak (2022) ว่าประเด็นแรกควรให้นิสิตมีส่วนร่วมในชั้นเรียนให้มากกว่านี้ ประเด็นที่สองคือควรเพิ่มความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนโดยเพิ่มความหลากหลายของแหล่งที่มาของการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวันของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยพะเยา ภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำการศึกษารั้งต่อไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาและเกี่ยวข้องกับ การวิจัยดังต่อไปนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเท่านั้น ซึ่งอาจจะได้ข้อมูลที่ไม่ชัดเจน ดังนั้นควรมีการเก็บข้อมูลชนิดอื่นเพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์ เพื่อที่จะได้มุมมองที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. เนื่องจากนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในระดับอุดมศึกษา ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ใช้กรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล ได้แก่ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบความคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทย ทั้งออกแบบหลักสูตร พัฒนาการเรียนการสอน และการทดสอบวัดผล ดังนั้นควรมีการวิจัยศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่เป็นสากลในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับชีวิตประจำวันของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อตอบสนองนโยบายการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ฤทธิไกร ไชยงาม, กันญารัตน์ ไวกำ และ หทัย ไชยงาม. (2561). ปัญหาและแนวทางการแก้ไขเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนภาษาอังกฤษของชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพครูผู้สอนภาษาอังกฤษในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 12(2), 7-17.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2536). *สถิติวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 7). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อดิศา เบญจรัตนานนท์. (2560). การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษพื้นฐาน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี : เสียงสะท้อนจากผู้เรียนและผู้สอน. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 18(2), 293-315.
- Cronbach. (1970). *Essentials of Psychological Testing* (3 rd ed). Harper & Row.

Rodpan, S., & Nakrak, V. (2022). The Problems, Causes, and Solutions in Online Learning of the Fourth-Year Students at the University of Phayao during the Lockdown Period of the Covid-19 Pandemic. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 14(1), 1921-1932.

Rowinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). The Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. *Tijdschrift Voor Onderwijs Research*, N.A.(2), 49-60.

Authors

Asst. Prof. Dr. Phitsinee Sathientharadol
English Department, School of Liberal Arts, University of Phayao
19 Moo 2, MaeKa Sub-district, Mueang Phayao District,
Phayao 56000
Tel: 054-466-666 Email: phitsinee.sa@up.ac.th

Dr. Sommai Rodpan
English Department, School of Liberal Arts, University of Phayao
19 Moo 2, MaeKa Sub-district, Mueang Phayao District,
Phayao 56000
Tel: 054-466-666 Email: sommai.ro@up.ac.th

Ms. Chitiman Khamkad
English Department, School of Liberal Arts, University of Phayao
19 Moo 2, MaeKa Sub-district, Mueang Phayao District,
Phayao 56000
Tel: 054-466-666 Email: chutiman.kh@up.ac.th

Ms. Thanyaporn Moomkawin
English Department, School of Liberal Arts, University of Phayao
19 Moo 2, MaeKa Sub-district, Mueang Phayao District,
Phayao 56000
Tel: 054-466-666 Email: thanyaporn.mo@up.ac.th

ระดับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษ
ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ ชั้นปีที่ 3
ในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
The Level of English-Speaking Anxiety
of the Third-Year Business English Students
in Rajabhat Universities in the Lower Northeastern Region

วศณ มังชาดา^{1*}

Vasana Mangchada

¹สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Sisaket Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ : 14 สิงหาคม 2567

ปรับปรุงแก้ไข : 2 กันยายน 2567

ตอบรับตีพิมพ์ : 13 กันยายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 120 คน ในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยใช้แบบสอบถามเพื่อวัดระดับความวิตกกังวล

ในการพูดภาษาอังกฤษในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย \bar{X} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่างมีระดับความวิตกกังวลในภาพรวมเท่ากัน ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยดังนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีค่าเฉลี่ย \bar{X} ที่ 3.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 1.02 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มีค่าเฉลี่ย \bar{X} ที่ 3.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.95 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีค่าเฉลี่ย \bar{X} ที่ 3.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 1.21 และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีค่าเฉลี่ย \bar{X} ที่ 3.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 1.07

คำสำคัญ : ระดับความวิตกกังวล, การพูดภาษาอังกฤษ, นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ธุรกิจชั้นปีที่ 3, กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

Abstract

The objectives of this research were to examine the level of English-speaking anxiety among 120 third-year Business English students from universities in the lower northeastern region of Thailand, including Buriram Rajabhat University, Sisaket Rajabhat University, Ubon Ratchathani Rajabhat University, and Nakhon Ratchasima Rajabhat University. The study utilized a questionnaire to measure the level of English-speaking anxiety. Data were analyzed using statistical software to calculate percentages, mean (\bar{X}), and standard deviation (S.D.).

The research findings revealed that students from the Rajabhat universities in the lower northeastern region exhibited a moderate level of overall English-speaking anxiety. The mean scores were as follows: Buriram

Rajabhat University with a mean score of 3.20 and a standard deviation (S.D.) of 1.02, Sisaket Rajabhat University with a mean score of 3.34 and an S.D. of 0.95, Ubon Ratchathani Rajabhat University with a mean score of 3.22 and an S.D. of 1.21, and Nakhon Ratchasima Rajabhat University with a mean score of 3.30 and an S.D. of 1.07.

Keywords: Anxiety Level, English Speaking, Third-Year Business English Students, Rajabhat Universities, Lower Northeastern Region

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. 2552-2559 ได้กำหนดนโยบายในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษาพัฒนาความเป็นสากลของการศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยกำหนดกรอบการดำเนินงานที่แสดงให้เห็นว่าภาษาอังกฤษถือเป็นภาษาสากล และเป็นภาษาราชการในกลุ่มประเทศอาเซียน และส่งเสริมการสอนภาษาสากลเป็นภาษาที่สองตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีภาษาเป็นของตนเอง คนไทยใช้ภาษาไทยทั้งในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน และเป็นภาษาราชการ จึงส่งผลให้ความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียนส่วนใหญ่ ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจกล่าวคือ ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ดีเท่าที่ควร เนื่องจากผู้เรียนมีโอกาสนในการฝึกฝนประสบการณ์การใช้ภาษาอังกฤษทั้งในและนอกห้องเรียนน้อยมาก เมื่อเทียบกับผู้เรียนในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง หรือภาษาราชการ เช่น ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และอินเดีย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559: 2) นอกจากนี้ สุมิตรา อังวัฒนกุล (2539) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า เมื่อพิจารณาความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน พบว่าผู้เรียนไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อโต้ตอบสื่อสารและ

วิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างเหมาะสม แม้จะได้เรียนภาษาอังกฤษมาหลายปี และทราบถึงโครงสร้างของไวยากรณ์และคำศัพท์ ก็ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ ในส่วนที่เกี่ยวข้อกับการออกเสียงภาษาอังกฤษของผู้เรียนชาวไทยนั้น พิณฑิพย์ ทวยเจริญ (2547) กล่าวว่า ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้น การรู้และจดจำเพียงแค่ว่าคำศัพท์ และโครงสร้างของประโยคเพียงเท่านั้นยังไม่เพียงพอ หากผู้เรียนยังไม่สามารถออกเสียงที่เจ้าของภาษาเข้าใจ ก็ถือว่ายังไม่สามารถสื่อสารได้ อริสรา ธนาปกิจ (2555) กล่าวถึงการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนคนไทยว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีโอกาสในการใช้ภาษาน้อยกว่าที่ควร ความรู้และทฤษฎีที่ได้รับจากห้องเรียนไม่เพียงพอต่อการใช้ภาษา และเมื่อต้องใช้ภาษาในสถานการณ์จริงจึงขาดความมั่นใจ เพราะไม่มีประสบการณ์ และผู้เรียนไม่ส่งเสริมตัวเองในการฝึกฝน ประยุกต์ใช้ภาษาเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและคล่องแคล่ว ผู้เรียนคนไทยไม่ชอบฝึกฝนเพราะไม่กล้าและกลัวพูดผิด

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษ คือ ความวิตกกังวล แมคอินไทร์ (MacIntyre, 1995) ได้กล่าวถึงความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษว่า หากผู้เรียนมีความวิตกกังวลสูงจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การแสดงออกทางภาษา ความสามารถด้านต่าง ๆ ในการใช้ภาษา รวมถึงพัฒนาการทางการเรียนของผู้เรียนที่มีความวิตกกังวลลดลง อาจถึงขั้นล้มเหลว สาเหตุจากการที่ผู้เรียนมีความวิตกกังวล ผู้เรียนจะแสดงอาการกลัว ประหม่าหรือตื่นเต้นในการฝึกพูด มีความรู้สึกเคร่งเครียด อึดอัด ไม่สบายใจ หวาดกลัว มือสั่น เมื่อตอบคำถาม หรือพูดเสียงเบาว่าปกติ ไม่กล้าสบตาผู้ฟัง

มหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาต่าง ๆ รวมทั้งดำเนินงานวิจัยและให้บริการทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศิลปศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียง ตลอดจนประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในบริบทของการสอนภาษาอังกฤษนั้น พื้นฐานทางด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียนโดยทั่วไปมีน้อยมาก ผู้เรียนขาดแรงจูงใจ

ในการเรียนและการใช้ภาษาอังกฤษ ไม่ค่อยตอบสนองในกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเท่าที่ควร เช่น การเล่นเกม การตอบคำถาม แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังมีความตั้งใจ และใส่ใจในการเรียน อาจเนื่องมาจากจำนวนนักศึกษาในชั้นเรียนมีจำนวนมากขึ้นไป ทำให้ผู้เรียนเกิดความประหม่า วิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษ จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสอนในสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษน้อยมาก ผู้เรียนไม่ค่อยตอบสนองต่อกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีเท่าที่ควร และผู้เรียนมีแนวโน้มลักษณะการแสดงออกว่ามีความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่าการศึกษาระดับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของกลุ่มเป้าหมาย ว่ามีความวิตกกังวลในระดับใด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ ในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
2. เพื่อทราบถึงระดับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างว่ามีระดับความวิตกกังวลในระดับใด มากน้อย หรือปานกลาง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ ชั้นปีที่ 3 จาก 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ได้มาจากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

1.2. กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจชั้นปีที่ 3 จำนวน 120 คน จาก 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ได้มาจากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในงานวิจัยนี้แบบสอบถาม 3 ตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา
กลุ่มเป้าหมาย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3. วิธีสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามเพื่อวัดความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา
กลุ่มเป้าหมายโดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการพูด
ภาษาอังกฤษ

3.2 ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษ

3.3 ร่างแบบสอบถามโดยกำหนดปัจจัยความวิตกกังวลในการการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้คำถามในเชิงบวก จำนวน 15 ข้อและคำถามในเชิงลบ 15 ข้อ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ต์ มี 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามไว้ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนนของข้อความเชิงบวก

- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คะแนนของข้อความเชิงลบ

- 1 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 2 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 4 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 5 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การแปลความหมายของแบบวัดความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษ

- 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษมากที่สุด
- 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษมาก
- 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษปานกลาง
- 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษน้อย
- 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษน้อยที่สุด

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัย นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้อง นิยามศัพท์เฉพาะ และการใช้ภาษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

2. นำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ มาพิจารณาความสอดคล้องของความเห็นโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ในระหว่าง .80 ถึง 1.00 เพื่อคัดเลือกหัวข้อที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

+1 = สอดคล้อง

0 = ไม่แน่ใจ

-1 = ไม่สอดคล้อง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

4.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแบบความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษ ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ให้กับกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 120 ชุด ก่อนการตอบแบบสอบถามผู้วิจัยจะอธิบาย จุดประสงค์ของการเก็บข้อมูลและอธิบายวิธีการกรอกแบบสอบถามให้เข้าใจก่อนเป็นภาษาไทย แล้วจึงมอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง

4.2 หลังจากที่ได้รับคืน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถามความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษที่สมบูรณ์ คือ ตอบครบทุกข้อ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแบบที่ได้มาตรฐานให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาผลความวิตกกังวลของนักศึกษาในการเรียนภาษาอังกฤษ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่า ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย \bar{X} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิเคราะห์ระดับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษผู้วิจัยจะเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของปัจจัย กับคะแนนเกณฑ์ระดับปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 5 ระดับคือ

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง ความวิตกกังวลในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง ความวิตกกังวลในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง ความวิตกกังวลในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง ความวิตกกังวลในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง ความวิตกกังวลในระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนของการวิเคราะห์ ดังนี้ ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย \bar{X} ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ พบว่า นักศึกษากลุ่มเป้าหมายมีระดับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 10 ลำดับแรกดังนี้ นักศึกษารู้สึกตกใจกลัวเมื่อรู้ว่าตนเองไม่เข้าใจในสิ่งที่อาจารย์กำลังพูดภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย \bar{X} ที่ 3.49 และ ค่า S.D. ที่ 0.74, นักศึกษาไม่รู้สึกระห่ม่าเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติ มีค่าเฉลี่ย \bar{X} ที่ 3.47 และ ค่า S.D. ที่ 0.76, นักศึกษารู้สึกกระวนกระวายและวิตกกังวลเมื่อไม่เข้าใจประโยคบางประโยคที่อาจารย์พูดเป็นภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย \bar{X} ที่ 3.46 และ ค่า S.D. ที่ 1.06, นักศึกษารู้สึกระห่ม่าและสับสนเมื่อทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพูดภาษาอังกฤษในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย \bar{X} ที่ 3.46 และ ค่า S.D. ที่ 1.11, นักศึกษาไม่กลัวที่จะใช้ภาษาอังกฤษเพื่อแสดงความคิดเห็นอย่างไม่เป็นทางการ มีค่าเฉลี่ย \bar{X} ที่ 3.46 และ ค่า S.D. ที่ 1.04, นักศึกษาชอบมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มที่ใช้ภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย \bar{X} ที่ 3.45 และ ค่า S.D.

ที่ 1.08, โดยทั่วไปแล้วนักศึกษารู้สึกสบายใจที่ใช้ภาษาอังกฤษในการอภิปรายกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย \bar{X} ที่ 3.44 และ ค่า S.D. ที่ 1.05, นักศึกษาไม่วิตกกังวลว่าจะพูดผิดเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย \bar{X} ที่ 3.35 และ ค่า S.D. ที่ 1.07, นักศึกษารู้สึกอึดอัดที่ต้องพูดภาษาอังกฤษต่อหน้าเพื่อน ๆ มีค่าเฉลี่ย \bar{X} ที่ 3.32 และ ค่า S.D. ที่ 1.24, นักศึกษามักจะวิตกกังวลว่านักศึกษาคคนอื่นจะพูดภาษาอังกฤษได้ดีกว่า มีค่าเฉลี่ย \bar{X} ที่ 3.31 และ ค่า S.D. ที่ 1.14 ตามลำดับ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักขณา สรวิวัฒน์ ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ความวิตกกังวล (Anxiety) เป็นความรู้สึกชนิดหนึ่งที่ไม่สบายใจ ซึ่งจะออกมาในรูปของความกลัว (Fear) เช่น กลัวการสอบ กลัวสอบตก ซึ่งความกลัวเหล่านี้จะก่อให้เกิดความไม่สบายใจ ซึ่งอาจเกิดขึ้นก่อนหรือหลังสถานการณ์ที่บุคคลนั้นต้องประสบ อาจเกิดขึ้นได้จากสิ่งเร้าทั้งภายนอกและภายใน เช่น ค่านิยม ความเชื่อถือ และสภาพเศรษฐกิจ

อภิปรายผลการวิจัย

ถ้าพิจารณาจากทฤษฎีความวิตกกังวลของเยล (Yale Theory) ซึ่งกล่าวไว้ว่า ความวิตกกังวลจะมีผลต่อคนเราอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสิ่งเร้า รวมทั้งลักษณะของบุคคลด้วยอันได้แก่

เป้าหมายและค่านิยมของตัวบุคคลนั้นซึ่งตีความได้ว่า ความวิตกกังวลอาจมีทั้งผลดีและผลเสีย ทฤษฎีของเยล ไม่ได้กำหนดในเรื่องของผลที่เกิดจากความวิตกกังวล แต่กล่าวถึงความวิตกกังวลจะมีผลต่อตัวเราอย่างไร ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสิ่งเร้า และบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ๆ ดังนั้น ความวิตกกังวลอาจจะมีทั้งผลดีหรือผลเสีย ทั้งนี้แล้วแต่วิธีการตอบสนองที่บุคคลใช้ เช่น การตอบสนองโดยหาวิธีการที่เหมาะสมและแก้ไขได้ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยพัฒนาบุคคลเกิดผลดีแก่ตัวบุคคลแต่ในทางตรงข้ามกัน ถ้าบุคคลยอมแพ้ต่อความวิตกกังวล เช่น คิดว่าหมดหนทางที่จะแก้ไขปัญหาหรือมีวิธีการแก้ไขปัญหาที่ไม่ตรงกับประเด็นสำคัญของปัญหาการตอบสนองดังกล่าวย่อมเป็นอันตรายหรือเกิดผลเสียต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของบุคคลนั้น

เมื่อบุคคลที่มีความวิตกกังวลเป็นระยะเวลาานานโดยไม่สามารถหาวิธีการที่เหมาะสมเพื่อลดหรือขจัดความวิตกกังวลให้หมดไป บุคคลนั้นจะเกิดขบวนการทางจิตใจโดยหันไปใช้วิธีการที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงเพื่อลดความตึงเครียดของจิตใจ เรียกว่าการใช้กลวิธีในการป้องกันตนเอง (Defense Mechanism) ซึ่งแม้ว่าจะช่วยลดความวิตกกังวลไปได้บ้างแต่มีผลเสีย คือ ถ้าใช้มากจะทำให้บุคคลลืมนึกความเป็นจริงของโลก (Reality) หรือไม่เข้าใจตนตามความเป็นจริง (Actual self) มากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้เป็นโรครจิตในระยะต่อมา

เมื่อพิจารณาถึงความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่บทฤษฎีความวิตกกังวลของเยล (Yale Theory) ซึ่งสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันเพราะจากผลการวิจัย พบว่า มีความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมากหลายด้าน เช่น ความวิตกกังวลในการสอบไม่ผ่านรายวิชาการพูดภาษาอังกฤษโดยไม่มีการเตรียมตัวมาล่วงหน้า หรือความรู้สึกประหม่าจนลืมนิ่งที่ตั้งใจจะพูด เป็นต้น เห็นได้ว่า ถ้านักศึกษาเลือกวิธีการตอบสนองเพื่อจะแก้ปัญหาความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของตนเอง สิ่งที่ต้องปฏิบัติ คือ การฝึกฝนทักษะทางด้าน การพูดภาษาอังกฤษให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีหลายวิธีที่สามารถเพิ่มทักษะในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา ได้แก่

1) การฝึกพูดแล้วก็พูด เป็นวิธีง่ายๆ เพื่อเพิ่มความมั่นใจในตัวเอง เพิ่มโอกาสทางการพูดโดยฝึกพูดบ่อย ๆ กับทุกคนเท่าที่จะทำได้ อย่าอายที่จะพูดผิด ยิ่งฝึกมากเท่าไรความมั่นใจในการพูดและความรู้ทางด้านศัพท์ความถูกต้องในการออกเสียงก็ยิ่งจะเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

2) ฟังข่าวและฟังเพลงภาษาอังกฤษ เพื่อฟังการออกเสียงของคำศัพท์ แล้วคุณจะได้เรียนศัพท์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นด้วย ยิ่งฟังมากยิ่งขึ้นยิ่งเรียนรู้อีก

3) ดูหนัง การดูหนังภาคภาษาอังกฤษแล้วพยายามใส่ใจคำศัพท์ใหม่ ๆ และออกเสียงตามพยายามเลียนแบบการพูดของดาราให้สนุกสนานและเพลิดเพลินไปพร้อมกับการชมภาพยนตร์

4) เกมสามารถช่วยยกระดับผู้เรียนให้มีความสนใจในการเรียนภาษามากขึ้น และยังช่วยให้บรรยากาศในการเรียนภาษาดีขึ้น ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ข้อดีอีกอย่างของเกม คือ ช่วยให้ผู้เรียนลดความวิตกกังวลลง ทำให้สามารถพูดได้อย่างคล่องแคล่วขึ้น และทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษา

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ถ้านักศึกษาเลือกวิธีการตอบสนองแบบยอมแพ้ต่อความวิตกกังวล นักศึกษาจะรู้สึกว่าการฝึกฝนทักษะการพูดภาษาอังกฤษเป็นเรื่องที่ยาก ซึ่งตนเองไม่มีความมั่นใจในบุคลิกภาพของตนเองด้วยแล้วจึงทำให้หมดหวังยอมแพ้ในการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งทำให้ใจยอมรับกับข้อด้อยของตนเองและไม่พยายามเรียนรู้เพิ่มเติมและแก้ไขหรือขจัดความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของตนเองให้หมดไป ความกังวลเป็นเรื่องธรรมชาติอย่างหนึ่งที่พบได้เป็นปกติในมนุษย์เพื่อเตรียมพร้อมในการเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์ความเครียดต่าง ๆ ซึ่งแสดงออกทั้งในทางความคิดและความรู้สึกทางกาย ผลักดันให้คนเราแก้ปัญหาและคิดพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ปัจจุบันที่ชักนำให้เกิดอาการ ได้แก่ ความรู้สึกประหม่าง่าย ไม่มั่นใจตนเอง ตัดสินใจไม่ค่อยได้ ซึ่งอาการเหล่านี้ส่งผลให้นักศึกษามีความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สอนควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปศึกษาและปรับปรุงแก้ไขเพื่อลดผลกระทบต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาในชั้นปีอื่น ๆ
2. ผู้สอนควรจะช่วยให้ผู้เรียนเอาชนะความรู้สึกวิตกกังวลและความกังวลและส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณเองประสบความสำเร็จในการใช้ภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาระดับของความวิตกกังวลในทักษะด้านต่าง ๆ ของภาษาอังกฤษ เช่น การฟัง การอ่าน การเขียน

2. ควรทำศึกษาระดับความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษในกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ที่ไม่ได้เรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาเอก

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12* (พ.ศ. 2560–2564). <https://inspec.moe.go.th/>

พิณทิพย์ ทวยเจริญ. (2547). *ภาพรวมของการศึกษาศาสตร์และภาษาศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง* (พ.ศ.2552–2559). บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2539). *วิธีสอนภาษาอังกฤษ* (พิมพ์ครั้งที่3). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อริสรา ธนาปกิจ. (22 พฤศจิกายน 2555). คนไทยไร้ความกล้า ส่งผลพูดภาษาอังกฤษ รong บ้ายโลก. *เดลินิวส์*, 8.

MacIntyre, P.D. (1995). How does anxiety affect second language learning?. *The Modern Language Journal*, 79(1), 90-99.

Author

Mr. Vasana Mangchada

Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Sisaket Rajabhat University

319 Thai Panta Road, Pho Sub-district, Mueang Si Sa Ket District,
Si Sa Ket 33000

Tel: 06-3343-7469 Email: vasaxgx@gmail.com

การพัฒนาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย
Strategic Business Model Canvas Development
of Police Saving Cooperatives in Thailand

กึ่งกาญจน์ เกิดสุข^{1*} / พิมพ์จี บรรจงปรุ²

Kingkan Kerdsuk/ Pimpajee Bunjongparu

¹สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Program in Public and Private Management, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
Program in Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ : 2 ตุลาคม 2567

ปรับปรุงแก้ไข : 22 ตุลาคม 2567

ตอบรับตีพิมพ์ : 30 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย รวมทั้งเพื่อพัฒนาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย และเพื่อประเมินแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์กับสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

สำรวจในประเทศไทย 2) การพัฒนาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับสหกรณ์ ออมทรัพย์สำรวจ และ 3) ประเมินแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์กับสหกรณ์ออมทรัพย์สำรวจในประเทศไทย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สหกรณ์ออมทรัพย์สำรวจในประเทศไทย จำนวน 131 แห่ง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า ระยะเวลาที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สำรวจในประเทศไทย พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การระบुकลุ่มลูกค้าสมาชิกอย่างชัดเจนและการจัดกลุ่มตามความต้องการที่แตกต่างกัน รองลงมาคือ การให้บริการอัตราดอกเบี้ยและบริการพิเศษที่ตรงกับความต้องการของสมาชิก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การบริหารจัดการต้นทุนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม

ระยะเวลาที่ 2 ผลการพัฒนาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์สำรวจโดยประยุกต์ใช้แนวคิด Business Model Canvas จากการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ มีข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันในหลายประเด็นสำคัญ อาทิ ด้านการบริการทางการเงิน ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นพ้องต้องกันว่าสหกรณ์ควรมุ่งเน้นการให้บริการทางการเงินที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิกอย่างแท้จริง เช่น สินเชื่อที่มีอัตราดอกเบี้ยและระยะเวลาผ่อนชำระที่เหมาะสม

ระยะเวลาที่ 3 การประเมินแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ พบว่า ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แบบจำลองสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกและช่วยให้สหกรณ์สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมในอนาคต ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ แบบจำลองสามารถแก้ไขปัญหาที่สหกรณ์กำลังเผชิญอยู่ได้ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : แบบจำลองธุรกิจ, กลยุทธ์, สหกรณ์ออมทรัพย์สำรวจ

Abstract

This study aims to investigate the operational conditions of police savings cooperatives in Thailand, develop a strategic business model for these cooperatives, and assess the model's effectiveness. The research employs both quantitative and qualitative methodologies and is structured in three phases: 1) examining the operational conditions of Thai police savings cooperatives, 2) developing an appropriate strategic business model, and 3) evaluating the proposed model. The research sample comprises 131 police savings cooperatives across Thailand, selected through purposive sampling. Data collection instruments include questionnaires and interviews, with analysis conducted using descriptive statistics.

Phase 1 findings indicate a very high overall level of satisfaction with cooperative operations. The highest-rated aspect was the clear identification of customer groups and segmentation of members based on varied needs, followed by the alignment of interest rates and special services with member expectations. Cost management effectiveness and appropriateness received the lowest rating.

Phase 2, The development of a strategic business model for police savings cooperatives, using the Business Model Canvas approach, was discussed in focus groups with experts. Several key suggestions were consistently made, particularly in financial services. Experts agreed that the cooperative should focus on offering financial services that truly meet members' needs, such as loans with appropriate interest rates and repayment terms.

Phase 3 evaluation of the strategic business model revealed very high overall approval. The model's capacity to enhance member participation and assist cooperatives in adapting to future economic and social changes received the highest rating. The lowest-rated aspect concerned the model's effectiveness in addressing existing cooperative challenges.

Keywords: Business Model, Strategy, Police Savings Cooperatives

บทนำ

สหกรณ์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่ดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม มีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมการออมและให้บริการสินเชื่อแก่สมาชิกที่มักเป็นกลุ่มคนในอาชีพเดียวกันหรือองค์กรเดียวกัน ในปี พ.ศ. 2565 ประเทศไทยมีสหกรณ์ออมทรัพย์ 1,387 แห่ง มีสมาชิกรวม 3.14 ล้านคน และมีมูลค่าธุรกิจรวม 1.72 ล้านล้านบาท สะท้อนให้เห็นถึงขนาดและความสำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์ในระบบเศรษฐกิจไทย (กรมส่งเสริมสหกรณ์ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2565)

อย่างไรก็ตาม สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่หลากหลายและซับซ้อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสามารถในการดำเนินธุรกิจและการเติบโตในระยะยาว สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ผันผวน เช่น การปรับตัวสูงขึ้นของอัตราดอกเบี้ยสร้างแรงกดดันต่อการบริหารจัดการสภาพคล่องและผลตอบแทนของสหกรณ์ นอกจากนี้ การแข่งขันที่รุนแรงจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่น ๆ ที่มีผลิตภัณฑ์และบริการที่หลากหลายและทันสมัยกว่าทำให้สหกรณ์ต้องปรับตัวเพื่อดึงดูดและรักษาสมาชิก (พวงเพ็ชร จาบุกุล และ ถวิล นิลใบ, 2562) การปรับตัวเข้าสู่

ยุคดิจิทัลยังเป็นความท้าทายสำคัญสำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการและการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การศึกษาของ Ritter and Lettl (2018) ได้สะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายของสหกรณ์ออมทรัพย์ในอินโดนีเซียที่ต้องเผชิญกับความท้าทายในการรักษาความสามารถในการแข่งขัน เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ มีข้อได้เปรียบด้านเทคโนโลยีและความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เหนือกว่า ในขณะที่ ณรงค์ จุลเพชร (2564) พบว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิกเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ด้วยสภาวะการณ์ดังกล่าวสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจจำเป็นต้องหาแนวทางเพื่อรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิก และการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานหนึ่งในเครื่องมือที่สามารถช่วยในการวางแผนและประเมินความเสี่ยงได้อย่างเป็นระบบคือ Business Model Canvas ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 9 ส่วน ได้แก่ กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย คุณค่าที่นำเสนอ ช่องทางการสื่อสารและจัดจำหน่าย ความสัมพันธ์กับลูกค้า รายได้หลัก ทรัพยากรหลัก กิจกรรมหลัก คู่ค้าหลัก และโครงสร้างต้นทุน (Bangerl et al., 2024) การนำ Business Model Canvas มาใช้ในการวิเคราะห์และวางแผนกลยุทธ์ทางธุรกิจ จะช่วยให้สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจสามารถบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีระบบและรอบคอบมากขึ้น สามารถประเมินและจัดการความเสี่ยงจากปัจจัยต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมโอกาสในการเติบโตและความสำเร็จในระยะยาว การศึกษาของ Nanda (2022) ได้สะท้อนให้เห็นถึงธนาคารสหกรณ์ในอินเดียที่ประสบปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับยุคดิจิทัล ทำให้เสียเปรียบธนาคารพาณิชย์ที่สามารถนำเสนอบริการดิจิทัลที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดีกว่า ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีแบบจำลองธุรกิจที่เหมาะสมและทันสมัย

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย โดยใช้ Business Model Canvas เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์และพัฒนาแบบจำลอง ผลการวิจัยจะให้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินงานที่จะตอบสนองความต้องการของสมาชิกและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย
2. เพื่อพัฒนาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย
3. เพื่อประเมินแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์กับสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง แบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดแนวทางในการศึกษาประกอบกรณีวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสหกรณ์

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสหกรณ์เป็นรากฐานสำคัญในการทำความเข้าใจและพัฒนาองค์กรสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยสหกรณ์นั้นเป็นองค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมที่สมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจ เพื่อตอบสนองความต้องการและความปรารถนาาร่วมกัน ผ่านการดำเนินวิสาหกิจที่เป็นเจ้าของร่วมกัน และควบคุมตามหลักประชาธิปไตย หลักการสหกรณ์สากล 7 ประการ ได้แก่ การเป็น

สมาชิกโดยสมัครใจ การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ การศึกษาฝึกอบรมและสารสนเทศ การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ และความเอื้ออาทรต่อชุมชน เป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินงานของสหกรณ์ทั่วโลก (International Cooperative Alliance, 2021) ทฤษฎีสหกรณ์แบบร่วมมือ (Cooperative Theory) อธิบายถึงการรวมตัวกันของบุคคลเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกันโดยเน้นหลักการสำคัญ เช่น การร่วมแรงร่วมใจ การพึ่งพาตนเอง และความเท่าเทียม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการดำเนินงานสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ (Birchall, 2019) บทบาทของสหกรณ์ในระบบเศรษฐกิจและสังคมนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยสหกรณ์มีส่วนช่วยในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่สมาชิก ส่งเสริมการออม และการลงทุน ให้บริการทางการเงินที่เป็นธรรม สร้างงานและรายได้ในชุมชน พัฒนาทักษะ และความรู้ของสมาชิก ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนผ่านการร่วมมือกัน (Novkovic, 2020) การบริหารจัดการสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญหลายประการ ได้แก่ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก การสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบ การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการปรับปรุงการให้บริการ และการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับสหกรณ์อื่น ๆ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง (Davis & Gonin, 2022)

แนวทางในการพัฒนาสหกรณ์ให้เติบโตอย่างยั่งยืนในอนาคต ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัยและพัฒนาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ ดำรงในประเทศไทย โดยสามารถนำหลักการและแนวคิดเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการเฉพาะของสมาชิกตำรวจ ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจและพัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์ประเภทนี้ สหกรณ์ออมทรัพย์เป็น

สถาบันการเงินที่มีลักษณะพิเศษ โดยมุ่งเน้นการให้บริการทางการเงินแก่สมาชิกเป็นหลัก หลักการพื้นฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ คือ การส่งเสริมการออมและการให้บริการสินเชื่อแก่สมาชิก ในอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม โดยมีเป้าหมายในการสร้างความมั่นคงทางการเงินและยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิก (Rochester, 2021) ทฤษฎีการจัดการทางการเงินในสหกรณ์ ออมทรัพย์จึงมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการให้ผลตอบแทนที่ดีแก่ผู้ออมและการให้บริการสินเชื่อที่มีต้นทุนต่ำแก่ผู้กู้การบริหารสภาพคล่องเป็นอีกหนึ่งแนวคิดสำคัญในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยต้องรักษาสมดุลระหว่างการมีเงินสดเพียงพอสำหรับการดำเนินงานและการนำเงินไปลงทุนเพื่อสร้างผลตอบแทน (Kumar, 2022; Miller & Modigliani, 2021)

ทฤษฎีการบริหารความเสี่ยงในสหกรณ์ออมทรัพย์มีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นคงและความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร โดยครอบคลุมการจัดการความเสี่ยงด้านต่าง ๆ เช่น ความเสี่ยง ด้านเครดิต ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยและความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Beck & Hesse, 2020) การนำทฤษฎีนี้มาประยุกต์ใช้จะช่วยให้สหกรณ์ออมทรัพย์สามารถป้องกันและลดผลกระทบจากความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินในสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นอีกหนึ่งประเด็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนอง ความต้องการของสมาชิกและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการเงินที่เปลี่ยนแปลงไป (Chen & Tang, 2023) ดังนั้นการศึกษาและทำความเข้าใจแนวคิดทฤษฎีเหล่านี้ได้อย่างลึกซึ้งจะเป็นพื้นฐานสำคัญ ในการวิเคราะห์และพัฒนาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย โดยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะความต้องการของสมาชิกและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับองค์กรในระยะยาว

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแบบจำลองธุรกิจ Business Model Canvas

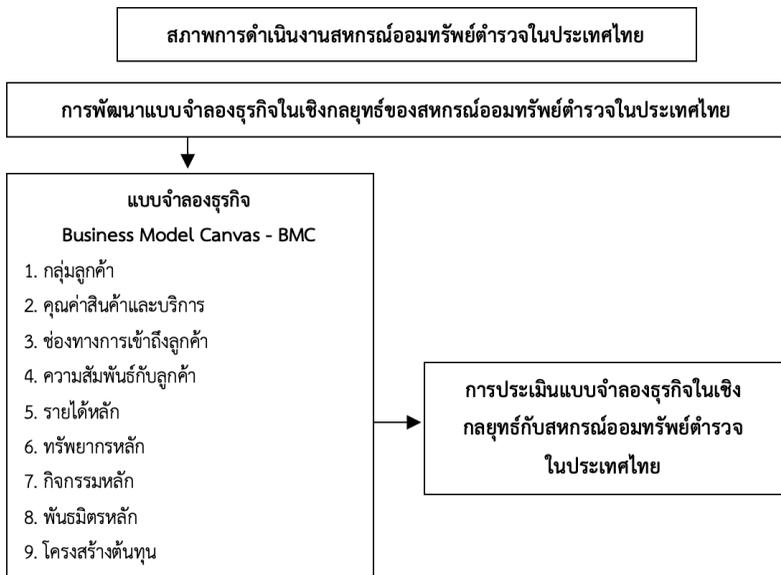
Business Model Canvas (BMC) เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการวิเคราะห์และพัฒนาแบบจำลองธุรกิจ โดยแบ่งองค์ประกอบของธุรกิจออกเป็น 9 ส่วนสำคัญ ได้แก่ กลุ่มลูกค้า คุณค่าเสนอ ช่องทางการจัดจำหน่าย ความสัมพันธ์กับลูกค้า กระแสรายได้ ทรัพยากรหลัก กิจกรรมหลัก พันธมิตรหลัก และโครงสร้างต้นทุน (Osterwalder & Pigneur, 2010) การใช้ BMC ช่วยให้ผู้ประกอบการและนักวิเคราะห์ธุรกิจสามารถมองเห็นภาพรวมของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจนทำให้สามารถระบุกลยุทธ์ที่จำเป็นในการพัฒนาแบบจำลองธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประยุกต์ใช้ BMC กับสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากช่วยในการวิเคราะห์และพัฒนาแบบจำลองธุรกิจของสหกรณ์ให้มีความเหมาะสมและทันสมัย นอกจากนี้ ยังเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานและความสามารถในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความพึงพอใจและความภักดีของสมาชิก (Zott & Amit, 2010) BMC ยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ โดยเป็นพื้นฐานสำคัญในการวิเคราะห์และพัฒนาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ ช่วยให้สหกรณ์สามารถพัฒนาและปรับปรุงกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับความต้องการปัจจุบันของสมาชิกและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป (Huang & Zhang, 2021) การใช้ BMC จึงเป็นการเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวและความยืดหยุ่นของสหกรณ์ในการรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ ในอนาคต รวมทั้งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย ช่วยให้นำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์

(Business Model Canvas) ของ Osterwalder and Pigneur (2010: 151-164) ซึ่งประกอบด้วย 9 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. กลุ่มลูกค้า 2. คุณค่าที่นำเสนอ 3. ช่องทาง 4. ความสัมพันธ์กับลูกค้า 5. กระแสรายได้ 6. ทรัพยากรหลัก 7. กิจกรรมหลัก 8. พันธมิตรหลัก และ 9. โครงสร้างต้นทุน ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบทั้ง 9 ด้านนี้มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อศึกษาและพัฒนาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทยในครั้งนี้แบ่งการวิจัยเป็น 3 ระยะ ในแต่ละระยะมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ ในประเทศไทย

1. ประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย จำนวน 131 แห่ง (ขุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจแห่งชาติ จำกัด, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย จำนวน 131 แห่ง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยศึกษาจากสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจทั้งหมดที่มีอยู่ในประเทศไทย เนื่องจากจำนวนประชากรมีขนาดที่สามารถศึกษาได้ทั้งหมด จึงเลือกศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจทุกแห่งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม

1.3 ผู้ให้ข้อมูล คือ ประธานกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือคณะกรรมการบริหารหรือสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย จำนวน 131 ท่าน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ สภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย

3. แหล่งข้อมูลที่ศึกษา คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย

ระยะที่ 2 พัฒนาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ ในประเทศไทย

1. ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย จำนวน 10 ท่าน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย

3. แหล่งข้อมูลที่ศึกษา คือ จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย ในระยะที่ 1

ระยะที่ 3 ประเมินแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์กับสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ ในประเทศไทย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย จำนวน 131 แห่ง (ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจแห่งชาติ จำกัด, 2566)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย จำนวน 131 แห่ง
3. ผู้ให้ข้อมูล คือ ประธานกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือคณะกรรมการบริหาร หรือสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย จำนวน 131 ท่าน

ผลการวิจัย

การศึกษาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ โดยมีผลการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1. สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจมีการระบูกู้กลุ่มลูกค้าสมาชิกที่ต้องการบริการอย่างชัดเจนและมีการจัดกลุ่มตามความต้องการที่แตกต่างกัน รองลงมา คือ ข้อ 2. อัตราดอกเบี้ย การให้กู้ยืมหรือบริการพิเศษตรงกับความต้องการและความคาดหวังของสมาชิกออมทรัพย์ตำรวจ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 8. สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจมีการบริหารจัดการต้นทุนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของการดำเนินงาน

ระยะที่ 2 การพัฒนาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์โดยใช้ผลการวิจัยในระยะที่ 1 และแนวคิด Business Model Canvas ของ Alexander Osterwalder และ Yves Pigneur มาเป็นกรอบในการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย 9 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. กลุ่มลูกค้า

ประกอบด้วยข้าราชการตำรวจ ครอบครัวของสมาชิก บุคลากรสนับสนุนในองค์กรตำรวจ และสมาชิกสมทบ 2. คุณค่าที่นำเสนอ รวมถึงบริการเงินกู้ที่เข้าถึงง่าย บริการรับฝากเงิน การถือหุ้นในสหกรณ์ การแก้ไขปัญหาหนี้สิน และการให้บริการที่เป็นมิตรและใส่ใจ 3. ช่องทาง ประกอบด้วยสำนักงานสหกรณ์ เว็บไซต์และช่องทางออนไลน์และการพัฒนา ช่องทางการบริการอย่างต่อเนื่อง 4. ความสัมพันธ์กับลูกค้า เน้นการให้คำปรึกษาทางการเงิน การจัดกิจกรรมและสวัสดิการ และการสร้างชุมชนและการมีส่วนร่วม 5. กระแสรายได้ มาจากดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าธรรมเนียมและบริการและรายได้จากการลงทุน 6. ทรัพยากรหลัก รวมถึงทุนทรัพย์และเงินทุนหมุนเวียน บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ และระบบเทคโนโลยี 7. กิจกรรมหลัก เน้นการให้บริการสินเชื่อ และการรับฝากเงิน การประชาสัมพันธ์ และการพัฒนาความรู้และการฝึกอบรม 8. พันธมิตรหลัก ประกอบด้วยกลุ่มข้าราชการตำรวจ ธนาकारและสถาบันการเงินพันธมิตร และเครือข่ายทางการเงิน และ 9. โครงสร้างต้นทุน แบ่งเป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร พร้อมทั้งมีการวางแผนกลยุทธ์เพื่อลดต้นทุน

ระยะที่ 3 การประเมินแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์กับสหกรณ์ออมทรัพย์ ตำรวจในประเทศไทย ผลการประเมินพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่ได้รับการประเมินสูงสุดคือ ความสามารถในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาสหกรณ์ และการช่วยให้สหกรณ์สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต นอกจากนี้ แบบจำลองยังมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ในการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ได้รับการประเมินต่ำสุดคือ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่

อภิปรายผล

จากผลการศึกษเกี่ยวกับแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ตำรวจในประเทศไทย สามารถสรุปประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ตำรวจในประเทศไทย ผลการศึกษพบว่าระดับความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งอาจเกิดจากหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ ประการแรกคือ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ความโปร่งใสในการดำเนินงาน และความสามารถในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกทั้งในด้านผลตอบแทนทางการเงิน และคุณภาพของการให้บริการ ซึ่งตรงกับความคาดหวังของสมาชิกที่เป็นข้าราชการตำรวจ ประการที่สอง ความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่เสริมสร้างความเชื่อมั่นแก่สมาชิก โดยเฉพาะในภาวะเศรษฐกิจที่มีความผันผวน การที่สหกรณ์สามารถรักษาเสถียรภาพทางการเงิน และให้ผลตอบแทนที่น่าพึงพอใจอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งส่งผลให้ความคิดเห็นเชิงบวกของสมาชิกอยู่ในระดับสูง ประการที่สาม คุณภาพการให้บริการจากบุคลากรของสหกรณ์ที่มีความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพ ทำให้สมาชิกได้รับการบริการที่สุภาพ รวดเร็ว และมีคุณภาพ นอกจากนี้ การเพิ่มช่องทางการบริการที่หลากหลาย เช่น ระบบออนไลน์ และการให้บริการผ่านสาขาในพื้นที่ต่าง ๆ ช่วยเพิ่มความสะดวกให้กับสมาชิกและส่งผลให้เกิดความพึงพอใจมากขึ้น ประการสุดท้าย การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในประเด็นสำคัญ ทำให้สมาชิกมีความรู้สึกผูกพันกับสหกรณ์มากขึ้น รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ไม่ใช่เพียงผู้รับบริการ แต่เป็นเจ้าของร่วมของสหกรณ์สอดคล้องกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ (2565) ที่ระบุว่าความสำเร็จของสหกรณ์ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดีความโปร่งใส การวางแผนธุรกิจอย่างรอบคอบ และการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของสมาชิก และกรรมการ ซึ่งจะช่วยให้สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจสามารถพัฒนาและประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนในอนาคต

2. แบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 9 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ กลุ่มลูกค้า คุณค่าที่นำเสนอ ช่องทางการจัดจำหน่าย ความสัมพันธ์กับลูกค้า กระแสรายได้ ทรัพยากรหลัก กิจกรรมหลัก พันธมิตรหลัก และโครงสร้างต้นทุน การออกแบบแบบจำลองนี้ครอบคลุมมิติที่สำคัญของการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จขององค์กรอย่างครบถ้วน แม้สหกรณ์ออมทรัพย์จะไม่มุ่งเน้นการแสวงหากำไรสูงสุด แต่ยังคงต้องรักษาความสมดุลระหว่างการสร้างผลกำไร และการพัฒนาอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพช่วยสร้างผลกำไรให้กับสมาชิกผ่านการปันผลอย่างเป็นทางการและการจัดสรรเป็นทุนสำรองสำหรับการพัฒนาองค์กรในอนาคต นอกจากนี้ การวางแผนบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการจัดการสภาพคล่องและการระดมทุน เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานได้อย่างมั่นคงในระยะยาว การใช้แบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสหกรณ์ โดยการลดต้นทุน การบรรลุเป้าหมายตามระยะเวลาที่กำหนด และการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับภายในและภายนอกองค์กรสอดคล้องกับปฏิกรารัฐรค์ คุณณู (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจภูธรภาค 5 ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความเข้มแข็งมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเข้มแข็งมากที่สุดคือ ด้านนโยบาย และตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อความเข้มแข็งมากที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการ และได้เสนอแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์นั้นมิต้องให้ความสำคัญการบริหารจัดการ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การมีส่วนร่วม รวมถึงนโยบายและการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1.1 สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทยควรพิจารณาแนวทางในการบริหารจัดการต้นทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของสมาชิก

1.2 สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทยควรลงทุนในการพัฒนาและปรับปรุงช่องทางการบริการออนไลน์ เพื่อให้บริการได้สะดวกและครอบคลุมยิ่งขึ้น

1.3 สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทยควรมีการจัดกิจกรรมและการให้บริการที่เน้นความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิก เช่น การให้คำปรึกษาทางการเงิน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ และการดูแลลูกค้าอย่างใกล้ชิด

1.4 สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจในประเทศไทยควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการและบริการ เพื่อเพิ่มความสะดวกและประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายการศึกษาไปยังกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ อื่น ๆ หรือองค์กรการเงินที่คล้ายคลึงกัน เพื่อเปรียบเทียบและหาข้อดี-ข้อเสียที่เป็นไปได้

2.2 ควรมีการศึกษาผลกระทบของแบบจำลองธุรกิจเชิงกลยุทธ์ต่อเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว เพื่อประเมินความยั่งยืนของโมเดล

2.3 ควรมีการศึกษาการบริหารความเสี่ยงเพิ่มเติม เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับสหกรณ์ในช่วงที่มีความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2565). รายงานข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์.
<https://cpd.go.th/reportmoneycoop>
- กรมส่งเสริมสหกรณ์ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2565). สารระความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์. <https://itc.office.cpd.go.th/>
- ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจแห่งชาติ จำกัด. (2566). ข้อมูลพื้นฐานสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ. <https://chumnumpolice.org/chumnumcoop/th/>
- ณรงค์ จุลเพชร. (2564). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมและการให้สินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2550-2561. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*, 22(3), 36-51.
- ปฎิภากรษณ์ คุณภู. (2562). แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจภูธรภาค 5. *มนุษยสังคมสาร*, 17(2), 201-222.
- พวงเพ็ชร จาบกุล และ ถวิล นิลใบ. (2562). ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ภาคราชการในประเทศไทย. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 5(2), 197-208.
- Bangerl, M., Dennerlein, S., Maitz, K., Nitschke, M., Ebner, M., & Pammer-Schindler, V. (2024). Supporting sustainable and user-oriented educational technology innovation with the University Innovation Canvas. *Education Sciences*, 14(5), 528
- Beck, T., & Hesse, H. (2020). *Banking Stability and Financial Performance: An Overview*. World Bank Group.
- Birchall, J. (2019). *Co-operatives and the Future of Work*. International Labour Organization.
- Chen, L., & Tang, J. (2023). Financial Product Innovation in Cooperative Savings Institutions. *Journal of Financial Services Research*, 56(2), 155-170.

- Davis, P., & Gonin, M. (2022). *Cooperative Management and Governance*. Routledge.
- Huang, Y., & Zhang, Y. (2021). Business Model Canvas: How to Use It for Strategic Planning. *Harvard Business Review*, 99(3), 12-19.
- International Cooperative Alliance. (2021). *Cooperative Principles and Values*. <https://www.ica.coop/en/whats-co-op/co-operative-identity-values-principles>
- Kumar, V. (2022). *Liquidity Management in Financial Institutions: Theory and Practice*. Oxford University Press.
- Miller, M. H., & Modigliani, F. (2021). The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment. *American Economic Review*, 48(3), 261-297.
- Nanda, P. (2022). *Challenges of Cooperative Banks in Adapting to the Digital Era: A Case Study from India*. n.p.
- Novkovic, S. (2020). *Cooperatives and Local Development: Theory and Practice*. Routledge.
- Osterwalder, A., & Pigneur, Y. (2010). *Business Model Generation: A Handbook for Visionaries, Game Changers, and Challengers*. John Wiley & Sons.
- Ritter, T. & Lettl, C. (2018). *Business models and their implications*. In M. J. Fischer & D. A. Swanson (Eds.), *Innovation and Entrepreneurship in Dynamic Environments*. Springer.
- Rochester, A. (2021). Savings and Credit Cooperatives: Principles and Practices. *Journal of Cooperative Studies*, 54(1), 30-45.
- Zott, C., & Amit, R. (2010). Business Model Design: An Activity System Perspective. *Long Range Planning*, 43(2-3), 216-226.

Authors

Ms. Kingkan Kerdsuk

Program in Public and Private Management,

Faculty of Humanities and Social Sciences,

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

340 Suranaree Road, Nai Mueang Sub-district,

Mueang Nakhon Ratchasima District,

Nakhon Ratchasima 30000

Tel: 09-4893-5539 E-mail: bmwz4n@gmail.com

Ms. Pimpajee Bunjongparu

Program in Public Administration,

Faculty of Humanities and Social Sciences,

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

340 Suranaree Road, Nai Mueang Sub-district,

Mueang Nakhon Ratchasima District,

Nakhon Ratchasima 30000

Tel: 09-9462-4614 E-mail: pimpajee.b@nrru.ac.th

กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผ่นภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย

Strategies for Presenting Content in the Department of Health's Infographics

พัชราภรณ์ คชินทร์^{1*}/ กิตติพงษ์ เกลี้ยงเกล้า²

Patcharaporn Kachin/ Kittipong Kleangklo

^{1,2} สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Thai Language Department, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Phuket Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ : 15 ตุลาคม 2567

ปรับปรุงแก้ไข : 7 ธันวาคม 2567

ตอบรับตีพิมพ์ : 11 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผ่นภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย เก็บข้อมูลของกรมอนามัยในเว็บไซต์ AnamaiMedia ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2562 ถึงวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 จำนวนทั้งสิ้น 904 ภาพ จากนั้นนำมาคัดเลือกตามขอบเขตที่กำหนดไว้ และได้แผ่นภาพอินโฟกราฟิกที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 104 ภาพ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในรูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

ผลการศึกษาพบ 1. การใช้พาดหัวในแผ่นภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัยปรากฏ 2 ลักษณะ คือ พาดหัวหลัก พบการใช้พาดหัวหลักประเภทคำมากกว่าประเภท

กลุ่มคำ และพาดหัวรอง พบการใช้พาดหัวรองเพื่อขยายความและเชื่อมโยงความ จากพาดหัวหลัก 2. การนำเสนอเนื้อหาตามประเภทอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย พบ 5 รูปแบบ ได้แก่ การอธิบายข้อมูล การแจกแจงข้อมูล การแสดงสถิติหรือผลสำเร็จ การแสดงลำดับขั้นตอนของข้อมูล และการแสดงความเชื่อมโยงของข้อมูล ทั้งหมดทำให้ เห็นว่าเว็บไซต์ AnamaiMedia มีกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผ่นภาพอินโฟกราฟิก ที่หลากหลาย โดยสามารถนำข้อมูลเชิงสุขภาพที่มีความซับซ้อนมาเผยแพร่ได้อย่าง น่าสนใจ ตลอดจนทำให้ผู้รับสารเข้าใจเรื่องของสุขภาพ สาเหตุ และสภาพปัญหา รวมถึง แนวทางการรับมือ และแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง เข้าใจง่าย และใช้ระยะเวลาอันรวดเร็ว

คำสำคัญ : กลวิธีการนำเสนอเนื้อหา, อินโฟกราฟิก, สุขภาพ, กรมอนามัย

Abstract

This research article examined the strategies for presenting content in the infographics of the Department of Health. Data was collected from the AnamaiMedia website from March 26, 2019 – November 20, 2023, a total of 904 images, covering a total of 104 images within the defined scope, and then analyzed according to the specified issues specified in the descriptive research format.

The study results revealed that: 1) The use of headlines in the infographics of the Department of Health consisted of two types: main headlines, where the use of word-type main headlines was more prevalent than phrase-type, and sub headlines, which were used to elaborate on the main headlines, and 2) The presentation of content according to the types of infographics from the Department of Health revealed five formats: explaining information, detailing information, displaying statistics or

achievements, showing sequences, and illustrating data connections. Overall, this indicated that the AnamaiMedia website employed a variety of strategies for presenting content in infographic sheets, effectively disseminating complex health information in an engaging manner.

Keywords: Strategies for Presenting Content, Infographics, Health, The Department of Health

บทนำ

ปัจจุบันการติดต่อสื่อสารมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม ทั้งด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ความคิด และทัศนคติ ดังที่ ญัฐพล บัวอุไร (2554) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2558) และ ระวี แก้วสุกใส และ ชัยรัตน์ จุสปาโล (2556) กล่าวว่า ขณะนี้การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารในประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ด้วยการสนับสนุนของรัฐบาล และการวางทิศทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อีกทั้งคุณลักษณะเด่นของอินเทอร์เน็ตได้ถูกพัฒนาขึ้นเป็นการสื่อสารแบบสองทาง คือผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถสื่อสารแบบโต้ตอบกันได้ และผู้รับสารสามารถสร้างข้อมูล แลกเปลี่ยนความรู้ แสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการส่งต่อข้อมูลต่าง ๆ ในโลกอินเทอร์เน็ต เกิดเป็นสังคมขนาดใหญ่ที่เรียกว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Online Social Network) ทำหน้าที่สร้างปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยมุ่งเน้นการสร้างชุมชนออนไลน์ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมโยงกันในเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทางด้านความรู้ ความคิด หรือความสนใจร่วมกัน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะถูกส่งผ่านสื่อหลายหลาก โดยเฉพาะสื่อสารสนเทศอย่างอินโฟกราฟิก

อินโฟกราฟิก เป็นสื่อสารสนเทศประเภทหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน โดยอาศิริรา พนาราม (2555) สุดาพร ศรีพรหมมา (2557) บล็อกโอบีเจ็สซี (2557: 1) และ จุติพงศ์ ภูสุมาต (2560) สรุปได้ว่า สื่อประเภทอินโฟกราฟิก คือ สื่อที่มีการนำข้อมูลที่ซับซ้อนยากต่อการทำความเข้าใจ ประสบการณ์ และความรู้ของผู้สร้างสื่อมาถ่ายทอดผ่านสารสนเทศในลักษณะข้อมูลภาพหรือกราฟิก อาจออกมาในรูปของ กราฟเส้น กราฟแท่ง สัญลักษณ์ แผนภูมิ แผนภาพ และรูปภาพ ที่ถูกออกแบบในลักษณะภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหว เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจได้ง่าย และเห็นภาพได้อย่างชัดเจนในเวลาอันรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องใช้ผู้นำเสนอ โดยหลักในการออกแบบอินโฟกราฟิกแบ่งเป็นส่วนข้อมูล และส่วนของการออกแบบ ด้วยจุดเด่นของสื่ออินโฟกราฟิกที่สามารถอธิบายข้อมูลที่ยากและซับซ้อน ทำให้ผู้รับสารเข้าใจง่ายในเวลาอันรวดเร็ว จึงทำให้ปัจจุบันมีการสร้างงานด้วยสื่ออินโฟกราฟิกเป็นจำนวนมาก โดยมีจุดประสงค์ในการนำเสนอข้อมูลให้แก่ประชาชนทั่วไปให้สามารถเข้าใจเรื่องของสุขภาพ สาเหตุ และสภาพปัญหา รวมถึงแนวทางการรับมือและแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง เข้าใจง่าย และใช้ระยะเวลาอันรวดเร็ว

สำหรับเว็บไซต์ AnamaiMedia คือ เว็บไซต์ที่รวบรวมสื่อความรู้ สารสุขภาพ และเคล็ดลับในการดูแลตนเอง จากแพทย์และผู้เชี่ยวชาญของกรมอนามัย มาเผยแพร่ให้ผู้ที่สนใจได้รับทราบ โดยมีการนำเสนอเนื้อหาการส่งเสริมสุขภาพด้านต่าง ๆ ของผู้คนทุกเพศและทุกวัย และมีการรวบรวมสื่อใหม่ของกรมอนามัยทุกประเภทที่กระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานวิชาการมารวมอยู่ที่ฐานข้อมูลเดียวกัน ซึ่งอยู่ในความดูแลของกระทรวงสาธารณสุข โดยเฉพาะการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องของสุขภาพ การออกกำลังกาย และโรคภัยต่าง ๆ ที่มีทั้งการให้ความรู้ ข้อแนะนำ และเผยแพร่ข่าวสารผ่านแผนภาพอินโฟกราฟิก ทำให้ผู้อ่านสามารถรับรู้และเข้าใจเรื่องที่ซับซ้อนอย่างเรื่องสุขภาพได้ง่ายยิ่งขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่า มีผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผนภาพอินโฟกราฟิกของเว็บไซต์ เช่น “กลวิธีการนำเสนอเนื้อหา

ในแผนภาพอินโฟกราฟิกของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)” ของ กมลวรรณ ลิ้มเจษฎาพงษ์, จริญญา ธรรมโชติ และ สมิทธิ์ชาติ พุมมา (2561) “การวิเคราะห์วีจันภาษาในโปสเตอร์ภาพยนตร์ของค่ายหนัง GDH559 จากแอปพลิเคชัน อินสตาแกรม (Instagram)” ของ ลภัสรดา เหล็กเพชร และ จุฑามาศ ศรีระชา (2563) แม้จะมีผู้ศึกษาเรื่องลักษณะดังกล่าวไว้แล้ว แต่การศึกษากลวิธีการนำเสนอเนื้อหาใน แผ่นภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัยยังไม่มีผู้ใดศึกษา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็น ความสำคัญในการศึกษาในเรื่องดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางในการเข้าใจเกี่ยวกับการ นำเสนอเนื้อหาในแผ่นภาพอินโฟกราฟิกยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผ่นภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้รวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผ่นภาพอินโฟกราฟิกของ กรมอนามัย ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2562 ถึงวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 จากกลุ่มประชากรทั้งหมด 904 ภาพ โดยคัดเลือกแบบเจาะจง คือ ศึกษาเฉพาะแผ่นภาพ อินโฟกราฟิกที่นำเสนอในกลุ่มต่าง ๆ ที่ปรากฏในเว็บไซต์ ดังนี้ ฟันยังดี แม่และเด็ก วัยเรียนวัยรุ่น วัยทำงาน ผู้สูงอายุ โภชนาการ ออกกำลังกาย ทันตสาธารณสุข สุขาภิบาล อาหารและน้ำ อนามัยสิ่งแวดล้อม กฎหมายสาธารณสุข และ สาสุข ชัวร์ รวมจำนวน 104 ภาพ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยไม่เลือกศึกษาอินโฟกราฟิกที่นำเสนอเกี่ยวกับโรค COVID-19 เนื่องจากในปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ได้คลี่คลายลงแล้ว แต่เรื่องของการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพอื่น ๆ นั้นยังคงเป็นสิ่งที่มีการนำเสนอ อย่างต่อเนื่องทุกช่วงเวลา

นอกจากนี้ยังมีการรวบรวม และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อสังคมออนไลน์
- 2) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอินโฟกราฟิก
- 3) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาษา

2. ข้อวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษากลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผนภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่กำหนดไว้ในขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผนภาพอินโฟกราฟิก โดยใช้แนวคิดการใช้ภาษาในการพาดหัว ในสื่อโปสเตอร์ ของลภัสรดา เหล็กเพชร และ จุฑามาศ ศรีระชา (2563) ที่ศึกษางานวิจัย เรื่อง “การวิเคราะห์หัวจันภาษาในโปสเตอร์ภาพยนตร์ของค่ายหนัง GDH559 จากแอปพลิเคชันอินสตาแกรม (Instagram)” และแนวคิดประเภทของการออกแบบอินโฟกราฟิก ของ ธัญธัช นันท์ชนก (2559) ในหนังสือ “Infographic Design” โดยสามารถวิเคราะห์ ได้ 2 ด้าน ดังนี้

- 1) การใช้พาดหัวที่ปรากฏในภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย
- 2) การนำเสนอเนื้อหาตามประเภทอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย

3. ข้อสรุปผลงานวิจัย

งานวิจัยเรื่องกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผนภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยจะสรุปผลผ่านการนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผนภาพอินโฟกราฟิกของ กรมอนามัย จำนวน 104 ภาพ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การใช้พาดหัวที่ปรากฏในภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย

1.1 พาดหัวหลัก คือ ข้อความที่สำคัญของเรื่อง เด่นชัดที่สุดในภาพอินโฟกราฟิก นำมาตีพิมพ์เป็นหัวเรื่องเพื่อให้เกิดความน่าสนใจแก่ผู้อ่าน โดยแผนภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย จำนวน 104 ภาพ ปรากฏการใช้พาดหัวหลัก 2 ลักษณะ ได้แก่ พาดหัวหลักในรูปแบบคำ จำนวน 66 ภาพ และพาดหัวหลักในรูปแบบกลุ่มคำ จำนวน 38 ภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.1 พาดหัวหลักในรูปแบบคำ โดยมักปรากฏในลักษณะชื่อเรียกโรคอาการที่เกี่ยวกับโรคต่าง ๆ หรือสิ่งที่มีผลผลิตต้องการจะสื่อความหมายถึงโดยตรง เช่น โรคปริพันธ์ เบาหวาน โรค (RSV) โรคหึ่งอก ตกเลือด วัชทอง หน้าผ่น ฟ้ำผ่า เตือน และป้องกัน ผู้วิจัยพบพาดหัวหลักประเภทคำ จำนวน 66 ภาพ ตัวอย่างดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 และ ภาพที่ 2

ตัวอย่างแผนภาพอินโฟกราฟิกปรากฏพาดหัวหลักในรูปแบบคำ (กรมอนามัย, 2562)

จากตัวอย่างแผนภาพอินโฟกราฟิกข้างต้นเห็นได้ว่า ภาพที่ 1 และ ภาพที่ 2 มีลักษณะการใช้พาดหัวหลักในรูปแบบคำ ได้แก่ คำว่า โรค (RSV) Respiratory

Syncytial Virus และ โรคหัด ซึ่งในตัวอย่างนี้คือ การอธิบายความรู้เกี่ยวกับโรคนี้ ๆ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถอ่านพาดหัวหลักและสามารถเข้าใจได้ทันทีว่าแผ่นภาพอินโฟกราฟิกนี้กำลังนำเสนอเนื้อหาใด

1.1.2 พาดหัวหลักในรูปแบบกลุ่มคำ มีปรากฏหลากหลายลักษณะตามใจความสำคัญของข้อมูลที่ผู้ผลิตต้องการสื่อผ่านแผ่นภาพอินโฟกราฟิกนั้น ๆ เช่น เคล็ดลับเพิ่มความสูง ลูกรักฟันดีเริ่มที่ซี่แรก อ่อนหวานน้ำตาลพอดีที่ 4 กรัม 5 ทางรอดปลอดภัยโรคนิวโมเนียที่น้ำท่วม จุดไหนของส้วม วิธีการรับมือภัยหนาว นมแม่ดีอย่างไรอยากจจะวิ่ง (ยิง) ต้องรู้ เลือกลูกของเล่นอย่างไรให้ปลอดภัยกับเด็ก และโซเดียมในเครื่องปรุงรส ผู้วิจัยพบพาดหัวหลักประเภทกลุ่มคำ จำนวน 38 ภาพ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 3 และ ภาพที่ 4

ตัวอย่างแผ่นภาพอินโฟกราฟิกปรากฏพาดหัวหลักในรูปแบบกลุ่มคำ (กรมอนามัย, 2562)

จากตัวอย่างแผ่นภาพอินโฟกราฟิกข้างต้นเห็นได้ว่า ภาพที่ 3 และ ภาพที่ 4 มีลักษณะการใช้พาดหัวหลักในรูปแบบกลุ่มคำ ได้แก่ คำว่า “เลือกของเล่นอย่างไรให้ปลอดภัยกับเด็ก” และ “โซเดียมในเครื่องปรุงรส” ซึ่งเป็นการนำใจความ

สำคัญของเนื้อหาและข้อมูลที่ต้องการนำเสนอมากกล่าวให้สั้นและกระชับมากที่สุด เพื่อให้ผู้อ่านสามารถอ่านพาดหัวหลักและเข้าใจเนื้อหาทั้งหมดได้ในทันที

1.2 พาดหัวรอง คือ ข้อความขยายทำให้พาดหัวหลักกระจ่างขึ้น หรือสร้างความเข้าใจที่ต่อเนื่อง เป็นส่วนที่อาจมีหรือไม่มีก็ได้ โดยแผ่นภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย จำนวน 104 ภาพ ปรากฏการใช้พาดหัวรองหลัก 2 ลักษณะ ได้แก่ แผ่นภาพอินโฟกราฟิกที่มีการใช้พาดหัวรองคู่กับพาดหัวหลัก จำนวน 88 ภาพ และแผ่นภาพอินโฟกราฟิกที่ไม่ปรากฏพาดหัวรอง (ใช้เพียงพาดหัวหลัก) จำนวน 16 ภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพที่ 5 และ ภาพที่ 6

ตัวอย่างแผ่นภาพอินโฟกราฟิกปรากฏพาดหัวรอง (กรมอนามัย, 2562)

จากตัวอย่างแผ่นภาพอินโฟกราฟิกข้างต้นเห็นได้ว่า ภาพที่ 5 และภาพที่ 6 มีลักษณะการใช้พาดหัวรองทำหน้าที่ขยายความและสร้างความเข้าใจที่ต่อเนื่องจากพาดหัวหลัก โดยในตัวอย่างนี้เป็นการใช้พาดหัวรองเพื่อบอกถึงกลุ่มเป้าหมายที่ภาพอินโฟกราฟิกกำลังสื่อสารด้วย เนื่องจากพาดหัวหลักเป็นลักษณะของการชี้ให้เห็นถึงข้อมูลเกี่ยวกับผัก และขั้นตอนการฝากครรภ์ ซึ่งพาดหัวรองได้ใช้กลุ่มคำขยายความและ

เน้นย้ำว่าข้อมูลดังกล่าวเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายใด ซึ่งก็คือ สตรีที่กำลังให้นมบุตร และผู้หญิงที่ต้องการความรู้เกี่ยวกับการฝากครรภ์

2. การนำเสนอเนื้อหาตามประเภทอินโฟกราฟิก โดยแผ่นภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย จำนวน 104 ภาพ ปรากฏ 5 รูปแบบ ได้แก่ อธิบายข้อมูล จำนวน 17 ภาพ แจกแจงข้อมูล จำนวน 31 ภาพ แสดงสถิติหรือผลสำเร็จ จำนวน 10 ภาพ แสดงลำดับขั้นตอนของข้อมูล จำนวน 39 ภาพ และแสดงความเชื่อมโยงของข้อมูล จำนวน 7 ภาพ ดังนี้

2.1 อธิบายข้อมูล หมายถึง ภาพอินโฟกราฟิกที่เน้นนำเสนอข้อมูลสำคัญแค่ส่วนเดียว หรือย่อหน้าเดียว นอกจากนั้นเป็นภาพกราฟิกที่นำเสนอมาประกอบโดยผลการวิจัยพบอธิบายข้อมูล จำนวน 17 ภาพ ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 9 ตัวอย่างแผ่นภาพอินโฟกราฟิกที่มีการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบอธิบายข้อมูล (กรมอนามัย, 2562)

จากตัวอย่างแผ่นภาพอินโฟกราฟิกข้างต้นเห็นได้ว่า มีลักษณะการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบอธิบายข้อมูล เรื่อง “ดื่มน้ำ (มากไป) ...ใช่ว่าจะดี” ซึ่งเป็นการนำใจความสำคัญของเนื้อหาและข้อมูลเกี่ยวกับการดื่มน้ำมาอธิบายให้สั้นและกระชับ

มากที่สุดในส่วนต้นของภาพ นอกเหนือจากนั้นจะเป็นภาพกราฟิก ได้แก่ ขวดน้ำ แก้วน้ำ และคนที่มีกริยากำลังดื่มน้ำมาประกอบ เพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้อ่านทราบปริมาณการดื่มน้ำที่เหมาะสมนั่นเอง

2.2 แจกแจงข้อมูล หมายถึง ภาพอินโฟกราฟิกที่เน้นนำเสนอข้อมูล โดยแบ่งแยกย่อยออกเป็นส่วน ๆ หรือเป็นข้อ ๆ โดยผลการวิจัยพบแผ่นภาพอินโฟกราฟิกที่มีการแจกแจงข้อมูล จำนวน 31 ภาพ ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 10

ตัวอย่างแผ่นภาพอินโฟกราฟิกที่มีการนำเสนอเนื้อหา
รูปแบบแจกแจงข้อมูล (กรมอนามัย, 2562)

จากตัวอย่างแผ่นภาพอินโฟกราฟิกข้างต้นเห็นได้ว่า มีลักษณะการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบการแจกแจงข้อมูล เรื่อง “4S คุณเข้ม ปือ เท้า ปาก” โดยมีการแจกแจงข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 S รักษาความสะอาด ส่วนที่ 2 S รักษาสุขอนามัย ส่วนที่ 3 S ระวัง และส่วนที่ 4 S รู้ทัน ซึ่งเนื้อหาทั้งหมดนี้เป็นการให้ข้อมูลที่สัมพันธ์กับพาดหัวด้านบน โดยเป็นเนื้อหาที่มุ่งเผยแพร่ให้กลุ่มแม่และเด็กศึกษาข้อมูล เพื่อนำไป

ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะต่าง ๆ ให้ถูกวิธี ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดระเบียบเนื้อหาที่ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และเข้าใจได้ในทันที

2.3 แสดงสถิติหรือผลสำเร็จ หมายถึง ภาพอินโฟกราฟิกที่แสดงสถิติ หรือสำรวจอย่างใดอย่างหนึ่ง มักมีตัวเลขแสดงจำนวน หรือบอกปริมาณเป็นส่วนประกอบ โดยผลการวิจัยพบแสดงสถิติหรือผลสำเร็จ จำนวน 10 ภาพ ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 11

ตัวอย่างแผ่นภาพอินโฟกราฟิกที่มีการนำเสนอเนื้อหา รูปแบบแสดงสถิติหรือผลสำเร็จ (กรมนานามัย, 2562)

จากตัวอย่างแผ่นภาพอินโฟกราฟิกข้างต้นเห็นได้ว่า มีลักษณะการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบแสดงสถิติหรือผลสำเร็จ มักมีตัวเลขแสดงจำนวน หรือบอกปริมาณเป็นส่วนประกอบ โดยตัวอย่างนี้มีการบอกปริมาณน้ำตาลในน้ำอัดลมที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้อ่านได้รับรู้ว่าน้ำอัดลม ขนาด 325 ซีซีนั้น มีปริมาณน้ำตาล 8.5 ช้อนชา เทียบเท่ากับน้ำตาลในลูกอมจำนวนมากถึง 17 เม็ด และขนาด 375 ซีซี มีปริมาณน้ำตาล 9.5 ช้อนชา เทียบเท่ากับน้ำตาลในลูกอมจำนวนมากถึง 19 เม็ด ซึ่งหากบริโภค

มากขึ้นไปย่อมส่งผลเสียต่อร่างกายของเด็ก เหล่านี้เป็นตัวเลขและข้อความที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาทั้งหมดได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

2.4 แสดงลำดับขั้นตอนของข้อมูล หมายถึง ภาพอินโฟกราฟิกที่ใช้แสดงข้อมูลที่เป็นลำดับ หรือเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน ส่วนใหญ่แล้วมีการใส่ตัวเลข 1, 2, 3... กำกับด้วย โดยผลการวิจัยพบแสดงลำดับขั้นตอนของข้อมูล จำนวน 39 ภาพ ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 12

ตัวอย่างแผ่นภาพอินโฟกราฟิกที่มีการนำเสนอเนื้อหา
แสดงลำดับขั้นตอนของข้อมูล (กรมอนามัย, 2562)

จากตัวอย่างแผ่นภาพอินโฟกราฟิกข้างต้นเห็นได้ว่า มีลักษณะการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบแสดงลำดับขั้นตอนของข้อมูล ซึ่งเป็นการนำเนื้อหาที่สำคัญมาจัดเรียงให้เป็นข้อ ๆ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจวิธีการหรือกระบวนการได้อย่างชัดเจน โดยแผ่นภาพอินโฟกราฟิกเรื่อง “ขั้นตอนการฝากครรภ์ เรื่องที่คุณแม่มือใหม่ต้องรู้” เริ่มจากขั้นตอนแรกไปยังขั้นตอนสุดท้าย ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 คุณหมอมจะมีการถามประวัติคุณแม่อย่างละเอียด ขั้นตอนที่ 2 ตรวจร่างกายมีการวัดความดัน ปริมาณน้ำตาลในร่างกาย ขั้นตอนที่ 3 ตรวจครรภ์ มีการดูความสัมพันธ์ของขนาดมดลูกกับอายุครรภ์ ขั้นตอนที่ 4

มีการฟังการเต้นของหัวใจทารก หรือมีการตรวจอัลตราซาวด์ หลังจากนั้นคุณแม่ต้องรับสมุดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพแม่และเด็ก และรับยาบำรุง แต่ละขั้นตอนมีตัวเลขกำกับแสดงสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามลำดับ นอกจากนี้เนื้อหาจะถูกนำเสนอในรูปแบบที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และยังทำให้ผู้อ่านสามารถเห็นภาพรวม เข้าใจเนื้อหาทั้งหมดได้อย่างรวดเร็ว

2.5 แสดงความเชื่อมโยงของข้อมูล หมายถึง ภาพอินโฟกราฟิกที่ใช้แสดงข้อมูล ซึ่งเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันแต่ไม่ได้มีลักษณะเป็นลำดับขั้นตอน อินโฟกราฟิกรูปแบบนี้มักมีเส้นลูกศรหรือสัญลักษณ์แสดงความเชื่อมโยงกัน โดยผลการวิจัยพบแสดงความเชื่อมโยงของข้อมูล จำนวน 7 ภาพ ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 13

ตัวอย่างแผ่นภาพอินโฟกราฟิกที่มีการนำเสนอเนื้อหา
รูปแบบแสดงความเชื่อมโยงของข้อมูล (กรมอนามัย, 2562)

จากตัวอย่างแผ่นภาพอินโฟกราฟิกข้างต้นเห็นได้ว่า มีลักษณะการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบแสดงความเชื่อมโยงของข้อมูล เรื่อง “วันงดสูบบุหรี่โลก เลิกสูบ ลดเสี่ยง คุณทำได้” ด้วยการใช้เส้นประลากประเภทของอาหารที่มีส่วนช่วยให้การเลิกบุหรี่

ประสบความสำเร็จได้มี 4 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 ลูกอม หมากรั้ว ที่ช่วยเลิกบุหรี่ เคี้ยว/อม ซ้ำ ๆ ช่วยลดความอยากบุหรี่ ประเภทที่ 2 มะนาว ทำให้ต่อมรับรสบุหรี่ปริมาณน้อย ช่วยลดความอยากบุหรี่ ประเภทที่ 3 ชาโสม สามารถบำบัดการติดนิโคติน และประเภทที่ 4 นมและผลิตภัณฑ์นม ทำให้บุหรี่ปริมาณน้อย ช่วยลดการสูบบุหรี่ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่เชื่อมโยงการลด เลิก ลดเสี่ยง ของการสูบบุหรี่นั่นเอง

อภิปราย

จากการศึกษาเรื่องกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผ่นภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย ผู้วิจัยสามารถนำเสนอการอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาดังกล่าวพบว่าการนำเสนอเนื้อหาในแผ่นภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย 2 ประเภท ดังนี้ 1. การใช้พาดหัว โดยแผ่นภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย จำนวน 104 ภาพ พบการใช้พาดหัว 2 ลักษณะ คือ การใช้พาดหัวหลัก (การใช้พาดหัวหลักประเภทคำ จำนวน 66 ภาพ และการใช้พาดหัวหลักประเภทกลุ่มคำ จำนวน 38 ภาพ) และ การใช้พาดหัวรอง (แผ่นภาพอินโฟกราฟิกที่มีการใช้พาดหัวรองคู่กับพาดหัวหลัก จำนวน 88 ภาพ และแผ่นภาพอินโฟกราฟิกที่ไม่ปรากฏพาดหัวรอง จำนวน 16 ภาพ) และ 2. การนำเสนอเนื้อหาตามประเภทอินโฟกราฟิก โดยแผ่นภาพอินโฟกราฟิก จำนวน 104 ภาพ พบการนำเสนอเนื้อหา 5 รูปแบบ ได้แก่ อธิบายข้อมูล จำนวน 17 ภาพ แจกแจงข้อมูล จำนวน 31 ภาพ แสดงสถิติหรือผลสำเร็จ จำนวน 10 ภาพ แสดงลำดับขั้นตอนของข้อมูล จำนวน 39 ภาพ และแสดงความเชื่อมโยงของข้อมูล จำนวน 7 ภาพ

เมื่อนำผลการศึกษากลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผ่นภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย มาเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ ลภัสสรดา เหล็กเพชร และ จุฑามาศ ศรีระชา (2563) การวิเคราะห์หัวข้อภาษาในโปสเตอร์ภาพยนตร์ของค่ายหนัง GDH559 จากแอปพลิเคชันอินสตาแกรม (Instagram) พบประเด็นการพาดหัว ปรากฏทั้งหมด 2 ประเภท คือ พาดหัวหลักและพาดหัวรอง และมีการออกแบบเนื้อหาผ่านโปสเตอร์

มุ่งเน้นการออกแบบที่มีสีสันสดใสและเรียบง่าย เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชมเนื้อหาส่วนใหญ่กระชับและเข้าใจง่าย โดยมักใช้ตัวละคร หรือฉากภาพยนตร์เพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับผู้ติดตาม รูปแบบการจัดวางเนื้อหาเน้นความเป็นระเบียบ ช่วยให้ผู้ชมเข้าใจเนื้อหาทั้งหมดได้ในทันที นอกจากนี้ อินโฟกราฟิก ยังมีการปรับให้เข้ากับแก่นหลักของหนังสือต่าง ๆ และสร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่นชัดเจน ส่วนผลการศึกษาก็แตกต่างกันเนื่องจากเว็บไซต์ AnamaiMedia เป็นสื่อมีลติมีเดีย ส่วนการนำเสนอผ่านอินโฟกราฟิกของเว็บไซต์ AnamaiMedia มุ่งเน้นนำเสนอเนื้อหาของสุขภาพที่ทันสมัยและเข้าใจง่าย เนื้อหาครอบคลุมหัวข้อเกี่ยวกับโภชนาการ แม่และเด็ก วัยทำงาน การป้องกันโรค และการดูแลสิ่งแวดล้อม เน้นให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพที่ถูกต้องและสะดวก

เมื่อนำผลการศึกษาและกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผ่นภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย มาเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ กมลวรรณ ลิ้มเจษฎาพงษ์, จริญญาธรรมโชติ และ สมิทธิ์ชาติ พุมมา (2561) เรื่อง กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผ่นภาพอินโฟกราฟิกของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พบว่ามีประเด็นที่สอดคล้องกัน คือ ปรากฏการนำเสนอเนื้อหาตามประเภทอินโฟกราฟิกในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ รูปแบบแยกข้อมูลเป็นส่วน ๆ การบรรยาย การอ้างอิงข้อมูลการยกตัวอย่าง และการเปรียบเทียบ

ข้อสังเกตในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษากลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผ่นภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การนำเสนอเนื้อหาในแผ่นภาพอินโฟกราฟิกมีการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การใช้สีและรูปแบบเนื้อหาที่เป็นระเบียบชัดเจน ช่วยเสริมสร้างความน่าสนใจให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เข้ามาศึกษา ทำให้เข้าใจข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น
3. มีการจัดกลุ่มข้อมูลและการเปรียบเทียบข้อมูลอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความแตกต่างและความสัมพันธ์ของข้อมูลในแต่ละส่วนได้ง่ายขึ้น

จากที่กล่าวมานั้นแสดงให้เห็นว่ากลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผนภาพอินโฟกราฟิกของกรมอนามัยมีความหลากหลาย โดยสามารถนำข้อมูลเชิงสุขภาพที่มีความซับซ้อนมาเผยแพร่ได้อย่างน่าสนใจ ตลอดจนทำให้ผู้รับสารเข้าใจเรื่องของสุขภาพสาเหตุ และสภาพปัญหา รวมถึงแนวทางการรับมือ และแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง เข้าใจง่าย และใช้ระยะเวลาอันรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษากลวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่ปรากฏในแผนภาพอินโฟกราฟิกในเว็บไซต์ AnamaiMedia แสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของการนำเสนอเนื้อหา เพื่อโน้มน้าวใจผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี การศึกษาดังกล่าวจึงสามารถเป็นตัวอย่างในการศึกษากลวิธีการนำเสนอเนื้อหาเพื่อโน้มน้าวใจให้ประสบความสำเร็จได้

2. ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาอวัจนภาษา เช่น สัญลักษณ์ สี ในแผนภาพอินโฟกราฟิก เพื่อให้เห็นมุมมองอื่นเพิ่มมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาอวัจนภาษาที่ใช้ในแผนภาพอินโฟกราฟิกของเว็บไซต์อื่น ๆ เพื่อให้เห็นลักษณะเฉพาะ

2.3 ควรศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในอินโฟกราฟิกในเรื่องอื่น ๆ เช่น โฆษณา หรือแบบเรียน

เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ ลิ้มเกษภูพานิชย์, จริญญา ธรรมโชติ และ สมิทธิ์ชาติ พุมมา. (2561).

กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในแผนภาพอินโฟกราฟิกของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติวลัยลักษณ์วิจัย ครั้งที่ 10*, 1-6.

กรมอนามัย. (2562). ตัวอย่างแผนภาพอินโฟกราฟิก.

<https://multimedia.anamai.moph.go.th/infographics/>.

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2558). *eGovernment Forum 2015*.

<http://www.mict.go.th/view/1/ข่าวทั้งหมด/ข่าวกระทรวง/1336/>.

จตุพงษ์ ภูสุมาศ. (2560). *Principles infographic เปลี่ยนข้อมูลเข้าใจยากให้เป็นภาพที่ทรงพลัง*. โอดีซี พรีเมียร์.

ณัฐพล บัวอุไร. (2554). *เครือข่ายสังคมออนไลน์. ใบความรู้ที่ 3 เครือข่ายสังคมออนไลน์*.

<https://shorturl.asia/l23Qw>.

ชญชัช นันท์ชนก. (2559). *Infographic Design*. วิตตี้กรุ๊ป.

บล็อกโอแจ๊สซี. (2557). *ทำไม Infographic จึงเป็นอนาคตของ Online Marketing*.

<http://ojazzy.tumblr.com/tagged>.

ระวี แก้วสุกใส และ ชัยรัตน์ จุสปาโล. (2556). เครือข่ายสังคมออนไลน์ : กรณีเฟซบุ๊ก (Facebook) กับการพัฒนาผู้เรียน. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 5(4), 11-28.

ลภัสสรดา เหล็กเพชร และ จุฑามาศ ศรีระชา. (2563). การวิเคราะห์หัวจันภาษาในโพสต์เตอร์ภาพยนตร์ของค่ายหนัง GDH559 จากแอปพลิเคชันอินสตาแกรม (Instagram). *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 12(2), 35-44.

สุดาพร ศรีพรหมมา. (2557). *การพัฒนาชุดสื่อฝึกอบรมโดยใช้อินโฟกราฟิกเพื่อให้ความรู้เรื่อง ลดภาวะโรคอ้วนและปัจจัยเสี่ยงด้วยหลัก 6 อ. ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิตสาขาระบบมหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

อาศิรา พนาราม. (2555). *Infographic เทรนด์มาแรงในสังคมเครือข่ายนิยมน*.

<http://tcdconnect.com/content/KnowWhat/1110>.

Authors

Asst. Prof. Dr. Patcharaporn Kachin
Thai Language Department,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phuket Rajabhat University
21 Ratsada, Mueang Phuket District, Phuket 83000
Tel: 09-4515-5362 E-mail: patcharaporn.k@pkru.ac.th

Mr. Kittipong Kleangklaol
Thai Language Department,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phuket Rajabhat University
21 Ratsada, Mueang Phuket District, Phuket 83000
Tel: 08-2940-8267 E-mail: S6410789103@pkru.ac.th

การออกแบบอัตลักษณ์ชุมชนผ่านผลิตภัณฑ์การแปรรูปสินค้าจากหอยกะพง
ของกลุ่มประมงพื้นบ้านอนุรักษ์บ้านบางจัน อำเภอดงทับทิม จังหวัดพังงา
Designing Community Identity through the Processed Products
of Horse Mussel from Ban Bang Chan Conservation Fisheries
Group, Takua Thung District, Phang Nga Province

ปัทมาสน์ พิณนุกูล¹/ รุ่งรัตน์ ทองสกุล²/ วชรี หิรัญพันธ์^{3*}

Patamas Pinnuku/ Rungrat Thongsaku/ Watcharee Hiranphan

¹สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Programs in Fine Arts, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phuket Rajabhat University

²สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Programs in Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phuket Rajabhat University

³สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Programs in Communication Arts, Faculty of Management Sciences,
Phuket Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ : 15 ตุลาคม 2567

ปรับปรุงแก้ไข : 1 ธันวาคม 2567

ตอบรับตีพิมพ์ : 11 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและถอดอัตลักษณ์ความเป็นชุมชนบ้านบางจัน อำเภอดงเจริญ จังหวัดพังงา และ 2) ศึกษากระบวนการออกแบบอัตลักษณ์และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากหอยกะพงของกลุ่มประมงพื้นบ้านอนุรักษ์บ้านบางจัน อำเภอดงเจริญ จังหวัดพังงา เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม โดยการสำรวจและสังเกตบริบทพื้นที่ การสัมภาษณ์ และการประเมินความพึงพอใจ เพื่อนำไปสู่การถอดอัตลักษณ์และออกแบบอัตลักษณ์ชุมชนผ่านผลิตภัณฑ์การแปรรูปสินค้าจากหอยกะพง

ผลการวิจัยพบว่า 1) อัตลักษณ์ความเป็นชุมชนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ อัตลักษณ์ภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ จากทรัพยากรท้องถิ่นด้านอาหารทะเล “หอยกะพง” ที่มีอยู่จำนวนมาก และอัตลักษณ์ภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม จากความสัมพันธ์ของวิถีชุมชนการทำประมงพื้นบ้าน ภูมิปัญญาการหาหอยกะพง การผสมผสานของความเป็นอัตลักษณ์ส่งผลต่อความต้องการผลิตภัณฑ์แปรรูปผลิตภัณฑ์จากหอยกะพง และ 2) การออกแบบอัตลักษณ์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่ หอยกะพงสามรส ข้าวเกรียบหอยกะพง และเปลือกหอยกะพงปรับสภาพดิน มีองค์ประกอบการออกแบบ ได้แก่ 2.1) ชื่อตามสถานที่ทางภูมิศาสตร์ และชื่อผลิตภัณฑ์ 2.2) ตราสัญลักษณ์ โลโก้ 2.3) สโลแกน 2.4) ทัศนศิลป์ อัตลักษณ์ 2.5) รูปแบบตัวอักษร และ 2.6) ความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่สอดคล้องกับความเป็นอัตลักษณ์ สร้างการจดจำ ดึงดูดความสนใจ และเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ชุมชน

คำสำคัญ : การออกแบบ, อัตลักษณ์ชุมชน, ผลิตภัณฑ์, กลุ่มประมงพื้นบ้าน

Abstract

This research had objectives for 1) to study and extract the community identity of the Ban Bang Chan Community, Takua Thung District, Phang Nga Province, and 2) to study the process of designing identity and

developing products from horse mussels by the Ban Bang Chan Conservation Fisheries Group in Takua Thung District, Phang Nga Province. This research employed a participatory research design through area context surveys and observations, interviews and satisfaction evaluations which lead to facilitate the extraction of community identity and community identity design through the processed products of horse mussels.

The result of the research found out that 1) the community identity consisted of two characteristics: the identity of the natural landscape from the abundant local seafood resource, "horse mussels," that had a great number of it. And the identity of the cultural landscape derived from the community's way of life, traditional fishing, local knowledge of horse mussel harvesting, and the integration of these identities, which influenced the demand for processed horse mussel products; and 2) the identity design and product development included three-flavor horse mussels, horse mussel crackers, and transformed horse mussel shells for soil conditioning. The design elements included 2.1) geographical place names and product names, 2.2) symbols and logos, 2.3) slogans, 2.4) visual arts reflecting identity, 2.5) typography, and 2.6) distinctive identity, which created an image that aligns with the identity, enhances recognition, attracts attention, and increases the value of community products.

Keywords: Design, Community Identity, Product, Local Fisheries Group

บทนำ

ชุมชน ท้องถิ่น หรือองค์กรต่าง ๆ มีทรัพยากรภายในชุมชนที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม เป็นต้น การนำเสนอทรัพยากรดังกล่าวให้โดดเด่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม สามารถดำเนินการได้หลากหลายรูปแบบ รวมทั้งการถอดอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือสิ่งที่มีอยู่ได้หลากหลาย รวมทั้งการถอดอัตลักษณ์เพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ชุมชน การเป็นการสร้างภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จักแก่กลุ่มบุคคลภายนอก/กลุ่มผู้บริโภค และเป็นการยกมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้มีความน่าเชื่อถือ

ปาพจน์ หนูนภักดี (2553: 233) กล่าวถึงการนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นหรือองค์กรที่สะท้อนถึงภาพลักษณ์ และเนื้อหาที่ปรากฏต่อสาธารณชนควบคู่กับการนำเสนอความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นหรือองค์กรนั้น ๆ โดยใช้องค์ประกอบลดทอนกราฟิกผ่านรูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ รูปแบบ นโยบาย การโฆษณา เครื่องหมายการค้า ซึ่งเป็นสิ่งย้ำเตือนให้คิดถึงภาพลักษณ์ขององค์กร ดังนั้น การถอดอัตลักษณ์จากการศึกษาและทำความเข้าใจชุมชน ท้องถิ่น หรือองค์กร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์จึงเป็นเรื่องสำคัญ ศรีนยา เสี่ยงอารมณ และคณะ (2564: 13) กล่าวถึงอัตลักษณ์ และฐานทุนทรัพย์ของชุมชนที่สร้างคุณค่าหลักให้แก่สินค้า บริการ หรือองค์กร เป็นปัจจัยสำคัญที่หน่วยพัฒนาอาชีพควรเข้าใจ และเชื่อมโยงในมิติต่าง ๆ ซึ่งการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยสร้างความเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยการทำงานร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืน

ชุมชนบ้านบางจัน ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 7 ตำบลหล่ออยู่ อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงามีสภาพพื้นที่เป็นราบลุ่มหุบเขา และพื้นที่ชายฝั่งทะเล เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพการเกษตร และการประมงชายฝั่ง ด้วยสภาพพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะทรัพยากรทางทะเล อาทิ ปลา ปู กุ้ง หอย ชาวบ้านส่วนใหญ่จึงเลี้ยงชีพด้วยการทำประมงแบบพื้นบ้าน ซึ่งเป็นรายได้หลักของชุมชน สัตว์ทะเลที่พบเป็นจำนวนมาก และพบตลอดทั้งปี คือ หอยพงหรือหอยกะพง มีลักษณะคล้าย

หอยแมลงภู่แต่มีขนาดเล็กกว่า เปลือกบางและเปราะ เปลือกสีเขียวอมม่วง หรือสีดำเรื่อ ๆ ตรงกลางลำตัวป่อง กินสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก และชอบอาศัยอยู่ตามพื้นทะเลที่เป็นโคลน ตามชายฝั่ง หรือตามโพงพางของชาวประมง สามารถนำมาปรุงอาหาร หรือเป็นอาหารสัตว์ หอยกะพงในพื้นที่ทะเลบ้านบางจันมีลักษณะพิเศษ คือ ไร้สารพิษปนเปื้อน เพราะเป็นทะเลที่อยู่ห่างไกลจากโรงงานอุตสาหกรรม โดยชาวประมงบ้านบางจันยืนยันความบริสุทธิ์ของท้องทะเลด้วยความอุดมสมบูรณ์ของหญ้าทะเล อย่างไรก็ตาม พบว่าการได้มาของหอยกะพงเป็นไปด้วยความยากลำบาก เริ่มต้นจากการออกเรือไปหาพื้นที่ที่มีหอยกะพงอาศัยอยู่ ซึ่งมีจุดหมายเป็นไม้ปักไว้ ส่วนใหญ่เป็นช่วงเวลาน้ำลด หากเป็นช่วงน้ำลึกต้องดำน้ำลงไปงมหอยขึ้นมา จากนั้นนำหอยไปร่อนในตาข่ายเพื่อให้ดินโคลนหลุดออกจากตัวหอย เมื่อล้างตัวหอยจนสะอาดสามารถนำไปขาย กิโลกรัมละ 20 บาท หากมีการแกะเปลือกหอย ขายได้ในราคา กิโลกรัมละ 50-60 บาท นอกจากนี้ยังมี การรับจ้างแกะเปลือกหอยกะพง โดยว่าจ้างตามปริมาณของหอยที่แกะได้ คือ กระจ่องละ 5 บาท (กระจ่องใส่หมั่นชั้นแบบโบราณ) ชาวประมงซื้อขายกันในหมู่บ้านหรือพื้นที่ใกล้เคียงแบบวันต่อวัน เนื่องจากหอยกะพงไม่สามารถเก็บไว้ได้นาน เพราะตัวหอยจะผ่อและแห้ง ส่วนการนำหอยกะพงมาทำอาหารมักเป็นเมนูเดิม เช่น ต้ม แกงส้ม ผัดขิง ผัดขมิ้น เมื่อรับประทานเป็นประจำก็เกิดความเบื่อหน่าย จึงไม่สามารถขายติดต่อกันได้ทุกวัน (สอาด บุญแดง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2566)

จากปัญหาข้างต้นทำให้กลุ่มประมงพื้นบ้านอนุรักษ์บ้านบางจันคิดหาวิธีการแปรรูปหอยกะพง โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลห่อฮุง และผู้นำชุมชน ที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาและการยกระดับเศรษฐกิจชุมชน เพื่อสร้างอาชีพและสร้างรายได้ในชุมชน ด้วยการสร้างภาคีเครือข่ายระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลห่อฮุง และสถาบันการศึกษา ให้เกิดผลิตภัณฑ์สินค้าแปรรูปที่มีคุณภาพ เป็นการให้ทรัพยากรในชุมชน กระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพึ่งตนเองได้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแผนงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลห่อฮุง

(องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร, 2566) ในการสร้างผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่เกิดจากกระบวนการคิด การวางแผน การจัดการองค์ความรู้ การใช้ทรัพยากรทางทะเลให้เกิดความคุ้มค่าโดยยึดแนวทางการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนำมาสู่การแปรรูปสินค้าจากหอยกะพง เพื่อเพิ่มมูลค่าของหอยกะพงในรูปแบบผลิตภัณฑ์ จากการพัฒนาวัตถุดิบที่มีปริมาณมากในชุมชนสู่กระบวนการแปรรูปสินค้าเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านบางจัน ซึ่งองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการรู้จักผลิตภัณฑ์และเสริมสร้างความน่าเชื่อถือ คือ การออกแบบรูปสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนที่นำไปสู่กระบวนการออกแบบอัตลักษณ์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากหอยกะพงของกลุ่มประมงพื้นบ้านอนุรักษ์บ้านบางจัน เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชนผ่านผลิตภัณฑ์การแปรรูปสินค้าจากหอยกะพงตามความต้องการสร้างตราสินค้าชุมชน โดยมีภาคีเครือข่ายในการดำเนินงาน อาทิ อาจารย์จากคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นที่ปรึกษาด้านการแปรรูปอาหาร ธนากร ออมสินซึ่งดำเนินงานภายใต้โครงการออมสินยุวพัฒน์รักษ์ถิ่น สนับสนุนงบประมาณการดำเนินงาน กลุ่มประมงพื้นบ้านอนุรักษ์บ้านบางจันมีส่วนร่วมให้ข้อมูล การเสนอแนะในการสื่อสารอัตลักษณ์ การสร้างตราสินค้า และผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปหอยกะพง จนนำมาสู่การนำเสนอกระบวนการออกแบบ และผลงานการออกแบบที่น่าสนใจ เป็นที่จดจำสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านบางจัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและถอดอัตลักษณ์ความเป็นชุมชนบ้านบางจัน อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อศึกษากระบวนการออกแบบอัตลักษณ์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากหอยกะพงของกลุ่มประมงพื้นบ้านอนุรักษ์บ้านบางจัน อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดการวิจัย

เพื่อทำความเข้าใจการออกแบบอัตลักษณ์ชุมชนผ่านผลิตภัณฑ์ คณะผู้วิจัยจึงทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

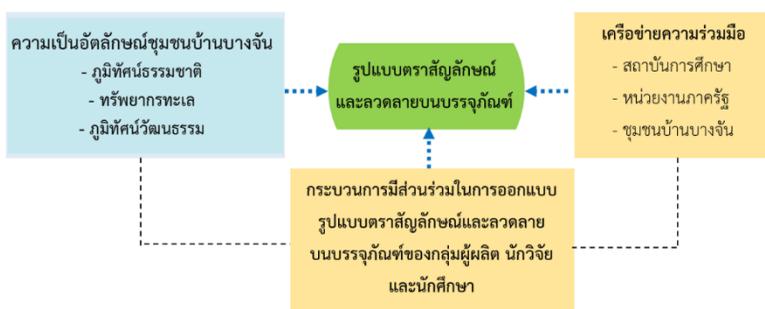
อัตลักษณ์องค์กร อัตลักษณ์เป็นจุดเด่นที่บ่งชี้ความเป็นแบรนด์ และเชื่อมโยงการรับรู้ของผู้บริโภคซึ่งจดจำจากการสัมผัส ทำให้อัตลักษณ์เหล่านั้นกลายเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคนึกถึงแบรนด์และองค์กรนั้น ๆ ความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะจึงมีบทบาทในทุกมิติของการใช้ชีวิต และการดำเนินกิจการธุรกิจ แบ่งได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) อัตลักษณ์ที่มองเห็นได้ (Graphical Identity) เป็นรูปแบบอัตลักษณ์ที่สะท้อนผ่านการรับรู้การมองเห็นของผู้บริโภคจากโลโก้หรือตราสัญลักษณ์ (Logo) การใช้รูปภาพ (Image) รูปแบบตัวอักษร (Font) สี (Color) ลายเส้น (Texture) และลักษณะงานการออกแบบเฉพาะอื่น ๆ ที่แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ 2) อัตลักษณ์ที่สามารถสัมผัสได้ (Sensorial Identity) การมองเห็นอัตลักษณ์ของแบรนด์หรือองค์กรในมิติการได้ยิน การได้กลิ่น การได้สัมผัสรูปร่างทางกายภาพซึ่งเป็นตัวสินค้ารูปทรงพื้นผิว รวมถึงรายละเอียดที่มีความเฉพาะเจาะจงประกอบรวมกัน 3) อัตลักษณ์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Identity) ซึ่งผู้บริโภคกระทำร่วมกับแบรนด์หรือกระทำต่อแบรนด์นั้น ๆ การเชื่อมโยงไปถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค (Consumer's Journey) เป็นรูปอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ซึ่งเป็นลักษณะพฤติกรรมเฉพาะที่แตกต่างจากการซื้ออัตลักษณ์เชิงพฤติกรรมช่วยให้แบรนด์เข้าถึงรูปแบบชีวิตประจำวันของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) อัตลักษณ์เชิงประโยชน์ (Functional Identity) เป็นอัตลักษณ์ที่แข็งแรงและมีศักยภาพสามารถพัฒนาเป็นสินค้าหรือบริการของแบรนด์ได้ ด้วยรูปแบบการแข่งขันในปัจจุบันทำให้อัตลักษณ์ถูกปรับเปลี่ยน มีการพัฒนาเชิงคุณภาพมากกว่าเป็นสิ่งใหม่ซึ่งไม่ได้ใช้ประโยชน์ (ปิยะชาติ อิศรภักดี, 2559: 179-181) สุมิตรา ศรีวิบูลย์ (2547: 16) อธิบายการออกแบบอัตลักษณ์ว่า เกิดจากวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอหรือแสดงความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวในตัวสินค้าหรือบริการ โดยใช้กับสินค้า

หัตถกรรมเป็นสินค้าประเภทแรก สัญลักษณ์ที่แสดงความเป็นอัตลักษณ์เหล่านี้ปรากฏอยู่บนสิ่งของทุกชนิด

องค์ประกอบการออกแบบอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ องค์ประกอบของฉลาก และป้ายสินค้าที่สะท้อนถึงความเป็นอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย 1) ชื่อ เช่น ชื่อบุคคล ชื่อที่มีความหมาย ชื่อตามสถานที่ทางภูมิศาสตร์ 2) ตราสัญลักษณ์ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความเป็นอัตลักษณ์ เป็นที่จดจำ หรือการสร้างเครื่องหมายด้วยการใช้ชื่อ ตัวอักษร หรือการผสมผสานระหว่างภาพกับตัวอักษร อันเกิดจากลวดลายกราฟิกที่สื่อถึงความหมายโดยตรงถึงชื่อหรือลักษณะของธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ 3) ตัวอักษร 4) สีอัตลักษณ์ 5) ภาพอัตลักษณ์ ภาพประกอบและลวดลาย และ 6) ข้อความประกอบ องค์ประกอบเหล่านี้ปรากฏอยู่ในงานออกแบบ เพื่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อนำเสนอเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการวางแผนดำเนินงาน การวางกลยุทธ์ การออกแบบสื่ออย่างมีศิลปะ เพื่อถอดแบบอัตลักษณ์ที่สื่อถึงผลิตภัณฑ์ของชุมชน (สุมิตรา ศรีวิบูลย์, 2547: 52-57)

การออกแบบอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ยังต้องคำนึงถึงอัตลักษณ์ระดับท้องถิ่น (Local Identity) ซึ่งเกิดจากประวัติศาสตร์ ลักษณะพื้นที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ และลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในสถานที่นั้น ๆ (Phonkhunsap, 2018: 275) ดังนั้น ความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนเกิดจากฐานทรัพยากรที่มี นำไปสู่การสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างอาชีพอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับที่ ศรีนยา เสี่ยงอารมณ และคณะ (2564: 4) กล่าวถึงการถอดอัตลักษณ์ชุมชนว่า เป็นการทำความเข้าใจคุณค่าหลักของชุมชนจากฐานทุนทรัพย์ที่มีในทุกมิติ รวมทั้งการมองหาจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาอาชีพที่เหมาะสม หรือสร้างการเปลี่ยนแปลงให้แก่ชุมชน โดยใช้กระบวนการร่วมคิดร่วมสร้างระหว่างนักออกแบบ หน่วยพัฒนาอาชีพ และกลุ่มเป้าหมาย เป็นการสะท้อนมุมมองทั้งจากภายในและภายนอกชุมชนที่ช่วยให้ความเข้าใจร่วมกัน นำไปสู่การสร้างความเข้มแข็ง และผลกระทบเชิงบวก

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น คณะผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางการออกแบบอัตลักษณ์ชุมชนผ่านผลิตภัณฑ์การแปรรูปสินค้าจากหอยกะพงของกลุ่มประมงพื้นบ้านอนุรักษ์บ้านบางจัน ทั้งนี้ มีการถอดความเป็นอัตลักษณ์ชุมชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย เช่น ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา เพื่อการออกแบบตราสัญลักษณ์และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ โดยการสำรวจความต้องการสร้างผลิตภัณฑ์แปรรูปการประเมินความพึงพอใจต่อตราสัญลักษณ์ และลวดลายบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ ซึ่งมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่มุ่งเน้นการถอดอัตลักษณ์ความเป็นชุมชนบ้านบางจัน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนสัญลักษณ์จากหอยกะพง ดังนี้

กลุ่มประชากร

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) 30 คน ได้แก่ 1) ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปหอยกะพง 3 คน 2) ผู้ถ่ายทอดความรู้การผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปหอยกะพง 3 คน 3) บุคลากรจากองค์การบริหารส่วนตำบลหล่อยูง 2 คน 4) ผู้นำชุมชน 2 คน 5) ปราชญ์ชาวบ้าน 2 คน 5) ผู้ทำประมงพื้นบ้าน 2 คน

6) ชาวบ้าน บ้านบางจัน 3 คน 7) ตัวแทนผู้บริโภครวม 10 คน และ 8) ผู้เชี่ยวชาญด้าน การออกแบบกราฟิก 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบฟอร์มบันทึกการสังเกตบริบททางพื้นที่ แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ประชาชน- ชาวบ้าน ผู้ทำประมงพื้นบ้าน ในประเด็นลักษณะพื้นที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฤดูกาลหา หอยกะพง เพื่อนำไปสู่การออกแบบความเป็นอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์แปรรูปหอยกะพง และ แบบประเมินความพึงพอใจภาพร่างตราสัญลักษณ์ ลวดลายกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ โดยมี ประเด็นประเมินความพึงพอใจ 14 ประเด็น ได้แก่ 1) รูปแบบตราสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึง ความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน 2) สีทางทัศนศิลป์ 3) รูปแบบตัวอักษร 4) ภาพประกอบ และลวดลายกราฟิก 5) การกำหนดตำแหน่งและพื้นที่ว่างให้เกิดเอกภาพขององค์ประกอบ ศิลป์ 6) ความเป็นอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ และผู้ผลิต 7) การป้องกันและรักษาผลิตภัณฑ์ 8) ความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้กับผลิตภัณฑ์ 9) ความเหมาะสมของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ 10) ความสะดวกต่อการพกพา 11) ความโดดเด่นและดึงดูดใจ 12) ความเหมาะสมของ ปริมาตร และขนาดความจุของผลิตภัณฑ์ 13) ภาพกราฟิกที่สื่อสารข้อมูลแก่ผู้บริโภค และ 14) การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

แนวทางการดำเนินงาน

ศึกษาประวัติความเป็นมา ภูมิปัญญา ความเป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ โดยวิธีการ สืบค้น การสังเกตบริบทของพื้นที่ การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ทั่วไป การสัมภาษณ์ เชิงลึก และการทำแบบประเมินความพึงพอใจ นำข้อมูลมาถอดอัตลักษณ์เพื่อหา แนวทางการออกแบบ โดยแบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ตอบวัตถุประสงค์ ของการวิจัยข้อที่ 1 คือ การถอดอัตลักษณ์ความเป็นชุมชนบ้านบางจัน อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ระยะที่ 2 และระยะที่ 3 ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 คือ กระบวนการออกแบบอัตลักษณ์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากหอยกะพงของกลุ่มประมง พื้นบ้านอนุรักษ์บ้านบางจัน อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การค้นหาอัตลักษณ์ ความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่เชิงกายภาพ ลักษณะของชุมชนบ้านบางจัน

ระยะที่ 2 การลงพื้นที่สำรวจข้อมูลในบริบทพื้นที่ชุมชนบ้านบางจัน การเก็บข้อมูลภาคสนามโดยกล้องบันทึกภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวสำหรับการเก็บข้อมูลลักษณะของพื้นที่ทรัพยากรทางทะเล การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ผู้ทำประมงพื้นบ้าน นำผลที่ได้มาสรุปเป็นแนวทางการออกแบบ เพื่อให้ได้แนวคิดทางการออกแบบ และดำเนินการออกแบบ

ระยะที่ 3 ฟังความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สินค้าทะเลแปรรูป ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ชาวบ้านบ้านบางจัน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ในประเด็นการประเมินภาพร่างการออกแบบตราสัญลักษณ์ ลวดลายกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ เพื่อพิจารณาปรับแก้รูปแบบตราสัญลักษณ์ สีทางทัศนศิลป์ รูปแบบตัวอักษร ภาพประกอบ ลวดลายกราฟิก ให้สอดคล้องกับความต้องการ และความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจากการศึกษาเอกสาร การเก็บข้อมูลภาคสนาม การสังเกตลักษณะบริบทของพื้นที่ การสัมภาษณ์ และการตอบแบบประเมินความพึงพอใจ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ โดยมีภาพประกอบการอธิบาย

ผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยนำเสนอการออกแบบอัตลักษณ์ชุมชนผ่านผลิตภัณฑ์การแปรรูปจากหอยกะพงของกลุ่มประมงพื้นบ้านอนุรักษ์บ้านบางจัน ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. การถอดอัตลักษณ์ความเป็นชุมชนบ้านบางจัน อำเภอดงแก้วทุ่ง จังหวัด

พังงา

อัตลักษณ์ความเป็นชุมชนบ้านบางจัน แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ อัตลักษณ์ของภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้วยทรัพยากรท้องถิ่นในทะเลที่อุดมสมบูรณ์ด้วยสัตว์น้ำนานาชนิดที่สามารถนำมาแปรรูปสินค้า และอัตลักษณ์ของภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม เป็นความสัมพันธ์ของชุมชนที่มีวิถีวัฒนธรรมสัมพันธ์กับหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม เพราะประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ประกอบอาชีพหลักด้านเกษตรกรรม การทำประมง และมีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับทะเล

จากการถอดอัตลักษณ์ชุมชนบ้านบางจัน พบว่า อัตลักษณ์ภูมิทัศน์ทางธรรมชาติที่ร่ายล้อมด้วยทรัพยากรท้องถิ่นทั้งบนบกและทางทะเล โดยเฉพาะทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ มีสัตว์น้ำนานาชนิดอย่างหอยกะพงซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ชาวบ้านใช้ความรู้ และภูมิปัญญาในการดำหอยขึ้นมาขาย นำมาแกะเนื้อใส่ถุงแช่ในชุมชนด้วยปริมาณหอยกะพงจำนวนมาก แต่ไม่สามารถเก็บไว้ได้นาน หากนำมาทำอาหารแบบเดิม ๆ ก็เกิดความเบื่อหน่าย ชาวบ้านจึงสนใจ และเรียนรู้วิธีการถนอมอาหารด้วยการแปรรูปหอยกะพง โดยมีสถาบันการศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการแปรรูป และต่อยอดผลิตภัณฑ์ เป็นการพัฒนาทักษะอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และส่งเสริมศักยภาพด้านกระบวนการคิด การวางแผนที่เชื่อมโยงฐานเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่า และนำรายได้มายกระดับคุณภาพชีวิตและพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ผ่านผลิตภัณฑ์แปรรูปหอยกะพง จำนวน 3 ผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากหอยกะพง ได้แก่ หอยกะพงสามรส ข้าวเกรียบหอยกะพง และเปลือกหอยกะพงปรับสภาพดิน เป็นการใช้นวัตกรรมทางทะเล ด้วยลักษณะพื้นที่ชุมชนบ้านบางจันรายล้อมด้วยพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามัน ประกอบกับชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน ทะเลจึงเป็นพื้นที่ทำมาหากินเพื่อหล่อเลี้ยงชีวิต วัตถุประสงค์จากความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตที่ถูกกำหนดบทบาท หน้าที่ และการใช้พื้นที่ต่อการนำเสนอเรื่องราวของการดำเนินชีวิต ความเป็นตัวตนของชาวไทยมุสลิม

บ้านบางจัน ที่ปฏิสัมพันธ์กับการจัดการองค์ประกอบทางพื้นที่และกลไกวัฒนธรรมทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่คนในชุมชนสร้างขึ้น สะท้อนให้เห็นลักษณะพฤติกรรมและกิจกรรมของคนในชุมชนที่มีความผูกพันกับระบบนิเวศทางทรัพยากรธรรมชาติและภูมิศาสตร์ต่อการดำเนินชีวิตในการประกอบอาชีพในรูปแบบต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้เกิดจากการหล่อหลอม และผสมผสานให้เกิดผลผลิตทางภูมิทัศน์สังคม วัฒนธรรม และกลายเป็นพื้นที่เศรษฐกิจจากอาหาร รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางจัน อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

2. กระบวนการออกแบบอัตลักษณ์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากหอยกะพงของกลุ่มประมงพื้นบ้านชุมชนบ้านบางจัน อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

จากการสำรวจฐานทรัพยากรในชุมชนบ้านบางจัน เพื่อนำมาสู่กระบวนการออกแบบและจัดทำภาพร่างตัวแบบตราสินค้าและลวดลายบนบรรจุภัณฑ์จากการถอดความเป็นอัตลักษณ์ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ในชุมชนปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

จากกระบวนการออกแบบตราสินค้าและลวดลายบนบรรจุภัณฑ์แปรรูปหอยกะพงสามรส ข้าวเกรียบหอยกะพง และเปลือกหอยกะพงปรับสภาพดิน มีการกำหนดชื่อผลิตภัณฑ์ “หอยพง@บางจัน” เป็นชื่อของชุมชนบ้านบางจัน และมีโลแกนว่า “หอยพงบางจันจิวแจ้ว แบบจุกจุก” ผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ชิ้น แปรรูปจากหอยกะพง@บางจัน สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่สอดคล้องกับความเป็นอัตลักษณ์ภูมิทัศน์ทางธรรมชาติจากทรัพยากรท้องถิ่นด้านอาหารทะเล และความเป็นอัตลักษณ์ด้านภูมิทัศน์วัฒนธรรมจากความสัมพันธ์ของวิถีชุมชนโดยใช้กระบวนการออกแบบอัตลักษณ์ ซึ่งมีองค์ประกอบของการออกแบบ 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ชื่อตามสถานที่ทางภูมิศาสตร์ และชื่อผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ผู้บริโภคแยกแยะ และจดจำได้ 2) ตราสัญลักษณ์ โลโก้ 3) สโลแกน 4) ทักษะศิลป์อัตลักษณ์ อาทิ โทนสี รูปภาพ/ภาพกราฟิก เป็นองค์ประกอบที่สามารถระบุความเป็นตัวตนในรูปสัญลักษณ์และความงามที่แตกต่าง เพื่อสื่อความหมายของเจ้าของหรือที่มาของผลิตภัณฑ์ 5) รูปแบบตัวอักษร การใช้ตัวอักษรและข้อความให้สอดคล้องกับบุคลิกของผลิตภัณฑ์ เป็นการระบุตัวตนที่ช่วยการจดจำและจำแนกสินค้าในกระบวนการสื่อสาร

ภาพลักษณ์ที่มองเห็นให้แก่ผู้บริโภค 6) ความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ ซึ่งปรากฏเป็นรูปสัญลักษณ์ลดทอนกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ จากองค์ประกอบดังกล่าวนำไปสู่การออกแบบความเป็นอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ และการวิเคราะห์ ดังนี้

1) ชื่อตามสถานที่ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Names) นั่นคือ “@บางจัน” เป็นสถานที่ตั้งชุมชน โดยชื่อผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ขึ้น ตั้งชื่อตามวัตถุดิบที่มี และเป็นชื่อที่เรียกภายในชุมชนบ้านบางจัน คือ “หอยพง@บางจัน”

2) รูปแบบตัวอักษร (Typography) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ใช้สื่อความหมายอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ เพื่อนำเสนอต่อผู้บริโภคให้ทราบที่มาและเหตุผลของข้อความที่ปรากฏบนฉลากสินค้า เพื่อให้สอดคล้องกับบุคลิกของผลิตภัณฑ์ โดยอ้างอิงตัวอักษร TH Niramit AS, TH K2D July8 และออกแบบตัวอักษรแบบลายมือ (Script) อาทิ “สามรส” “หอยพง” เพื่อสื่อสารถึงบุคลิกที่เป็นแบบกันเอง เพื่อจำแนกสินค้าในกระบวนการสื่อสาร ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบตัวอักษรผลิตภัณฑ์จากหอยกะพง

3) สโลแกน (Slogan) คือ “หอยพงบางจัน จิว แจ่ว แบบจุ๊กจุ๊ก” เป็นการสื่อสารความหมายถึงเนื้อหอยกะพงซึ่งมีขนาดเล็ก แต่เมื่อผ่านกระบวนการแปรรูปบรรจุในกระปุกที่มีปริมาณแน่นเพื่อให้ผู้บริโภครับประทานได้แบบจุใจ การใส่ข้อความสโลแกนบนฉลากสินค้า เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ และสะดุดสายตาสู่ผู้บริโภค

4) ตราสัญลักษณ์ (Logo) เป็นภาพตัวอักษร ลายเส้น หรือภาพกราฟิกที่ออกแบบให้เรียบง่าย น่าจดจำ โดยมีลักษณะเฉพาะเพื่อสื่อความหมายถึงบุคคล องค์กร โครงการและกิจกรรม ตราสัญลักษณ์จึงเป็นตัวแทนเจ้าของสัญลักษณ์ผู้สร้างภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือ และสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภค การออกแบบสัญลักษณ์จึงเป็นการสื่อ

ความหมายอย่างมีนัย (ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์, 2553: 195-196) กระบวนการออกแบบตราสัญลักษณ์เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดอัตลักษณ์ เพื่อนำมาใช้ประกอบการสื่อสาร การนำภาพ ข้อมูล สภาพแวดล้อมในชุมชน ความเป็นเอกลักษณ์ “หอยกะพง” ทุนทรัพยากร/วัตถุดิบที่สำคัญ และเป็นผลิตภัณฑ์ที่นำมาแปรรูป โดยการนำหอยกะพงมาถอดรูป ตัดทอนรูปแบบภาพกราฟิกให้เป็นรูปสัญลักษณ์เพื่อแสดงถึงความหมายทางสัญลักษณ์/สัญลักษณ์ การสื่อสารที่บ่งบอกถึงที่มา ความเป็นอัตลักษณ์ในบริบทพื้นที่ชุมชนบ้านบางจัน และ “เรือหัวโทง” ที่สื่อความเป็นวิถีชีวิต เป็นเครื่องมือทำมาหากินในการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน โดยกระบวนการออกแบบใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างความเป็นอัตลักษณ์และจุดเด่นที่ตรงตัว เป็นเอกลักษณ์ตามที่ปรากฏในท้องถิ่น

ภาพที่ 3 ตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์จากหอยกะพง

5) **ทัศนศิลป์อัตลักษณ์** (Visual Identity) ประกอบด้วยสีและภาพ เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสาร ผู้ออกแบบอาจนำเสนอเป็นภาพวาดลายเส้น ภาพวาดตัวอักษร ลวดลาย ลายมือเขียน สัญลักษณ์ รวมถึงสีที่นำมาใช้ในการสื่อสาร โดยคำนึงถึงความพึงพอใจ และสุนทรียภาพที่สอดคล้องกับความเป็นอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ (ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์, 2553: 47-48) การพิจารณาจากทรัพยากร วัตถุดิบที่มองเห็น และเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ ใช้วิธีการลดทอนรูปร่างทรง การเน้นรายละเอียดที่สำคัญ เพื่อนำมาประกอบการออกแบบให้สามารถใช้งานได้ง่าย

5.1) **สีอัตลักษณ์** (Color Signature) สีเป็นองค์ประกอบสำคัญของการออกแบบ นักออกแบบต้องคำนึงถึงการใช้สีให้บรรลุวัตถุประสงค์ การสร้างความพึงพอใจและ

รสนิยมการออกแบบจึงจำเป็นต้องอ้างอิงหลักทฤษฎีสี คุณลักษณะของสี การแสดงออก และการรับรู้เรื่องสีเพื่อนำมาประยุกต์ในการออกแบบ การใช้สีในการออกแบบสร้างการปะทะ การรับรู้ได้ดี หรือให้ความรู้สึกเด่นชัด สร้างการจดจำและมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับบริบทพื้นที่ธรรมชาติทางทะเล อัตลักษณ์ของวัฒนธรรมวิถีชีวิต จากสิ่งที่มองเห็น ส่งผลต่อการสร้างเอกลักษณ์ของกลุ่มชน กระบวนการออกแบบจึงให้นิยามกลุ่มโทนสีเพื่อสื่อสารโดยอ้างอิงสีตามสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ สีที่กำหนดในผลิตภัณฑ์จากหอยกะพง ได้แก่ สีอัตลักษณ์หลัก คือ สีเขียว มาจากสัญลักษณ์ของสีน้ำทะเล กลุ่มสีอัตลักษณ์ขั้นที่สอง คือ สีเขียวอ่อนครีม ๆ เป็นสีที่สะท้อนผิวน้ำทะเล สีเหลืองทอง และสีส้มอิฐ เป็นสีที่สะท้อนสภาพกายภาพของชุมชน การแทรกสีในมุมมองคู่สีตัดกับสีอัตลักษณ์หลัก เพิ่มความสว่างในการออกแบบสีให้สวยงาม และน่าสนใจมากขึ้น

ภาพที่ 4 ชุดสีที่ได้จากการวิเคราะห์สีอัตลักษณ์บริบทพื้นที่ชุมชน

5.2) รูปภาพ (Image) ภาพประกอบและลวดลายกราฟิกเป็นกระบวนการออกแบบฉลากและป้ายสินค้า จะมีภาพประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ เป็นภาพที่สื่อถึงผลิตภัณฑ์หอยกะพงซึ่งเป็นวัตถุดิบหลัก ผู้ออกแบบออกแบบภาพวาดหอยกะพงเสมือนจริง และเพิ่มลวดลายกราฟิกหอยกะพงเพื่อสร้างความโดดเด่นให้แตกต่างจากสินค้าในประเภทเดียวกัน

6) สีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ อาจปรากฏเป็นรูปสัญลักษณ์ลวดลายกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์

6.1) ฉลากหอยกะพงสามรส ใช้ติดบรรจุภัณฑ์แบบกระปุก

ภาพที่ 5 แสดงภาพฉลากหอยกะพงสามรส ขนาด 4 x 8 เซนติเมตร

6.2) ข้าวเกรียบหอยกะพง ใช้ติดบรรจุภัณฑ์แบบถุงสำเร็จรูป

ภาพที่ 6 แสดงภาพข้าวเกรียบ ขนาด 12 x 9 เซนติเมตร

6.3) เปลือกหอยกะพงปรับสภาพดิน ใช้ติดลงบรรจุภัณฑ์แบบถุงสำเร็จรูป

ภาพที่ 7 แสดงภาพเปลือกหอยกะพงปรับสภาพดิน ขนาด 10 x 6.5 เซนติเมตร

6.4) สื่อความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ ผลการออกแบบสื่ออัตลักษณ์ เพื่อใช้จัดจำหน่ายสินค้า

ภาพที่ 8 แสดงภาพผลงานผลิตภัณฑ์หอยกะพงสามรส ผลิตภัณฑ์ข้าวเกรียบหอยกะพง และผลิตภัณฑ์เปลือกหอยกะพงปรับสภาพดิน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการออกแบบอัตลักษณ์ชุมชนผ่านผลิตภัณฑ์การแปรรูปสินค้าจากหอยกะพงของกลุ่มประมงพื้นบ้านอนุรักษ์บ้านบางจัน เป็นการสร้างและแปรรูปอาหารทะเลจากหอยกะพง โดยการรวมกลุ่มสมาชิกของกลุ่มประมงพื้นบ้าน และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนบ้านบางจันที่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ และต่อยอดโดยนำเสนอความต้องให้สถาบันการศึกษาเข้าไปดำเนินการสร้างองค์ความรู้การแปรรูปอาหาร การออกแบบอัตลักษณ์ตราสัญลักษณ์ และผลิตภัณฑ์บรรจุอาหารแปรรูปหรือแบรนด์สินค้าให้สอดคล้องกับความเป็นอัตลักษณ์ชุมชน นำมาสู่การพัฒนาทักษะอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐานเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มมูลค่า โดยได้รับแรงบันดาลใจจากความต้องการของชุมชน บริบทพื้นที่ที่มีต้นทุนระบบนิเวศทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ และมีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น นำมาสู่การออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์หอยกะพงสามรส ข้าวเกรียบหอยกะพง และเปลือกหอยกะพงปรับสภาพดิน สอดคล้องกับการศึกษาของ รจนา จันทราสา และภานุ พัฒนปณิธิพงศ์ (2554) เรื่อง “การพัฒนาการสัญลักษณ์และรูปแบบบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์น้ำตาลมะพร้าว อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม” โดยเลือกพื้นที่ที่มีสินค้าคุณภาพด้านอาหารและผลไม้ การนำผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูปเป็นของฝาก มีการออกแบบตราสัญลักษณ์และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากศูนย์ใกล้เคียงตัวของกลุ่ม การใช้รูปทรงจากผลผลิตทางการเกษตร และจั่วบ้านแบบโบราณมาลดทอนให้เป็นเอกลักษณ์ เพื่อสร้างภาพลักษณ์และเพิ่มความเป็นอัตลักษณ์ของสินค้า เพื่อเพิ่มมูลค่า เช่นเดียวกับการศึกษาของ นิสากร กล้าณรงค์ และ ศุภรัตน์ พิณสุวรรณ (2567) เรื่อง “การออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวและนำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจชุมชนของตำบลปุย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล” พบว่า ชุมชนปุยมีปัญหาผลิตภัณฑ์ขาดความเป็นอัตลักษณ์ ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ขาดความเชื่อมั่น นำมาสู่การถอดอัตลักษณ์ท้องถิ่นและการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น เพื่อเป็นการ-

ยกระดับเศรษฐกิจชุมชน และรองรับด้านการท่องเที่ยว จากการถอดอัตลักษณ์ภูมิทัศน์
ธรรมชาติ อัตลักษณ์วัฒนธรรมความเป็นชุมชนมุสลิม และวิถีชีวิตชุมชนนำมาสู่กระบวนการ
การออกแบบตราสินค้าและการพัฒนาบรรจุภัณฑ์

การศึกษาครั้งนี้ใช้กระบวนการออกแบบที่เป็นไปตามหลักทฤษฎีสีและองค์ประกอบ
การออกแบบ มีการค้นหาความเป็นสีอัตลักษณ์ชุมชน เพื่อนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับ
ภูมิทัศน์ธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิตของความเป็นตัวตนในชุมชนที่มี
ความผูกพันกับธรรมชาติ มีองค์ประกอบการออกแบบสำคัญ 6 องค์ประกอบ อาทิ ชื่อ
ตามสถานที่/ชื่อผลิตภัณฑ์ตามวัตถุดิบ ตราสัญลักษณ์/โลโก้ สโลแกน รูปแบบตัวอักษร สี
และรูปภาพที่สื่อความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ สอดคล้องกับการศึกษาของ วัชราร
เพ็ญศิริ (2564) เรื่อง “สีที่สะท้อนบุคลิกภาพการออกแบบกราฟิกเพื่อนำเสนอจุดขาย
สินค้าสะดวกซื้อ” เป็นการนำเสนอรายการสีที่สะท้อนบุคลิกภาพทางการออกแบบ
กราฟิกที่ใช้เพื่อนำเสนอจุดขายสินค้าในด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านอารมณ์ และกลุ่มที่
บ่งบอกตัวตนของผู้บริโภค เป็นการจำแนกกลุ่มสีที่ใช้เพื่อนำเสนอจุดขายสินค้า
สะดวกซื้อ เช่นเดียวกับการศึกษาของ ทิพย์ลักษณ์ โกมลวนิช และคณะ (2566) เรื่อง
“การออกแบบอัตลักษณ์ชุมชนผ่านผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อ
การท่องเที่ยว เทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี” มีการใช้
สัญลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมรูปบ้านริมน้ำ วัด และวิถีชีวิต แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์
ที่สื่อถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน โดยชุมชนนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่บอกเล่าเรื่องราว
ผ่านของฝาก เป็นการสร้างภาพจำใหม่จากการค้นหาอัตลักษณ์ชุมชนผ่านกระบวนการ
ออกแบบให้สินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานภาครัฐ ชุมชน หรือหน่วยงานอื่น ๆ สามารถนำผลจากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการถอดอัตลักษณ์ชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ โดยอาศัยบริบทของชุมชนนำไปสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความสนใจ และดึงดูดใจผู้บริโภคให้ซื้อสินค้าหรือบริการ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อถอดอัตลักษณ์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าอื่น ๆ ทั้งในพื้นที่บ้านบางจัน และพื้นที่อื่น ๆ อันจะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าในชุมชน
3. ควรมีการศึกษาเชิงลึกถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของชุมชนจากการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ เพื่อประเมินประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- ทิพย์ลักษณ์ โกลมณนิช, กมลศิริ วงศ์หมีก, ปรวรรณ ดวงรัตน์, ณมณ ชันธชวณะ และ ธนิต จึงดำรงกิจ. (2566). การออกแบบอัตลักษณ์ชุมชนผ่านผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยว เทศบาลตำบลบางม่วง อำเภอ บางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. *วารสารศิลปกรรมสาร*, 16(2), 1-32.
- นิสากร กล้านรงค์ และ ศุภรัตน์ พิณสุวรรณ. (2567). การออกแบบผลิตภัณฑ์จาก อัตลักษณ์ชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวและนำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจ ชุมชนของตำบลบึง อำเภอมือง จังหวัดสกล. *วารสารอินทนิลทักษิณสาร*, 19(1), 73-92.
- ปาพจน์ หนูนักดี. (2553). *หลักการและกระบวนการออกแบบงานกราฟิกดีไซน์*. โอเดซี พรีเมียร์.
- ปิยะชาติ อิศรภักดี. (2559). *Branding 4.0*. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

- รจนา จันทราสา และภานุ พัฒนปณิธิพงศ์. (2554). การพัฒนาการสัญลักษณ์และรูปแบบบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประเภทผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์น้ำตาลมะพร้าว อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม. การพัฒนาอนาคตชนบทไทย : ฐานรากที่มั่นคงเพื่อการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ. (น. 27-29). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัชรารัตน์ เพ็ญศิริธร. (2564). สีที่สะท้อนบุคลิกภาพการออกแบบกราฟิกเพื่อนำเสนอจุดขายสินค้าสะดวกซื้อ. วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล., 33(23), 159-174.
- ศรันยา เสี่ยงอารมณ และคณะ. (2564). เป็นเรื่อง เป็นเรา คู่มือกระบวนการถอดอัตลักษณ์เพื่อออกแบบเรื่องราวและอัตลักษณ์ของแบรนด์สินค้าชุมชน. หน่วยปฏิบัติการวิจัยด้านการออกแบบเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ชัย เกียรติจินา. (2553). หลักการออกแบบศิลปะ : Principles of Design. ไร่สาย.
- สมิตรา ศรีวิบูลย์. (2547). การออกแบบอัตลักษณ์. เอ-บุ๊ค ดิสทริบิวชั่น.
- องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอึ่ง อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา. (2566). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566-2570). ม.ป.ท.
- Phonkhunsap, S. (2018) *The Identity of I-san People in the Novel “Kham Ai” of Yong Yasothon*. Proceedings of 14th International Conference on Humanities and Social Sciences 2018 (IC-HUSO 2018) 22nd-23rd November 2018, Faculty of Humanities and Social Sciences. Khon Kaen University. Thailand.

Authors

Asst. Prof. Dr. Patamas Pinnukul
Information Fine Arts Programs,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phuket Rajabhat University
21 Thepkasattri Road, Ratsada Sub-district, Mueang Phuket District,
Phuket 83000
Tel: 08-7989-9857 Email: poy_loso@hotmail.com

Asst. Prof. Dr. Rungrat Thongsakul
Information Thai Language Programs,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phuket Rajabhat University
21 Thepkasattri Road, Ratsada Sub-district, Mueang Phuket District,
Phuket 83000
Tel: 09-2124-6946 Email: rungrat.t@pkru.ac.th

Asst. Prof. Dr. Watcharee Hiranphan
Information Communication Arts, Faculty of Management Sciences,
Phuket Rajabhat University
21 Thepkasattri Road, Ratsada Sub-district, Mueang Phuket District,
Phuket 83000
Tel: 08-8593-6446 Email: watcharee.h@pkru.ac.th

การลงโทษที่เหมาะสมกับบุตร : การวิเคราะห์เชิงลึก
ในมุมมองทางกฎหมายและจริยธรรม
Reasonable Chastisement of Children: An In-depth Analysis
of Legal and Ethical Perspectives

จันทราทิพย์ สุขุม^{1*}/ นงลักษณ์ อานี²

Juntratip Sukhum/ Nonglak Arnee

¹คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Faculty of Law, Thaksin University

²สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Laws Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ : 15 ตุลาคม 2567

ปรับปรุงแก้ไข : 18 ธันวาคม 2567

ตอบรับตีพิมพ์ : 25 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองทางกฎหมายและจริยธรรม ตลอดจนการเปรียบเทียบเกี่ยวกับการลงโทษบุตรในประเทศไทย และในต่างประเทศ ได้แก่ สวีเดน สกอตแลนด์ ฟิลิปปีนส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย และสหรัฐอเมริกา และเสนอ แนวทางการลงโทษบุตรที่เหมาะสมที่สุดคล้องกับบริบททางสังคมของประเทศไทย โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเน้นการวิเคราะห์เนื้อหาจาก เอกสารและกฎหมายต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า การลงโทษบุตรในประเทศไทยภายใต้

มาตรา 1567 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งอนุญาตให้ลงโทษบุตรตามสมควร พบว่าคำว่า “ตามสมควร” ยังขาดความชัดเจนและอาจเปิดโอกาสให้มีการใช้ความรุนแรงเกินควรกับบุตร ในขณะที่สวีเดนและสกอตแลนด์เน้นห้ามการลงโทษทางกายเพื่อปกป้องสิทธิและศักดิ์ศรีของเด็กตามมาตรฐานสากล สำหรับสิงคโปร์และมาเลเซียยังคงอนุญาตให้มีการลงโทษทางกายแต่รักษาสอดคล้องระหว่างการลงโทษและสวัสดิภาพของเด็ก ส่วนสหรัฐอเมริกามีทั้งอนุญาตให้มีการลงโทษและห้ามอย่างเข้มงวดจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศข้างต้นจึงมีความแตกต่างอย่างมากในแนวทางการลงโทษบุตร อย่างไรก็ตาม เมื่อคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งสำคัญที่สุดตามมาตรฐานสากล มุมมองทางจริยธรรม แนวทางที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ และข้อค้นพบจากงานวิจัยที่ว่า การลงโทษทางร่างกายอาจทำลายศักดิ์ศรีของเด็ก ทำลายสุขภาพจิต และนำไปสู่ความก้าวร้าว พฤติกรรมต่อต้านสังคม และความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจที่ลดลง งานวิจัยนี้จึงเสนอให้มีการปรับปรุงกฎหมายไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อปกป้องเด็กจากความรุนแรงทุกรูปแบบ และส่งเสริมวิธีเลี้ยงดูที่ไม่ใช้ความรุนแรง ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนากฎหมายและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมยิ่งขึ้นในสังคมไทย

คำสำคัญ : การลงโทษตามสมควร, การลงโทษทางร่างกาย, สิทธิเด็ก, การปฏิรูปกฎหมาย, มุมมองทางจริยธรรม

Abstract

This research article has objectives to study the legal and ethical perspectives, as well as to compare the parental punishment in Thailand and other countries, including Sweden, Scotland, the Philippines, Singapore, Malaysia, and the United States of America. And recommend the appropriate methods of disciplining children that align with the social

context of Thailand. By using the qualitative research, which focusing on content analysis of documents and various laws. The research findings reveal that in Thailand, under Section 1567 of the Civil and Commercial Code, which allows for “reasonable” punishment of children, the term “reasonable” lacks clarity and may open the door to excessive violence against children. In Sweden and Scotland, they emphasize prohibiting corporal punishment to protect children's rights and dignity in accordance with international standards. For Singapore and Malaysia, they continue to allow corporal punishment but strive to balance the discipline with children welfare. The United States of America, they have a mixed approach, with some states permitting corporal punishment and others enforcing strict bans. However, when it considers to highest interests of children along with the international standard, ethical point of view, guidelines from foreign countries and the findings of research found out that that corporal punishment could harm a child’s dignity, mental health, and lead to aggression, antisocial behavior, and psychological well-being reduction, this research proposes amending of Thai laws to align with international standards. To protect children from all forms of violence and promote the non-violent parenting methods, which will contribute to the development of more appropriate legal frameworks and practices in Thai society.

Keywords: Reasonable Chastisement, Corporal Punishment, Children’s Rights, Legal Reform, Ethical Perspectives

บทนำ

สภาพัฒนาการของไทย “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” สะท้อนถึงค่านิยมดั้งเดิมในการเลี้ยงดูบุตร โดยเชื่อว่าการเข็ญตีเป็นวิธีการสอนให้เด็กเคารพกฎและปรับปรุงพฤติกรรม (Durrant & Ensom, 2012) แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนในอดีตทั้งทางวัฒนธรรมและกฎหมาย เช่น มาตรา 1567 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ให้สิทธิผู้ปกครองลงโทษบุตรตามสมควรเพื่อการว่ากล่าวสั่งสอน การลงโทษทางร่างกายจึงถูกมองว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการอบรมเลี้ยงดู เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมและพัฒนาคุณธรรมของเด็ก (Durrant, 2016) อย่างไรก็ตาม การตระหนักถึงสิทธิเด็กที่เพิ่มขึ้นในศตวรรษที่ 20 ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกฎหมายในหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ในปี 1989 (United Nations Convention on the Rights of the Child, UNCRC) โดยอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกมีหน้าที่ในการปกป้องเด็กจากการถูกลงโทษทางร่างกาย โดยเน้นย้ำว่าการลงโทษทางร่างกายขัดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กและเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน (United Nations, 1989) หลักการดังกล่าวกระตุ้นให้หลายประเทศเริ่มจำกัดหรือห้ามการใช้ความรุนแรงในการลงโทษเด็ก ซึ่งรวมถึงการห้ามการลงโทษทางร่างกายทั้งในบ้านและโรงเรียน (Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children, 2021) ปัจจุบันมี 62 ประเทศทั่วโลกได้ห้ามการลงโทษทางร่างกายแก่เด็ก (ปีณวัชร อภิชาติเฉลิมรัฐ, 2563) แต่บางประเทศยังคงอนุญาตให้มีการลงโทษตามสมควร เช่น สหรัฐอเมริกา ในขณะที่บางประเทศที่ปฏิรูปกฎหมายโดยห้ามการลงโทษทางร่างกายแก่เด็กได้ทุกกรณี เช่น ประเทศสวีเดน และสกอตแลนด์ ที่ยึดถือหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กคือสิ่งสำคัญที่สุด

ในภูมิภาคอาเซียนที่มีความซับซ้อนทางวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา แนวคิดเรื่องการลงโทษตามสมควรก็ยังคงได้รับการยอมรับ เช่น ประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ที่ยังคงอนุญาตให้มีการลงโทษทางร่างกายโดยให้เหตุผลว่าเป็นการลงโทษที่สมควร (Tan, 2018) ขณะที่บางประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ ได้เริ่มปฏิรูปกฎหมายเพื่อห้ามการลงโทษทางร่างกายและคุ้มครองสิทธิเด็ก (UNICEF, 2020) ดังนั้น ข้อถกเถียงเกี่ยวกับ

ขอบเขตของการลงโทษตามสมควรยังคงดำเนินอยู่ต่อไป เนื่องจากหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียนให้ความสำคัญกับอำนาจของผู้ปกครอง ในขณะที่แรงกดดันจากองค์การสหประชาชาติและกลุ่มสนับสุนนสิทธิเด็กมีมากขึ้น (Lenta, 2012) ฉะนั้น การปรับเปลี่ยนกฎหมายการลงโทษเด็กจึงเป็นการสะท้อนถึงความขัดแย้งระหว่างแนวคิดดั้งเดิมเกี่ยวกับการลงโทษเด็กและแนวคิดสากลที่ให้ความสำคัญกับประโยชน์สูงสุดของเด็ก (Gershoff & Grogan-Kaylor, 2016)

ในประเทศไทยการลงโทษเด็กตามสมควรได้รับการยอมรับทั้งทางกฎหมายและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา 1567 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งให้อำนาจแก่ผู้ปกครองในการลงโทษบุตร “ตามสมควร” เพื่อการอบรมสั่งสอน อย่างไรก็ตาม คำว่า “ตามสมควร” ยังขาดความชัดเจน และอาจเปิดช่องให้มีการตีความที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการใช้ความรุนแรงเกินควร ในเชิงจริยธรรมแนวคิดดั้งเดิมของไทย เช่น สุภาษิต “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” ยังคงมีอิทธิพลต่อการเลี้ยงดู แต่กลับขัดกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล ซึ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิเด็กให้ปลอดจากความรุนแรง ตามที่ระบุไว้ใน อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (UNCRC, 1989) โดยเฉพาะในข้อ 19 ที่กำหนดให้รัฐภาคีปกป้องเด็กจากการถูกทำร้ายทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ดังนั้น การศึกษามุมมองทางกฎหมายและจริยธรรมในการลงโทษเด็กในประเทศไทยจึงมีความสำคัญ เพื่อสร้างแนวทางที่ชัดเจนในการคุ้มครองสิทธิเด็ก ป้องกันความรุนแรง และส่งเสริมการเลี้ยงดูที่ไม่ใช้ความรุนแรง ซึ่งจะช่วยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก (The Best Interest of the Child) ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองมีความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูที่ไม่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก (UNICEF, 2014)

สำหรับบทความนี้ “บุตร” หรือ “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส ทั้งนี้ ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และตามนิยามในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child, Article 1) ขณะที่ “การลงโทษทางร่างกาย”

(corporal punishment) หมายถึง การใช้กำลังทางกายภาพโดยมีเจตนาทำให้เด็กเจ็บปวดหรือไม่สบาย ไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ตาม ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับการตี เช่น การตบ การเขี่ย หรือการใช้วัตถุ เช่น แส้ ไม้ เข็มขัด รองเท้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงการกระทำอื่น ๆ เช่น การเตะ การหยิก การดึงผม การบิดหู การบังคับให้อยู่ในท่าทางไม่สบาย หรือการลงโทษด้วยการบังคับให้กลืนสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ เช่น สบู่ เครื่องเทศ รสเผ็ดร้อน ซึ่งนิยามนี้สอดคล้องกับคำอธิบายของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ (UN Committee on the Rights of the Child, 2006)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามุมมองทางกฎหมายและจริยธรรมเกี่ยวกับการลงโทษบุตรในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษามุมมองทางกฎหมายและจริยธรรมในการลงโทษบุตรในต่างประเทศ โดยใช้กรณีศึกษาประเทศที่ห้ามการลงโทษทางร่างกาย ได้แก่ สวีเดน สกอตแลนด์ ฟิลิปปินส์ และประเทศที่อนุญาตให้ลงโทษบุตร คือ ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา
3. เพื่อเปรียบเทียบมุมมองทางกฎหมายและจริยธรรมในการลงโทษบุตรระหว่างประเทศไทยและต่างประเทศ
4. เพื่อเสนอแนวทางการลงโทษบุตรที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงหลักสิทธิเด็ก และสอดคล้องกับบริบททางสังคมของประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “การลงโทษที่เหมาะสมกับบุตร: การวิเคราะห์เชิงลึกในมุมมองทางกฎหมายและจริยธรรม” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการลงโทษที่สมควร ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลี้ยงดูและการลงโทษเด็ก งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มุมมองด้านกฎหมายและจริยธรรมของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ (The UN Convention on the Rights

of the Child: UNCRC) ประเทศที่ห้ามการลงโทษทางกายแก่บุตร ประกอบด้วยประเทศสวีเดน สกอตแลนด์ และฟิลิปปินส์ รวมถึงประเทศที่ยังคงอนุญาตให้มีการลงโทษทางกายแก่บุตร ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา และประเทศไทย เพื่อประกอบการวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดการลงโทษที่สมควร

แนวคิดเรื่อง “การลงโทษที่สมควร” (Reasonable Chastisement) เป็นข้อแก้ต่างทางกฎหมายที่อนุญาตให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้การลงโทษทางกายกับบุตรได้โดยไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมหรือผิดกฎหมาย ตราบใดที่การลงโทษนั้นไม่รุนแรงเกินไปและสมเหตุสมผล กฎหมายดังกล่าวเกิดขึ้นในยุควิกตอเรีย โดยมีคดีสำคัญคือ R v Hopley ในปี 1860¹ หลักการสำคัญจากคดีนี้คือการอ้างสิทธิในการลงโทษเด็กอย่างสมเหตุสมผลจะต้องไม่เป็นการกระทำที่นำไป (1) เพื่อความพึงพอใจส่วนตัวหรือความโกรธ (2) เกินขอบเขตและรุนแรงเกินควรในระดับใดระดับหนึ่ง (3) ยึดเยื้อเกินกว่าที่เด็กจะทนได้ หรือ (4) ใช้เครื่องมือที่ไม่เหมาะสมและอาจก่อให้เกิดอันตรายถึงชีวิตหรือทำให้ร่างกายบาดเจ็บ (Elliott & Quinn, 2016) ซึ่งถือเป็นการแยกแยะระหว่างการทำร้ายร่างกายที่ผิดกฎหมายและการลงโทษทางกายที่พ่อแม่มีสิทธิทำได้ (Hickman & Rose, n.d.) แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในสังคมตะวันตกในช่วงศตวรรษที่ 19

อย่างไรก็ตาม ในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 ทศนคติทางสังคมและกฎหมายเริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป เริ่มมองว่าการลงโทษทางกายละเมิดสิทธิเด็ก ทำให้หลายประเทศปรับเปลี่ยนกฎหมาย ตัวอย่างเช่น ในปี 1979 สวีเดน

¹ คดี R v Hopley (1860) เกี่ยวข้องกับการที่ครู Thomas Hopley ใช้การลงโทษทางร่างกายกับนักเรียนชายซึ่งส่งผลให้เด็กเสียชีวิต Hopley อ้างว่าการลงโทษมีวัตถุประสงค์เพื่อสั่งสอนเด็กตามสิทธิของผู้สอน แต่ศาลอังกฤษตัดสินว่าการลงโทษที่เกินขอบเขตจนทำให้เสียชีวิตนั้นเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย Hopley ถูกตัดสินว่ามีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยประมาท คดีนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทศนคติในสังคมเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในการอบรมเด็ก และมีผลต่อการปฏิรูปกฎหมายในเวลาต่อมา

เป็นประเทศแรกที่ห้ามการลงโทษทางกายในทุกกรณี ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในหลายประเทศตะวันตก (Council of Europe, 2001) การลงโทษที่สมควรถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสั่งสอนบุตรให้มีวินัย แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าการลงโทษนั้นจะไม่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดทางร่างกายและจิตใจอย่างเกินควรต่อเด็ก อย่างไรก็ตาม คำว่า "สมควร" นั้นยังคงคลุมเครือและต้องขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาล โดยพิจารณาจากหลายปัจจัย เช่น อายุของเด็ก ลักษณะและความถี่ของการลงโทษ และความเหมาะสมของการลงโทษเมื่อเทียบกับการกระทำของเด็ก เช่น การลงโทษด้วยความรุนแรงหรือการใช้วัตถุ เช่น เข็มขัด ถือเป็น การละเมิดขอบเขตของการลงโทษที่สมควร และถือว่าเป็นการทำร้ายร่างกายที่ผิดกฎหมาย (Law Society of Scotland, n.d.)

ในภูมิภาคอาเซียน การลงโทษทางกายยังคงได้รับการยอมรับในหลายประเทศ โดยถูกมองว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการรักษาวินัยในครอบครัว ตัวอย่างเช่น ในมาเลเซียและสิงคโปร์ ยังคงอนุญาตให้มีการลงโทษทางกายภายใต้ข้อกัต่างนี้ โดยอ้างว่าเป็นวิธีการที่จำเป็นในการรักษาระเบียบในครอบครัว (Tan, 2018) อย่างไรก็ตาม ประเทศอย่างฟิลิปปินส์ได้เริ่มปฏิรูปกฎหมายเพื่อห้ามการลงโทษทางกายในครอบครัวและโรงเรียน ซึ่งสะท้อนถึงความเคลื่อนไหวในการคุ้มครองสิทธิเด็ก (UNICEF, 2020) ถึงแม้ว่าประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนจะมีความแตกต่างกันในเรื่องการลงโทษทางกาย แต่แรงกดดันจากองค์การสหประชาชาติ (UNCRC) ได้ส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงกฎหมายในภูมิภาค (Gershoff & Grogan-Kaylor, 2016)

ในประเทศไทย แนวคิดเรื่องการลงโทษที่สมควรฝังรากลึกในวัฒนธรรมและกฎหมาย โดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1567 อนุญาตให้พ่อแม่สามารถลงโทษบุตรได้ตามสมควร ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมดั้งเดิม เช่น สุภาจิตไทย "รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี" แม้ว่าประเทศไทยจะยังคงยึดมั่นในแนวทางนี้ แต่ด้วยแรงกดดันจากสังคมระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการที่ไทยเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (UNCRC) ทำให้เกิดข้อถกเถียงเรื่องการยกเลิกการลงโทษทางกายในบ้านและ

โรงเรียน รวมถึงมีความพยายามจากกลุ่มสิทธิเด็กในการผลักดันให้มีการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลดังกล่าว (UNICEF, 2014)

2. ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูและการลงโทษเด็ก

ทฤษฎีการลงโทษและการเลี้ยงดูมีบทบาทสำคัญในการทำความเข้าใจผลกระทบของการลงโทษต่อพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กในระยะสั้นและระยะยาว การวิเคราะห์ดังกล่าวจะช่วยกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการเลี้ยงดูโดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการลงโทษและการพัฒนาเด็ก

2.1 ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมและการลงโทษพฤติกรรมนิยมเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผ่านการลงโทษอย่างต่อเนื่องและทันที โดย B.F. Skinner ระบุว่า การลงโทษสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้เมื่อใช้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม การลงโทษที่เกินพอดีอาจก่อให้เกิดผลข้างเคียง เช่น ความกลัว ความกังวล หรือความก้าวร้าว (Lerman & Vorndran, 2002) ดังนั้น การลงโทษต้องทำด้วยความระมัดระวังและอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม (Gershoff & Grogan-Kaylor, 2016)

2.2 ทฤษฎีความผูกพัน John Bowlby เน้นว่าความผูกพันที่มั่นคงระหว่างพ่อแม่และลูกมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอารมณ์ของเด็ก การลงโทษที่รุนแรงอาจทำลายความผูกพันนี้และนำไปสู่ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ การเลี้ยงดูที่ส่งเสริมความผูกพันที่ดีจะช่วยสร้างพฤติกรรมที่ดีและความมั่นคงทางอารมณ์ในระยะยาว (Ainsworth, 1979)

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม Albert Bandura เสนอว่าการเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นจากการเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่มีอำนาจ เช่น พ่อแม่ หากเด็กได้รับการลงโทษทางกาย พวกเขาอาจเรียนรู้ที่จะใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ทฤษฎีนี้แนะนำให้หลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรงในการลงโทษ เนื่องจากพฤติกรรมเหล่านี้จะส่งผลต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กในอนาคต (Gershoff, 2013)

2.4 ทฤษฎีด้านจริยธรรมในการเลี้ยงดู ทฤษฎีจริยธรรมเน้นว่าการเลี้ยงดูควรเคารพในศักดิ์ศรีและสิทธิของเด็ก การลงโทษทางกายถือเป็นการละเมิดหลักจริยธรรมหลายประการ เช่น จริยธรรมแบบหน้าที่นิยม (Deontological Ethics) ที่เชื่อว่า

พ่อแม่มีหน้าที่เคารพในศักดิ์ศรีของเด็ก จริยธรรมแบบประโยชน์นิยม (Utilitarianism) เชื่อว่าการกระทำใดที่ก่อให้เกิดความสุขในระยะยาวควรได้รับการส่งเสริม การลงโทษทางกาย อาจสร้างผลกระทบทางจิตใจในระยะยาว ซึ่งขัดต่อหลักการนี้ นอกจากนี้ จริยธรรม คุณธรรม (Virtue Ethics) เน้นการพัฒนาคุณธรรม เช่น ความเมตตาและความอดทน ในทั้งพ่อแม่และลูก ส่วนจริยธรรมการดูแล (Ethics of Care) มุ่งเน้นความสัมพันธ์และความเข้าใจในความต้องการของเด็ก การลงโทษทางกายมักขัดต่อเป้าหมายในการสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ (Gilligan, 1982)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับการลงโทษทางกายและผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็ก มีการศึกษาอย่างกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ โดยมีการมุ่งเน้นไปที่ผลกระทบทางจิตวิทยา อารมณ์ และพฤติกรรม รวมถึงแง่มุมทางกฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษบุตร

3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

งานวิจัยของปิ่นฉวีรักษ์ อภิโชติเฉลิมรัฐ (2563) ศึกษาการลงโทษทางร่างกาย ในเด็กภายใต้หลัก “ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” ตามมาตรา 1567 (2) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายในต่างประเทศ เช่น สกอตแลนด์และเยอรมนี ที่ห้ามการลงโทษทางกายอย่างเด็ดขาด งานวิจัยนี้เสนอแนะให้ปรับปรุงกฎหมายในไทยเพื่อสอดคล้องกับหลักสิทธิเด็กที่เน้นการปกป้องจากการลงโทษที่ไม่เหมาะสม

การศึกษาของกนกวรรณ รุจนเวชช์, บัญญัติ ยงย่วน และ สาวิตรี ทยานศิลป์ (2566) สัมภาษณ์ทัศนคติของผู้เลี้ยงดูที่มีอายุต่างกัน พบว่า การลงโทษทางกายถูกมองว่ามีความชอบธรรมในกลุ่มผู้เลี้ยงดูรุ่นเบบี้บูมเมอร์ ขณะที่กลุ่มเจนเอเรชันเน้นการใช้วิธีอื่นที่ไม่รุนแรง งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติและประสบการณ์ที่สะท้อนให้เห็นว่าการลงโทษทางกายมีผลกระทบต่อทั้งร่างกายและจิตใจของเด็ก

งานวิจัยของปองทิพย์ ใจเมา (2565) เน้นศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย พบว่าการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของผู้ปกครองมีผลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงดูที่ไม่ใช้ความรุนแรง งานวิจัยนี้มีความสำคัญในการชี้ให้เห็นว่าปัจจัยทางสังคมและอารมณ์มีผลต่อการเลี้ยงดูที่ปลอดภัยจากการลงโทษทางกาย

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

งานวิจัยของ Gershoff and Grogan-Kaylor (2016) พบว่าการลงโทษทางกายส่งผลเสียต่อพฤติกรรมและสุขภาพจิตของเด็ก โดยการตีเด็กเชื่อมโยงกับพฤติกรรมก้าวร้าวและปัญหาทางสังคม งานวิจัยนี้เสนอว่าการลงโทษที่ไม่ใช้ความรุนแรงจะมีประสิทธิภาพมากกว่าในการส่งเสริมพัฒนาการที่ดี ส่วนงานวิจัยของ Durrant (2016) นำเสนอแนวทางการเลี้ยงดูเชิงบวกที่ไม่ใช้การลงโทษทางกาย โดยชี้ว่าการลงโทษเชิงบวกช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองและเด็ก ลดปัญหาพฤติกรรมและส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดี งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเลี้ยงดูที่ไม่ใช้ความรุนแรงในการพัฒนาเด็ก

4. มุมมองด้านกฎหมายและจริยธรรมของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ (The UN Convention on the Rights of the Child: UNCRC)

มุมมองด้านกฎหมายในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (UNCRC) กำหนดให้การลงโทษบุตรไม่ว่าจะในรูปแบบใดก็ตามที่ใช้ความรุนแรง ขัดต่อหลักการสำคัญในเรื่องสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก โดยข้อ 19 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กกำหนดให้รัฐภาคีต้องดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อปกป้องเด็กจากความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงการลงโทษทางกายในครอบครัว การลงโทษที่อ้างว่า “สมควร” หรือเหมาะสมตามความคิดของผู้ปกครอง จึงถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิพื้นฐานของเด็กในการได้รับการคุ้มครองจากความรุนแรงทุกประเภท (United Nations, 1989) นอกจากนี้ ข้อ 37 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กยังห้ามการกระทำที่ถือว่าเป็นการปฏิบัติที่ไร้มนุษยธรรมและละเมิดต่อศักดิ์ศรีเด็ก ซึ่งครอบคลุมถึงการลงโทษทางกายเช่นกัน ในส่วนมุมมองทาง

จริยธรรม การลงโทษทางกายไม่เพียงแต่เป็นการลดทอนศักดิ์ศรีของเด็ก แต่ยังขัดแย้งกับหลักการเรื่องความเสมอภาค โดยมองว่าเด็กมีสิทธิเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ในการได้รับการคุ้มครองจากการถูกทำร้ายร่างกายและจากความเห็นทั่วไปฉบับที่ 8 (General Comment No. 8) ของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กได้เน้นว่า การลงโทษทางกายทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะรุนแรงเพียงใด ไม่สามารถถือว่าเป็นการลงโทษที่เหมาะสมได้ตามหลักจริยธรรม เพราะละเมิดสิทธิของเด็กในการได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพและปราศจากความรุนแรง (UN Committee on the Rights of the Child, 2006) การใช้วิธีการเลี้ยงดูที่ไม่ใช้ความรุนแรงถือเป็นทางเลือกที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรมและความเคารพในสิทธิเด็ก โดยส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารและความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองและเด็ก แทนการใช้การลงโทษทางกาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การลงโทษที่เหมาะสมกับบุตร : การวิเคราะห์เชิงลึกในมุมมองทางกฎหมายและจริยธรรม” มุ่งเน้นการศึกษาการลงโทษทางกายของบุตรในบริบทของกฎหมายไทย โดยอิงมาตรา 1567 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งอนุญาตให้ผู้ปกครองลงโทษบุตรได้ “ตามสมควร” พร้อมเปรียบเทียบกับกฎหมายในต่างประเทศที่ห้ามการลงโทษทางกาย เพื่อวิเคราะห์ว่ากฎหมายไทยสอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชนตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (UNCRC) หรือไม่ ในเชิงจริยธรรม การวิจัยนี้ใช้ทฤษฎีจริยธรรมแบบหน้าที่นิยม (deontological ethics) ซึ่งให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีของเด็ก และทฤษฎีประโยชน์นิยม (utilitarianism) ที่เน้นผลประโยชน์ระยะยาวของเด็กในการเติบโตโดยปราศจากความรุนแรง นอกจากนี้ งานวิจัยยังวิเคราะห์ถึงผลกระทบทางร่างกายและจิตใจจากการลงโทษทางกาย รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในแนวคิดด้านวัฒนธรรมและกฎหมายในสังคมไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การลงโทษที่เหมาะสมกับบุตร: การวิเคราะห์เชิงลึกในมุมมองทางกฎหมายและจริยธรรม” ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นการวิเคราะห์เอกสารทางกฎหมาย ข้อพิจารณาทางจริยธรรม และอิทธิพลทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษทางกาย ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

1. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ข้อกฎหมาย และหลักจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยการวิเคราะห์เอกสารสำคัญ เช่น กฎหมาย บทความวิชาการ อนุสัญญาระหว่างประเทศ และคำตัดสินของศาล เพื่อทำความเข้าใจมุมมองทางกฎหมายและจริยธรรมในเรื่องการลงโทษเด็ก

2. การเก็บข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้อกฎหมายจากประเทศไทย (เช่น มาตรา 1567) และประเทศต่าง ๆ ที่อนุญาตหรือห้ามการลงโทษทางกาย เช่น สวีเดน สกอตแลนด์ สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกา อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (UNCRC) ซึ่งกำหนดมาตรฐานสากลเกี่ยวกับการห้ามลงโทษทางกาย คำตัดสินของศาล เช่น คดี *Ingraham v. Wright* ในสหรัฐอเมริกา งานวิจัยและบทความทั้งในและต่างประเทศ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น การวิเคราะห์ทางกฎหมายเปรียบเทียบ ข้อกฎหมายในประเทศต่าง ๆ เพื่อตีความแนวคิด “การลงโทษที่สมควร” และการคุ้มครองสิทธิเด็ก และการวิเคราะห์เชิงจริยธรรม ศึกษาผลกระทบของการลงโทษทางกายต่อศักดิ์ศรีและพัฒนาการของเด็ก โดยอิงจากทฤษฎีจริยธรรม เช่น ประโยชน์นิยมและหน้าที่นิยม

4. การวิเคราะห์กฎหมายเชิงเปรียบเทียบ การศึกษานี้จะเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศที่ห้ามการลงโทษทางกายกับประเทศที่ยังอนุญาต เพื่อระบุแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงกฎหมายไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล

5. ข้อพิจารณาทางจริยธรรม การวิจัยเน้นการพิจารณาจริยธรรมในการเลี้ยงดู โดยให้ความสำคัญกับสิทธิของเด็กตามหลักการของ UNCRC และส่งเสริมการเลี้ยงดูที่ไม่ใช้ความรุนแรง

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับมุมมองทางกฎหมายและจริยธรรมในการลงโทษบุตรที่เหมาะสม เปรียบเทียบกฎหมายของประเทศไทยกับต่างประเทศ ดังนี้

1. มุมมองทางกฎหมายและจริยธรรมเกี่ยวกับการลงโทษบุตรในประเทศไทย ตามบทบัญญัติมาตรา 1567 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อนุญาตให้ผู้ปกครองสามารถลงโทษบุตรได้ตามที่เห็นสมควรเพื่อการอบรมสั่งสอน กฎหมายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมดั้งเดิมของไทยที่เชื่อว่าการลงโทษทางกายเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการสร้างวินัยให้กับเด็ก สุภาชิต “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” สะท้อนถึงแนวคิดที่ยอมรับว่าการลงโทษทางกายเป็นสิ่งจำเป็นในการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณธรรมและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม แนวคิดการลงโทษที่สมควร ในกฎหมายไทยนั้นยังคงคลุมเครือ โดยไม่ได้กำหนดขอบเขตที่ชัดเจนว่าการลงโทษเช่นใดที่ถือว่า “สมควร” ซึ่งทำให้การตีความขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาล ความคลุมเครือนี้อาจเปิดโอกาสให้เกิดการใช้ความรุนแรงเกินควรภายใต้การลงโทษที่อ้างว่าเพื่อการสั่งสอนบุตร ส่งผลให้เกิดความสงสัยในการตีความดังกล่าวจากองค์กรคุ้มครองเด็กและนักสิทธิมนุษยชน

ในเชิงจริยธรรมเกิดข้อถกเถียงอย่างกว้างขวาง กล่าวคือ ด้านหนึ่งกฎหมายไทยและสังคมไทยให้ความสำคัญกับอำนาจของผู้ปกครอง ในขณะที่อีกด้านหนึ่งชุมชนนานาชาติ โดยเฉพาะอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (UNCRC) เน้นการคุ้มครองสิทธิของเด็กในการปลอดจากความรุนแรงทุกรูปแบบ ในข้อ 19 ของอนุสัญญากำหนดให้รัฐต้องปกป้องเด็กจากการถูกทำร้ายทั้งทางร่างกายและจิตใจ แม้ว่าประเทศไทยจะมีความพยายามที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานสากล แต่กฎหมายยังคงอนุญาตให้มีการลงโทษทางกายในบางกรณี ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างแนวปฏิบัติภายในประเทศและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล

ในด้านจริยธรรม แนวคิดเรื่องการลงโทษทางกายถือว่าเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีและสิทธิของเด็ก โดยทฤษฎีจริยธรรม เช่น Deontological Ethics ให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิของเด็กมากกว่าการใช้อำนาจของผู้ปกครอง ดังนั้น ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก จึงมีแรงกดดันเพิ่มขึ้นให้ปฏิรูปกฎหมายเพื่อปกป้องเด็กจากความรุนแรงทุกรูปแบบ รวมถึงการลงโทษทางกายด้วย

2. มุมมองทางกฎหมายและจริยธรรมในการลงโทษบุตรในต่างประเทศ

เมื่อพิจารณาในระดับสากลประเทศต่าง ๆ มีมุมมองทางกฎหมายและจริยธรรมที่แตกต่างกันอย่างมากในเรื่องการลงโทษทางกายแก่บุตร บางประเทศมีกฎหมายห้ามการลงโทษทางกายทุกรูปแบบ ขณะที่บางประเทศยังคงอนุญาตให้มีการลงโทษในบางกรณี

2.1 ประเทศที่ห้ามการลงโทษทางกายแก่เด็ก ประกอบด้วย

ประเทศสวีเดน ซึ่งเป็นประเทศแรกในโลกที่ห้ามการลงโทษทางกายในปี 1979 กฎหมาย Child and Parent Code ของสวีเดนกำหนดอย่างชัดเจนว่าผู้ปกครองไม่สามารถใช้การลงโทษทางกายได้ การห้ามนี้เกิดจากความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบทางจิตใจที่ยาวนานของการลงโทษทางกายต่อเด็ก และเชื่อว่าเด็กทุกคนควรเติบโตในสิ่งแวดล้อมที่ปราศจากความรุนแรง ในเชิงจริยธรรมสวีเดนนียึดหลัก Utilitarianism ซึ่งมุ่งเน้นผลประโยชน์สูงสุดแก่เด็ก โดยปกป้องเด็กจากความรุนแรงทั้งปวง แนวทางนี้ของสวีเดน สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ส่วนประเทศสกอตแลนด์ ได้ออกกฎหมาย Children (Equal Protection from Assault) Act 2019 ที่ห้ามการลงโทษทางกายในทุกกรณี โดยยกเลิกข้อแตกต่างทางกฎหมายที่เรียกว่า “การลงโทษที่สมควร” กฎหมายนี้มีพื้นฐานจากหลักสิทธิมนุษยชนและการที่สกอตแลนด์ต้องการให้กฎหมายภายในสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งในเชิงจริยธรรม แนวทางของสกอตแลนด์ยึดหลักความยุติธรรม และการปกป้องผู้ที่อ่อนแอ โดยเฉพาะเด็กซึ่งอาจไม่มีความสามารถในการป้องกันตนเองจากการทำร้ายได้ และประเทศฟิลิปปินส์มีกฎหมายที่ปกป้องเด็กจากการใช้ความรุนแรงทางกาย ได้แก่ Anti-Child Abuse Law (Republic Act No. 7610) และ Safe Spaces Act (RA 11313) กฎหมายเหล่านี้ สะท้อนถึงความพยายามใน

การส่งเสริมวิธีการเลี้ยงดูที่ไม่ใช้ความรุนแรง ในเชิงจริยธรรมฟิลิปปินส์มุ่งเน้นไปที่หลักการผลประโยชน์สูงสุดของเด็กซึ่งเป็นหัวใจของ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

2.2 ประเทศที่อนุญาตให้มีการลงโทษทางกายแก่เด็ก ประกอบด้วย

ประเทศสิงคโปร์ ที่ยังคงอนุญาตให้มีการลงโทษทางกายในบ้านและโรงเรียน โดยมีการกำหนดว่าการลงโทษต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม การลงโทษทางกาย เช่น การตีเยียนตี เป็นสิ่งที่กฎหมายยอมรับในสิงคโปร์ ตราบเท่าที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรง ในเชิงจริยธรรม แนวทางของสิงคโปร์เป็นการสร้างสมดุลระหว่างการรักษาวินัยและการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก แต่ก็ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากกลุ่มสิทธิมนุษยชนที่มองว่าการลงโทษทางกายละเมิดศักดิ์ศรีของเด็กและสร้างวัฒนธรรมความรุนแรง ในขณะที่ประเทศมาเลเซีย มีลักษณะอย่างเดียวกันกับสิงคโปร์ กล่าวคือ มาเลเซีย อนุญาตให้มีการลงโทษทางกายในบ้านและโรงเรียน โดยมองว่าการลงโทษทางกาย เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมบุตรเพื่อควบคุมพฤติกรรม แต่ยังมีการเรียกร้องจากองค์กรสิทธิมนุษยชนให้ปฏิรูปกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กให้มากขึ้น ในเชิงจริยธรรม แนวทางของมาเลเซียยังมีข้อขัดแย้งเมื่อเปรียบเทียบกับหลักการในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษทางกายแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ บางรัฐอนุญาตให้มีการลงโทษทางกายในบ้านและโรงเรียน ในขณะที่บางรัฐได้ออกกฎหมายห้ามอย่างเข้มงวด แต่ยังคงมีข้อถกเถียงกันในเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับสิทธิของผู้ปกครองและสิทธิของเด็ก แต่อย่างไรก็ตาม สหรัฐอเมริกาไม่ได้เป็นภาคีสมาชิก อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก จึงอาจทำให้แรงกดดันในการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับ อนุสัญญามีน้อยกว่าในประเทศที่เป็นภาคีสมาชิก

3. การเปรียบเทียบมุมมองทางกฎหมายและจริยธรรมในการลงโทษบุตร ระหว่างประเทศไทยและต่างประเทศ

การเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ พบว่ามีความแตกต่างอย่างมากในแนวทางการลงโทษบุตร ประเทศที่ห้ามการลงโทษทางกาย คือ ประเทศสวีเดน สกอตแลนด์ และฟิลิปปินส์ ให้ความสำคัญกับ สิทธิเด็ก และการคุ้มครองเด็ก

จากความรุนแรงทุกประเภท กฎหมายในประเทศเหล่านี้สอดคล้องกับหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และเน้นการเลี้ยงดูเชิงบวกที่ปราศจากการใช้ความรุนแรงในเชิงจริยธรรม ประเทศเหล่านี้ยึดหลักการ การไม่ใช้ความรุนแรง และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก โดยให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กเป็นอันดับแรก ในทางตรงกันข้าม ประเทศไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย และสหรัฐอเมริกายังคงอนุญาตให้มีการลงโทษทางกายภายใต้ขอบเขตของ “การลงโทษที่สมควร” ซึ่งเน้นความสำคัญของอำนาจผู้ปกครองและการสร้างวินัยตามประเพณี อย่างไรก็ตาม ในเชิงจริยธรรมแนวทางเหล่านี้ทำให้เกิดข้อขัดแย้ง โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลที่เรียกร้องให้มีการยุติการลงโทษทางกาย เพื่อปกป้องศักดิ์ศรีและสิทธิของเด็ก

อภิปรายผล

ผลการศึกษาจากงานวิจัยแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างวิธีการลงโทษแบบดั้งเดิม เช่น การลงโทษทางร่างกาย และมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในประเทศไทยการลงโทษทางร่างกายยังคงได้รับการยอมรับทางวัฒนธรรม และมักถูกมองว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการอบรมสั่งสอนเด็ก ดังจะเห็นได้จากสุภาษิตที่ว่า “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” อย่างไรก็ตาม บรรทัดฐานทางวัฒนธรรมนี้เริ่มไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (UNCRC) ที่เรียกร้องให้ยกเลิกการลงโทษทางร่างกายโดยสมบูรณ์เพื่อปกป้องสวัสดิภาพทางกายและจิตใจของเด็ก

ประเทศสวีเดนได้ดำเนินการอย่างเด็ดขาดในการห้ามการลงโทษทางร่างกาย ซึ่งมีรากฐานมาจากหลักการทางจริยธรรมที่ให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรีและสิทธิของเด็ก กฎหมายห้ามการลงโทษทางร่างกายของสวีเดนในปี ค.ศ. 1979 สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญไปสู่การเลี้ยงดูเด็กที่ยึดหลักสิทธิมนุษยชน โดยเน้นการใช้วิธีการอบรมสั่งสอนแบบไม่ใช้ความรุนแรง ซึ่งส่งเสริมการพัฒนาทางบวกในระยะยาวของเด็ก ในทำนองเดียวกันการปฏิรูปกฎหมายในสกอตแลนด์ได้นำไปสู่แนวทางการเลี้ยงดูบุตร

แบบไม่ใช้ความรุนแรง ซึ่งแสดงให้เห็นความสำคัญของการทำให้กฎหมายภายในประเทศ สอดคล้องกับหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก

ในทางตรงกันข้ามกฎหมายของประเทศไทยยังคงเป็นแบบอนุรักษ์นิยม ในประเด็นการลงโทษทางกายแก่บุตร แม้ว่ามีความพยายามในการปรับปรุงกฎหมาย ของไทยให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งไทยเป็นภาคีสมาชิก แต่การยอมรับ ทางวัฒนธรรมต่อการลงโทษ “ที่สมควร” ยังคงมีอยู่ ความคิดเรื่องการลงโทษที่สมควรนี้ ก่อให้เกิดความคลุมเครือ ทำให้เกิดการตีความที่แตกต่างกันในคำตัดสินของศาล ซึ่งสร้างความไม่แน่ใจเกี่ยวกับการใช้อำนาจโดยมิชอบและความเสี่ยงต่อการทำร้ายเด็ก ข้อเสนอ แก่ไขเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย โดยเฉพาะการเพิ่มมาตรา 1567/1 ในงานวิจัยของ ปณณวัชร อภิโชติเฉลิมรัฐ (2563) ที่ศึกษาเรื่อง หลักประโยชน์ สูงสุดของเด็กกับการลงโทษทางร่างกายตามสมควร มุ่งเน้นการศึกษาประเด็นการใช้สิทธิ ในการลงโทษทางร่างกายเด็กภายใต้แนวคิด “ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” ตามมาตรา 1567 (2) ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกับ กฎหมายและแนวคิดในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องสิทธิเด็กจากการลงโทษ ทางร่างกาย รวมถึงประเทศที่มีการปฏิรูปกฎหมายเพื่อห้ามการลงโทษดังกล่าว เช่น สกอตแลนด์และเยอรมนี ซึ่งมีการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งสำคัญที่สุด มีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความกังวลเหล่านี้ โดยกำหนดให้ชัดเจนว่าการกระทำใดที่ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษที่เหมาะสม และทำให้กฎหมายสอดคล้องกับหลักการของ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมากขึ้น

ในทางจริยธรรม ผลการวิจัยทั้งในและต่างประเทศแสดงให้เห็นอย่างต่อเนื่อง ถึงผลกระทบทางจิตวิทยาที่เป็นอันตรายของการลงโทษทางร่างกายต่อเด็ก งานวิจัย แสดงให้เห็นว่าการลงโทษทางร่างกายอาจทำลายศักดิ์ศรีของเด็ก ทำลายสุขภาพจิต และนำไปสู่ผลลัพธ์ระยะยาวที่เป็นลบ เช่น ความก้าวร้าว พฤติกรรมต่อต้านสังคม และความไม่พอใจที่ดีทางจิตใจที่ลดลง กรอบจริยธรรม เช่น จริยธรรมแบบหน้าที่นิยม

(deontological ethics) ซึ่งเน้นถึงศักดิ์ศรีและสิทธิของปัจเจกบุคคล และจริยธรรมเชิงคุณธรรม (virtue ethics) ซึ่งส่งเสริมลักษณะนิสัยทางศีลธรรมและการไม่ใช้ความรุนแรง ทั้งสองแนวคิดนี้ต่างก็ได้แย่งการใช้อรรถศาสตร์ทางร่างกาย มุมมองเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าเด็กควรได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพ และวิธีการเลี้ยงดูที่ไม่ใช้ความรุนแรงไม่เพียงแต่จะมีประสิทธิภาพมากกว่า แต่ยังเหนือกว่าในทางศีลธรรมด้วย

มุมมองทางจริยธรรมนี้มีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากเหตุผลดั้งเดิมที่สนับสนุนการลงโทษทางร่างกายในสังคมไทย ซึ่งมักให้ความสำคัญกับการคงไว้ซึ่งอำนาจของผู้ปกครองและการรักษาวินัยในครอบครัว อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของ Gershoff and Grogan-Kaylor (2016) แสดงให้เห็นว่าการลงโทษทางร่างกายไม่เพียงแต่ไม่มีประโยชน์ต่อพัฒนาการของเด็ก แต่ยังเพิ่มความเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพจิตและพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น งานวิจัยทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศจึงสนับสนุนให้มีการปฏิรูปกฎหมายในประเทศไทย โดยเน้นการส่งเสริมการเลี้ยงดูที่ไม่ใช้ความรุนแรงและยึดหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมและกฎหมายระหว่างประเทศที่มุ่งคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิด

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาการลงโทษที่เหมาะสมกับบุตร : การวิเคราะห์เชิงลึกในมุมมองทางกฎหมายและจริยธรรม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ประเทศไทยควรแก้ไขมาตรา 1567 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนเกี่ยวกับการลงโทษบุตร เพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรงเกินสมควร และสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (UNCRC) ที่ไทยเป็นภาคีสมาชิก

1.2 ควรพิจารณาการห้ามการลงโทษทางกายโดยสิ้นเชิง ตามตัวอย่างของประเทศที่ห้ามการลงโทษทางกายอย่างเด็ดขาด เช่น สวีเดนและสกอตแลนด์ ซึ่งเน้นการปกป้องสิทธิเด็กจากความรุนแรง

1.3 ควรรณรงค์สร้างความตระหนักรู้แก่สาธารณชน เกี่ยวกับผลกระทบทางลบของการลงโทษทางกายต่อพัฒนาการของเด็ก และส่งเสริมการเลี้ยงดูที่ไม่ใช้ความรุนแรง โดยผ่านสื่อสาธารณะและการจัดกิจกรรมทางการศึกษา

1.4 ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดอบรมปฏิบัติการและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูแบบไม่ใช้ความรุนแรง เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองสามารถปรับใช้แนวทางการเลี้ยงดูที่มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับผลกระทบระยะยาวของการลงโทษทางกายต่อพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจของเด็กในประเทศที่ห้ามและอนุญาติการลงโทษทางกาย

2.2 ศึกษาปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการยอมรับการลงโทษทางกาย เพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม และสร้างแนวทางการปฏิรูปกฎหมายที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย

2.3 ควรพัฒนาเครื่องมือในการประเมินผลกระทบของการเลี้ยงดูแบบไม่ใช้ความรุนแรง เพื่อเสนอแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเลี้ยงดูที่เคารพสิทธิเด็กและส่งเสริมพัฒนาการในเชิงบวก

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ รุจนเวชช์, บัญญัติ ยงย่วน และ สาวิตรี ทยานศิลป์. (2566). การศึกษาการลงโทษทางร่างกายในเด็กของผู้เลี้ยงดูต่างช่วงวัย. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 7(11), 347-357.
- ปองทิพย์ ใจเภา. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอสี จังหวัดลำพูน [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ปิ่นณวัชร อภิโชคเฉลิมรัฐ. (2563). *หลักประโยชน์สูงสุดของเด็กกับการลงโทษทางร่างกายตามสมควร* [วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Ainsworth, M. D. S. (1979). Infant–Mother Attachment. *American Psychologist*, 34(10), 932–937.
- Council of Europe. (2001). *Physical Punishment of Children: Global Progress*. <https://www.coe.int>.
- Durrant, J. E. (2016). *Positive Discipline in Everyday Parenting*. Save the Children.
- Durrant, J. E., & Ensom, R. (2012). Physical Punishment of Children: Lessons from 20 Years of Research. *Canadian Medical Association Journal*, 184(12), 1373–1377.
- Elliott, C., & Quinn, F. (2016). *Criminal Law*. Pearson Education.
- Gershoff, E. T. (2013). Spanking and child development: We Know Enough Now to Stop Hitting Our Children. *Child Development Perspectives*, 7(3), 133–137.
- Gershoff, E. T., & Grogan-Kaylor, A. (2016). Spanking and Child Outcomes: Old Controversies and New Meta-Analyses. *Journal of Family Psychology*, 30(4), 453–469.
- Gilligan, C. (1982). *In a Different Voice: Psychological Theory and Women’s Development*. Harvard University Press.
- Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children. (2021). *Global Progress*. <https://endcorporalpunishment.org/countdown/>

-
- Hickman & Rose. (n.d.). *The Demise of ‘Reasonable Chastisement’*: Will We See a Smack Ban in England?.
<https://www.hickmanandrose.co.uk>
- Law Society of Scotland. (n.d.). *What is Reasonable Chastisement?*.
<https://www.lawscot.org.uk>
- Lenta, P. (2012). Corporal Punishment of Children. *Social Theory and Practice*, 38(4), 689–716.
- Lerman, D. C., & Vorndran, C. M. (2002). On the Status of Knowledge for Using Punishment: Implications for Treating Behavior Disorders. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 35(4), 431–464.
- Tan, D. (2018). The Legal and Cultural Boundaries of Reasonable Chastisement in Singapore. *Singapore Journal of Legal Studies*, 35(2), 24–42.
- UN Committee on the Rights of the Child. (2006). *General Comment No. 8: The Right of the Child to Protection from Corporal Punishment and Other Cruel or Degrading Forms of Punishment*. CRC/C/GC/8.
- UNICEF. (2014). *UNICEF Annual Report 2014*.
https://www.unicef.org/publications/files/UNICEF_Annual_Report_2014.pdf
- UNICEF. (2020). *Corporal Punishment and Children’s Rights in ASEAN: A Call for Action*. <https://www.unicef.org/eap/reports/corporal-punishment-childrens-rights-asean>
- United Nations Convention on the Rights of the Child. (1989). *UNCRC. United Nations Treaty Collection*.
[https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY & mtdsg_no=IV-11&chapter=4&clang=_en](https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-11&chapter=4&clang=_en)
-

Authors

Dr. Juntratip Sukhum
Faculty of Law, Thaksin University
Songkhla 90000
Tel: 06-4419-8995 Email: juntratip@tsu.ac.th

Asst. Prof. Dr. Nonglak Arnee
Law Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phetchabun Rajabhat University
83 Moo 11, Sadiang Sub-district, Mueang Phetchabun District,
Phetchabun 67000
Tel: 06-4419-8995 Email: nongarnee@yahoo.com

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐ
ของที่ทำการปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร
Guidelines for Developing Digital Competency of
Government Officials of The District Administration Office
in Chumphon Province

ปานทิพย์ สวยศสม^{1/} นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์^{2*}

Panthip Suaysom/ Nalaumon Anusonphat

^{1, 2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Program in Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ : 19 ตุลาคม 2567

ปรับปรุงแก้ไข : 20 ตุลาคม 2567

ตอบรับตีพิมพ์ : 25 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐของที่ทำการปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร 2) เปรียบเทียบสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐของที่ทำการปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร 3) หาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรภาครัฐของที่ทำการปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะ

ผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐของที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.52) รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.51) อยู่ในระดับมาก และด้านทักษะด้านที่มีระดับต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.41) อยู่ในระดับมาก สำหรับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐนั้นก็คือการเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมทั้งการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและการสนับสนุนจากองค์กร

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, สมรรถนะดิจิทัล, บุคลากรภาครัฐ, ที่ทำการปกครอง

Abstract

This research had objectives to 1) to study the level of digital competency of government officials at district administration offices in Chumphon Province; 2) to compare the digital competency of government officials at district administration offices in Chumphon Province; and 3) to find the guideline for developing digital competency of government officials in district administration offices in Chumphon Province. The sample of this research consisted of 100 government officials from district administration offices in Chumphon Province. The research tool is the questionnaire for interviewed to determine guideline for developing digital competency.

The result of the research found out that the overall digital competency level of government officials was at a high level, which considered in individual aspects were, the aspect with the highest level was attribute ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.52), followed by knowledge ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.51), both at high levels. The skill had the lowest mean score

(\bar{X} = 3.95, S.D. = 0.41), at high level. For the guideline for enhancing digital competency was to change the thought of learning for new technologies, continuous training, and organizational support.

Keywords: Development Approaches, Digital Competence, Government Officials, District Administration Office

บทนำ

ปัจจุบันทั่วโลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล ซึ่งเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตและส่งผลให้ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ในประเทศไทยรัฐบาลได้ผลักดันนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลในยุคประเทศไทย 4.0 เพื่อสร้างเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมดิจิทัล โดยเฉพาะบุคลากรภาครัฐที่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างแพร่หลาย ซึ่งสถิติปี 2564 แสดงให้เห็นว่าบุคลากรภาครัฐใช้อินเทอร์เน็ตในอัตราสูงสุด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการและบริการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การพัฒนาศักยภาพบุคลากรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากบุคลากรเป็นทรัพยากรที่ขับเคลื่อนความสำเร็จขององค์กร โดยต้องพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลเพื่อให้สอดคล้องกับยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

จังหวัดชุมพรซึ่งเป็นประตูภาคใต้ของประเทศไทยและมีแผนพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ได้ให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาระบบบริการภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรและการบริการให้มีความทันสมัยและมีธรรมาภิบาล ที่ว่าการอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดชุมพรจึงได้นำดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานตามแผนพัฒนาจังหวัดและนโยบายดิจิทัลของรัฐบาล

การพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลมีความสำคัญ เพราะในยุคดิจิทัล ทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะด้านดิจิทัลกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้อุตสาหกรรมภาครัฐในที่ทำกรปกครองอำเภอสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยและแนวคิด อาทิ งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของพัฒนา (2564) และงานวิจัยของ Ala-Mutka (2011) ได้เน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัลออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการพัฒนา รวมถึงสมรรถนะดิจิทัลในมุมมองของสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561) ได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การรู้ดิจิทัล การใช้ดิจิทัล การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล อีกทั้งยังมีงานวิจัยของ Punie and Redecker (2017) ที่ได้ศึกษาเน้นไปที่ประเด็นการจัดการดิจิทัลอย่างมีอาชีพและการพัฒนาเพื่อให้อุตสาหกรรมสามารถปรับตัวและปฏิบัติงานด้านดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคสมัยใหม่ ตลอดจนการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะดิจิทัลของ Ferrari (2013) ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน การจัดการข้อมูล การสื่อสาร การสร้างเนื้อหา ความปลอดภัย และการแก้ปัญหา ซึ่งต่างชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของสมรรถนะดิจิทัลต่อการทำงานในภาคส่วนต่าง ๆ นอกจากนี้ทฤษฎีเขาน้ำแข็งของ McClelland (1974) ยังบ่งชี้ว่าความรู้และทักษะเป็นเพียงส่วนที่มองเห็นได้ ขณะที่ทัศนคติ แรงจูงใจ และคุณลักษณะเชิงลึกเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อความสำเร็จในระยะยาว รวมไปถึงการศึกษาแนวคิดแบบทัศนคติเติบโต (Growth Mindset) ของ Dweck (2006) ยังเสริมว่า การส่งเสริมความเชื่อว่าความสามารถพัฒนาได้ผ่านการเรียนรู้และความพยายามจะช่วยสร้างความพร้อมในการเผชิญความท้าทายและพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจในการศึกษาระดับสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐของที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพรเพื่อต้องการหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัล และนำไปสู่การกำหนดนโยบายหรือแผนพัฒนาที่ส่งเสริมศักยภาพบุคลากรอย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐของที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐของที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐของที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร

สมมติฐานในการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐในที่ทำกรปกครองอำเภอ ในจังหวัดชุมพร

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรภาครัฐของที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร จำนวน 100 คน จากทุกอำเภอในจังหวัดชุมพร ซึ่งจากข้อมูลของที่ทำกรปกครองจังหวัดชุมพรระบุว่าทั้งหมดเป็นบุคลากรที่ทำงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ปี และมีอายุ 18 ปี ขึ้นไป (ปกครองจังหวัดชุมพร, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างเท่ากับจำนวนประชากรซึ่งเท่ากับ 100 คน โดยเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย ตำแหน่งงาน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน หน่วยงานที่สังกัด ประสบการณ์การใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงาน ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐของที่ทำการปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัล ซึ่งสมรรถนะด้านดิจิทัลประกอบไปด้วย ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิดและเลือกตอบ (Check list) เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งงาน หน่วยงานที่สังกัด และประสบการณ์การใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับระดับสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐของที่ทำการปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร โดยข้อคำถามถูกอ้างอิงมาจากแนวคิดทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัลของสำนักงาน ก.พ. (พณฉิน, 2564) ซึ่งมีจำนวนรายการสมรรถนะ 30 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านความรู้ สมรรถนะด้านทักษะ และสมรรถนะด้านคุณลักษณะ อย่าง 10 ข้อเท่า ๆ กัน เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมาตรฐานวัดแบบอันตรายภาค ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 - 5.00 หมายถึง สมรรถนะดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41 - 4.20 หมายถึง สมรรถนะดิจิทัลอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 - 3.40 หมายถึง สมรรถนะดิจิทัลอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81 - 2.60 หมายถึง สมรรถนะดิจิทัลอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.80 หมายถึง สมรรถนะดิจิทัลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ เป็นลักษณะแบบปลายเปิด ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล รายการสมรรถนะที่จำเป็นต่อการทำงาน และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะ

3.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC) ของแบบสอบถาม ตามวิธีของโรวินเนลลีและแฮมเบิลตัน (Rowinelli & Hambleton, 1977 อ้างถึงใน พิเศษฐ ดัชนีทวนนิช และ พนา จินดาศรี, 2561: 4) โดยเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษา การใช้ถ้อยคำและนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ชุด แล้วนำผลการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990: 204) ในการหาค่าความเชื่อมั่นรายด้าน และความเชื่อมั่นรวมได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.73 มีค่าเกินกว่ามาตรฐาน (0.7) แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลวิจัยได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยประสานงานเพื่อขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ไปถึงนายอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดชุมพร จำนวน 8 อำเภอ และจำนวน 100 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากบุคลากรภาครัฐของที่ทำการปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร

4.2 ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ (Google Form) และจัดส่งให้แก่บุคลากรภาครัฐของที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ แล้วทำการเรียกเก็บพื้นที่เมื่อเสร็จสิ้นระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม

4.3 ผู้วิจัยประสานงานเพื่อขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลสัมภาษณ์จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ไปถึงผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 13 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน หน่วยงานที่สังกัด ตำแหน่งงาน และประสบการณ์การใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงาน โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ เพื่อเปรียบเทียบและอธิบายข้อมูล

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐของที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพรด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบระดับสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐของที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร โดยจำแนกเป็นปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (T-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่มและทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบมีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

5.4 วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงข้อมูลอุปนัยโดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสร้างข้อสรุปเพื่อให้ได้ข้อมูลแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัล

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรภาครัฐด้านสมรรถนะดิจิทัลของที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่ง หน่วยงานที่สังกัด และประสบการณ์ในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงาน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 100 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรภาครัฐด้านสมรรถนะดิจิทัลของที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 100 คน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	39	39.00
หญิง	61	61.00
อายุ		
21-30 ปี	7	7.00
31-40 ปี	43	43.00
41-50 ปี	28	28.00
51 ปีขึ้นไป	22	22.00
ระดับการศึกษา		
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	25	25.00
ปริญญาตรี	63	63.00
ปริญญาโท	12	12.00
ประสบการณ์ในการทำงาน		
1-5 ปี	24	24.00
6-10 ปี	17	17.00
11-15 ปี	14	14.00

ปัจจัยส่วนบุคคล (N = 100 คน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
16-20 ปี	17	17.00
21-25 ปี	8	8.00
26-30 ปี	11	11.00
31 ปีขึ้นไป	9	9.00
ตำแหน่ง		
นายอำเภอ	8	8.00
ปลัดอำเภอ	57	57.00
เจ้าหน้าที่ปกครอง	12	12.00
พนักงานราชการ	12	12.00
เจ้าหน้าที่การเงิน	11	11.00
หน่วยงานที่สังกัด		
อำเภอปะทิว	11	11.00
อำเภอท่าแซะ	13	13.00
อำเภอเมืองชุมพร	14	14.00
อำเภอสวี	14	14.00
อำเภอทุ่งตะโก	13	13.00
อำเภอพะโต๊ะ	10	10.00
อำเภอหลังสวน	13	13.00
อำเภอละแม	12	12.00
ประสบการณ์ในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลใน การทำงาน		
ไม่เกิน 1 ปี	1	1.00
1-5 ปี	23	23.00
6-10 ปี	20	20.00
11-15 ปี	13	13.00
16-20 ปี	23	23.00
21 ปีขึ้นไป	20	20.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรภาครัฐในที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพรที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-40 ปี มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี มีตำแหน่งเป็นปลัดอำเภอ อยู่ในหน่วยงานที่ทำกรปกครองอำเภอเมืองชุมพรและอำเภอสวี และมีประสบการณ์ในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงาน 1-5 ปี และ 16-20 ปี

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐของที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร ซึ่งประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐในที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร

ข้อมูลสมรรถนะดิจิทัล	n	\bar{X}	S.D.	การแปลผลระดับสมรรถนะดิจิทัล
ด้านความรู้	100	4.00	0.51	มาก
ด้านทักษะ	100	3.95	0.41	มาก
ด้านคุณลักษณะ	100	4.51	0.52	มากที่สุด
เฉลี่ย	100	4.15	0.48	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐของที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.52) รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.51) อยู่ในระดับมาก และด้านทักษะด้านที่มีระดับต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.41) อยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐของที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน มีผลต่อระดับสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐในที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยระดับการศึกษาเป็นปัจจัยเดียวที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์กรในการทำงาน ตำแหน่ง หน่วยงานที่สังกัด และประสบการณ์ในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการทำงานไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะด้านดิจิทัล จำแนกตามเพศ แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะด้านดิจิทัล จำแนกตามเพศ

สมรรถนะดิจิทัล	เพศ				t	Sig.
	ชาย (N = 39)		หญิง (N = 61)			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
ด้านความรู้	3.93	0.354	3.88	0.435	0.525	0.182
ด้านทักษะ	3.90	0.332	3.91	0.410	-0.105	0.271
ด้านคุณลักษณะ	4.45	0.265	4.45	0.399	-0.006	0.049
โดยภาพรวม	4.09	0.32	4.08	0.41	0.14	0.17

จากตารางที่ 3 สมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐในที่ทำกรปกครองอำเภอ จังหวัดชุมพร จำแนกตามเพศ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทดสอบที่แบบอิสระระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีสมรรถนะด้านดิจิทัลไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะด้านดิจิทัล จำแนกตามอายุ แสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะด้านดิจิทัล จำแนกตามอายุ

สมรรถนะ ด้านดิจิทัล	แหล่งความ แปรปรวน	อายุ				
		ss	df	MS	F	Sig.
ด้านความรู้	ระหว่างกลุ่ม	1.280	3	0.427	2.747	0.047
	ภายในกลุ่ม	14.910	96	0.155		
	รวม	16.190	99			
ด้านทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	1.521	3	0.507	3.825	0.012
	ภายในกลุ่ม	12.726	96	0.133		
	รวม	14.248	99			
ด้านคุณลักษณะ	ระหว่างกลุ่ม	0.145	3	0.048	0.384	0.765
	ภายในกลุ่ม	12.085	96	0.126		
	รวม	12.230	99			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.98	3	0.33	2.32	0.27
	ภายในกลุ่ม	13.24	96	0.14		
	รวม	14.22	99			

จากตารางที่ 4 พบว่า บุคลากรภาครัฐในที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัด
ชุมพรที่มีเพศแตกต่างกัน มีสมรรถนะด้านดิจิทัลโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ณ ระดับ
นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะด้านดิจิทัล จำแนกตามระดับการศึกษา แสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะด้านดิจิทัล จำแนกตามระดับการศึกษา

สมรรถนะด้านดิจิทัล	แหล่งความแปรปรวน	ระดับการศึกษา				
		ss	df	MS	F	Sig.
ด้านความรู้	ระหว่างกลุ่ม	2.780	2	1.390	10.053	0.00
	ภายในกลุ่ม	13.410	97	0.138		
	รวม	16.160	99			
ด้านทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	3.909	2	1.954	18.338	0.00
	ภายในกลุ่ม	10.339	97	0.107		
	รวม	14.247	99			
ด้านคุณลักษณะ	ระหว่างกลุ่ม	0.920	2	0.460	3.944	0.023
	ภายในกลุ่ม	11.310	97	0.117		
	รวม	12.230	99			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.54	2	1.27	10.78	0.01
	ภายในกลุ่ม	11.69	97	0.12		
	รวม	14.22	99			

จากตารางที่ 5 พบว่า บุคลากรภาครัฐในที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีสมรรถนะด้านดิจิทัลโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (LSD) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ บุคลากรภาครัฐ ต่อสมรรถนะด้านดิจิทัล ด้วยวิธี LSD ภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ภาพรวม	ระดับการศึกษา		
	ปวส.	ปริญญาตรี	ปริญญาโท
ปวส.	-	-	-
ปริญญาตรี	-	-	-
ปริญญาโท	.42*	-	-

จากตารางที่ 6 พบว่า บุคลากรภาครัฐในที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัด ชุมพรที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีสมรรถนะด้านดิจิทัลในภาพรวมที่ต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ บุคลากรภาครัฐในที่ทำกรปกครอง อำเภอในจังหวัดชุมพรที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทมีสมรรถนะด้านดิจิทัล ในภาพรวมมากกว่าระดับการศึกษาอยู่ในระดับ ปวส. (.42*)

3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะด้านดิจิทัล จำแนกตาม
ประสบการณ์การทำงาน แสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะด้านดิจิทัล จำแนกตาม
ประสบการณ์การทำงาน

สมรรถนะ ด้านดิจิทัล	แหล่งความ แปรปรวน	ประสบการณ์การทำงาน				
		ss	df	MS	F	Sig.
ด้านความรู้	ระหว่างกลุ่ม	1.078	6	0.18	1.11	0.36
	ภายในกลุ่ม	15.11	3	0.162		
	รวม	16.19	99			
ด้านทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	1.333	6	0.222	1.60	0.16
	ภายในกลุ่ม	12.91	9	0.139		
	รวม	14.25	99			
ด้าน คุณลักษณะ	ระหว่างกลุ่ม	0.652	6	0.109	0.87	0.52
	ภายในกลุ่ม	11.58	93			
	รวม	12.23	99	0.124		
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.02	6	0.17	1.19	0.35
	ภายในกลุ่ม	13.20	93	0.14		
	รวม	14.22	99			

จากตารางที่ 7 พบว่า บุคลากรภาครัฐในที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัด
ชุมพรที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีสมรรถนะด้านดิจิทัลโดยภาพรวม
ไม่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะด้านดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่งงานแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะด้านดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่งงาน

สมรรถนะด้านดิจิทัล	แหล่งความแปรปรวน	ตำแหน่งงาน				
		ss	df	MS	F	Sig.
ด้านความรู้	ระหว่างกลุ่ม	2.28	5	0.46	3.08	0.01
	ภายในกลุ่ม	13.91	94	0.15		
	รวม	16.19	99			
ด้านทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	4.66	5	0.93	9.14	0.00
	ภายในกลุ่ม	9.59	94	0.10		
	รวม	14.25	99			
ด้านคุณลักษณะ	ระหว่างกลุ่ม	0.80	5	0.16	1.32	0.26
	ภายในกลุ่ม	11.43	94	0.12		
	รวม	12.23	99			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.58	5	0.52	4.51	0.09
	ภายในกลุ่ม	11.64	94	0.12		
	รวม	14.22	99			

จากตารางที่ 8 พบว่า บุคลากรภาครัฐในที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพรที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกันมีสมรรถนะด้านดิจิทัลโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะด้านดิจิทัล จำแนกตาม
หน่วยงานที่สังกัด แสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะด้านดิจิทัล จำแนกตาม
หน่วยงานที่สังกัด

สมรรถนะ ด้านดิจิทัล	แหล่งความ แปรปรวน	หน่วยงานที่สังกัด				
		ss	df	MS	F	Sig.
ด้านความรู้	ระหว่างกลุ่ม	1.59	7	0.23	1.43	0.20
	ภายในกลุ่ม	14.6	92	0.16		
	รวม	16.19	99			
ด้านทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	1.63	7	0.23	1.70	0.12
	ภายในกลุ่ม	12.62	92	0.14		
	รวม	14.25	99			
ด้าน คุณลักษณะ	ระหว่างกลุ่ม	0.63	7	0.09	0.71	0.66
	ภายในกลุ่ม	11.6	92	0.13		
	รวม	12.23	99			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.28	7	0.18	1.28	0.33
	ภายในกลุ่ม	12.94	92	0.14		
	รวม	14.22	99			

จากตารางที่ 9 พบว่า บุคลากรภาครัฐในที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัด
ชุมพรที่มีหน่วยงานที่สังกัดแตกต่างกัน มีสมรรถนะดิจิทัลโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะด้านดิจิทัล จำแนกตาม
ประสบการณ์การใช้สื่อเทคโนโลยีในการทำงาน แสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะด้านดิจิทัล จำแนกตาม
ประสบการณ์การใช้สื่อเทคโนโลยีในการทำงาน

สมรรถนะด้าน ดิจิทัล	แหล่งความ แปรปรวน	ประสบการณ์การใช้สื่อเทคโนโลยีในการทำงาน				
		ss	df	MS	F	Sig.
ด้านความรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.55	5	0.11	0.89	0.49
	ภายในกลุ่ม	11.68	9	0.12		
	รวม	12.23	99			
ด้านทักษะ	ระหว่างกลุ่ม	1.78	5	0.36	2.33	0.05
	ภายในกลุ่ม	14.41	94	0.15		
	รวม	16.19	99			
ด้านคุณลักษณะ	ระหว่างกลุ่ม	1.77	5	0.35	2.67	0.03
	ภายในกลุ่ม	12.47	94	0.13		
	รวม	14.25	99			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.37	5	0.27	1.96	0.19
	ภายในกลุ่ม	12.85	94	0.14		
	รวม	14.22	99			

จากตารางที่ 10 พบว่า บุคลากรภาครัฐในที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัด
ชุมพรที่มีประสบการณ์การใช้สื่อเทคโนโลยีแตกต่างกัน มีสมรรถนะดิจิทัลโดยภาพรวมไม่
แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

4. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐ
ของที่ทำการปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 10 คน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา
สมรรถนะด้านดิจิทัล พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกัน ในประเด็น
การเปลี่ยนแปลงแนวคิด (mindset) ในการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยเฉพาะในบริบท
ของการทำงานในภาครัฐที่ต้องเผชิญกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต้องใช้
งานอย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการเรียนรู้เทคโนโลยีมีความสำคัญ
อย่างมาก เนื่องจากการยึดติดกับวิธีการเดิมอาจจำกัดโอกาสในการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ
เข้ามาปรับใช้ในการทำงาน อีกทั้งผู้ให้สัมภาษณ์ยังเสนอแนะแนวทางที่คล้ายคลึงกัน คือ
การฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและการสนับสนุนจากองค์กรทั้งเครื่องมือและกำลังใจเป็นอีก
ปัจจัยที่มีความสำคัญในการช่วยเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในการใช้งานเทคโนโลยี
ได้อย่างเต็มที่

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากร
ภาครัฐของที่ทำการปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผล
ดังนี้

1. ระดับสมรรถนะดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐของที่ทำการปกครองอำเภอ
ในจังหวัดชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าบุคลากรภาครัฐในที่ทำการ
ปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพรมีสมรรถนะดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐในที่ทำการปกครอง
อำเภอในจังหวัดชุมพรที่อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าบุคลากรส่วนใหญ่มีความสามารถ
ในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลในระดับที่ดี สามารถทำงานกับเครื่องมือหรือซอฟต์แวร์
พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง ผลการวิจัยนี้ยังสะท้อน
ให้เห็นว่าบุคลากรภาครัฐมีความพร้อมในการปรับตัวและใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลในงาน
ราชการ โดยเรียงลำดับระดับสมรรถนะได้แก่ มากที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะ รองลงมา

ด้านความรู้ และด้านทักษะ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับหลายทฤษฎีที่ได้กล่าวถึงในงานวิจัย ได้แก่ กรอบสมรรถนะของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (พัฒนาอินทรรักดี, 2562) เน้นการพัฒนาสมรรถนะใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะกรอบนี้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในเทคโนโลยีดิจิทัล และการปรับใช้ทักษะต่าง ๆ เพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับแนวคิดของ Ala-Mutka (2011) ที่ให้ความสำคัญกับการมีทัศนคติที่ดี ความคิดสร้างสรรค์ และความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบที่ระบุว่าบุคลากรมีสมรรถนะในด้านคุณลักษณะสูงสุด ตลอดจนแนวคิดของ Ferrari (2013) โดยเฉพาะในแง่ของความสามารถในการจัดการข้อมูลและการสร้างเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยว่าบุคลากรมีความรู้และทักษะที่ดีพอในการใช้งานเทคโนโลยีพื้นฐาน แต่ไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของ Punie and Redecker (2017) ที่เน้นไปที่สมรรถนะการจัดการดิจิทัลอย่างมืออาชีพ

2. การเปรียบเทียบสมรรถนะดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐในที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพร จำแนกตามประเภทปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรภาครัฐในที่ทำกรปกครองอำเภอในจังหวัดชุมพรที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทมีสมรรถนะดิจิทัลในภาพรวมมากกว่าบุคลากรที่มีระดับการศึกษาปวส. สะท้อนว่าผู้ที่เรียนในระดับสูงจะมีแนวโน้มได้รับการฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีและการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงลึกมากกว่า ทั้งยังมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ที่ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนาสมรรถนะของ McClelland (1973) ที่กล่าวถึงปัจจัยการศึกษามีผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงาน การศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ ฉะนั้นบุคลากรที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่ามีโอกาสดำเนินการฝึกอบรมและประสบการณ์ในด้านเทคโนโลยีมากกว่า นำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลที่ดีขึ้น

3. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัล ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการเปลี่ยนแปลงแนวคิดเพื่อเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่เป็นปัจจัยสำคัญที่สุด

ในการพัฒนาทักษะดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Carol Dweck (2006) ที่เกี่ยวกับทัศนคติแบบเติบโต (growth mindset) เน้นการเปิดรับความรู้ใหม่และความเชื่อที่ว่าความสามารถพัฒนาได้จะนำไปสู่การเรียนรู้และการปรับตัวที่ดีขึ้น บุคลากรที่มีแนวคิดเปิดกว้างต่อการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ จึงมีแนวโน้มที่จะมีสมรรถนะดิจิทัลที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ

จากผลการวิจัย พบว่าบุคลากรส่วนใหญ่มีความกังวลและขาดความมั่นใจในการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งมีสาเหตุมาจากแนวคิดที่ไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงงานวิจัยนี้จึงเสนอแนะให้ที่ทำการปกครองอำเภอควรจัดกิจกรรมอบรมที่เน้นการพัฒนาทัศนคติเชิงบวกและการสร้างความมั่นใจในการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมถึงกำหนดโปรแกรมที่ให้บุคลากรได้ทดลองใช้เทคโนโลยีจริงในบรรยากาศที่ปลอดภัยและเป็นมิตรเพื่อสร้างประสบการณ์ตรง

1.2 การฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

จากผลการวิจัย พบว่าการฝึกอบรมที่ต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการของงานช่วยเพิ่มสมรรถนะด้านดิจิทัลของบุคลากร งานวิจัยนี้จึงเสนอแนะให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนควรออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมที่เน้นทักษะดิจิทัลที่จำเป็นในงานของบุคลากรภาครัฐในที่ทำการปกครองอำเภอ พร้อมให้มีการติดตามผลการอบรม รวมถึงเสนอให้จังหวัดชุมพรตั้งงบประมาณเฉพาะสำหรับการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรซึ่งถือเป็นเป้าหมายที่สำคัญของแผนพัฒนาจังหวัดชุมพร

1.3 การสนับสนุนจากองค์กร

จากการวิจัยพบว่า การสนับสนุนที่ไม่เพียงพอกององค์กร เช่น การขาดเครื่องมือที่ทันสมัยและการสนับสนุนทางจิตใจ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะดิจิทัล งานวิจัยนี้จึงเสนอแนะให้กรมการปกครองซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของที่ทำการ

ปกครองอำเภอควรสนับสนุนงบประมาณสำหรับจัดหาเครื่องมือและซอฟต์แวร์ที่จำเป็น และผู้บริหารควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างกำลังใจและให้คำปรึกษาแก่บุคลากร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐ

2.2 เปรียบเทียบการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลระหว่างช่วงอายุของบุคลากร

เอกสารอ้างอิง

ปกครองจังหวัดชุมพร. (2566). *ข้อมูลบุคลากรภาครัฐในที่ทำกรอำเภอในจังหวัดชุมพร. ที่ทำการปกครองจังหวัดชุมพร.*

พิศิษฐ ตันทวนนิช และ พนา จินดาศรี. (2561). *ความหมายที่แท้จริงของค่า IOC. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*

พัฒน์ อินทรรักดี. (2562). *สมรรถนะและการพัฒนาบุคลากรสายงานทรัพยากรบุคคลในยุค Digital HR ของพนักงานรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง [ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561).

กรอบสมรรถนะด้านดิจิทัลสำหรับพลเมืองไทย. มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *สถิติการใช้อินเทอร์เน็ตของประเทศไทยแบ่งตามสถานภาพการทำงาน.*

https://catalog.nso.go.th/dataset/0505_16_1812?activity_id=da21a845-f7eb-459f-88c2-009277d21363

Ala-Mutka, K. (2011). *Mapping Digital Competence: Towards a Conceptual Understanding.* http://ftp.jrc.es/EURdoc/JRC67075_TN.pdf

Cronbach. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). Harper Collins Publishers.

<https://archive.org/details/essentialsofpsych00cron/page/n15/mode/2up>

- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The New Psychology of Success: How We Can Learn to Fulfil Our Potential*. Ballantine.
<https://www.amazon.com/Mindset-Psychology-Carol-S-Dweck/dp/0345472322>
- Ferrari, A. (2013). *DIGCOMP: A Framework for Developing and Understanding Digital Competence in Europe*.
https://www.researchgate.net/publication/282860020_DIGCOMP_a_Framework_for_Developing_and_Understanding_Digital_Competence_in_Europe
- McClelland, D. C. (1974). Testing for Competence rather than for ‘Intelligence’: Reply. *American Psychologist*, 29(1), 59.
- Punie, Y., & Redecker, C. (2017). *European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu*.
https://www.researchgate.net/publication/329191291_European_Framework_for_the_Digital_Competence_of_Educators_DigCompEdu

Authors

Miss Panthip Suaysom

Student of Program in Public Administration,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
Tel: 06-5349-4796 Email: 76577071@aru.ac.th

Asst. Prof. Dr. Nalaumon Anusonphat

Program in Public Administration,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
Tel: 06-1464-4544 Email: analaumon@aru.ac.th

ส่วนประกอบของบทความ

บทความวิชาการ

ในการเขียนบทความวิชาการ ควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจน และมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม บทความวิชาการควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้น กระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช่ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปเนื้อหาของบทความให้ได้ใจความชัดเจน ให้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ หรือระหว่าง 150-200 คำ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

3. **คำสำคัญ (Keyword)** ระบุคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้ เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลได้บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

4. **บทนำ (Introduction)** นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา รวมทั้งระบุถึงขอบเขตเนื้อหาของบทความ

5. **เนื้อหา (Body of text)** ระบุเนื้อหาหลักของบทความ โดยแบ่งออกเป็นประเด็นย่อย ๆ และมีการจัดเรียงลำดับหัวข้อตามรายละเอียดของเนื้อหา

6. **การอ้างอิง (References)** อ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา (In-text citation) โดยใช้ระบบนาม-ปี (Author-Year) ตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 (7th edition) และเอกสารอ้างอิงทุกรายการที่ปรากฏในบทความต้องมีรายชื่อปรากฏอยู่ในรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ด้วย

บทความวิจัย

ให้นำเสนอผลการวิจัยที่ค้นพบอย่างเป็นระบบ โดยบทความวิจัยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้นกระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช่ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปสาระสำคัญของงานวิจัย ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์การวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวแต่ละภาษาไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ หรือระหว่าง 150-200 คำ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

3. **คำสำคัญ (Keywords)** ระบุคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้ เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลได้บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

4. **บทนำ (Introduction)** ระบุถึงความสำคัญของปัญหาที่ศึกษา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และประโยชน์โดยรวมที่จะเกิดขึ้นจากผลการวิจัย

5. **วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective)** ระบุวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยให้ชัดเจนและสะท้อนถึงภาพรวมทั้งหมดของงานวิจัย

6. **วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)** ระบุวิธีวิจัยที่ครอบคลุมถึงประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7. **ผลการวิจัย (Results)** ระบุผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

8. อภิปรายผล (Discussion) นำเสนอผลการวิจัยโดยอ้างอิงถึงทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนผลการวิจัยที่ค้นพบหรือเห็นแย้งที่สมเหตุสมผล

9. ข้อเสนอแนะ (Recommendations) เสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

10. การอ้างอิง (References) ใช้การอ้างอิงตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 (7th edition)

ตัวอย่างการอ้างอิงในเนื้อหา

1. (ผู้แต่ง, ปีพิมพ์: เลขหน้า) ไว้ท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น

(สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2549: 200-205)

(McCartney & Phillips, 2006: 498-499)

(Murphy, 1999: 85)

กรณีที่ไม่ปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีพิมพ์ไว้ในวงเล็บเดียวกัน เช่น

(สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2549)

2. ผู้แต่ง (ปีพิมพ์: เลขหน้า) กรณีมีการระบุชื่อผู้แต่งในเนื้อหาแล้ว ไม่ต้องระบุไว้ในวงเล็บท้ายข้อความที่อ้างอิงอีก เช่น

ลดาพร บุญฤทธิ์ (2539: 49) ได้ศึกษาถึง.....

Kanokon Boonsarnsuk (2002: 14) studied.....

ตัวอย่างรายการอ้างอิง

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงกรณีที่เป็นหนังสือ

ไชยยง รุจจนเวท. (2530). 20 ปีสวนสมนไพร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. บริษัทไปยาลใหญ่ ศรีเอทีพีเฮาส์.

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงกรณีที่เป็นวารสาร

กรัณชรัตน์ บุญช่วยธนาสีทธิ์ และจุฑารัตน์ เสรีวัตร. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยในนักศึกษา คณะการแพทย์แผนตะวันออกมหาวิทยาลัยรังสิต. วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 8(1), 76-80.

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงกรณีที่เป็นวิทยานิพนธ์

ธันยพร วณิชฤทธา. (2550). การจัดการความรู้ในชุมชน: กรณีศึกษาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนมีส่วนร่วม จังหวัดสมุทรสงคราม [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

1. เว็บเพจ มีผู้แต่งหรือหน่วยงานรับผิดชอบผู้แต่ง. (ปี/วัน/เดือนที่เผยแพร่). ชื่อบทความ. ชื่อเว็บไซต์ (URL) สूरชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย. (2554, 21 มิถุนายน). จัดระเบียบสำนักงานทนายความ. <http://Si Sa Ket.lawyerscouncil.or.th/2011/index.php?name=knowledge>

ตัวอย่างการเขียนเอกสารการประชุมวิชาการ

ชื่อ/สกุล. (ปี). ชื่อบทความ. ใน/ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก.), ชื่อหัวข้อการประชุม. ชื่อการประชุม (น. เลขหน้า). ฐานข้อมูล.

พัชรภา ตันติชูเวช. (2553). การศึกษาทั่วไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ศึกษาโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทย. ใน ศิริชัย กาญจนวาสี

(บ.ก.), การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาระดับชาติ. การประชุมวิชาการและเผยแพร่
ผลงานวิจัยระดับชาติ (น. 97-102). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการหรือ บทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยและสังคม

1. ส่งบทความวิจัยฉบับเต็มในรูปแบบของ Word File จำนวน 1 ชุด เป็นแฟ้มข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Office Word 2010 ขึ้นไป พร้อมแนบไฟล์สแกน PDF แบบเสนอผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยและสังคม ส่งบทความผ่านทางเว็บไซต์ <http://huso-journal.ssku.ac.th> หรือ ส่งมาที่ E-mail: huso_journal@outlook.co.th (ติดต่อสอบถามเพิ่มเติมที่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เลขที่ 319 ถนนไทยพันทนา ตำบลโพธิ์อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ 33000 โทรศัพท์ : 095-6129690/097-0404357)

2. เป็นบทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เกี่ยวกับสาขาภาษาและภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การพัฒนาชุมชน วรรณคดี สังคมวิทยา มานุษยวิทยา นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ศิลปกรรม เศรษฐศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา จิตวิทยา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ความยาวของบทความโดยนับรวมรูปภาพ ตาราง เอกสารอ้างอิงและประวัติผู้เขียน จำนวน 15-20 หน้า ขนาดกระดาษ A5

4. แบบอักษร (Font) บทความ

4.1 ให้พิมพ์ด้วยตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14 และพิมพ์เนื้อหาในลักษณะคอลัมน์เดียว (One column) กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเป็นแบบระยะพิมพ์เดี่ยว (Single space) ระยะขอบบน-ล่าง 2 เซนติเมตร และระยะขอบซ้าย-ขวา 1.8 เซนติเมตร

4.2 ชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยตัวหนา โดยใช้ขนาดอักษร 16 ชิดขอบขวา กรณีเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้อักษรตัวแรกเป็นตัวใหญ่สำหรับคำหลักต่าง ๆ

4.3 ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (และอาจารย์ที่ปรึกษา) ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และให้ใช้หมายเลขกำกับชื่อผู้เขียนหรืออาจารย์ที่ปรึกษาเฉพาะที่เป็นภาษาไทยเท่านั้น พิมพ์ด้วยตัวหนาโดยใช้ขนาดอักษร 14 ชิดขอบขวา

4.4 ชื่อสาขาวิชา คณะ และสถาบันการศึกษาต้นสังกัด ให้พิมพ์ที่บรรทัดล่างต่อจากชื่อผู้วิจัย ชิดขอบขวา พิมพ์อักษรเป็นตัวบางขนาด 12 ใช้เขียนทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ แต่ให้ใช้หมายเลขกำกับเฉพาะที่ภาษาไทยเท่านั้น

4.5 หมายเหตุ ใส่ * ข้างหลังชื่อผู้ประสานงาน (Corresponding Author) หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ประสานงานกับผู้อื่นที่มีชื่อในผลงาน ในการเตรียมต้นฉบับบทความ หรือ ส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ และประสานงานในการตอบสนองข้อคำถามและข้อวิจารณ์

5. เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ในกรณีที่เป็นบทความภาษาอังกฤษ ต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและลงนามรับรองจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ ก่อนส่งให้บรรณาธิการ

6. ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ใดมาก่อนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น

7. บทความต้องมีสาระสังเขป (บทคัดย่อ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A5 หรือระหว่าง 150-200 คำ ในกรณีที่บทความเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

8. ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามระเบียบการอ้างอิงเอกสารและหลักเกณฑ์การนำเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษย์และสังคม

9. ผลการพิจารณาให้ตีพิมพ์บทความ ให้ถือมติของกองบรรณาธิการเป็นที่สิ้นสุด

10. บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ทราบ แต่จะไม่ส่งต้นฉบับคืนให้ผู้เขียน

11. ผู้เขียน/คณะผู้เขียน (ผู้วิจัย/คณะผู้วิจัย) ต้องเขียนข้อมูลส่วนตัวโดยย่อ เป็นภาษาอังกฤษไว้ในส่วนท้ายสุดของบทความต่อจากเอกสารอ้างอิง โดยให้ระบุค่านำหน้าชื่อ (นาย/นาง/นางสาว) ตำแหน่งทางวิชาการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์/รองศาสตราจารย์/ศาสตราจารย์) (ถ้ามี) คุณวุฒิปริญญาเอก (ดร.) (ถ้ามี) พร้อมใส่ข้อมูลที่อยู่ที่ครบถ้วน สมบูรณ์ รวมทั้งรหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรสาร และอีเมลด้วย ในกรณีที่เป็นนักศึกษา ปริญญาโทหรือปริญญาเอก ให้เขียนเฉพาะข้อมูลนักศึกษาเท่านั้น โดยไม่ต้องใส่ข้อมูลของ อาจารย์ที่ปรึกษา ตัวอย่างเช่น

Author

Assistant Professor Dr. Anansak Phuangok
Information Science and Library Science Program,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Sisaket Rajabhat University 319 Thai Panta Road, Pho Sub-District,
Mueang Si Sa Ket District, Si Sa Ket Province 33000
Tel: 09-3327-7303 Email: huso_journal@outlook.co.th

วิธีการจัดส่งบทความ

ท่านสามารถส่งบทความได้ 2 วิธี

1. ส่งแบบเสนอผลงานวิชาการและไฟล์ข้อมูลบทความ ผ่านทางเว็บไซต์ (วารสารวิชาการมนุษยและสังคม) <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhuso>
2. ส่งบทความมาที่ E-mail: huso_journal@outlook.co.th หรือกองบรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 319 ถนนไทยพันทา ตำบลโพธิ์ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ 33000 โทรศัพท์ : 095-6129690/ 097-0404357 สำหรับบทความที่ผ่านการกลั่นกรองแล้ว จะได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสารเพื่อเผยแพร่ต่อไป

แบบเสนอผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยและสังคม
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ข้าพเจ้า (ชื่อ-สกุล).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งทางวิชาการ (โปรดระบุ)

ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ดร. อาจารย์ อื่น ๆ ระบุ

นาย นางสาว นาง

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

มีความประสงค์ขอส่งผลงานวิชาการ เรื่อง:

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย).....

.....

ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ).....

.....

ประเภทของผลงานวิชาการ

บทความวิจัย บทความวิชาการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผลงานนี้

เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว

เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่ระบุชื่อในผลงาน

ผลงานนี้ยังไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์
ในวารสารอื่น ๆ นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งผลงานต้นฉบับนี้และข้าพเจ้าได้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
ตรวจสอบความถูกต้องของ Abstract และบทความภาษาอังกฤษแล้ว

[x]

ลายมือชื่อเจ้าของบทความ
(.....)
วันที่.....

ลายมือชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
(.....)
วันที่.....

แบบรับรองบทความวิจัย

จากปริญญาณิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ข้าพเจ้า (ชื่อ-สกุล).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งทางวิชาการ (โปรดระบุ)

ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ดร. อาจารย์ อื่น ๆ ระบุ.....

นาย นางสาว นาง

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

.....
.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

ขอรับรองว่าได้ตรวจสอบบทความวิจัยจากปริญญาณิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง:

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย).....

.....
ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ).....

.....
ของนิสิต ชื่อ-สกุล.....

ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน
และไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

ลายมือชื่อ.....

(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

วันที่.....